శ్రీమతే రామానుజాయ నమః.

శ్రీయతీన్ద్రప్రవణరాన మణవాళమామునికళ్

తిరువాయ్ మలర్న్దరుళియ

యతిరాజవింశతి.

ఇతఱ్కు

శ్రీశుద్ధసత్త్వం దొడ్డైయాచార్యరరుళిచ్చెయ్ద

వ్యాఖ్యానముమ్

శ్రీపిళ్ళైలోకం జీయరరుళిచ్చెయ్ద వ్యాఖ్యానముమ్,

తిరుమళిశై-శ్రీమాన్, అణ్ణావప్పఙ్గార్ స్వామి

ప్రసాదిత్తసాన్ద్రత వ్యాఖ్యానముమ్

పదవురైయుమ్

సభాపణ్డితరాన

శ్రీమాన్, పు-తిరువేంకటాచార్యర్గాళ్ నానాదేశాసీత

శ్రీకోశసహాయత్తినాల్

పరిశోధిత్తు

శ్రీవైష్ణవగ్రన్థముద్రాపక సభైయార్గాళ్

చెన్నై

శ్రీనికేతనముద్రాక్షరశాలైయిల్

అచ్చిట్టు ప్రచురం శెయ్యప్పట్టతు.

దుర్మతినామ సంవత్సరమ్.

1921

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీ వైష్ణవ గ్రన్థ ముద్రాపక సభ (లిమిటెడ్.)

౩౧, వెంకటాచలముదలివీధి, చెన్నపట్టణము.

ఈ సభలో తెనుగులిపిలో అచ్చువేసిన గ్రంథములు

౧	రాముచరమశ్లోకము	౦-౦-౬	౨౩	తిరుప్పల్లాణ్డువ్యాఖ్యానం	౧-౭-౬
౨.	దుష్కరశ్లోకటిప్పణి	౦-౧-౦	౨౪.	తిరుప్పావై మూవాయిరప్పడి అరుమ్బదసహితమ్ వ్యా	౧-౫-౬
౩	శాణ్డిల్యవిశిష్ట పరమార్థశాస్త్రం	౦-౩-౦			
౪	యమకరత్నాకరమ్	౦-౧౪-౦	౨౫.	తిరుప్పావై ఆఱాయిరప్పడి	౧-౮-౧
౫.	శరణశబ్దార్థవిచారమ్	౦-౦-౯	౨౬	దీపప్రకాశిక తత్త్వదీపమ్	౨-౦-౦
౬.	ప్రపత్త్యనుపాయత్వవిచారం	౦-౦-౬	౨౭.	గురుపరమ్పరాప్రభావమ్	౨-౧-౬
౭.	న్యాయమాత్రా భాష్య	౧-౧-౦	౨౮	యతీన్ద్రప్రవణప్రభావమ్	౦-౧౨-౬
౮.	తత్త్వసఙ్గ్రహమ్	౦-౦-౯	౨౯	రహస్యత్రయమీమాంసాభాష్యమ్	౨-౧-౧
౯.	ముదల్ తిరువన్దాదివ్యాఖ్యానం	౦-౫-౦	౩౦.	పరన్దరహస్యమ్	౦-౮-౦
౧౦.	ఇరణ్డామ్ తిరువన్దాది వ్యా	౦-౩-౦	౩౧.	సమ్ప్రదాయఅకరాతిఅచ్చు	౧-౧౩-౦
౧౧.	నాన్ముగన్ డిటో వ్యా	౦-౩-౬	౩౨	చతుశ్శ్లోకీసవ్యాఖ్యానమ్	౦-౬-౬
౧౨.	తిరువిరుత్తమ్ వ్యాఖ్యానం	౧-౨-౦	౩౩.	నాచ్చియార్ తిరుమొళి	౧-౧౦-౬
౧౩.	తిరువాశిరియమ్ డిటో	౦-౧-౬	౩౪.	చరమశ్లోకటిప్పణి	౧-౮-౬
౧౪.	పెరియతిరువందాది డిటో	౦-౩-౬	౩౫.	స్తోత్రరత్న వ్యాఖ్యానమ్	౦-౭-౬
౧౫.	శిఱియతిరుమడల్ డిటో	౦-౨-౬	౩౬	పెరుమాళ్ తిరుమొళివ్యా	౦-౧౨-౬
౧౬.	పెరియతిరుమడల్ డిటో	౩-౯	౩౭.	కణ్ణినుణ్ శిఱుత్తామ్బు వ్యా	౦-౧౫-౬
౧౭.	తిరువెళుకూఱ్ఱిరుక్కై	౦-౧-౦	౩౮	ఆచార్యహృదయం ౨ ప్రకరణములు	౨-౦-౬
౧౮.	తిరుప్పావై ఈరాయిరప్పడి				
	నాలాయిరప్పడికళ్ వ్యా	౦-౪-౬	౩౯.	గద్యత్రయవ్యాఖ్యానమ్	౧-౦-౦
౧౯.	ముముక్షుప్పడివ్యాఖ్యానం	౧-౪-౦	౪౦	తాత్పర్యదీపికై బాలసరస్వతి	౨-౪-౬
౨౦.	మూన్ఱామ్తిరువందాది వ్యా	౦-౬-౦	౪౧	జితన్తాస్తోత్రవ్యాఖ్యానమ్	౦-౬-౬
౨౧.	శ్రీవచనభూషణమ్ వ్యా	౧-౧౨-౪	౪౨.	భారతాదితనిశ్లోకం	౦-౨-౬
౨౨.	ఇరామానుశనూఱ్ఱన్దాది	౧-౧౨-౬	౪౩	యతిరాజవింశతి వ్యా	౦-౧౨-౬

పై కనుపరిచిన గ్రన్థములకన్నిటికిని పోస్టుచార్జి ప్రత్యేకము.

1 మొదలు 19 వరకు కొంతమట్టు కాగితములోనున్ను 20 మొదలు 42 వరకు మంచి కాగితములోనున్ను అచ్చువేసియున్నది.

1 మొదలు ౮ వరకు పారము 1-టింటికి 2 పైలుచొప్పుననున్ను 9 మొదలు 18 వరకు 3 పైలుచొప్పుననున్ను తక్కినవి పైలు చొప్పున అమ్ముటకు వెలవేసియున్నది.

౫౦ రూపాయలకు తక్కువలేక రొక్కముకొని తీయువారికి ౧౦౦-టికి ౨౫-రూపాయలు కమీషన్ ఇవ్వబడును.

శ్రీమతే రామానుజాయనమః.

ఆచార్య నిష్ఠానీమ భూమియాన

ఏఱుమ్బియప్పా అరుళిచ్చెయ్త

నిష్కృష్ట సత్వనిష్ఠరాన శ్రీమణవాళమామునికళుడైయ

నిత్యానుష్ఠాన ప్రకాశకమాన

దినచర్యా.

ఇతఱ్కు

శ్రీమాన్ - తిరుమళిశై - అణ్ణావప్పఙ్గా రరుళిచ్చెయ్త

సంస్కృత వ్యాఖ్యానముమ్, పదవురైయుమ్

సభా పణ్డితరాన

శ్రీమాన్, పుదుప్పట్టు - తిరువేఙ్కటాచార్యరాల్

పరిశోధిక్కప్పట్టు

శ్రీవైష్ణవగ్రన్థ ముద్రాపక సభైయారాల్

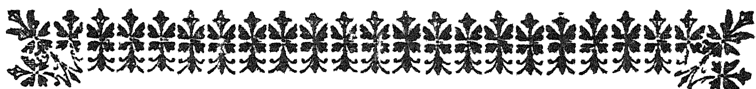
చెన్నై

శ్రీనికేతన ముద్రాక్షరశాలైయిల్

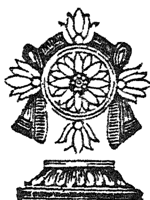
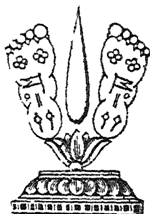
అచ్చిట్టు ప్రచురమ్ శెయ్యప్పట్టతు.

దున్దుభి నామ సంవత్సరమ్.

1922.

శ్రీమతేరామానుజాయనమః

శ్రీ దేవరాజగురు విరచితా

పూర్వదినచర్యా

సవ్యాఖ్యా

దినచర్యై ప్రసాదిత్త

ఎఱుమ్బియప్పా విషయమాన తనియన్.

సౌమ్యజామాతృయోగీన్ద్ర చరణామ్బుజషట్పదమ్ ।
దేవరాజగురుం వందే దివ్యజ్ఞానప్రదం శుభమ్ ॥

పదవురై.

సౌమ్యజామాతృయోగీన్ద్ర - అఴకియ మణవాళమామునికళిన్, చరణామ్బుజషట్పదమ్ - తిరువడిత్తామరైకళిల్ వణ్డుపోల్ భోగ్యతానుభవమ్ శెయ్పవరుమ్, దివ్యజ్ఞానప్రదమ్ - ఆశ్రితరుక్కు బ్రహ్మజ్ఞానోపదేష్టావాయుమ్, శుభమ్ - జ్ఞానానుష్ఠానఙ్గళాల్ ప్రకాశమానరుమాన, దేవరాజగురుమ్ - ఎఱుమ్బియప్పావై, వన్దే - దెణ్డన్ సమర్పిక్కిఱేన్.

వాధూలవీరరాఘవార్య కృతా

దినచర్యావ్యాఖ్యా.

సేవేహంభక్తిసారాఖ్యం సౌదర్శనమహంమహః ।
యయాజజ్ఞమతాం యేనవేగాసేతుర్విభావితః ॥
దినచర్యాంవ్యాకరోతి దేవరాజార్యనిర్మితామ్ ।
వరదార్యదయానిఘ్నో వాధూలోవీరరాఘవః ॥

తత్రభవాన్ వరవరమునిదాసాపరనామధేయో దేవరాజ గురుః "గురోర్నామసదాజపేత్। తదధీనశ్చవర్తేత సాక్షాన్నారాయణోహిసః । కుర్వీతపరమాంభక్తిం గురౌతత్ప్రియవత్సలః । తదరిష్టావసాదీచతన్నామగుణహర్షితః । యథానుజీవీనృపతిం యథాభక్తశ్చదైవతమ్। తథైవదేశికంశిష్యస్సేవేత వినయాన్వితః। దాస్యాభిమానోనుప్రవజ్యాశ్రవణం కీర్తనంస్మృతిః" ఇత్యాది విశిష్టాధికారివిషయ విశిష్టశాస్త్ర దర్శనేన నిరవధికగురుభక్తిభూమ్నాచ, స్వాచార్యం భగవన్తం వరవరముని మధికృత్య శతక కావ్య చమ్పుప్రముఖప్రబన్ధాన్నిబధ్నన్నప్య పర్యవసితప్రీతిః " గురోర్వార్తాశ్చకథయేత్ " ఇతివిధ్యుత్తమ్భితాభినివేశ స్తమేవాధికృత్య దినచర్యాఖ్య ప్రబన్ధం ప్రారభమాణః, చికీర్షితస్య నిర్విఘ్నపరిసమాప్త్యర్థం స్వాధికారానురూపం గురునమస్క్రియారూపం మఙ్గళమాచరతి (అఙ్క-ఇత్యాదినా).

ఇయంహిదినచర్యా పఙ్క్తిపావనం భగవన్తం వరవరముని మధికృత్యప్రవృత్తా స్వయమపిపఙ్క్తిపావనీ సకలైరపినిష్కృష్టసత్వనిష్ఠైర్వైదికవరిష్ఠైః పఙ్క్తిశోఽనుయాగానుష్ఠానారమ్భేప్యనుసన్ధీయత ఇతిసమ్ప్రదాయః.

థావస్థితస్యార్కస్యహి ఊష్మళత్వాదుపమానానర్హత్వమ్ ; (ప్రసన్నార్క ప్రతీకాశేన) ప్రసన్నసూర్యసదృశేన (ప్రకాశేన) ద్యోతేన (పరితః) సమన్తాత్, (వేష్టితమ్) ఆవృతమ్, ఇకః కాశ ఇతి ప్రతిశబ్దస్య దీర్ఘః.

పూర్వత్రాత్రచ - అభూతోపమాలఙ్కారః; అత్ర ప్రబన్ధే ప్రాయేణానుప్రాసశ్శబ్దాలఙ్కారః. అత్రతుసన్దర్భే కుళకంనామశబ్దాలఙ్కారశ్చ ఉపమాదయశ్చార్థాలఙ్కారాస్తత్ర తత్ర ద్రష్టవ్యాః; "కుళకస్తుస్యాద్వయోస్సేకే కాకతిన్నుకే। క్లిబేత్త్వేకాన్వయశ్లోకబృన్దే" ఇతిహి రత్నమాలా; అత్ర ప్రసన్నార్కేత్యత్ర " తత్రగోవిన్దమాసీనం ప్రసన్నాదిత్యవర్చసమ్" ఇత్యుక్తభగవదన్వయప్రయుక్తం సౌమ్యత్వమభిప్రేతమ్, "హ్రాదినివసతియస్యసౌమ్యరూపః" ఇతిహ్యుక్తమ్; పూర్వత్రమాధుర్య గామ్భీర్యపావనత్వాదీని వివక్షితాని; అత్రతుస్వకాన్త్యా విశ్వాప్యాయకత్వం వివక్షితమ్; అత్రసుధానిధిదృష్టాన్తేన అస్య శేషాంతరత్వం స్ఫోరితమ్; యథోక్తంశతకే -"నిత్యంపత్యుః పరిచరణతోవర్ణతో నిర్మలత్వాత్" ఇత్యాది. (3)

మూ:—పార్శ్వతః పాణిపద్మాభ్యాం పరిగృహ్యాభవత్ప్రియా ।
విన్యస్యన్తంశనైరఙ్ఘ్రి మృదులౌ మేదినీతలే ॥ (ర)

పదవురై.

పార్శ్వతః - ఇరణ్డుపక్కఙ్గళిలుమ్, భవతః - సర్వవిషయవిరక్తరాన దేవరీరుక్కు, ప్రియా ప్రేమస్థానమాన కోయిలణ్ణనై యుమ్ అవర్ తిరుత్తమ్బియారై యుమ్, పాణిపద్మాభ్యామ్-భోగ్యతాదికళాల్ తామరై ప్పూప్పోన్ఱ తిరుక్కైకళాల్, పరిగృహ్యా-తన్ఱ్నైప్పారామల్ పిడిత్తుక్కొణ్డు, మృదులౌ-సుకుమారమాన, అఙ్ఘ్రి-తిరువడికళై, మేది

నీతలే - భూతలత్తిల్, శనైః-మన్దమాక, విన్యస్యన్తమ్ - వైయాని ఱ్ఱారాయ్. (౪)

వ్యా:-ఆయాన్తమిత్యుక్తమాయానంవిశినష్టి (పార్శ్వతఇత్యాదినా) (పార్శ్వతః) పార్శ్వయోః, సప్తమ్యాస్తసిః; (భవతః) సర్వవిషయవిరక్తస్యతవ. (ప్రియౌ) జ్ఞానవ్యవసాయ ప్రేమసమాచారైరతిశయప్రేమస్థానభూతౌ, వాధూలవరదనారాయణ తదనుజ శ్రీనివాసగురువర్యౌ, యథోక్తంశతకే, "ప్రేమస్థానం వరవరమునేస్సన్తుసన్తశ్శతంతే తుల్యఃకోవావరదగురుణా తేషు నారాయణేన ।" ఇతి; ముక్తకేచ "వరవరమునివర్య ఘనకృపాపాత్రమ్" ఇతి; (పాణిపద్మాభ్యామ్) పావనత్వభోగ్యత్వాదినా పద్మతుల్యాభ్యాంకరాభ్యామ్, (పరిగృహ్య) బహిరన్తశ్చైకరూప్యేణ గృహీత్వా. యద్వా - కవ్యభిప్రాయేణ పరిగ్రహణోక్తిః, పరిగ్రహోహి - ఉత్కృష్టకర్తృకాऽపకృష్ట కర్మకస్వీకారః, (మృదులౌ) సుకుమారౌ, (అఙ్ఘ్రీ) చరణౌ, (మేదినీతలే) భూతలే, (శనైః) మన్దమ్. (విన్యస్యన్తమ్) నిదధానమ్;- భవన్తమిత్యన్వయః, అత్రపరిగృహ్యేత్యనేన భవత్ప్రియశబ్దనిర్దిష్టయోః హస్తదానంవ్యజ్యతే. ఉక్తఞ్చ భరద్వాజపరిశిష్టే;- "స్నిగ్ధైస్సంశ్లేషణం హస్తదానం మార్గప్రదర్శనమ్ । పశ్చాత్పార్శ్వపురోయానం జయాలోకాదిభాషణమ్" ఇతి

యద్యపి "పాణిపద్మాభ్యాం పరిగృహ్య" ఇత్యనేన త్రిదణ్డధారణస్యానవకాశః ప్రతీయతే; సతునయుజ్యతే, త్రిదణ్డధారణస్యనిత్యశోవిహితత్వాత్, తథాచ శ్రీమతిపాఞ్చరాత్రే తత్త్వసాగరసంహితాయామ్ - "విష్ణురూపంత్రిదణ్డాఖ్యం సర్వదాధారయేద్యతిః" ఇతి, క్రతుశ్చ - "వింశతింధారయేన్మాత్రాం దశ వా షఞ్చనిత్యశః" ఇతి,

తథావిష్ణుః -"ఉపవీతం త్రిదణ్డఞ్చ పాత్రం జలపవిత్రకమ్ । కౌపీనం కటిసూత్రఞ్చ న త్యాజ్యం యావదాయుషమ్" ఇతి.

నచాన్యేన త్రిదణ్డధారణం యుజ్యతే; తస్యాపి ప్రతిషిద్ధత్వాత్, యదాహ శౌనకః "బ్రహ్మసూత్రం త్రిదణ్డఞ్చ శిఖావద్బిభృయాత్స్వయమ్ । వాహయేదితరేణాథ ప్రాయశ్చిత్తీభవేద్యతిః" ఇతి

తథాపి-సమ్యక్ జ్ఞానవద్విషయే కేనచిన్నిమిత్తవిశేషేణ త్రిదణ్డధారణస్య కాదాచిత్కవిరహేప్యదోషాత్; తథాచక్రతుః-"శీలం వృత్తం శ్రుతం జ్ఞానం వైరాగ్యం ధర్మలక్షణమ్ । ఐశ్వర్యం విద్యతే యస్య మాత్రాభిస్తస్య కిం ఫలమ్" ఇతి; త్రిదణ్డం హి మాత్రాన్తర్భూతమ్; భగవన్మన్దిరం గమనస్య భగవత్ప్రణామార్థత్వాత్త్రిదణ్డధారణస్య చ భగవత్ప్రణామేన సహానుష్ఠాతుమశక్యత్వాత్త్రిదణ్డధారణవిరహ ఉపపద్యతే; ఉక్తం హి శాణ్డిల్యేన;-"నిధాయ దణ్డవద్దేహం ప్రసార్య చరణౌ కరౌ । బద్ధ్వా ముకుళవత్పాణీ ప్రణామో దణ్డసంజ్ఞితః" "పాదౌ శిరస్తథా హస్తౌ నికుఞ్చ్య ముకుళాకృతీ । మనోబుద్ధ్యభిమానేన ప్రణామోష్టాఙ్గసంజ్ఞితః" ఇతి.

నహి త్రిదణ్డధారణే పాణ్యోర్ముకుళీకరణముపపద్యతే; నచైకేన త్రిదణ్డధారణమితరేణ తు కరేణ ప్రణామ ఇతి యుక్తమ్. ఏకహస్తప్రణామస్య నిషిద్ధత్వాత్, తదుక్తం భగవతా;-"ఏకేన పాణినా యో వై ప్రణమేద్దేవమచ్యుతమ్ । తస్య దణ్డః కరచ్ఛేద ఇతి ధర్మవిదో విదుః" ఇతి; అతోఽత్ర "పత్యుః పదామ్బుజం ద్రష్టుమాయాన్తమ్" ఇతి ప్రక్రమానుసారాత్ పాణిపద్మాభ్యాం పరిగ్రహోక్తిరుపపన్నా. త్రిదణ్డవియోగనిషేధస్తు ప్రణామవిశేషాదికాలవ్యతిరిక్తకాలవిషయ ఇతి భావః,

శనై రిత్యత్ర "దృష్టిపూతంన్యసేత్పాదమ్" "దృష్టిపూతపద న్యాసీ" ఇత్యాదికమభిసంహితమ్; మేదినీశబ్దేనచ-మధుకైటభమేదో మేదురాయాంభూమౌ రీదృశదివ్యచరణనళినయుగళవ్యతికరో మహాభాగ్యపరిణామఇతివ్యజ్యతే; అథవాదివ్యచరణయుగళం సస్నేహం భూమిరనుభవతీతివ్యజ్యతే, "ఞిమిదా స్నేహనే" ఇతిధాతుపాఠః(౪)

మూ:-అమ్లానకోమలాకార మాతామ్రవిమలాంబరమ్ ।
ఆపీనవిపులోరస్క మాజానుభుజభూషణమ్ ॥ (౫)

పదవృత్తి

అమ్లానకోమలాకారమ్ - శిరీషపుష్పమ్పోల్ మృదువాన తిరుమేనియై యుడైయవరుమ్, ఆతామ్రవిమలామ్బరమ్ - మిగవుమ్ శివన్దుమ్ శుద్ధమాన తిరుప్పరియట్ట మణిన్దవరాయుమ్, ఆపీనవిపులోరస్కమ్ - ఉన్నతమాయుమ్ విశాలమాన తిరుమార్పైయుడైయవరుమ్, ఆజానుభుజభూషణమ్ - ముழఙ్గాళళవుమ్ నీణ్డతిరుక్కైకళాల్ విళఙ్గానిన్ఱవరుమ్. (౫)

వ్యా:-ఏవంపాదాబ్జ సౌభాగ్యమనుభూయ దివ్యాఙ్గసౌకుమార్య మాశ్రమోచితపరిధానసౌష్ఠవ మవయవాన్తర సౌన్దర్యఞ్చానుసన్ధత్తే. (అమ్లానేతి) అమ్లానఇవకోమలోమృదుళ ఆకారో-విగ్రహో యస్యస తథోక్తః; తమ్, "అమ్లానస్తుమహాసహా" ఇతికోశః; అమ్లానః - వాడాక్కుఱిఞ్జి; తస్యశిరీషమాలత్యాదిభ్యోపి సౌకుమార్యాతిశయప్రసిద్ధ్యా తత్సాదృశ్యంవర్ణితమ్; అనేన న కేవలమఙ్ఘ్ర్యోర్మృదుశత్వమ్, కిన్తుసర్వావయవేష్వీత్యుక్తంభవతి. కేచిత్తు-ఉపరిపాదత్రయేపి దీర్ఘోపక్రమత్వాత్తదానురూప్యాయ ఆద్యపాదేపి దీర్ఘోపక్రమ

పాశమాద్రియ స్తైః తత్ర - అమ్లానఇవకోమళః - అమ్లానకోమ ళః, ఆసమన్తాదమ్లానకోమళః - ఆమ్లానకోమళఇతివిగ్రహోద్రష్ట వ్యః; అమ్లానః - శిరీష ఇత్యన్యే.

(ఆతామ్రవిమలామ్బరమ్) ఆతామ్రమ్ - ఆసమన్తాద్ర క్తమ్, విమలమ్-శుద్ధమ్, అమ్బరమ్ యస్యసతథోక్తః; తమ్, ఆతామ్రత్వం గైరికధాతునార క్తత్వమ్; తదాహదత్తాత్రేయః, "మోక్షాశ్రమే స్మృతంవస్త్రం ర క్తంగైరికధాతునా । ధార్యంయజ్ఞోపవీతస్తుసితం నవగుణాన్వితమ్" ఇతి, విమలత్వఞ్చ - సుధానిధిమివేత్యుక్త వర్ణవి శేషలబ్ధ పరభాగవత్త్వమ్; ఏతేనసుధాసముద్రస్థిత విద్రుమపటలసా దృశ్యం వ్యజ్యతే.

(ఆపీనవిపులోరస్కమ్) ఆపీనమ్ - తుఙ్గమ్, విపులమ్ - విశా లమ్, ఉరః - వక్షః యస్యసతథోక్తః, తమ్, ఉరః ప్రభృతిభ్యశ్చే తి బహువ్రీహౌకప్, (ఆజానుభుజభూషణమ్) ఆజాను - జాన్వభివ్యా ప్త్యా, భుజౌభూషణంయస్యసతథోక్తః, తమ్; అత్రయోగ్యతాభిప్రాయే ణ భుజయోరాజానుత్వ మనుసంహితమ్, నాతః" పార్శ్వతః పాణి పద్మాభ్యాం పరిగృహ్య" ఇత్యనేనవ్యాఘాతః; తయోశ్శ్రీమాశజ్క యావా పరమదయాళోర్మధ్యే మధ్యేకిఞ్చిత్కాలం భుజయోః ప్రసా రణాదాజానుత్వం వివక్షితమ్; అత్ర "చతుః కుక్షిశ్చవతుశ్చఘ్రా ణస్కన్ధలలాటకాః । సర్వభూతేషునిర్దిష్టా ఉన్నతాఙ్గాస్సుఖప్రదాః। దీర్ఘభ్రూబాహుముష్కస్తు చిరఞ్జీవి ధనీనరః" ఇత్యాదికంద్రష్ట వ్యమ్. (౫)

మూః-మృణాళతన్తు సన్తానసంస్థానధవళత్విషా ।
శోభితంయజ్ఞసూత్రేణ నాభిబిమ్బసనాభినా ॥ (౬)

ಪದವುರೈ.

ಮೃಣಾಳತನ್ತುಸನ್ತಾನ ಸಂಸ್ಥಾನಧವಳತ್ವಿಷಾ - ತಾಮರೈಕ್ಕೊಡಿ ಯಿಲುಳ್ಳ ನೂಲ್ಕಳಿನ್(ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನಪರಂಪರೈಯಿನ್) ವಿಸ್ತಾರವಿಶೇಷತ್ತಿನ್ ಸನ್ನಿವೇಶಮ್ಬೋಲ್ ವೆಳುತ್ತಕಾನ್ತಿಯೈಯುಡೈಯ, ನಾಭಿಬಿಮ್ಬಸನಾಭಿನಾ - ಮಣ್ಡಲಾಕಾರಮಾನ ನಾಭಿ(ಪ್ರದೇಶಮಾನ)ಯಿಳವುಮ್ ತೊಙ್ಗಾನಿಕ್ಕಿಱ,ಯಜ್ಞ ಸೂತ್ರೇಣ-ಯಜ್ಞೋಪವೀತತ್ತಿನಾಲ್,ಶೋಭಿತಮ್-ಪ್ರಕಾಶಮಾನರಾಯುಮ್(೬)

ವ್ಯಾ:-ಅಥವಕ್ಷುಸಿಸ್ಥಿತಂ ಯಜ್ಞಸೂತ್ರಮನುಸನ್ಧತ್ತೇ (ಮೃಣಾಳೇತಿ) ಮೃಣಾಳಸ್ಯ - ಬಿಸಸ್ಯ, ತನ್ತೂನಾಮ್ - ಸೂತ್ರಾಣಾಮ್, ಸನ್ತಾನಸ್ಯ-ವಿತ ತಿವಿಶೇಷಸ್ಯ, ಸಂಸ್ಥಾನಸ್ಯೇವ - ಸನ್ನಿವೇಶಸ್ಯೇವ, ಧವಳಾತ್ವಿಟ್ - ಕಾನ್ತಿ ರ್ಯಸ್ಯತತ್ತಥೋಕ್ತಮ್, ತೇನ ಯದ್ವಾ, ಧವಳಾತ್ವಿಟ್ ಯಸ್ಯತತ್ - ಧವ ಳತ್ವಿಟ್, ಮೃಣಾಳತನ್ತುಸನ್ತಾನಸಂಸ್ಥಾನಮಿವ ಧವಳಾತ್ವಿಡಿತಿವಿಗ್ರಹೇ-ಉಪ ಮಾನಾನಿಸಾಮಾನ್ಯವಚನೈರಿತಿ ಸೂತ್ರೇಣಸಮಾಸಃ. ಅತೋನವ್ಯಧಿಕರಣ ಬಹುವ್ರೀಹಿಃ. "ಸಂಸ್ಥಾನಮಾಕೃತೌಮೃತ್ಯೌ ಸನ್ನಿವೇಶೇಚತುಷ್ಪಥೇ." ಇತಿರತ್ನಮಾಲಾ.

(ನಾಭಿಬಿಮ್ಬಸನಾಭಿನಾ) ನಾಭಿಬಿಮ್ಬಸ್ಯ - ಮಣ್ಡಲಾಕಾರನಾಭೇಃ, ಸನಾಭಿನಾ - ಸಹಜೇನ; ಅತ್ರಚ - "ಸ್ವರಸ್ತತ್ವಞ್ಚನಾಭಿಶ್ಚಗಮ್ಭೀರಾ ಸಮ್ಪ್ರಶಸ್ಯತೇ" ಇತ್ಯೇತದನುಸನ್ಧೇಯಮ್, "ಸಪಿಣ್ಡಾಸ್ತುಸನಾಭಯಃ।ಸಮಾ ನೋದರ್ಯಸೋದರ್ಯ ಸಗರ್ಭ್ಯಸಹಜಾಸ್ಸಮಾಃ"ಇತ್ಯಮರಃ;ಸಮಾನಾನಾಭಿರ್ಯ ಸ್ಯೇತಿವಿಗ್ರಹೇಬಹುವ್ರೀಹೌ ಜ್ಯೋತಿರ್ಜನಪದೇತ್ಯಾದಿನಾ ಸಮಾನಸ್ಯಸಭಾ ವಃ. (ಯಜ್ಞಸೂತ್ರೇಣ) ಯಜ್ಞೋಪವೀತೇನ, (ಶೋಭಿತಮ್).

ಧವಳತ್ವಿಷೇತ್ಯತ್ರಚ - "ಧಾರ್ಯಂಯಜ್ಞೋಪವೀತಂಸ್ಯಾತ್ಸಿತಂನವ ಗುಣಾನ್ವಿತಮ್" ಇತಿ ದತ್ತಾತ್ರೇಯವಚನಮಭಿಪ್ರೇತಮ್; ಮೇಧಾತಿಥಿರಪ್ಯಾ ಹ "ಯತೀನಾಂತ್ರೀಣಿಶುಕ್ಲಾನಿ ಭವನ್ತ್ಯೇತಾನಿನಿತ್ಯಶಃ। ಯಜ್ಞೋಪವೀತಂ

దన్తాశ్చ యథాజన్తునివారణమ్" ఇతి. జన్తునివారణమ్-జలపవిత్రమ్; యజ్ఞసూత్రమితి - యజ్ఞోపవీతపర్యాయః తదుక్తంమహర్షిభిః -"త న్మహాముని భిర్వేద బ్రహ్మసూత్రమితిస్మృతమ్ । ఉపవీతంబ్రహ్మసూత్రం సూత్రంయజ్ఞోపవీతకమ్ । యజ్ఞసూత్రం దేవలక్ష్మ ఇత్యాఖ్యా ష్షట్క్రమేణతు" ఇతి. యజ్ఞసూత్రేణేత్యేకత్వం పశ్వేకత్వవద్వివక్షితమ్, తథాచవ్యాసభరద్వాజౌ; - "ఏకమేవయతేస్సూత్రం నాజినం బ్రహ్మచారిణః । సోత్తరీయాణిగృహిణస్తథైవవనవాసినః ।" ఇతి, తథాభృగురపి - "ఉపవీతంవటోరేకం ద్వేతథేతరయోస్స్మృతే । ఏకమేవయతీనాం స్యాదితిశాస్త్రస్యనిశ్చయః" ఇతి. సనాభినేత్యనేన-సహజయోరివ సదేశత్వమభిప్రేతమ్; యథోక్తంమహర్షిభిః - "నాభే రూర్ధ్వమనాయుష్య మధస్తాత్తుతపఃక్షయః । తస్మాన్నాభిసమంకుర్యా దుపవీతంవిజానతః" ఇతి.   (౬)

మూ:-అమ్భోజబీజమాలాభి రభిజాతభుజాన్తరమ్ ।
ఊర్ధ్వపుణ్డ్రైరుపశ్లిష్ట ముచితస్థానలక్షణైః ॥   (౭)

పదవురై.

అమ్భోజబీజమాలాభిః - తామరై మణికళాల్ శెయ్యప్పట్ట మాలైకళాల్, అభిజాతభుజాన్తరమ్ - అలఙ్కృతఙ్గళాయ్ అప్రాకృతానతిరుత్తోళ్కళెన్న తిరుమార్పెన్న ఇవైకళైయుడైయవరాయుమ్, ఉచితస్థానలక్షణైః - శాస్త్రోక్తఙ్గళాన తిరునెఱ్ఱిముతలాన స్థానఙ్గళెన్న, సాన్తరాళత్వాదిలక్షణఙ్గళెన్న ఇవైకళైయుడైయ, ఊర్ధ్వపుణ్డ్రైః - ద్వాదశోర్ధ్వపుణ్డ్రఙ్గళ్లోడు, ఉపశ్లిష్టమ్ - (పుష్పఙ్గళ్ పుష్పిత్తాప్పోల్) పొరున్దినవరాయుమ్   (౭)

వ్యా:-ఏవంవక్షస్స్థలం తత్పార్శ్వసమ్బన్ధిభుజయుగం భుజశిఖరావలమ్బియజ్ఞసూత్రంతత్సదేశనాభిశ్చానుసంహితమ్, అథతదుపరిస్పర్శినీమజ్జబీజమాలా మూర్ధ్వపుణ్డ్రాంశ్చ భుజభుజాన్తరాదినమ్బన్ధినో నుసన్ధత్తే (అమ్భోజేతి) (అమ్భోజబీజమాలాభిః) పద్మాక్షమాలాభిః, (అభిజాతమ్) సుస్వరమ్, (భుజాన్తరమ్) భుజౌచతన్మధ్యభూతం వక్షశ్చయస్యసతథోక్తః; తమ్. (ఉచితస్థానలక్షణైః) ఉచితాని- శాస్త్రానురూపాణి, స్థానాని - ఉదరాదీని, లక్షణాని - సాన్తరాళత్వదశాఙ్గుళత్వసపాదత్వాదీని యేషాంతథోక్తాః, తైరూర్ధ్వపుణ్డ్రైః, (ఉపశ్లిష్టమ్) సంయుక్తమ్, ఉపశ్లేషోక్తిః-పుష్పితవత్ సుఘటితత్వాభిప్రాయికా.

విశిష్టాధికారిణాం పద్మాక్షమాలాది స్మృతిసిద్ధమ్, తథాచభరద్వాజః - "పవిత్రాణ్యబ్జబీజాని శఙ్ఖచక్రాబ్జభూషణమ్ । ధారయేద్వైష్ణవంనామ వైష్ణవాశ్రయమేవవా" ఇతి, పరాశరశ్చ - "ఉపవీతంశిఖాబన్ధ మూర్ధ్వపుణ్డ్రంతథైవచ । పద్మాక్షమాలాంకాశేయం సతతంధారయేద్ద్విజః" ఇతి.

మాలాభిరితిబహువచనం శతపత్రసహస్రపత్ర బీజకృతనైచిత్ర్యార్థకృతమాలాబహుత్వం తుళసీకాష్ఠఖణ్డకృతమాలా పవిత్రమాలా బహుత్వఞ్చాభిప్రైతి. ఉక్తఞ్చ - "యేకణ్ఠలగ్న తుళసీనళినాక్షమాలాః" ఇత్యాది, బ్రాహ్మేచ - "శ్రీకృష్ణతుళసీకాష్ఠ మణిమాలాంతథైవచ । శ్రీమత్పవిత్రందేవేన ధారితంనైగళేతథా । సహపద్మాక్షమాలాఞ్చ" ఇతి.

ఊర్ధ్వపుణ్డ్రవిషయేచ వృద్ధమనుః -"ఊర్ధ్వపుణ్డ్రం మృదాధార్యం యతీనాన్తువిశేషతః । భస్మచన్దనగన్ధాద్యైః వర్జయేద్వ్యాన

దాయుషమ్" ఇతి, పరాశరశ్చ - "ఆదాయవైష్ణవక్షేత్రా న్మృత్తికాంవిమలాంసితామ్ । మూలమన్త్రేణాభిమన్త్ర్య ఊర్ధ్వపుణ్డ్రాణిధారయేత్ । లలాటాదిషుచాఙ్గేషు కేశవాదీన్యథాక్రమమ్ । త్ర్యఙ్గులం ద్వ్యఙ్గులంవాపి సాన్తరాళంప్రకల్పయేత్ । పార్శ్వమఙ్గుళిమాత్రన్తు ఊర్ధ్వపుణ్డ్రస్యలక్షణమ్ । హరేఃపాదాకృతింరమ్యాం సుపార్శ్వాంసుమనోరమమ్ । నాసికామూలమారభ్య లలాటాన్తంసువిన్యసేత్ । ఊర్ధ్వపుణ్డ్రప్రమాణాని స్థానానిద్విజసత్తమాః । వ్యూహభేదానినామాని వక్ష్యామిచపృథక్పృథక్ । చతుస్త్రిద్వ్యఙ్గులంవాపి విస్తారంపరికల్పయేత్ । లలాటే కేశవాయేతి చతురఙ్గులమాయతమ్ । చతుశ్చక్రధరం దేవం శుద్ధజామ్బూనదప్రభమ్ । కుక్షౌ నారాయణాయేతి ధారయేత్తుదశాఙ్గుళమ్" ఇత్యాది.

తథాశ్రీపాఞ్చరాత్రే పరాశరసంహితాయాంసఏవాహ "నాసాపాదద్వ్యఙ్గుళంపాదం మధ్యంసార్ధాఙ్గుళంభవేత్ । పార్శ్వమఙ్గుళిమాత్రన్తు సుస్పష్టంధారయేద్ద్విజః" ఇతి, పాద్మపురాణే - "ఆరభ్యనాసికామూలం లలాటాన్తంసువిన్యసేత్ । సమారభ్యభ్రువోర్మధ్య మన్తరాళంప్రకల్పయేత్।" ఇతి, "అన్తరాళంద్వ్యఙ్గుళంస్యా త్పార్శ్వావఙ్గుళమాత్రకౌ।" ఇతిచ, "హ్రస్వందీర్ఘంతతం తను । వక్రంవిరూపం బద్ధాగ్రం ఛిన్నమూలంపదచ్యుతమ్ । అశుభ్రమ్" ఇత్యారభ్య-"పుణ్డ్రమాహురనర్థకమ్" ఇతిచ. పదచ్యుతమ్ - చ్యుతపదమిత్యర్థః; బిన్దుచ్యుతమిత్యాదివత్; నతుపదరూపేణచ్యుతమితి; రూపేణేత్యధ్యాహారప్రసఙ్గాత్, ఛిన్నమూలమశుభ్రమితిచ పూర్వోత్తరంవైరూప్యప్రసఙ్గాచ్చ, భరద్వాజశ్చ - "ఉదరేహృదికణ్ఠేచ దశాష్టచతురఙ్గుళాన్" ఇత్యాది; విస్తరేణాహ "త్రయోదశద్వాదశవాపూర్ధ్వపుణ్డ్రాణిధారయేత్" ఇతిసఏవాహ. అత్రచసఙ్ఖ్యావిశేషానుక్తి రుభ

యసమ్భవాభిప్రాయేణ. "యద్ద్వాదశోర్ధ్వపుణ్డ్రాణాం ధారణంతచ్చ పార్థివమ్" ఇత్యన్యపరోక్తావప్యేతత్పరామర్శదర్శనాత్. అత్రాపిద్వాదశసఙ్ఖ్యైవావివక్షితా.

అత్రశ్రీచూర్ణధారణ మప్యభిప్రేతమ్; యథాహపరాశరః - "ఊర్ధ్వపుణ్డ్రస్యాన్తరాళే హారిద్రాంధారయేచ్ఛ్రియమ్" ఇతి. భరద్వాజశ్చ - "తతోదివ్యఞ్చహారిద్రం సహేమతులసీదళమ్ । మన్త్రేణధారయేచ్చూర్ణమ్" ఇతి, అమ్భోజబీజమాలాశబ్దేచాఽజహల్లక్షణాబోధ్యా. (౭)

మూ;— కాశ్మీర కేసరస్తోమ కడారస్నిగ్ధరోచిషా ।
కౌశేయేనసమిన్ధానం స్కన్ధమూలావలమ్బినా॥ (౮)

పదవురై.

కాశ్మీర కేసరస్తోమకడారస్నిగ్ధరోచిషా - కుఙ్కుమప్పూక్కళిన్ సముదాయమ్బోలే రక్తవర్ణమాయుమ్. పళపళత్తుమాన కాన్తియైయుడైయ తాయ్, స్కన్ధమూలావలమ్బినా - తిరుత్తోళ్ కళిల్ ధరిక్కప్పట్టిరుక్కిఱ. కౌశేయేన - పట్టువస్త్రత్తినాల్. సమిన్ధానమ్ (తిరుమేనిక్కు ప్పరిభాగమాయిరుప్పతినాల్) మికవుమ్ప్రకాశమానరాయుమ్ (౮)

వ్యా;-ఏవమూర్ధ్వపుణ్డ్రానుబన్ధాత్ స్కన్ధమూలంతత్సముత్తరీయంచానుసన్ధత్తే (కాశ్మీరేతి) (కాశ్మీర కేసరాణామ్) కుఙ్కుమకుసుమకిఞ్జల్కానామ్, స్తోమస్యేవ - సఙ్ఘాతస్యేవ (కడారమ్) రక్తమ్, (స్నిగ్ధంరోచిః) కాన్తిర్యస్యతత్తథోక్తమ్. తేన. స్నిగ్ధశబ్దేన - చాకచక్యంవివక్షితమ్ స్కన్ధమూలం - కణ్ఠమూలమవలమ్బతఇతి (స్కన్ధ

మూలావలమ్బి) తేన. సుష్ఠ్యజాతావితిఃశినిః. (కౌశేయేన) కృమికోశోత్థవస్త్రవిశేషేణ (సమిన్ధానమ్) పరభాగేనదీప్యమానమ్.

అత్రస్కన్ధమూలావలమ్బినేతి - ఉత్తరీయత్వేనధారణ మభిసంహితమ్. పారాశరోహి - చతుర్ణామాశ్రమాణాం పృథక్పృథక్పరిధానంవక్ష్యన్, ఆదౌచాతురాశ్రమ్యసాధారణం కౌశేయధారణంపృథగాహ "ఉపవీతంశిఖాబన్ధ మూర్ధ్వపుణ్డ్రంతథైవచ। పద్మాక్షమాలాంకౌశేయం సతతంధారయేద్ద్విజః" ఇతి, నోత్తరీయమితి నిషేధస్తు - అవైష్ణవయతివిషయః ఆయాన్తమిత్యాగమనసమయావస్థితదశానుసన్ధానేచ స్కన్ధమూలావలమ్బినేత్యుక్తిరుపపద్యతే. యతశ్శాణ్డిల్యేన ప్రణామకాలఏవ కణ్ఠగతవస్త్రత్వంప్రతిషిద్ధమ్. యథా - "ప్రదక్షిణేప్రణామేచ పూజాయాంహవనేతథా। నకణ్ఠగతవస్త్రస్స్యాద్దర్శనేగురుదేవయోః।" ఇతి కౌశేయస్యకషాయవర్ణత్వ మన్యత్రాప్యుక్తమ్. "కషాయమేవకార్పాసం వాసఃకన్థాఞ్చధారయేత్। వల్కలంవాజినంవాపి కౌశంశాణమయన్తువా" ఇతి

మూ:—మన్త్రరత్నానుసన్ధాన సన్తతస్ఫురితాధరమ్।
తదర్థతత్త్వనిధ్యాన సన్నద్ధపులకోద్గమమ్॥ (౯)

పదవురై.

మన్త్రరత్నాను సన్ధాన సన్తతస్ఫురితాధరమ్ - మన్త్రశ్రేష్ఠమానద్వయత్తై సదా అనుసన్ధానమ్ శెయ్వతినాల్ కొణ్డుమ్చలియానిఱ్కిఱ తిరుప్పవళత్తై యుడైయరాయుమ్, తదర్థతత్త్వ నిధ్యాన సన్నద్ధపులకోద్గమమ్-అన్దద్వయార్థమాన పురుషకారోపాయానుష్ఠానాద్యర్థత్తిల్ యాథాత్మ్యత్తై - పురుషకారోద్భావిత గుణవి

శిష్టసర్వేశ్వరనుడైయ తిరుమేనిముతలానవై; అత్తై దర్శనసమానా
కారమాక ధ్యానమ్ శెయ్తు అన్ద ధ్యానత్తినాలుణ్డాన రోమాఞ్చో
దయత్తైయుడైయరాయుమ్. (౯)

వ్యా:—అధస్కన్దమూలసన్నికర్షాదధరసౌభాగ్య మనుభ
వతి (మన్త్రరత్నేతి) మన్త్రరత్నపదం ద్వయేయోగరూఢమ్; తత్ర
సర్వమన్త్రశ్రేష్ఠత్వం యోగార్థః; శ్రీమన్నారాయణేత్యాద్యానుపూ
ర్వీవిశేషోరూఢ్యర్థః, యోగరూఢిశ్చ "సర్వేషామేవమన్త్రాణాం
మన్త్రరత్నంద్వయాహ్వయమ్ । మన్త్రరత్నంద్వయంన్యాసః ప్రప
త్తిశ్శరణాగతిః । నామానిమన్త్రరత్నస్య పర్యాయేణనిబోధమే ।"
ఇత్యాదిత్రోవమతా; అస్యసర్వమన్త్రశ్రేష్ఠత్వం పరాశరాయనారదే
నోక్తమ్. "మన్త్రాణాంపరమోమన్త్రోగుహ్యానాంగుహ్యముత్తమమ్ ।
రహస్యానాంరహస్యఞ్చ సద్యస్సంసారతారణమ్ । సర్వసంశయ
ఛేత్తాచ సర్వకల్మషనాశనః । శరణాగతిమన్త్రోయం సర్వసమ్పచ్చు
భావహః" ఇతి, పరాశరేణాప్యుక్తమ్ "న్యాసాఖ్యం పరమంమన్త్రం
సంసారచ్ఛేదనం శుభమ్ । సర్వదంసర్వపాపఘ్నం మహాత్ప్రియతరం
విభోః"ఇతి; లక్ష్మ్యాచోక్తమ్ "వేదామృతమహామ్భోధేర్హారిణాద్వ
యముద్ధృతమ్" ఇతి; ఏతాదృశోత్కర్షవివక్షయైవాత్ర మన్త్రరత్న
పదముపాత్తమ్. తస్య(అనుసన్ధానేన)ఉపాంశూచ్చారణేన (సన్తతమ్)
సర్వదా (స్ఫురితః) కిఞ్చిచ్చలితః॥ (అధరః) యస్యసతథోక్తమ్। అత్ర
సన్తతస్ఫురితోక్తి రనుసన్ధానస్య సదాతనత్వంవ్యంజయతి.

తథాచోక్తమ్;— "అనేనమన్త్రరత్నేన మత్ప్రియేణభజే
త్సదా" ఇతి; పరాశరేణచోక్తమ్ "యావచ్ఛరీరపాతన్తు ద్వయమా
వర్తయేన్మనుమ్" ఇతి, స్ఫురితపదేనచ ఉచ్చారణస్యాత్యన్తోపాంశు

త్వాదిలబ్ధః; తేనచ "మన్త్రేయతేఽనగోప్యేత్" ఇతిశాస్త్రార్థోను ష్ఠితోభవతీతిధ్వనితమ్ ;

అనన్యోపాయానాం మన్త్రరత్నాదేః స్వరూపతోఽనుపా దేయత్వాదాహ (తదర్థేత్యాది) అర్థానుసన్ధానరూప ద్వ్యష్టవిధ యాతదుపకారోఽన న్యోపాయానాంనదూష్యతీతిభావః , (తస్య) మన్త్రరత్నస్య (అర్థే) పురుషకారోపాయాద్యాత్మక తత్త్వ తత్ప్ర పత్త్యనుష్ఠానాత్మకహితరూపేభిధేయే,(యత్తత్త్వం)పురుషకారతదుద్భా వితగుణయోగ్యతద్విశిష్ట సిద్ధోపాయతదీయవిగ్రహ త్రదుపలక్షకచర ణాదిరూపసిద్ధవస్తు, తస్య (నిధ్యానేనసన్నద్ధః) సజ్జః (పులకోద్గమః) రోమాఞ్చోదయః యస్యసతథోక్తః, తమ్; "సన్నద్ధౌసజ్జవర్మితౌ" ఇతికోశః, నీత్యుపసర్గేణ-ధ్యానేప్రాప్తి దశాభావిరసవిశేషనిష్పాదన సమర్థవైశద్యవిశేషోపధాయక భావనాప్రకర్ష పర్యన్తత్వం వివక్షి తమ్; తేనసన్నద్ధ పులకోద్గమ త్వోక్తిరుపపద్యతే.

అత్రచమన్త్ర రత్నస్య ప్రపత్త్యనుష్ఠానంప్రతి కరణ మన్త్ర త్వాదనుష్ఠానస్యచ సకృత్త్వాత్, సన్తతానుసన్ధానని ధ్యానోక్త్యను పపత్తిరితి శఙ్కా-పన్నోదనాయ తత్త్వపదము పాత్తమ్; అనేనచాను ష్ఠానాపేక్షయా తయోరను పపన్నత్వేపి కాలక్షేపభోగార్థతయో తదుపపత్తి రిత్యుక్తంభవతి

యద్వా. (తదర్థస్య) మన్త్రరత్నార్థస్య (యత్తత్త్వం) పర్య వసితం యాథాత్మ్యం తస్య (నిధ్యానేన) ఇత్యాదిరర్థః, పర్యవసితం యాథాత్మ్యఞ్చ "విష్ణోశ్శేషీతదీయశ్శుభగుణనిలయో విగ్రహశ్శ్రీ శఠారిశ్శ్రీమాన్రామానుజార్యః పదకమలయుగం భాతిరమ్యంతదీ యమ్" ఇతిభగవత్కృష్ణపాదానుగ్రహీతరీత్యా రామానుజస్య

చరణశబ్దార్థత్వమ్; తస్యైవయతీన్ద్రప్రవణప్రత్యను సన్ధేయత్వాదితి బోధ్యమ్; "సన్నద్ధపుళకోద్గమం భవన్తంపశ్యన్" ఇత్యత్రచ "ఆహ్లాదశీతనేత్రామ్బుః పుళకీకృత గాత్రవాన్। సదాపరగుణా విష్టోద్రష్టవ్యస్సర్వ దేహిభిః" ఇతిశాస్త్రార్థోనుష్ఠితోభవతి; ఉక్తఞ్చభరద్వాజపరిశిష్టే "భక్తిజ్ఞాన సమాచారవైరాగ్యాద్యను మోదనమ్"ఇతి (౯)

మూ;—స్మయమానముఖామ్భోజం దయమాన దృగఞ్చలమ్
మయిప్రసాదప్రవణం మధురోదారభాషణమ్ ॥ (౧౦)

పదవురై.

స్మయమానముఖామ్భోజమ్ - సదా మన్దహాసత్తోడుకూడియ తిరుముఖమణ్డలత్తైయుడైయరాయుమ్, దయమానదృగఞ్చలమ్-దయాసూచకమాన అపాఙ్గవీక్షణత్తైయుడైయరాయుమ్, మయి - ఇత్తనైనాళ్ ఆశ్రయణవిముఖనాన ఎన్నిడత్తిల్, ప్రసాదప్రవణమ్ - విశేషాకారేణ అనుగ్రహత్తైప్పణ్ణానిన్రుమ్, మధురోదారభాషణమ్ - అవ్వనుగ్రహకార్యమాక పణ్ణానతాయ్ కేట్కుమ్బోతేఇనితాయ్ అర్థత్తినాల్ గమ్భీరమాన వార్త్తైకళైయుడైయరాయుమ్, (౧౦)

వ్యా;—అథఅధరసన్నిహితం స్మితంతత్కాన్తి వ్యతికరితమపాఙ్గంతదుభయ సంవాదివచనామృతం తదున్నేయం స్వస్మిన్ననుగ్రహఞ్చానుసన్ధత్తే। (స్మయమానేతి) స్మయమానం - సదామన్దహాసయుక్తం, ముఖామ్భోజం యస్యసతథోక్తః, తమ్, "ష్మిఙ్ - ఈషద్ధసనే" ఇతిధాతుపాఠః। మన్దహాసాన్వయాత్ ముఖామ్భోజమితిపరిణామాలఙ్కారః; ఉపమాయాన్తు అమ్భోజముఖమితిస్యాత్, పూర్వో

క్తభావనాప్రకర్షాత్ ప్రాప్యన్యలబ్ధత్వబుద్ధ్యా స్వకార్తార్థ్యానుసన్ధానేన సన్తోషాత్సదా మన్దహాసయుక్తత్వం వక్ష్యమాణమధురోదారభాషణస్య స్మితపూర్వకత్వంవాత్రోచ్యతే; జనానామీదృశపురుషార్థహాన్యనుసన్ధానేన పరదుఃఖదుఃఖిత్వలక్షణదయాపి సర్వదేత్యాహ (దయమానేతి) దయమానే - దయావ్యఞ్జకత్వేన సదాదయాయుక్తే, దృశోఽఞ్చలే - అన్తాయస్యస తథోక్తః, తమ్; దృగఞ్చలమపాఙ్గం భాషణహేతు దయావాత్రోచ్యతే.

సన్తోషో దయాచాఽవశ్యకధర్మౌ; తదాహబృహస్పతిః,"క్షమాతీర్థం తపస్తీర్థం తీర్థమిన్ద్రియనిగ్రహః। సర్వభూతదయాతీర్థం ధ్యానంతీర్థమనుత్తమమ్। ఏతానిపఞ్చతీర్థాని సత్యంమష్ఠన్తు సర్వదా" ఇతి; అన్యత్రచ - "సన్తోషోగురుశుశ్రూషా హ్యప్రసాదఃక్షమా దయా" ఇత్యుక్తమ్, భరద్వాజపరిశిష్టేచ - "సత్యశౌచదయా ధైర్యక్షమాసన్తోషయుక్తతా" ఇత్యుక్తమ్; తథాపరాశరః "సాధారణన్తు సర్వేషాం శఙ్ఖచక్రాదిధారణమ్। అహింసాసత్యమక్రౌర్యం శౌచమిన్ద్రియనిగ్రహః। దానందమఃక్షమా విద్యాసర్వేషాంమునిభిస్స్మృతమ్" ఇతి,

స్వస్మిన్నసాధారణం ప్రసాదమాహ (మయీతి) మయి - ఏతావన్తం కాలంవిముఖేమయి. (ప్రసాదే) అనుగ్రహే. (ప్రవణమ్) ఆసక్తమ్; ప్రసాదః - కాలుష్యనివృత్తిర్వా. మద్వైముఖ్యానుసన్ధాయ శోకావిలహృదయస్యాద్య మదాభిముఖ్యదర్శనేన తన్నివృత్తిర్జాతేతిభావః; ప్రసాదకార్యమాహ (మధురేతి) మధురమ్ - "సంశ్రవేమధురమ్" ఇతివత్ శ్రవణదశాయామేవప్రియమ్, (ఉదారమ్) అర్థతోగమ్భీరమ్, (భాషణమ్) వాక్యం యస్యసతథోక్తః తమ్, అర్థతోగమ్భీరత్వఞ్చ - పూర్వోక్తమన్త్రరత్నార్థవిశ్రాన్తి,

అతస్సత్తస్ఫారితా ధరత్వోర్వ్యాఖ్యానవిరోధః. వాఙ్మాధుర్యఞ్చ వక్తృశ్లోక ధర్మః. తదాహ మేధాతిథిః, "సూనృతాభిధానమేవ వాచస్" ఇతి శాణ్డిల్యోఽపి - "అర్థయుక్తఞ్చ సత్యఞ్చ శ్రావ్యం ప్రియకరం మృదు । శుద్ధం మితఞ్చ యుక్తఞ్చ కాలయోగ్యం వదేద్వచః" ఇతి, "ఆగచ్ఛ గచ్ఛ తిష్ఠేతి స్వాగతం సుహృదః ప్రతి । సమ్మానమపి సమ్బ్రూయాన్నిత్యం నిర్మోక్షుభతాయుణః" ఇత్యాదికన్తు వైష్ణవవిషయమితి భావః (౧౦)

మూ:—ఆత్మలాభాత్పరం కిఞ్చిదన్యన్నాస్తీతి నిశ్చయాత్ ।
అఙ్గీకర్తుమివ ప్రాప్తమకిఞ్చనమిమం జనమ్ ॥ (౧౧)

పదవృత్తి.

ఆత్మలాభాత్ - ఈశ్వరనుక్కు కౌస్తుభస్థానీయమాన ఆత్మప్రాప్తియైక్కాట్టిలుమ్, అన్యత్ - వేఱాన, కిఞ్చిత్ - ఒరువస్తువుమ్, పరం నాస్తి - ఉత్కృష్టమాన పురుషార్థమన్ఱు, ఇతి - ఎన్ఱు, నిశ్చయాత్ - అధ్యవసాయత్తినాల్, అకిఞ్చనమ్ - అఙ్గీకరిక్కైక్కు హేతువాన ఆత్మగుణలేశముమిల్లాతవనాయ్, ఇమమ్ - పరిత్యజిక్కైక్కుత్తక్క దోషభూయిష్ఠనాన వెన్నై, - అఙ్గీకర్తుమ్ - స్వీకరిక్కైక్కాక, ప్రాప్తమివ - అభిముఖమాక ఎழுన్దరుళుకిఱాప్పోలిరుక్కిఱాయ్. (భవన్తమెన్బతోడన్వయమ్.) (౧౧)

వా:—ఏవమేభిర్దయమానదృగఞ్చలత్వాదిభిర్మన్యే మద్విషయీకారోద్దేశేనైవ మదాగమనావసరం ప్రతిసన్ధాయ రఙ్గమన్దిరం మయి ప్రవిశత్యాయాతో న తు యదృచ్ఛయా సమాగత ఇత్యాహ (ఆత్మేతి) ఆత్మనః - కౌస్తుభస్థానీయస్య లాభాత్ - ప్రాప్తేః, (అన్యత్

కిఞ్చిత్) కిమపి, (పరమ్) ఉత్కృష్టమ్, (నాస్తీతినిశ్చయాత్) వ్యవసాయాద్ధేతోః.

(అకిఞ్చనమ్) అఙ్గీకారహేతులవ విరహిణమ్ (ఇమమ్) పరిత్యాగహేతు దోషభూయిష్ఠజనం మామిత్యర్థః. ఉక్తాకిఞ్చన్యవి శేష దృఢీకరణాయ జనమితిసామాన్యవ్యపదేశః. (అఙ్గీకర్తుమ్) స్వీకర్తుమ్ (ప్రాప్తమివ) ఆయాతమివస్థితం భవన్తమిత్యర్థః. "ప్రణష్టస్యయథాలాభః" ఇత్యుక్తరీత్యాస్వలాభః స్వామినోఽభిమతఇతి, తత్సాహాయ్యకమపి శేషిముఖోల్లాసహేతురితి, ఆత్మలాభస్యాప్రకృష్ట పురుషార్థత్వమితిభావః; యథోక్తంశతకే;-"ఆత్మనశ్శ్యోథయిత్వా పద్మాభర్తుః ప్రతిదినమిహాప్రేషయఃన ప్రాభృతాని" ఇతి; ఇవశబ్దః - సమ్భావనాయామ్ (౧౧)

మూ:—భవన్తమేవనీరన్ధ్రం పశ్యన్వశ్యేనచేతసా ।
మునేవరవరస్వామిన్ముహుస్త్వామేవకీర్తయన్॥ ౧౨

పదవురై.

స్వామిన్ - తన్ వస్తువై తానే అభిమానిక్కుమ్పడియాన స్వామిత్వ సమ్బన్ధముడైయవరే! వరవర! మునే - ఎన్నై ఏవిషయాకరిక్కైక్కుత్తక్క ఉపాయచిన్తైశెయ్యుమ్ మణవాళమామునియే! భవన్తమేవ - సౌన్దర్య సౌలభ్యాదిగుణపూర్ణరాన దేవరీరైయే, నీరన్ధ్రమ్ - ఇడైవిడామల్, పశ్యన్ - కణ్ణారక్కణ్డుకొణ్డుమ్, వశ్యేన - దేవరీర్ కటాక్ష విశేషత్తినాల్ ఎనక్కుస్వాధీనమాన, చేతసా - మనస్సుడన్, త్వామేవ - కీర్తనీయరాన దేవరీరైయే, ముహుః -అడిక్కడి, కీర్తయన్ - స్తుతిశెయ్తుకొణ్డుమ్ (౧౨)

వ్యా;-" విగ్రహాలోకనపరః కీర్తనంశ్రవణంస్మృతిః" ఇత్యాదికంహృదినిధాయాహ (భవన్తమితి) (స్వామిన్) స్వకీయం వస్తుత్వయమేవాభిమన్యమాన! "స్వామ్యం స్వీయాభిమానితా" ఇత్యుక్తమ్, ఏతేన స్వయమేవస్వసమ్బన్ధం మయ్యనుసన్ధాయవిముఖం మామఙ్గీకృతవానితివ్యజ్యతే; (మునే) మద్విషయాకారమననశీల! (వరవర)

(భవన్తమ్) పూర్వోక్తసౌన్దర్య సౌలభ్యాదిగుణపూర్ణమ్, ఏవకారేణ ద్రష్టవ్యాన్తరవ్యుదాసః (నిరన్తరమ్) నిరన్తరమ్, పశ్యన్, (వశ్యేన) త్వత్కటాక్ష విశేషవశాత్ మద్వశంవదేన, (చేతసా) మనసా, (త్వామేవ) కీర్తనీయంత్వామేవ. (కీర్తయన్) అనయోశ్చ అధ్యాహృతేనాహమిత్యనేన ఉత్తరశ్లోకే అన్వయః,

"లక్షణహేత్వోః క్రియాయాః" ఇతిహేత్వర్థకశ్శత్రాదేశః, అనేన దర్శనకీర్తనయోర్భవదుఃఖానాస్పదత్వేహేతుత్వముక్తం భవతి; తచ్చ - ఆచార్యనిష్ఠావిశేషస్య సిద్ధోపాయాధికారి పఙ్క్తిసమ్పాదనవిధయా సిద్ధోపాయాధీన విరోధినివృత్తిప్రయోజకత్వరూపమ్, ఇన్ద్రియాణాం ప్రాప్తవిషయదర్శన కీర్తనాదిసుఖవ్యాపృతత్వేన భవదుఃఖానా మనవకాశపరాహతత్వాఽఽపాదకత్వరూపంవా. (౧౨)

మూ; త్వదన్యవిషయస్పర్శ విముఖైరఖిలేన్ద్రియైః ।
భవేయంభవదుఃఖానా మసహ్యానామనాస్పదమ్॥ ౧౩

పదవుర్రై.

త్వదన్యవిషయస్పర్శవిముఖైః - దేవరీరైయొழிయ మற்றை விஷயாన్తరఙ్గళిన్ సమ్బన్ధత్తిల్ ద్వేషవత్తుక్కళాన, అఖిలేన్ద్రియైః-

వాగాదికర్మేన్ద్రియఙ్గళైన్న చక్షురాది జ్ఞానేన్ద్రియఙ్గళైన్న, ఇవై కళా లే (అహమ్-నాన్) అసహ్యానామ్ - దుస్సహఙ్గళాన, భవదుఃఖానామ్ - శరీరసమ్బన్ధనిబన్ధనమాన దుఃఖఙ్గళుక్కెల్లామ్, అనాస్పదమ్ - ఆశ్రయమాకాతవనాయ్, భవేయమ్ - ఆకుమ్బడి కృపైశెయ్తరుళవేణుమ్. (౧౩)

వ్యా:-అనుక్తానామిన్ద్రియాణామపి స్వాచార్యప్రావణ్యాశంసాపూర్వకం స్వస్యభవదుఃఖాఽసమ్బన్ధంప్రార్థయతే. (త్వదన్యేతి.)

త్వదన్యేషాంవిషయాణాం స్పర్శే - సమ్బన్ధే, విముఖైః - ద్వేషవద్భిః, త్వదన్యత్వమేవవిషయాణాం ద్వేష్యత్వేనిబన్ధనమ్; న త్వల్పాస్థిరత్వాదికమితిభావః. (అఖిలేన్ద్రియైః) ఉక్తానుక్తైః కరణైః, (అహమ్) అహమితిచాధ్యాహారః, భవేయమిత్యుక్తేః, (అసహ్యానామ్) "సర్వంసహే" ఇత్యధ్యవసితేనాపి దుస్సహానామ్. (భవదుఃఖానామ్) శరీరసమ్బన్ధనిబన్ధనానా ముపక్లేశానామ్. (అనాస్పదమ్) అనధికరణమ్. (భవేయమ్) భవితుమాశంసే ఇత్యర్థః.

అత్రచ పశ్యన్నితి - చక్షుషః, వశ్యేనచేతిసేతి - మనసః, కీర్తయన్నితి - వాగిన్ద్రియస్య, మధురోదారభాషణమితి శ్రోత్రస్య, స్వచరణామ్భోజ స్పర్శసమ్పన్నసౌరభైస్తీర్థైరితి వక్ష్యమాణత్వాత్ ఘ్రాణరసనయోః, దీర్ఘంప్రణమతఇతి - పాణిపాదస్య, పదద్వయం దత్వేతి - త్వగిన్ద్రియస్యచ వినియోగవిశేషోనుసన్ధేయః; విషయాన్తరవైముఖ్యోక్తేః, కుర్వద్రూపాణాంకరణానాం ప్రాప్తవిషయవినియోగోహ్యర్థసిద్ధః.

తదిదమాహశాణ్డిల్యః - "ప్రతిషిద్ధేష్వసక్తంయత్సక్తం శబ్దేషుసాధుషు। భగవద్విషయేష్వేవశుద్ధం తచ్ఛ్రోత్రముచ్యతే। అస్ప

ర్శ్యమస్పృశ స్త్రీయా స్పృశ స్త్రీస్పర్శ్యమేవచ । తత్రాప్యలోలుపా సా తు త్వక్ఛుద్ధేతి నిగద్యతే । పాపణ్డపతితా ద్యేషు నపత స్త్రీ కదాచన । అయాఞ్చాసమ్మత స్త్రీ దృక్ఛుద్ధా భాగవతాదిషు । భోజ్యానేవ రసాన్ర స్యేన్నాత్యర్థంచ పలారసే। కాలేమితఞ్చ సా జిహ్వా పరిశుద్ధేతి కీర్త్యతే ।

మేధ్యగన్ధేషు యోజితా । యుక్తేష్వలోలుపాయా సా నా సా శుద్ధేతి కీర్త్యతే । పుణ్యస్తవాది పఠనే నిరతాప్రియవాదినీ । సత్త్వైః పరహితైస్సార్థైర్మితైర్లక్షణ సంయుతైః । యుక్తాక్షరైస్సుపూతా వాక్॥ అభ్యఞ్జనాదివ్యాపారేవృత్తః పిత్రోర్గురోస్తథా "ఇత్యుపక్రమ్య, శుద్ధః పాణితలో మతః" ఇత్యాదినా

తథా భరద్వాజపరిశిష్టేపి - " యేస న్తితత్రనియతాస్తేస న్త ఇతి కీర్తితాః । సర్వాత్మనా తుయా వృత్తిస్తేషు భక్తిమయీపరా । సా భక్తేః పరమా కాష్ఠా వృత్తేశ్చ పరమాత్మని । ఆచార్యవద్దేవతా వన్మాతృవత్పితృవత్స్వయమ్ । సుహృద్వత్స్వామివత్సన్తో ద్రష్టవ్యా రాజవత్తథా । † శ్రుత్వైవ సహసోత్థానం ప్రత్యుత్థానం సుదూరతః । దర్శనానుభవప్రీతిః ప్రణిపాతోనివేదనమ్ । నీచైస్సంశ్లేషణం హా సదానం మార్గప్రదర్శనమ్ । పశ్చాత్పార్శ్వపురోయానం జయాలోకాదిభాషణమ్। పాదావనేజన ఞ్చార్ఘ్యోపహారస్స్వాగతాదిచ । ప్రసాదనం చామణఞ్చ ప్రీతిసజ్కథనానిచ । ఉపాసనం ప్రశ్రయణ మాత్మాత్మీయనివేదనమ్, ఆజ్ఞాభ్యర్థనమాలోక నిర్దేశ వచనాదరః । సాధనం సమ్ప్రదామిష్టాదరో ఽనిష్టనివర్తనమ్। విరహానిష్టపీడావ మాననాద్యసహిష్ణుతా । దాస్యాభిమానోనువ్రజ్యా శ్రవణం కీర్తనంస్మృతిః । భక్తిజ్ఞానసమాచార వైరాగ్యాద్యనుమోదనమ్ । సజ్గమేచ్ఛాపగమనమన్వస్థానాసనాదికమ్ సమానసుఖదుఃఖిత్వం మిథశ్శాస్త్రార్థవిచిన్తనమ్ । క్రియాకాలేనువరణం

† (పా) దృష్ట్వైవః

సదస్యగ్రేచపూజనమ్। పరిషత్సుచసాన్నిధ్యం సంవిదాఞ్చప్రవర్తనమ్ సదాభ్యనుజ్ఞాపూర్వాఞ్చ సర్వార్థేషుప్రవృత్తయః। ప్రచ్ఛాదనఞ్చదోషాణాం గుణానాంఖ్యాపనంతథా। క్వచిచ్చైవాపిధర్మేణ కృచ్ఛ్రేణాప్యర్థసాధనమ్। ఏతాశ్చాన్యాశ్చవివిధా వృత్తయోరసనిర్భరాః। విష్ణుభక్తేషువృత్త్యాఖ్యాత రోర్హ్యాఫలసమ్పదః" ఇతి సర్వాకరణానామాచార్య విషయవినియోగ విశేషాస్సమ్యగుక్తాః; సతామాచార్యముఖ్యానా మిత్యుపరితనగ్రన్థస్వరసాత్, "తేసన్త ఇతికీర్తితాః" ఇత్యత్ర సచ్ఛబ్దేనాచార్య సఙ్గ్రహస్స్పష్టః.

అత్రచ, "ఊర్ధ్వపుణ్డ్రైరుపశ్లిష్టమ్" "పత్యుఃపదామ్బుజం ద్రష్టుమాయాన్తమ్" ఇతిప్రాతఃకాలానుయాయ్యభిగమనం సూచితమ్, తదుక్తంశాణ్డిల్యేన:-"సహాభిగమనేనైవ ప్రాతఃకాలానుయాయినా। వక్ష్యామియోగాదూర్ధ్వం యత్కర్తవ్యంస్నానపూర్వకమ్" ఇతి,

"ఆత్మలాభాత్పరమ్" ఇతిచోపాదానం సూచితమ్; యథాధికారముపాదానస్యానుష్ఠేయత్వాత్, భగవద్యాగయోగ్య ద్రవ్యసమ్పాదనంహ్యుపాదానమ్, తద్ధియథాశ్రమధర్మంస్వీకార్యమ్, మన్త్రరత్నానుసన్ధానేతి-స్వాధ్యాయః, తదర్థతత్త్వనిధ్యానేతి యోగశ్చసూచితావితి ప్రాయేణగ్రన్థార్థోపిసఙ్గృహీతః, యథోక్తంభరద్వాజేన; "కృత్వాభిగమనం పూర్వముపాదాయచసమ్పదః। ఇష్ట్వాధీత్యచ యుఞ్జానోభోగైః కాలంనయేత్" ఇతి, "బ్రహ్మచారీగృహస్థశ్చ వానప్రస్థోథభిక్షుకః। ఏకాన్తినస్స్వధర్మస్థా స్సర్వేయాన్తిపరాంగతిమ్" ఇతిచ.

ఇతి దినచర్యావ్యాఖ్యాయాం సదాచారదీపికా సమాఖ్యాయా

ముపోద్ఘాతవిభాగః

మూ:—పరేద్యుః పశ్చిమే యామే యామిన్యాస్సముపస్థితే।
ప్రబుధ్య శరణం గత్వా పరాం గురుపరమ్పరామ్॥ ౧౪

పదవురై.

పరేద్యుః - తమక్కు యాదృచ్ఛికసమాగమముణ్డాన దినత్తిన్ మఱునాళిల్, యామిన్యాః - రాత్రియినుడైయ, పశ్చిమే - కడైశియాన, యామే - నాలావతుయామమ్, సముపస్థితేసతి - ప్రాప్తమానవళవిల్. ప్రబుధ్య - తిరుక్కణ్ మలర్న్దరుళి, పరామ్ - ఉత్తమమాన, గురుపరమ్పరామ్ - శ్రియఃపతిముతల్ స్వాచార్యపర్యన్తముళ్ళ ఆచార్యపరమ్పరైయై, శరణం గత్వా - ఉపాయమాక అధ్యవసిత్తు. (గురుపరమ్పరానుసన్ధానమ్పణ్ణి యెన్ఱపడి.)

వ్యా -అథసఙ్గ్రహేణోక్తానర్థాన్ విస్తరేణవక్తుముపక్రమతే, (పరేద్యురిత్యాదినా) ఇహఖలుయోగ్యతాపాదకైస్సహ సాఙ్గసకలధర్మత్యాగస్య సిద్ధోపాయస్వీకారాఙ్గత్వేనవిధానేపి వినియోగపృథక్త్వన్యాయేనవా కర్మాన్తరత్వన్యాయేనవా నిత్యనైమిత్తికాదీనాం ధర్మాణాం కైఙ్కర్యభూతానామనుష్ఠానమ్, ఆనృశంస్యేనవా కథఞ్చిత్తేషామనుష్ఠాన మితిసిద్ధాన్తాత్, పాఞ్చకాలికకర్మణాం పరమకారుణికేన పరమశేషివిషయపరిచరణైకపరాయణేన భగవతావరవరమునినా నిత్యానుష్ఠానాత్, "గురోర్వార్తాశ్చకథయేత్" ఇతిశాస్త్రతోభక్తితశ్చ తత్ప్రబన్ధనిబన్ధనస్య శిష్యస్యోచితత్వాదేతత్ప్రబన్ధారమ్భఆవశ్యకః అర్వాచీనానామపి పాఞ్చకాలికక్రియానుష్ఠాన ప్రతిష్ఠాపకత్వాదప్యయం ప్రబన్ధఆవశ్యకః; ప్రయోజనాన్తరమపిసామ్ప్రదాయికం పూర్వమేవోక్తమ్.

(పరేద్యుః) (యామిన్యాః) రాత్రేః, (పశ్చిమే) చతుర్థేయామే (సముపస్థితేసతి) (ప్రబుధ్య) స్వాపంహిత్వా, (పరాం గురుపరమ్పరాం శరణంగత్వా) శరణం గురుపరమ్పరాం గత్వాబుద్ధ్వావా, అత్రపరేద్యురితిపదం మయ్యుపవిశతీత్యుక్త యాదృచ్ఛికసమాగమో యస్మిన్దినే తదుత్తరదినఇత్యర్థకమ్,

ఇదఞ్చప్రదర్శనార్థమ్, పాఞ్చకాలికకర్మణాం నిత్యానుష్ఠేయత్వాత్, తథాభగవతా అనుష్ఠితత్వాచ్చ; తదుక్తంకావ్యే -"నిత్యం నిశావసానేషుసోఽయం శుద్ధేనచేతసా। ప్రబుధ్యసుచిరం దధ్యౌపరాం గురుపరమ్పరామ్" ఇత్యాదినా నిత్యానుష్ఠితత్వమ్.

యద్యపి " పరేద్యవి " ఇత్యేవ అనుశాసనసిద్ధమ్, తథాపి, స్మృతిషుతద్వివరణ నిబన్ధనేషుచ బహుళం ప్రయోగాత్, పరేద్యురిత్యేతదపిసాధ్వేవ, "దినద్వయంసమాశ్రిత్య పౌర్ణమాసీయదిస్థితా। పరేద్యుస్సఙ్గవంవ్యాప్తా స్థితాసాకర్మణోర్హతి " ఇతినిగమేప్రయోగాత్; కాలనిర్ణయాదినిబన్ధనగ్రన్థేష్వపి " పరేద్యుర్ద్వాదశ్యభావవిషయమ్" "పరేద్యుర్దివాపారణమ్" ఇత్యాది ప్రయోగాచ్చహిసాధుత్వంసుస్థమ్; తస్యాత్రప్రయోగశ్చ స్వగ్రన్థస్య స్మృతిగ్రన్థమూలకత్వవ్యఞ్జనార్థః

రాత్రావన్త్యయామే ప్రబోధాదికం పరాశరేణవిస్తరేణోక్తమ్, " ఉత్థాయపశ్చిమేయామే ఆచమ్యప్రయతాత్మవాన్ । ఉపవిశ్యశుచౌదేశే సమాసీనస్సుఖాసనః" ఇత్యాదినా,"పశ్చిమేయామే" ఇతి నిర్దేశోపిస్వగ్రన్థార్థస్య పరాశరాదిధర్మశాస్త్రమూలకత్వస్యాపి స్ఫోరణార్థః; గౌతమశ్చాహ;-ఉత్థాయపశ్చిమేయామే శాన్తమానసోఽపనిద్రస్సతివిరోధే తత్త్యక్త్వానోచేత్తత్రసంస్థితః " ఇతి; శాణ్డి

లోఽప్యపి,-"సుఖనిద్రారతః కాలే హన్తేత్యుత్థాయసత్వరమ్ । ప్రక్షాళ్య పాదముత్థాయయుఞ్జీతాఃయథావిధి" ఆద్యన్తవర్జంనిద్రాయాయోగ్యం యామద్వయంనిశి । చతుర్థేయామఉత్థాయయోగీ యోగం సమాచరేత్" ఇతి,

ఉత్తరత్ర రహస్యత్రయానుసన్ధానస్యవక్ష్యమాణత్వాత్తదఙ్గభూతం గురుపరమ్పరానుసన్ధానమత్రోక్తమ్, తదుక్తంపరాశరేణ; -"స్వాచార్యంహృదయేధ్యాత్వా జప్త్వాగురుపరమ్పరామ్" ఇత్యుపక్రమ్య "మన్త్రిమధ్యాపయేద్గురుః । న్యాసాఖ్యంపరమంమన్త్రిమ్" ఇతి; భరద్వాజపరిశిష్టేఽపి-"ఆదౌగురూణాం విజ్ఞానమథమన్త్రార్థచిన్తనమ్ । తతఏవాత్మనోజ్ఞానం తద్ధర్మాణాఞ్చసర్వశః । పరస్యపుంసశ్శ్రీశస్య పరేశస్యపరాత్మనః । స్వరూపరూపవిభగుణ వ్యాపారచిన్తనమ్" ఇత్యాదివిస్తరేణోక్తమ్

అయమేవచక్రమః-శరణంగత్వేత్యాదికే ప్రణిధాయచేత్యన్తే సన్దర్భేనిబద్ధః; గురుపరమ్పరాం శరణంగత్వేత్యేతత్సదాచారానుప్రవిష్టశరణాగతిపరమ్; "తమాచారంప్రవక్ష్యామి యస్సద్భిరనుపాల్యతే" ఇత్యుపక్రమ్య "హిత్వాయోగమయీం నిద్రాముత్థాయాపరరాత్రతః । ప్రపద్యేతహృషీకేశం శరణంశ్రీపతింహరిమ్" ఇత్యుక్తత్వాత్, సదాచారనిష్పత్త్యర్థాతు శరణాగతిరత్రస్వాధికారానుగుణం గురుపరమ్పరావిషయేప్రయుక్తేతిభావః. యద్వా, స్వాధికారానుగుణం స్వాభిమతోపాయభూతా గురుపరమ్పరా అత్రానుసంహితేతిభావః,"ప్రబుధ్యసుచిరందధ్యా పరాంగురుపరమ్పరామ్"ఇత్యుక్తంకావ్యే,-పరామిత్యనేనతు "పుత్రాన్ బన్ధూన్ సఖీన్ గురూన్" ఇత్యుక్తగురువిశేషవ్యుదాసః. ౧౪

మూ,—ధ్యాత్వారహస్యత్రితయం తత్త్వయాథాత్మ్యదర్పణమ్ ।
పరవ్యూహాదికాన్ పత్యుః ప్రకారాన్ ప్రణిధాయచ॥ ౧౫॥

పదవురై.

తత్త్వయాథాత్మ్యదర్పణమ్ - ఆత్మస్వరూపత్తినుడైయ యాథాత్మ్యమాన అనన్యార్హ శేషత్వాది రూపాకారత్రయఙ్గళుక్కు కణ్ణాడిపోల్ ప్రకాశకరమాన, రహస్యత్రితయమ్ - మూలమన్త్ర మన్త్రరత్న చరమశ్లోకఙ్గళాకిఱ రహస్యఙ్గళిన్ మూన్ఱైయుమ్, ధ్యాత్వా - సార్థమాక మననమ్పణ్ణి, పరవ్యూహాదికాన్ - పరత్వవ్యూహత్వవిభవత్వాఽన్తర్యామిత్వార్చారూపత్వాదికళాన, పత్యుః-సర్వశేషియాన శ్రీమన్నారాయణనుడైయ, ప్రకారాన్ - అవస్థావిశేషఙ్గళై, ప్రణిధాయచ - ధ్యానమ్పణ్ణి. (౧౫)

వ్యా:-(తత్త్వమ్) ఆత్మస్వరూపమ్, తస్య (యాథాత్మ్యమ్) తదీయపర్యన్తమనన్యార్హశేషత్వానన్యశరణత్వానన్యార్హభోగ్యత్వరూపాకారత్రితయమ్, తస్య, (దర్పణమ్) స్ఫుటావలోకనోపకరణమ్, దర్పణోహ్యాత్మదర్శన ఇతి ప్రసిద్ధః, అతస్తత్త్వేన రూపణం కృతమ్, (రహస్యానామ్) మూలమన్త్రమన్త్రరత్న చరమశ్లోకానామ్, (త్రితయమ్) (ధ్యాత్వా) సార్థకమనుచిన్త్య అత్రచ, మూలమన్త్రస్య స్వరూపయాథాత్మ్య పరత్వమవివాదమ్; ఇతరయోరపి ప్రపత్త్యనుష్ఠానవిధిపరత్వాత్తస్యాశ్చ స్వరూపయాథాత్మ్య జ్ఞానపర్యవసితత్వాత్తత్పరత్వమితిభావః.

యథోక్తంపరాశరేణ ;-" సమ్బన్ధమపివిజ్ఞేయం నిరుపాధిత్వమీశితుః । అకారవాచ్యస్యవిభోర్హరేశ్శేషమహంసదా । మమాపిచ

నకర్తాస్మి పరవానవ్యయస్యవై। నిత్యంనారాయణాయైవ కైఙ్కర్యం కరవాణ్యహమ్ । మన్త్రార్థంచిన్తయే దేవం ప్రాతరుత్థాయసర్వదా । ఇత్థమాత్మస్వరూపన్తు జ్ఞాత్వామన్త్రిణమన్త్రవిత్ । స్వరూపమాత్మనోజ్ఞానం తద్వ్యావృత్తిఞ్చద్వయేనవై। అఖిలస్యేశ్వరానిత్యా సర్వదాజగదాశ్రయా । నిత్యానపాయినీవిష్ణో ర్జగతాముపకారిణీ । సమాసీనః శ్రియాసార్థం గుణవాన్ పరమేశ్వరః। శరణంతస్యచరణౌ వ్రజామ్యాకిఞ్చనస్సదా। ఆసీనాయశ్రియాసార్ధం హరయేపరమాత్మనే । తస్యచిత్తానురూపేణ శేషవృత్తింకరోమివై। ఇత్థంద్వయార్థంసఞ్చిన్త్య స్వకర్త్రాదిచతుష్టయమ్, ఉపాయభావాత్సన్త్యజ్యతమేవశరణంవ్రజన్, కర్మకుర్యాదసక్తస్సన్ సన్తుష్ట్యైపరమాత్మనః” ఇతి.

(పరవ్యూహేత్యాది) పరః - పరత్వమ్, భావప్రధానోనిర్దేశః ప్రకారానిత్యనేన సామానాధికరణ్యాత్, తచ్చ శ్రీవైకుణ్ఠగద్యానుగృహీతంబోధ్యమ్, వ్యూహాః - సఙ్కర్షణాదిరూపః, అయమపి భావప్రధానోనిర్దేశః, ఆదిపదేనరామకృష్ణాది విభవావస్థా, హృదయపుణ్డరీకేషు సవిగ్రహావస్థానరూపమ్, ఆత్మస్వరూపేష్వ విగ్రహావస్థానరూపఞ్చాన్తర్యామిత్వమ్, దివ్యార్షసైద్ధమానుషాదిభేదభిదురమర్చారూపత్వమాచార్యత్వఞ్చ సఙ్గృహ్యతే, పరవ్యూహాద్యాః -ఆదీయేషాంతే, తథోక్తాః, తాన్, శేషాద్విభాషేతికప్. ప్రకారపఞ్చకప్రకారషట్కోభయవివక్షయైవ సఙ్ఖ్యావిశేషోననిర్దిష్టః, తత్రప్రకారపఞ్చకంప్రసిద్ధమ్, ప్రకారషట్కఞ్చ -“మమస్వరూపంసర్వస్మాత్పరస్య జగదీశితుః । షడ్విధంపరిపూర్ణం తత్సేనేశపరిపఠ్యతే। పరత్వంవ్యూహవిభవమన్తర్యామిత్వమేవచ । అర్చాచార్యావతారౌ ద్వావషడ్వి

ధ్యం మే ప్రకీర్తితమ్।" ఇత్యత్ర ద్రష్టవ్యమ్

(పత్యుః) సర్వశేషిణః, అనేన "హరౌస్వామీతిబుద్ధిమాన్" ఇత్యుక్తపారమైకాన్త్య విశేషో వ్యఞ్జితః, (ప్రకారాన్) అవస్థా విశేషాన్, (ప్రణిధాయ) ధ్యాత్వా, తదుక్తం పరాశరేణ; - "ఏవం వైకుణ్ఠనాథోఽసౌ రాజతే పరమే పదే। సేవ్యమానస్సదా నిత్యైర్ముక్తైర్భోగపరాయణైః। ఏవం సఞ్చిన్తయేన్నిత్యం పరే వ్యోమ్ని మహేశ్వరమ్। తస్యైవ వ్యూహభేదాశ్చ విభవార్చాదిమూర్తయః" ఇత్యుపక్రమ్య, "దర్శనార్థం దివౌకసామ్। లోకసంరక్షణార్థాయ వైభవాయ సమాగతాన్। నృసింహరామకృష్ణాది విగ్రహానపి చిన్తయేత్। దేవతిర్యఙ్మనుష్యాది చేతనేష్వపి సంస్థితిః। తదన్తర్యామ్యవస్థా హి విష్ణోస్సర్వగతస్య వై। స ఏవ యోగిహృదయపఙ్కజే తు స విగ్రహః। సౌలభ్యాయ స సర్వేషామర్చాయాం నిత్యసన్నిధిః।" ఇతి.

చకారేణ స్వశరీరచిన్తనం సముచ్చీయతే. యథోక్తం పరాశరేణ; - "ఆత్మానం స్వశరీరఞ్చ పరేశమనుచిన్తయన్। శుక్లశోణితసమ్భూతం శరీరం పాఞ్చభౌతికమ్" ఇత్యాది, "తం తు మద్భోగయోగ్యన్తు కృపారూపప్రకాశనాత్। నయామి పరమం స్థానమర్చిరాదిగతిం వినా। గరుడస్కన్ధమారోప్య యథేష్టమనివారితః" ఇత్యేతదభిప్రేత్య అర్చిరాదిగతిస్మృతేరనుక్తిః, చకారేణ వా సాపి సఙ్గ్రాహ్యేతి ధ్యేయమ్. (౧౫)

మూ;—తతః ప్రత్యుషసి స్నాత్వా కృత్వా పౌర్వాహ్ణికీః క్రియాః॥
యతీన్ద్రచరణద్వన్ద్వ ప్రవణేనైవ చేతసా॥ (౧౬)

పదవురై.

తతః - ధ్యానానన్తరభావిశౌచదన్తధావనాదికార్యఙ్గళ్ ముడిన్దపిఱకు, ప్రత్యుషసి - అరుణోదయకాలత్తిల్, స్నాత్వా - నీరాడి, పౌర్వాహ్ణికీః - ప్రాతఃకాలత్తిల్ శెయ్యవేణ్డియ, క్రియాః-తిరుప్పరివట్టమ్ శాత్తుతల్ సన్ధ్యావన్దనాదికళాన కర్మఙ్గళై, యతీన్ద్రచరణద్వన్ద్వప్రవణేన - యతిసార్వభౌమరాన ఎమ్బెరుమానారుడైయ తిరువడిత్తామరైకళిల్ పరమభక్తిభరితమాన, చేతసా -మనస్సుడన్, కృత్వా - శెయ్తు.

వ్యా:—(తత ఇత్యాది) ప్రణిధాయేతి ల్యప్త్యానన్తర్యే లబ్ధేపి, తతఇత్యుక్తిః .. బుద్ధిస్థందన్తధావనం తత్ప్రాక్తనంశౌచాదికఞ్చ కృత్వేత్యేతదర్థికా, తదాహపరాశరః; "ప్రాతరుత్థాయసతతం శౌచం కృత్వాయథావిధి। ప్రక్షాళ్యపాదౌహస్తౌచ పశ్చాదాచమనంచరేత్। తతస్స్నానంప్రకుర్వీత దన్తధావనపూర్వకమ్" ఇతి. అన్యత్రాప్యుక్తమ్ "బ్రాహ్మేముహూర్తేచోత్థాయ వసురణ్యేవిభూరితి। అనేనపరమాత్మానం ధ్యాయేదహరహర్హృది। తత ఆవశ్యకం కృత్వా పూర్వమాదాయమృత్తికామ్। శౌచంచతుర్గుణంకుర్యాద్విహితాద్గృహమేధినః।" ఇతి. విశ్వామిత్రశ్చ - "ఉషఃకాలే సముత్థాయ శౌచంకృత్వావిధానతః। దన్తకాష్ఠమథాచమ్య పర్వవర్జమతన్ద్రితః। కృతస్నానో జపేత్తావద్యావదాదిత్యదర్శనమ్"ఇతి

(ప్రత్యుషసిస్నాత్వేతి) ప్రత్యుషసీతి-అరుణోదయ ఉచ్యతే; తత్రైవయతీనాం స్నానోక్తేః, యథాభవిష్యత్పురాణే; - "చతస్రో నాడికాః ప్రాతరరుణోదయ ఉచ్యతే। యతీనాంస్నానకాలస్తు గఙ్గామ్బుసదృశస్స్మృతః।" ఇతి. స్కాన్దగారుడయోశ్చ - "ఉషయా

త్వాన్నిశ్చితప్రస్తునాడికా అరుణోదయః । తత్రస్నానంప్రశస్తంస్యాత్ సహిపుణ్యతమస్మృతః" ఇతి

(స్నాత్వా) స్నానంకృత్వా, స్నానప్రకారశ్చశాణ్డిల్యేనోక్తః. "ధ్యాయన్ దేవంపరంబ్రహ్మ యథాశక్తినిమజ్య చ । చతుర్నిమజ్యవిధివత్" ఇతి. (పౌర్వాహ్ణికీః) పూర్వాహ్ణేభవాః - పౌర్వాహ్ణిక్యః; తాః, కాలాట్ఠక్, అధ్యాత్మాదిత్వాద్వా, అహ్నఃపూర్వోభాగః - పూర్వాహ్ణః, పూర్వాపరేత్యాదినా ఏకదేశిసమాసే అహస్సర్వైకదేశేత్యాదినా సమాసాన్తే, అహ్నోహ్న ఏతేభ్య ఇతి అహ్నదేశః, అహ్నోదన్తాదితిణత్వమ్, అత్రపూర్వాహ్ణశబ్దేన - ప్రాతఃకాల ఏవగృహ్యతే, పారిశేష్యాత్, ప్రకరణాచ్చ.

(క్రియాః) వస్త్రగ్రహణసన్ధ్యావన్దనాదికాః, తదాహ మేధాతిథిః, "ఊర్ధ్వంజాన్వోరధోనాభేః పరిధాయైకమమ్బరమ్ । ద్వితీయమన్తర్వాసశ్చపరిధాయ" ఇతి. అన్యత్రాప్యుక్తమ్; - "స్నాత్వా చాచమ్యవిధివత్తిష్ఠన్నాసీనఏవవా । బిభృజ్జలపవిత్రఞ్చ అకుశమాత్రంకరద్వయే । తద్వత్పవిత్రైర్గోవాలైఃకృతే దుష్కృతనాశనే । ఉదయాద్విధివత్సన్ధ్యా ముపాస్యత్రికమల్పవత్ । మిత్రస్యచర్షణీత్యాద్యైరుపస్థాయరవింత్రిభిః । ప్రాతస్సాయఞ్చోపతిష్ఠే ద్వారుణీభిశ్చపఞ్చభిః ।" ఇత్యాది. ఆచమనఞ్చ జలపవిత్రేణకార్యమ్, తదుక్తమ్- "ఆచమనాదిషుపఞ్చసుజల పవిత్రస్యసమ్బన్ధః" ఇతి; గాలవశ్చాహ;- "సదాజలపవిత్రేణ మార్జనాచమతర్పణమ్" ఇతి. ఊర్ధ్వపుణ్డ్రకాషాయకౌశేయపవిత్ర పద్మాక్షతులసీమాలా యజ్ఞోపవీతాదిషు ప్రమాణాన్యుపోద్ఘాతవిభాగఏవ లిఖితాని.

(యతీన్ద్రేత్యాది) యతీన్ద్రచరణద్వన్ద్వప్రవణేన - భగవద్రామానుజపాదయుగ విషయ పరమభక్తిపూర్ణేన, వనసనసమ్భక్తావితి

ధాతుపాఠః, సమ్భక్తిః - ప్రీతిః, యద్వా - ప్రాచీనప్రవణే వైశ్వదే
వేనయజేతేత్యత్రేవ ప్రవణశబ్దోఽవనతస్థలవాచీ; యతీన్ద్రచరణద్వ
న్ద్వం ప్రవణం యస్య తత్తథోక్తమ్, తథావిధేన; - అవనతస్థలే హి సలి
లాదేశ్శీఘ్రగమనమన్యతో నిర్గమనవిరహశ్చదృష్టమితి భావః చరణ
ద్వన్ద్వస్య ప్రవణేన-నిమ్నస్థలేన, యతీన్ద్రచరణద్వన్ద్వం హి - నిర్హే
తుకమేవాత్రాగమ్య అన్యతో న నిర్గచ్ఛతీతి వార్థః; చరణద్వన్ద్వే అవ
నతేనేతి వార్థః, "ప్రవణం క్రమనిమ్నోర్వ్యాం ప్రవాహే" ఇతి
కోశః యద్వా వను చనోచ్యత ఇతి ధాతుపాఠాత్క్రియాసామాన్య
వాచినో వనతేః ప్రపూర్వాత్పచాద్యచి నిష్పన్నః ప్రవణశబ్దః క్రియా
సామాన్యకర్తృవచనః ; తథాచ, యతీన్ద్రచరణోద్దేశ్యక క్రియాసా
మాన్యపరేణేత్యర్థః; ఏవకారశ్చ-కరణినో యతీన్ద్రప్రవణసమాఖ్యా
సిద్ధయతీన్ద్రప్రావణ్యానుబన్ధ నిబన్ధనాం చేతసస్తత్ప్రావణ్య ప్రసిద్ధిం
ద్యోతయతి, స్వాధికారవిరుద్ధ ప్రథమపర్వప్రావణ్యం వా స్వాతన్త్ర్యే
ణప్రతిషేధతి.

(చేతసా) మనసా కరణేన కృత్వేతి పూర్వేణాన్వయః. మధ్య
మణిన్యాయాదుత్తరత్రాపి సర్వత్రాన్వయః; "తదధీనశ్చవర్తేత సాక్షా
న్నారాయణో హి సః" "యచ్చకర్మ తదర్థం తద్విష్ణోరారాధనాత్పరమ్।
అపదిశ్య పితౄన్ దేవాన్ గురూన్ యత్ప్రతిపాద్యతే। దేశకాలక్రియా
మన్త్రనిరపేక్షం తదక్షయమ్" ఇతి భరద్వాజోక్తమ్; ఆచార్య
నిష్ఠానామాచార్యరూప భగవన్ముఖోల్లాసోద్దేశేనైవ నిత్యనైమిత్తి
కాది కైఙ్కర్యకరణం స్వాధికారానుగుణమిత్యవగమ్యతే

అత ఏవ హి ఆన్ధ్రపూర్ణవ్యాజేన శ్రీవత్సచిహ్నమిశ్రైః భగవ
ద్భాష్యకారాజ్ఞప్తైరాహ్నికమాచార్యనిష్ఠాధికారికర్తవ్యనిత్యనైమి

త్తికాద్యనుష్ఠానప్రకార ప్రతిపాదకం ప్రణీతమ్, ఏతచ్ఛ్రీపాఞ్చరాత్ర రక్షాయాం స్పష్టమ్; యద్వా, యతీన్ద్రేత్యాదినా భగవద్రామానుజ దివ్యాజ్ఞయైవ నిత్యనైమిత్తికాద్యనుష్ఠానమిత్యుచ్యతే, తదుక్తం కావ్యే, - "ఆత్మస్వరూపయాథాత్మ్య మాచార్యాధీనతైవయత్ । ఆమ్నాయానాం రహస్యం తదఖిలేభ్యః ప్రకాశయన్ । సర్వం యతిపతే రేవ కుర్వన్నాదేశపూర్వకమ్ । కృత్యాకృత్యేషు కర్తృత్వం కృతీకిమపినాస్పృశత్" ఇతి (౧౬)

మూ:—అథరఙ్గనిధిం సమ్యగభిగమ్య నిజం ప్రభుమ్ ।
శ్రీనిధానం శనైస్తస్య శోధయిత్వా పదద్వయమ్ ॥ (౧౭)

పదవురై.

అథ - నీరాడి ప్రాతఃకాలకృత్యఙ్గళై ముడిత్తు మఠత్తుక్కెழுన్దరుళిన పిఱకు, నిజమ్ - తమక్కు అర్చారూపేణసన్నిహితరాయ్, ప్రభుమ్ - సర్వనియన్తావాన, రఙ్గనిధిమ్ - శ్రీరఙ్గత్తుక్కు నిధిపోల్ సర్వైశ్వర్యహేతువాన అరఙ్గనకరప్పనై, సమ్యక్ అభిగమ్య - యథాశాస్త్రమాక ప్రేమత్తోడే కిట్టిదెణ్డన్ సమర్పిత్తు, శ్రీనిధానమ్ - కైఙ్కర్య శ్రీక్కు నివాసభూతమాన, తస్య - అన్ద అరఙ్గనకరప్పనుడైయ, పదద్వయమ్ - తిరువడికళై, శనైః - అత్యన్తభక్తిపారవశ్యత్తినాల్ త్వరైయిన్ఱిక్కే మన్దమాక, శోధయిత్వా- తీర్థత్తినాల్ తిరుమఞ్జనమ్ శెయ్తు.(తిరుమఞ్జనత్తైచ్చొన్నతు, తిరువారాధనత్తుక్కు ముపలక్షణమ్) (౧౭)

వ్యా:—(అథేతి) (అథ) కావేరీసకాశాచ్చన్ద్ర పుష్కరిణీసకాశాదన్యస్మాద్వా స్నానదేశాన్మఠాగమనానన్తరమ్, (నిజం

(ప్రభుమ్) స్వార్చాత్మనాసన్నిహితమ్, సర్వనియన్తారమ్, (రఙ్గనిధిమ్) రఙ్గన్యనిధిమ్, నిధిమివ అనవధికైశ్వర్య నిదానంభగవన్తమ్, (సమ్యగభిగమ్య) యథాశాస్త్రం ప్రేమపురస్సరంచాభిగమ్య; (శ్రీనిధానమ్) "శ్రీమన్నారాయణచరణౌ సమాశ్రితోహమ్" ఇత్యుక్తరీత్యా శ్రియోనిధానమ్ - నివాసభూతమ్, తస్య - రఙ్గనిధేః, (పదద్వయమ్) అఙ్ఘ్రియుగ్మమ్, (శనైః) భక్తిభూమ్నాత్వరణాసమర్థస్సన్ శనైరిత్యత్రచ "అత్వరంస్సుమనాఃక్రోధం కామంహిత్వాయజేతచ" ఇతి శాణ్డిల్యవచనమభిప్రేతమ్, (శోధయిత్వా) స్నాపయిత్వా;

ప్రాతఃకాలికస్నానానన్తర మభిగమనంహిస్మృతిసిద్ధమ్। తదాహశాణ్డిల్యః, "సహాభిగమనేనైవ ప్రాతఃకాలానుయాయినా। వక్ష్యామియోగాదూర్ధ్వం యత్కర్తవ్యంస్నానపూర్వకమ్ ।" ఇత్యుపక్రమ్య స్నానాదిప్రకారాన్ విస్తరేణోక్త్వా, "అభిగచ్ఛేచ్చ దేవేశం సుస్నాతస్సోర్ధ్వపుణ్డ్రకః । సుప్రక్షాళితపాదశ్చ స్వాచాన్తస్సంయతేన్ద్రియః। సన్ధ్యయోరుభయోర్నిత్యం యావదర్కస్య దర్శనమ్ । ధ్యాయన్ బ్రహ్మజపేన్మౌనీ తతోభిగమనక్రియా" ఇతి. ప్రభుమిత్యత్రచ - "స్వామిత్వేనసుహృత్త్వేన గురుత్వేనచసర్వదా । పితృత్వేన తథాభావ్యో మాతృత్వేనచమాధవః" ఇతి శాణ్డిల్యవచన మభిసంహితమ్ । (నిజమితి) స్వార్చారూపత్వ మభిప్రేతమ్, తదుక్తం కావ్యే; - "అభిగమ్యక్రమాత్స్వీయ మర్చయామాసమాధవమ్ । తత్సంశ్లేషాభిలాషేణ రఙ్గధామాపరఃపుమాన్ । తద్గృహార్చాత్మనాత్రసన్నిధిం విదధేసదా" ఇతి.

(పదద్వయంశోధయిత్వేతి) పాద్యప్రదానమారాధనస్య ప్రదర్శనార్థమ్, అర్చయామాసేతి-కావ్యేసమానప్రకరణేస్థితత్వాత్; శా

ష్ఠిత్యైనాప్యుక్తమ్-“జప్త్వాభిగమనమన్త్రమర్చ్య యిత్వాయథావిధి । ఆసనార్ఘ్యాదిభిర్భోగైర్భక్త్యా పరమపావనైః । అభిగమ్యజగన్నాథం ధ్యాయన్నేవసనాతనమ్” ఇతి, అత్రయతీన్ద్రచరణద్వన్ద్వ త్యాదిక మధిక్రియతే, తేనస్వోద్దేశ్యయతీన్ద్రోద్దేశ్యత్వేనరూపేణ రఙ్గనిధేరా రాధ్యత్వంలబ్ధమ్, అతోనస్వాధికారవిరోధః, యథోక్తమ్-“నాహం స్వపిమిజాగర్మితమేవార్యం విచిన్తయన్ । ఇత్యేవమువదద్భ్రాతా శత్రుఘ్నోభరతప్రియః” ఇత్యాది (౧౭)

మూ;—తతస్తత్సన్నిధిస్తమ్భమూల భూతలభూషణమ్ ।
ప్రాఙ్ముఖంసుఖమాసీనం ప్రసాదమధురస్మితమ్ ॥ (౧౮)

పదవృత్తి.

తతః - తిరువారాధనమ్ ముతలియవై శెయ్తపిఱకు, తత్స న్నిధిస్తమ్భమూల భూతలభూషణమ్-అన్ద అరఙ్గనకరప్పన్ సన్నిధియి లిరుక్కుమ్ స్తమ్భత్తిన్ అడిప్రదేశత్తుక్కు అలఙ్కారభూతరాయ్, ప్రాఙ్ముఖమ్ - క్కిழక్కుముఖమాక, సుఖమ్ - చిత్తైకాగ్రత్తైక్కు అనుకూలమాక, ఆసీనమ్ - ఎழున్దరుళియిరుక్కుమవరాయ్, ప్రసాద మధురస్మితమ్ - సన్తోషాదిప్రయుక్తమువోనైర్మల్య విశేషత్తాలే ప్రి యమాన మన్దహాసత్తైయుడైయరాయుమ్.

వ్యా;—(తత ఇత్యాది). (తతః) బుద్ధిస్థాన్మన్త్రరత్నాది జపాదనన్తరమ్, (తస్య) రఙ్గనిధేః, (సన్నిధేః) ఆయతనస్య, (స్తమ్భ స్య) మూలస్యభువః, తలస్య, (భూషణమ్) అలఙ్కర్తారమ్, అత్ర షడపి షష్ఠ్యోఽధికరణేషష్ఠ్యః. (ప్రాఙ్ముఖం సుఖమాసీనమ్) ఉప విష్టమ్, ప్రాఙ్ముఖమితిక్రియావిశేషణమ్, కర్తృవిశేషణంవా; (ప్రసా

దేన) సన్తోషాదిప్రయుక్త మనోనైర్మల్య విశేషేణ, (మధురమ్) ప్రియమ్, (స్మితమ్) మన్దహాసః యస్యసతథోక్తః, తమ్.

ఆరాధనానన్తరం మన్త్రరత్నజపః పరాశరేణోక్తః, "కాలత్రయార్చనాన్తేతు జపేదష్టసహస్రకమ్ । అష్టోత్తరశతంవాపి అష్టావింశతిమేవవా । యథాశక్తిజపేన్నిత్యం మన్త్రరత్నమతన్ద్రితః । తదర్థంచిన్తయేన్నిత్యం యావద్దేహనిపాతనమ్ ।" ఇతి. శాణ్డిల్యేనాప్యుక్తమ్ - "ఆముహూర్తాత్తువై బ్రాహ్మాదన్యూనం ప్రహరాత్సుధీః । స్నానార్చనజపస్తోత్రపాఠైః కాలంవినోదయేత్ ।" ఇతి.

అత్రాపి "యతీన్ద్రచరణద్వన్ద్వేత్యాదికమనువర్తతే, తేన జపాసనాదిసర్వావస్థాసు స్వాధికారానురూప్యేణ స్వాచార్యస్మృతిరుక్తాభవతి; ప్రాఙ్ముఖత్వంజపాదిషు శాణ్డిల్యేనోక్తమ్; - "ఆచార్యమేకభక్తశ్చ భగవన్మన్దిరంజలమ్ । అగ్నిమర్కఞ్చసోమఞ్చ పృష్ఠీకృత్యజపేన్నచ" ఇత్యుపక్రమ్య "ఉదఙ్ముఖః ప్రాఙ్ముఖోవాకుర్యాద్భగవతః క్రియాః" ఇతి. (౧౮)

మూ:— భృత్యైః ప్రియహితైకాగ్రైః ప్రేమపూర్వముపాసితమ్ ।
తత్ప్రార్థనానుసారేణ సంస్కారాన్ సంవిధాయ మే ॥ (౧౯)

పదవురై.

ప్రియహితైకాగ్రైః - ఇష్టమాయుమ్ పథ్యమాయుముళ్ళ భగవదారాధనోపయుక్తవస్తు సమ్పాదనత్తిల్ ఏకచిన్తనైయుడైయరాన, భృత్యైః - కన్దాడై అణ్ణన్ ముతలియ శిష్యరాలే, ప్రేమపూర్వమ్ - స్నేహపూర్వమాక, ఉపాసితమ్ - పరిచర్యై శెయ్యప్పట్టవరాయ్, తత్ప్రార్థనానుసారేణ - అన్ద అన్తరఙ్గశిష్యర్కళు

డైయ అనతిక్రమణీయమాన ప్రార్థనావశత్తినాల్, మే - పూర్వదినత్తిలేయే ఆశ్రయిత్తిరుక్కిఱవెనక్కు, సంస్కారాః - తాపాది పఞ్చసంస్కారఙ్గళై, సంవిధాయ - యథావిధియాక శెయ్తు. (౧౯)

వ్యా:—(భృత్యైరిత్యాది) (ప్రియేతి) ప్రియమ్ - ఇష్టమ్, హితమ్ - పథ్యమ్, తయోః, (ఏకాగ్రైః) ఏకచిత్తైః; ఏతేన భగవదారాధనోపయుక్తవర్ణాశ్రమాఽవిరుద్ధవస్తూపాదానాదిముఖేనప్రియహితపరత్వముక్తంభవతి ; తదుక్తం యతిధర్మసముచ్చయే, - "ఫలపుష్పోత్పాటనే ప్రాయశ్చిత్తవిధానాదద్భిః కర్తవ్యమన్యాహృతైర్వా," ఇతి; "సిద్ధమన్నం భక్తజనై రానీతం యన్మఠంప్రతి । ఉపపన్నంతదిత్యాహుర్మునయో మోక్షకాఙ్క్షిణః" ఇత్యేతత్తుల్యన్యాయేన భగవదారాధనార్థం భక్తజనసన్నిధాపిత తణ్డులశాకాదికమప్యదూష్యమిత్యభిప్రైతి; దేశకాలవైగుణ్యాదిసమీక్షయాభిక్షామసంమన్యమాన గురువచనేనచ ఏకాన్నభోజనం సామ్ప్రదాయికమ్; తన్మూలఞ్చ - "అష్టైతాన్యవ్రతఘ్నాని ఆపోమూలం ఘృతంపయః । హవిర్బ్రాహ్మణకామ్యాచ గురోర్వచనమౌషధమ్" ఇత్యాది వచనమ్; విశేషతశ్చ "తదీయారాధనేరతిః" ఇత్యాది స్మర్యతే, పరాశరసంహితాయాఞ్చ - "మాఠాపత్యంయతిః కుర్యాద్విష్ణుధర్మాభివృద్ధయే" "ధనధాన్యాది సఙ్గ్రహమ్" ఇత్యాదికముచ్యతే; పద్మభూసంహితాయాఞ్చ - "మన్నిమిత్తాద్యాధిపత్యం యతీనాం మోక్షకారణమ్," ఇత్యుక్తమ్, అతోఽయథాసమ్ప్రదాయం భక్తోపనీత భగవదారాధనోపయుక్త ద్రవ్యసమ్పత్త్యా ఉపాదానకార్యసిద్ధి రవిరుద్ధా.

యద్వా, స్వాయత్తాచార్యప్రియ తదాయత్తస్వహిత తదుభయపరైః భృత్యైః- వాధూల వరదనారాయణ గురుప్రభృతిభిః,

(ప్రేమపూర్వమ్) స్నేహపూర్వమ్, (ఉపాసితమ్) పరిచరితమ్; పరిచరణఞ్చ - పూర్వోక్తసాంస్పర్శికాది ద్రవ్యసన్నిధాపనాదిరూపమ్, గురుమన్త్రదేవతా పరిభవవిరహేణ జ్ఞానవ్యవసాయ ప్రేమసమాచార సమవాయేనచాచార్య ప్రీతిసంవర్ధనరూపఞ్చ.

(తత్ప్రార్థనానుసారేణ) తేషామ్ - ప్రియహితపరభృత్యానామ్, ప్రార్థనాయాః - అనతిక్రమణీయాయా యాచ్ఞాయాః, అనుసారేణ-అనురోధవత్త్వాద్ధేతోః, (మే)పూర్వేద్యురేవోపసన్నస్య మమ, (సంస్కారాన్) తాపాదీన్, (సంవిధాయ) కృత్వా, ఇదఞ్చాభిషేచనేన్వేతి.

అత్రచ "సంవత్సరముపాసీతతమేవ సుసమాహితః," "ఉపాసీత గురోర్వర్షమ్" ఇత్యాదినా సంవత్సరం పరీక్షితస్యైవ సంస్కారాణాం కర్తవ్యతోక్తావపి, "తత్ప్రార్థనానుసారేణ" ఇతి సంవత్సరం తదధికఞ్చకాలంపరీక్షితానాం హితపరాణాం భృత్యానాం ప్రార్థనావశాత్పూర్వేద్యురాగతస్యాప్యస్య సంస్కారయోజనం నానుపపన్నమ్.

"శోధయిత్వా పదద్వయమ్" ఇత్యుక్తమారాధనఞ్చ తాపాదిసంస్కారేషు ప్రసఙ్గాదుపకరోతి, తేషాంహిభగవదర్చనమఙ్గమ్, తదుక్తంపరాశరేణ;-"స్నాత్వాశుభేహ్ని పూర్వాహ్ణే సమ్యగభ్యర్చ్య కేశవమ్ । స్నాతంశిష్యం సమాహూయ కృతకౌతుకబన్ధనమ్ । ఆచార్యోవిధివత్కుర్యాచ్చక్రపుణ్డ్రాదిసత్క్రియామ్" ఇతి.

"నకాలస్యపరీక్షాస్తి" ఇత్యాదినాచ "సఏవదేశః కాలశ్చ" ఇత్యాద్యుపష్టబ్ధేన శుభకాలప్రతీక్షణానపేక్షా బోధితా, సంస్కారాణితిబహుత్వం కపిఞ్జలాధికరణన్యాయాత్ త్రిత్వేపర్యవస్యతి; తథాచ,

తాపపుణ్డ్రనామరూపాం స్త్రీన్ కృత్వేతిలబ్ధమ్; మన్త్రస్యాత్రశ్లోకద్వయేన వక్ష్యమాణత్వాత్, యాగస్తుయథాధికారం స్వీయపాదుకాద్వయాదిప్రసాదనాపదేశేనకాలాన్తరేకరిష్యత ఇతిబోధ్యమ్.

"సంవిధాయ" ఇత్యత్ర-సమిత్యేకీకారే, ఏకదైవ విధాయేత్యర్థః; ఉక్తఞ్చ భరద్వాజపరిశిష్టే:— "సదైకదివసేవాద్వేత్రీణిచత్వారి వాపి చ," ఇతి, అగ్నికార్యఞ్చ అన్యేనకార్యమ్, యతీనామగ్నికార్య నిషేధాత్; ఉక్తంహితత్రైవ, "ఆచార్యస్స్వయమాదాయ నియుక్తోవాథమన్త్రవిత్ । ప్రాఙ్ముఖస్యోపవిష్టస్య న్యసేద్బాహుమూలతుదక్షిణే"ఇతి, యదైవంప్రధానస్యైవాచార్యనియుక్తేనాన్యేనకరణం తదాజ్ఞమాత్రస్యాన్యేనకరణ మనుక్తసిద్ధమ్, "నశిష్యానను బధ్నీత" ఇత్యాది నిషేధస్తు విశిష్టప్రార్థనావిరహవిషయ ఇతిభావః.

మూ,—అనుకమ్పాపరీవాహై రభిషేచనపూర్వకమ్ ।
దివ్యంపదద్వయం దత్వాదీర్ఘంప్రణమతోమమ ॥ (౨౦)

పదవురై.

అనుకమ్పాపరీవాహైః - పరానర్థజ్ఞమ్ పొఱుక్కమాట్టాతకృపాప్రవాహత్తినాల్, అభిషేచన పూర్వకమ్ - (అడియేనై) అభిషేకమ్ పణ్ణియతుడన్, దీర్ఘమ్ - బహుకాలమ్, ప్రణమతః - భక్త్యతిశయత్తినాల్ దణ్డనిట్టుక్కిడక్కిఱ, మమ - అడియేనుక్కు, దివ్యమ్ - సర్వోత్కృష్టమాన, పదద్వయమ్ - తిరువడిత్తామరైకళై, దత్వా - ప్రసాదిత్తు (అడియేన్ శిరస్సిల్ వైత్తు.) (౨౦)

వ్యా:—(అనుకమ్పేత్యాది), అనుకమ్పాయాః - పరదుఃఖాసహిష్ణుత్వ లక్షణకృపాయాః, పరీవాహైః - అధికప్రవాహైః,

కరణ్టైః, అభిషేచనమ్ - స్నపనమ్ - పూర్వం యస్మిన్ కర్మణి, తత్తథోక్తమ్, ఇదందానేన్వేతి, పూర్వోక్తసంస్కార సంవిధానం త్వభిషేచనేన్వేతి, (దీర్ఘంప్రణమతోమమ) భగ్నాభిమానతావశాత్, భక్త్యతిశయాచ్చ చిరందణ్డప్రణామంకుర్వతో మే, (దిష్యమ్) భగవచ్ఛరణాపేక్షయాపి ప్రకృష్టమ్, (పదద్వయమ్) శ్రీపాదయుగళమ్, (దత్వా) శిరసికృత్వా

మూ;—సాక్షాత్ఫలైకలక్ష్యత్వ ప్రతిపత్తి పవిత్రితమ్ ।
మన్త్రరత్నం ప్రయచ్ఛన్తం వన్దే వరవరంమునిమ్ ॥ (౨౧)

పదవురై.

సాక్షాత్ఫలైకలక్ష్యత్వ ప్రతిపత్తి పవిత్రితమ్ - ద్వయోపదేశత్తుక్కు ముఖ్యోద్దేశ్యమాన భగవన్మంగళాశాసన రూపఫలత్తిల్ ముఖ్యోద్దేశ్యత్వప్రకారక బుద్ధియినాల్ శుద్ధియోగత్తై ఉడైయరాను మ్బడి, మన్త్రరత్నమ్ - ద్వయత్తై, ప్రయచ్ఛన్తమ్ - ఉపదేశియానిఱ్కిఱ, వరవరంమునిమ్ - మణవాళమామునికళై, వన్దే - దెణ్డన్ సమర్పిక్కిఱేన్ (౨౧)

సాక్షాత్ఫలే - ఉపదేశక్రియోద్దేశ్యే స్వశిక్షితశిష్యనిష్ఠ భగవన్మఙ్గళాశాసన ఫలో* పాయకత్వరూపఫలే, యా-ఏకలక్ష్యత్వప్రతిపత్తిః, అద్వితీయోద్దేశ్యత్వ ప్రకారికాబుద్ధిః, తయా, పవిత్రితంయథాతథా (మన్త్రరత్నం) ద్వయం (ప్రయచ్ఛన్తమ్) - ఉపదిశన్తమ్, వరవరంమునిం, (వన్దే) నౌమి.

అత్రాపి యతీన్ద్రచరణద్వన్ద్వేత్యాదికంవర్తతే, తేన ఉపదేశసమయే స్వస్మిన్ యతీన్ద్రకరణ్యానుసన్ధానంలబ్ధమ్, ఇదంగురుపర

---

* (పా) ఫలోపధాయకత్వం.

మ్పరానుసన్ధాన ప్రదర్శనార్థమపిభవతి, మధ్యగ్రహణే పార్శ్వద్వయస్యాపిగ్రహణాత్, యతీన్ద్రోహి - గురుపఙ్క్తిహారనాయకః - ప్రధానేకృతంకార్యం హిసర్వత్రకృతంభవతి "శిష్టం శ్రీమద్గురూణాంకులమిదమఖిలం తస్యనాథస్య శేషః," ఇతిహ్యుక్తమ్

కృపయోపదేశః శాణ్డిల్యేనోక్తః, "సంవత్సరంతదర్ధం వామాసత్రయమథాపివా । పరీక్ష్యవివిధోపాయైః కృపయానిస్పృహోవదేత్" ఇతి, వివిధోపాయైరిత్యత్ర పరీక్షితవతాం ప్రార్థనాప్యన్తర్భవతి, పరాశరేణాప్యుక్తమ్ - "కృపయాపీక్షయేద్గురుః । స్వాచార్యంహృదయేధ్యాత్వా జప్త్వాగురుపరమ్పరామ్" "ఆచార్యః కృపయాస్వయమ్ । స్వాచార్యం హృదయేధ్యాత్వా మన్త్రమధ్యాపయేద్గురుః । న్యాసాఖ్యంపరమంమన్త్రం సంసారచ్ఛేదనంశుభమ్।" ఇతి. ద్వయానుసన్ధానంహి గురుపరమ్పరానుసన్ధాన పూర్వకమితి "జప్త్వా గురుపరమ్పరామ్" ఇత్యనేన లభ్యతే.

యద్యపి, శిష్యసఙ్గ్రహో యతీనాంబన్ధహేతుః, యథోక్తమ్- "ఆసనంపాత్రలోపశ్చ సఞ్చయశ్శిష్యసఙ్గ్రహః । దివాస్వాపోవృథాజల్ప ఏతేషడ్బన్ధకారిణః" ఇతి, తథాపికృపయాశిష్య ప్రవృత్త్యుపదేశో యతీనామవిరుద్ధః, తదుక్తం "శుశ్రూషాలాభపూజార్థం యశోర్థం వాపరిగ్రహః । శిష్యాణాం నతుకారుణ్యాత్సజ్ఞేయశ్శిష్య సఙ్గ్రహః" ఇతి

వైష్ణవానాన్తు యతీనాముపదేశో విశేషశాస్త్రసిద్ధః; తదాహశాణ్డిల్యః-"బ్రహ్మచారీగృహస్థశ్చ వానప్రస్థోయతిస్తథా । కృపయాశ్రమిణస్సర్వే ధర్మంబ్రూయుస్త్వలిఙ్గినే । గృహస్థోవాపిసర్వేభ్యో ధర్మాన్బ్రూయాన్మహామతిః । పరివ్రాడపివాబ్రూయాత్" ఇతి,

తదిదమను కమ్ప్యాపరీవాహైరిత్యనేనవ్యఞ్జితమ్, అభిషేచనపూర్వకం దివ్యం పదద్వయందత్వా మన్త్రరత్నం ప్రయచ్ఛన్తమితి, స్నాన మాల్యభూషణ ప్రదానశ్చైలీవ్యజ్యతే

దీర్ఘంప్రణమత ఇత్యత్ర "నమస్కృత్యగురుం దీర్ఘంప్రణా మైస్త్రిభిరాదృతః । తత్పాదౌగృహ్యమూర్ధ్ని స్వే నిధాయవినయా న్వితః । గృహ్ణీయాన్మన్త్రరాజానం మాంగచ్ఛేచ్ఛరణంనరః" ఇతి, మన్త్రాన్తరేషూక్త మన్త్రాపేక్షీమతిదిశ్యత ఇతిధ్వనితమ్, దీర్ఘం ప్రణమత ఇత్యత్రప్రణామైకత్వం స్వరసతోऽవగమ్యతే; తన్మూలన్తు:- "ఏకోऽపికృష్ణస్య సకృత్ప్రణామః" "యేప్రణామాంస్తు సుబహూన్ కారయన్త్యవిచక్షణాః ।" ఇత్యాదికం వచనమ్.

సాక్షాత్కలేత్యత్ర - సాక్షాత్పదముద్దేశ్యతాత్మక ముఖ్యతా మాహ "సాక్షాత్ప్రత్యక్షముఖ్యయోః" ఇతిహ్యభిధానకోశః, ఏక పదేనచ అర్థశుశ్రూషాది దృష్టప్రయోజనం శిష్యస్వరూపోజ్జీవనం శిష్యస్వరూప శిక్షణప్రయుక్త భగవత్కైఙ్కర్యమ్, అనుకూల సహ వాససిద్ధిశ్చేత్యేషాం చతుర్ణామనుద్దేశ్యత్వముచ్యతే; అనుద్దిష్టానామ పి తేషాంసిద్ధిస్తు-శిష్యేశ్వరస్యాచార్యాణామభిసన్ధిభిరితిచసూచ్యతే.

అత్రచ ఋష్యాదీనామనుక్తిః - "వినాపిన్యాసముద్రార్థ తత్వర్షిచ్ఛన్దదైవతమ్ । ఉచ్చారణేమనోరస్య సర్వసిద్ధిఫలంభవేత్" ఇతి పరాశరవచన మభిప్రేత్యేతిబోధ్యమ్; అన్యత్రాప్యుక్తమ్ - "నమోన్తంమన్త్రరత్నఞ్చ జపేయుర్వైష్ణవాస్సదా । ఋష్యా దీంశ్చకరన్యాస మఙ్గన్యాసఞ్చవర్జయేత్ । నారీవావృషలోవాపి గురువన్దనపూర్వకమ్ । స్త్రీణాఞ్చసర్వవర్ణానాం పురుషాణాంతథా విదుః । ఏవంధ్యాత్వాద్విజశ్రేష్ఠో ద్వయంనిత్యమతన్ద్రితః । శ్రీమ

న్నారాయణంధ్యాత్వా జపేత్తంపురుషోత్తమమ్" ఇతి, పరాశర వచనే- తత్వర్షిచ్ఛన్దోదైవత మిత్యత్రఛన్దశ్శబ్దే సకారలోపస్త్వార్షః.

అత్రచోపాదానవిధిర్యథాధికారమనుష్ఠితో భవతీత్యుక్తం భవతి, భగవద్భోగద్రవ్యసమ్పాదనం హ్యుపాదానమ్, తచ్చాచేతనస్యపుష్పాదేరివచేతనస్యాపిసమ్పాదనరూపమితియుక్తమ్;- తథోక్తం భరద్వాజపరిశిష్టే; - "అన్యేషాఞ్చైవభోగానాం చేతనాచేతనాత్మనామ్ । నిష్పాదనంరక్షణఞ్చ సంస్క్రియోపనయాదిచ । భక్త్యాచ నియతాసాఙ్గా స్వయమారాధనక్రియా। ఇత్యేతత్సకలంకాణ్డ స్కన్ధశాఖాదళాఙ్కురమ్" ఇతి. (౨౧)

మూ:—తతస్సార్ధం వినిర్గత్యభృత్యైర్నిత్యానపాయిభిః ।
శ్రీరఙ్గమఙ్గళంద్రష్టుం పురుషం భుజగేశయమ్ ॥ (౨౨)

పదవురై.

తతః - ద్వయోపదేశానన్తరమ్, శ్రీరఙ్గమఙ్గళమ్ - తిరువరఙ్గమ్‌తిరుప్పతిక్కు అలఙ్కారభూతరాయ్, భుజగేశయమ్ - తిరువనన్దాళ్వాన్మేలే కణ్వళర్న్దరుళానిన్ఱ, పురుషమ్ - సర్వాపేక్షిత ప్రదరాన పెరియపెరుమాళై, ద్రష్టుమ్ - సేవిప్పతఱ్కు, నిత్యానపాయిభిః - క్షణకాలముమ్ విశ్లేషాఽసహిష్ణుక్కళాన, భృత్యైస్సార్ధమ్ - కోయిలణ్ణన్ ముతలాన అన్తరఙ్గ శిష్యర్కళుడన్, వినిర్గత్య - మఠత్తిల్ నిన్ఱుమ్ పుఱప్పట్టు. (౨౨

వ్యా:—(తత ఇతి) (తతః) మన్త్రరత్న ప్రదానానన్తరమ్ శ్రీరఙ్గస్య - అనన్యాధేయాతిశయస్యాపిరఙ్గనగరస్య, శ్రీర్హ్యనన్యాధేయాతిశయాభవతి; అతస్తత్త్వేన రూపణంకృతమ్. (మఙ్గళమ్) అల

జ్కారభూతమ్, (భుజగేశయమ్) అనన్తశాయినమ్, (పురుషమ్) సర్వకారణభూతం సర్వాన్తర్యామిణం సర్వాపేక్షితప్రదం భగవన్తమ్, (ద్రష్టుమ్) సాక్షాత్కర్తుమ్, అస్యచ వినిర్గత్యేత్యనేనాన్వయః, (నిత్యానపాయిభిః) నియతో యోవిశ్లేషాభావః, తద్వద్భిః "అతిశాయినే మతుబాదయః" ఇతి ఇనిప్రత్యయః, నాతోన కర్మధారయాదితినిషేధః, అతిశయశ్చ "ఛాయావాసత్వ మనుగచ్ఛేత్" ఇత్యుక్తఛాయాపేక్షయా, సాహిరాత్రౌన భవతి, ఏతేనాత్యన్తభక్తిరుక్తాభవతి.

(భృత్యైస్సార్ధమ్) క్రయవిక్రయార్హైః; వాధూల వరదాచార్య ప్రభృతిభిస్సహ(నిర్గత్య) స్వామరాదితి శేషః, అత్రాపి-యతీన్ద్రచరణద్వన్ద్వేత్యాదికం వర్తతే, తేన స్వోద్దేశ్యయతీన్ద్రముఖోల్లాసహేతుతయా శ్రీరజ్గనాధదర్శనమితిలభ్యతే, తదుక్తంకావ్యే; - "సర్వం యతిపతేరేవకుర్వన్నాదేశపూర్వకమ్," ఇత్యుపక్రమ్య- "తత స్తస్యముఖోల్లాసం చికీర్షన్నేవ కేవలమ్। నిర్జగామ జగద్ధామనిద్రాణం ద్రష్టుముచ్యతమ్" ఇతి ; నిత్యానపాయిభిరిత్యేతదపి తత్రైవస్ఫుటీకృతమ్. "గచ్ఛన్తమన్వగచ్ఛంస్తం గరీయాంసంగుణైశ్శుభైః।తదీయాస్తత్పదద్వన్ద్వ ఛాయాచాయాదవృత్తయః" ఇతి. ఏతేనఛాయాయా దుస్త్యజత్వాత్ తత్థానీయానాం సహవాస సహగతాగతాదికం నదుష్యతీత్యుక్తంభవతి.

తథాచ, "ఏకోభిక్షుర్యథోక్తస్తు తావేవ మిథునంస్మృతమ్। త్రయోగ్రామాస్సమాఖ్యాతా ఊర్ధ్వంతు నగరంయతేః। నగరన్తు న కర్తవ్యం గ్రామోవా మిథునన్తువా।ఏతత్త్రియం ప్రకుర్వాణస్స్వధర్మాచ్చ్యవతేయతిః।" ఇత్యేతత్, "స్నేహపైశున్యమాత్సర్యం సన్నికర్షాద్భవిష్యతి।" ఇతివాక్యశేషానుసారాత్ తథావిధానాం

సన్నికర్షపరమ్; నతు "బోధయన్తః పరస్పరమ్" ఇత్యుక్తానుకూల సహవాసనిషేధక మితిభావః.

అత్రచ, "ప్రభుంభక్తపరాధీనం నిత్యమాలోకయేద్ధరిమ్ । విమానమథవాతస్య దూరాద్గోపురమేవవా" ఇతి భరద్వాజసంహితోక్తేః; కశ్చిత్స్వపికాలేషు యత్రావకాశోఽస్తి, తత్రదివ్యాలయగమనంస్వార్చాభగవదభిగమనాత్పృథగేవ కార్యమిత్యవగమ్యత ఇతి, తదేవతత్సార్థం వినిర్గత్యేత్యాదినోచ్యతే.

క్వచిత్తు, భగవదాయతనస్య తీర్థాసన్నత్వే స్వగృహార్చాభూత భగవదభిగమనాత్పూర్వమేవ దివ్యాలయగమనం కర్తవ్యమ్; యథోక్తమ్ - "ఉపస్థాయాథార్కం శక్త్యాదీన్ సన్తర్ప్య చనిపీడ్యచ । వస్త్రంబ్రహ్మముఖంకృత్వాఽఽనమ్యతీర్థోపగంహరిమ్ । గృహంగత్వాభ్యుక్ష్య హుత్వాభిగమ్య కమలాపతిమ్" ఇతి. (౨౨)

మూ,—మహతి శ్రీమతి ద్వారే గోపురంచతురాననమ్ ।
ప్రణిపత్యశనైరన్తః ప్రవిశన్తంభజామితమ్ ॥ (౨౩)

పదవురై.

శ్రీమతి - సకలైశ్వర్యఙ్గళాల్ నిఱైన్దతాయ్, మహతి - విశాలమాన ఇడముడైయతాయ్, ద్వారే - నాన్ముకన్ కోట్టైవాశలెన్ఱు పేరైయుడైయ సన్నిధిద్వారత్తిల్, చతురాననమ్ - చతుర్ముఖ సంజ్ఞమాన, గోపురమ్ - గోపురత్తై, ప్రణిపత్య - మనోవాక్కాయఙ్గళాల్ దణ్డన్ సమర్పిత్తు, శనైః - మృదువాక (అతినుడైయ అఴకై యనుభవిత్తిరుక్కై అకణ్ణాలైకట్టప్పట్టుత్తిరుప్పి)అన్తః-

సన్నిధికుళ్ళే, ప్రవిశన్తమ్ - ఎழுన్దరుళానిఱ్కిఱ, తమ్ - అన్ద మణవాళ మామునికళై, భజామి - సేవిక్కిఱేన్, ‌। (౨౩)

వ్యా:—(మహతీతి) (శ్రీమతి) - బ్రహ్మాదీనామపిసకృత్సవ స్మిన్ ప్రవేశమాత్రేణ సర్వైశ్వర్య నియామకైశ్వర్యభాయిష్ణే, ((మహతి) సర్వాత్మసాధారణనాథ గోష్ఠీపూరేపి దుష్పూర మహావకాశే, (ద్వారే) దివ్యాలయప్రతీహారే, (చతురాననమ్) చతుర్ముఖసంజ్ఞమ్, (గోపురమ్) విమానమ్, అత్రగోపురశబ్దః - తదుపరిస్థిత విమానపరః, (ప్రణిపత్య) మనోవాక్కాయైర్నమస్కృత్య "శ్రీమద్ద్వారంమహత్ప్రాప్య నామధ్యాయన్నమస్యయా," ఇతిహాకావ్యే, శనైః) మన్దమ్, తదీయకనకకవాటకామనీయకకబళితం కథమపి చక్షురాకృష్యేతిభావః, (అన్తః) అభ్యన్తరమ్, (ప్రవిశన్తమ్) (తమ్) వరవరమునిమ్, (భజామి) సేవే.

తిష్ఠతుగోపురాదికమ్, ప్రాప్తశేషిసమృద్ధి సాక్షాత్కార సమ్ప్రీతిరేవాస్య మన్మనః క్రీణాతీతిభావః. ఉక్తఞ్చ భరద్వాజ సంహితాయామ్ - "ఉపేత్యాయతనంవిష్ణోః ప్రణిపత్యతతస్తతః। పరీత్యదేవదేవేశం ప్రణమ్యాత్మానమర్పయేత్" ఇతి; అత్ర "ప్రణిపత్య తతస్తతః" ఇతి విమానమణ్డపాదివిషయేషు తత్తన్నాభిర్నమస్యోచ్యతే, "ప్రణిపత్యశనైరన్తః" ఇత్యత్రచ ప్రణిపత్యేతి నిర్దేశో భరద్వాజవచన ప్రత్యభిజ్ఞానార్థః.

మూ:— దేవీగోదాయతిపతి శఠద్వేషిణౌరఙ్గశృఙ్గం
సేనానాథోవిహగవృషభ శ్శ్రీనిధిస్సిన్ధుకన్యా ॥
భూమానీళాగురుజనవృతః పూరుష శ్చేత్యమీషామ్
అగ్రేనిత్యం వరవరమునేరఙ్ఘ్రియుగ్మంప్రపద్యే ॥ (౨౪)

పదవురై.

దేవీ - అయోనిజైయాయ్ అవతరిత్తతాల్ వన్ద అప్రాకృత తేజస్సైయుడైయళాన, గోదా - ఆణ్డాళ్, యతిపతిశఠద్వేషిణౌ - ఎమ్బెరుమానార్ నమ్మాళ్వార్, రఙ్గశృఙ్గమ్ - శ్రీరఙ్గవిమానమ్, సేనానాథః - సేనైముతలియార్, విహగవృషభః - పెరియ తిరువడి, శ్రీనిధిః - శ్రీరఙ్గనాథన్, సిన్ధుకన్యా - పెరియ పిరాట్టియార్, భూమా నీళాగురుజనవృతః - శ్రీభూమిప్పిరాట్టి, శ్రీమహాలక్ష్మి, నీళాదేవి, నమ్మాళ్వార్ ముతలియ ఆచార్యవర్గత్తాల్ శూழప్పట్ట, పూరుషః - పరమపదనాథన్, ఇత్యమీషామగ్రే - ఆకియ ఇవర్కళ్ తిరుమున్బే, వరవరమునేః - స్వాచార్యరాన మణవాళమామునికళుడైయ; అఙ్ఘ్రియుగ్మమ్ - తిరువడికళై, నిత్యమ్ - ప్రతిదినమ్, ప్రపద్యే - శరణ్ సమర్ప్పిక్కిఱేన్ (ఇత్తాల్ సన్నిధియిల్ మణవాళమామునికళ్ మఙ్గళాశాసనమ్ శెయ్తరుళిన క్రమమ్ శొల్లప్పట్టతు.) (౨౪)

వ్యా ;—అయం శ్లోకః శతకస్థసేవాక్రమబోధకోఽత్రాపి నిబద్ధః, (దేవీ) తులసీమూలసఞ్జాతత్వాదతిరోహితాఽప్రాకృతస్వభావా, (గోదా) భట్టనాథసుతా, (యతిపతిః) భగవాన్ రామానుజః, (శఠద్వేషీ) పరాఙ్కుశః, తౌ, (రఙ్గశృఙ్గమ్) శ్రీరఙ్గవిమానమ్, పర్వతాగ్రవాచినా శృఙ్గశబ్దేన తద్వదున్నతస్థిరవిపులం విమానముచ్యతే, (సేనానాథః) విష్వక్సేనః. (విహగవృషభః) విహగానాం పక్షిణాం, వృషభః - పరిబృఢో గరుత్మాన్, (శ్రీనిధిః) శ్రీరఙ్గనాథః, (సిన్ధుకన్యా) శ్రీరఙ్గరాజమహిషీ భూః - భూదేవీ, మా - శ్రీదేవీ, నీళా - నీళాదేవీ, గురుజనాః - పరాఙ్కుశాద్యాః ప్రథమేప్రమాణాః, తైః, వృతః - పరిగతః, (పూరుషః) పరమపదనాథ

శ్చైత్యమీషామగ్రే - ధుని, వరవరమునేరఙ్ఘ్రియుగ్మం నిత్య-
ప్రపద్యే

అత్రనిత్యమిత్యనేన - పరేద్యురిత్యేతత్సర్వదినప్రదర్శనార్థమిత్యుక్తంభవతి; స్వోద్దేశ్యభూత వరవరముని చరణయుగళాపేక్షయాప్రధమమధ్యమపర్వభూతేషు గోదాదిపురుషాన్తేషు స్వాతన్త్ర్యేణ స్వమనఃప్రవృత్తేర్వారణాయేయం స్వాధికారానుగుణా దేవరాజగురోర్వరవరమునిచరణారవిన్దశరణాగతిరితి, నాచార్యప్రాచార్యసన్నిపాతేత్యాదినాఽస్య విరోధః

అనేన సేవాక్రమ విశేషేణప్రదక్షిణస్యసిద్ధేః "పరీత్య దేవదేవేశమ్" ఇతి వచనార్థోప్యనుష్ఠితోభవతి; దేవీగోదేత్యాదికే విహగవృషభ ఇత్యన్తే, గురుజనవృత ఇత్యత్రచ "పరివారాంశ్చ సేవేత భక్త్యాపరమయాహరేః। తత్తదర్చాగతాన్ భక్తాన్ గుర్వాదీంశ్చవిశేషతః" ఇతి భరద్వాజవచనమభిసంహితమ్; గోదాహ్యాభక్తేషు గురుషుచాన్తర్భవతి. "అహంశిష్యాచదాసీచ భక్తాచ పురుషోత్తమ" ఇతి భూమ్యుక్తేః; అత్రచ, అమీషామితి నపుంసకలిఙ్గమ్, తేన స్త్రీపుంనపుంసకానాం సహోక్తౌ నపుంసక శేషేపి నక్షతిః (౨౮)

మూ,— మఙ్గళాశాసనంకృత్వా తత్రతత్రయథోచితమ్।
ధామ్నస్తస్మాద్వినిష్క్రమ్య ప్రవిశ్యస్వంనికేతనమ్॥ (౨౯)

పదవురై.

తత్రతత్ర - ఆణ్డాళ్ ముతలాక పరమపదనాధన్ ముడివాక వుళ్ళ అన్దన్ద విషయఙ్గళిల్, మఙ్గళాశాసనమ్ - ఉణ్డాన కుఱైవుకళ్

నీజ్గ్ మేన్మేలుమ్ నిరవధికమఙ్గళముఙ్గాకవేణుమెన్గిఱ ప్రార్థనైయై, యథోచితమ్ - అన్దన్ద విషయత్తిల్ తమ్ ప్రేమత్తుక్కుత్తక్క తాక, కృత్వా - శెయ్తు, తస్మాత్ ధామ్నః - అన్ద సన్నిధియిలిరున్దు, వినిష్క్రమ్య - పుఱప్పట్టు, స్వం నికేతనమ్ - తమ్ మఠత్తుక్కు, ప్రవిశ్య - ఎழுన్దరుళి (౨౫)

వ్యా:—(మఙ్గళాశాసనమితి) (తత్రతత్ర) గోదాది పురుషాన్తేషు విషయేషు, (మఙ్గళాశాసనమ్) ప్రేమాన్ధ్యాత్, విద్యమానామఙ్గళ నివృత్తిప్రార్థనామవిద్యమానమఙ్గళ సమ్ప్రాప్తిప్రార్థనాఞ్చ, (యథోచితమ్) తత్తద్విషయానురూపమ్, చరమసిద్ధా విశేష సిద్ధస్వాధికారానురూపం వా, (కృత్వా) (తస్మాద్ధామ్నః) భగవద్దివ్యాలయాత్, (వినిష్క్రమ్య) వినిర్గత్య, (స్వమ్) శ్రీరఙ్గనాథానుజ్ఞాలబ్ధత్వేన స్వీయతయాలోకైః ప్రతిపాద్యమానం (నికేతనమ్) స్థానమ్, (ప్రవిశ్య) ప్రాప్య.

అత్రపరిపూర్ణవిషయేపి మఙ్గళాశాసనకరణే ప్రమాణోపపత్తిసమ్ప్రదాయవిస్తరః పూర్వాచార్యదివ్యసూక్తిష్వనుసన్ధేయః. “సర్వత్రదృష్ట్వాదేవేశం జితన్తఇతిమన్త్రకమ్” ఇతి శాణ్డిల్యవచనమిహాభిప్రేతమ్, జితమిత్యస్యహి మఙ్గళాశాసనపర్యవసానం పూర్వైర్నిర్వ్యూఢమ్.

అత్రచ భగవన్నిదేశేన నికేతనవిశేషవాసోనదూష్యతి, “అనగ్నిరనికేతస్స్యాత్” ఇత్యాదికన్తు భగవన్నిదేశాదివిశేషనిదానాభావే నికేతనవిశేషం నిషేధతీత్యభిప్రాయేణ స్వం నికేతనమితినిర్దిష్టమ్; “ధామ్నస్తస్మాద్వినిష్క్రమ్య” ఇత్యేతచ్చ భగవద్విశ్లేషాసహిష్ణుతయా అతికృచ్ఛ్రాన్నిర్గమనమభిప్రైతి; “త్రిపీ

సంహృష్టసర్వాఙ్గః స్తుత్వాచాభివిలోకయన్ ” ఇతిచ భరద్వాజే నో క్తమ్ (౨౫)

మూ;—అథ శ్రీశైలనాథార్యనామ్ని శ్రీమతిమణ్డపే ।
తదఙ్ఘ్రిపఙ్కజద్వన్ద్వచ్ఛాయా మధ్యనివాసినమ్ ॥ (౨౬)

పదవురై.

అథ - మఱత్తుక్కప్పుఱత్తు పిఱగు, శ్రీశైలనాథార్య నామ్ని - స్వాచార్యరాన తిరునామమాన తిరుమలైయాழ్వా రెన్ఱు పేరైయుడైయతాయ్, శ్రీమతి-ఆచార్యర్ తిరుమాళిగైయిన్ మణ్కొణ్డుశెయ్విత్తతాల్ నిరవధికశోభాయుక్తమాన, మణ్డపే - మణ్డపత్తిల్ (చిత్రరూపమాక ఎழுన్దరుళియిరుక్కుమ్) తదఙ్ఘ్రిపఙ్కజ ద్వన్ద్వచ్ఛాయామధ్యనివాసినమ్ - అన్త స్వాచార్యరాన తిరువాయ్ మొழிప్పిళ్ళైతిరువడిత్తామరైకళిన్ ఛాయైయిల్ నిత్యవాసమ్ శెయ్యు మవరాయ్

వ్యా॰—(అథేతి) ప్రవిశ్యేత్యస్యోపరి ఉత్తరకాలేబోధితేష్య థేత్యుక్తిర్బుద్ధిస్థం యతీన్ద్రాయవృత్తినివేదనం కృత్వేత్యర్థికా, తదు క్తంకావ్యే;-“ ఉపేత్యపునరప్యేష నిజమేవనివేశనమ్ । నివేద్యనిఖి లంతత్రయతీన్ద్రాయనమస్యయా ।” ఇతి శ్రీశైలనాథార్యస్య - స్వాచార్యస్య, నామయస్యసః తథోక్తస్తస్మిన్. “ తిరుమలై యాழ்వార్ ” ఇతిహి తన్నామ, శ్రీశైలనాథార్యేతి నామయస్యేతి వ్యాఖ్యానేతు, తదఙ్ఘ్రిత్యత్ర తచ్ఛబ్దేన శ్రీశైలనాథార్యస్యపరా మర్శః క్లిష్టశ్చస్యాత్, (శ్రీమతి) భగవల్లోకగుర్వాది పూర్వాచార్య దివ్యాయతననివేశక్షేత్రగత దివ్యమృత్సంలేపేన సమధికసౌభాగ్య యుక్తే (మణ్డపే) జనాశ్రయే

(తస్య) శ్రీశైలనాథార్యస్య స్వాచార్యస్య, (అఙ్ఘ్రిపఙ్కజయోః) - పద్మసదృశచరణయోః, (ద్వన్ద్వస్య) యుగళస్య; ద్వన్ద్వేతి-సాహిత్యసౌన్దర్యం ఛాయాయా వైపుల్యఞ్చలభ్యతే, (ఛాయాయాః) అనాతపస్య, (మధ్యే) అన్తరాళదేశే, నివసతీతి - నివాసీ, సుప్యజాతావితి తాచ్ఛీల్యే ణినిః, తథావిధమ్, ఇదఞ్చతథాభావనాభిప్రాయేణోక్తమ్, ఆలేఖ్యరూపేణసన్నిహితస్య స్వాచార్యస్య శ్రీశైలనాథార్యస్య అఙ్ఘ్రిపఙ్కజద్వన్ద్వస్యాఽధస్తాన్నివాసాభిప్రాయేణ వేదముక్తమ్

అత్రచ, ఆచార్యపారతన్త్ర్యస్యపరాకాష్ఠాప్రకాశితాభవతి, ఉక్తఞ్చభగద్వాజపరిశిష్టే "నచక్రాద్యఙ్కనం నేజ్యానజ్ఞానంనవిరాగతా। నమన్త్రః పారమైకాన్త్యం తైర్వ్యక్తాగురువశ్యతా॥" ఇతి. శ్రీశైలనాథార్యనామ్నీత్యత్రచ "కుర్యాత్ చేతనానాఞ్చ వైష్ణవం నామలక్ష్మచ। కరిష్యేత్ వైష్ణవంనామ వైష్ణవాశ్రయమేవవా।" ఇత్యాదికంవచనమభిప్రేతమ్ శ్రీమతీత్యత్ర - "వైష్ణవస్యాఙ్కశయ్యాయాం వైష్ణవస్యగృహేపివా। దేశేవాతద్విచరితే సంస్థితాయాన్తిసద్గతిమ్" ఇత్యాదికమనుసన్ధేయమ్, అత్రసంస్థితా ఇతి వాసోవివక్షితః, సంస్థావివక్షణేపి తుల్యన్యాయేనవాస విషయేపీదం వచనంప్రమాణంభవతి। అత్రముఖ్యాలాభాన్మృతాసంక్లిప్తస్య ప్రతినిధేరుపాదానం కృతమితిబోధ్యమ్.

"తదఙ్ఘ్రిపఙ్కజద్వన్ద్వచ్ఛాయా మధ్యనివాసినామ్" ఇతి షష్ఠీబహువచనాన్తం కేచిత్పఠన్తి; అస్యచవ్యాచక్షాణ మిత్యనేనాన్వయః, తత్పదఞ్చ - భగవద్వరవరమునిపరమ్, పరన్త్వత్రపాఠే, తత్పదేన భగవద్వరవరమునిపరామర్శే "నిజప్రభుమ్" "స్వాంనికేతనమ్" 'స్వచరణామ్భోజ" ఇతి పూర్వోత్తరశైలీభఙ్గోభవతి.

అథవాపష్ఠీబహువచనపాఠేపి, తత్పదం శ్రీశైలనాథార్యపర మేవ, శిష్యాణాంస్వాచార్య శిష్యత్వభావనాభిప్రాయేణేదముక్త మితిద్రష్టవ్యమ్. (౨౬)

మూ,—తత్త్వందివ్యప్రబన్ధానాం సారంసంసారవైరిణామ్ ।
సరసంసరహస్యానాం వ్యాచక్షాణంనమామితమ్ ॥ (౨౭)

పదవురై.

సంసారవైరిణామ్-ప్రకృతిసమ్బన్ధత్తై నివర్త్తిప్పిక్కుమతాయ్, సరహస్యానామ్ - మూలమన్త్రాది రహస్యత్రయార్థ ప్రతిపాదకఙ్గళాన, దివ్యప్రబన్ధానామ్ - భగవన్నిర్హేతుకప్రసాదలబ్ధజ్ఞానికళరుళిచ్చెయ్త దివ్యప్రబన్ధఙ్గళుడైయ, సారమ్ - సంసారత్తై జయిప్పతిల్ బలవత్తరమాన, తత్త్వమ్-స్వరూపాదియాథాత్మ్యరూపమాన అర్థ విశేషఙ్గళై, సరసమ్ - మాధుర్యయుక్తమాక, వ్యాచక్షాణమ్ - సంశయ విపర్యయమఱ అరుళిచ్చెయ్యానిఱ్కిఱ, తమ్-అన్ద మణవాళమామునికళై, నమామి - దణ్డన్ సమర్పిక్కిఱేన్. (౨౭)

వ్యా;—(తత్త్వమిత్యాది) (సంసారః) - ప్రకృతి సమ్బన్ధః, తస్మిన్, (వైరిణామ్)-విద్వేషవతామ్, భూమ్నిమతుబర్థీయః, "వైరం విరోధేవిద్వేషే" ఇతికోశః, యద్యపిచేతనవిషయవిద్వేషఏవ వైర పదప్రయోగప్రౌఢిరస్తి, తథాపిసంసారస్యచేతనత్వసమాధినా వైర పదంప్రయుక్తమ్; సంసారమ్ప్రతిహాసోక్తివదితిబోధ్యమ్, (సారమ్) ప్రయోజనభూతమ్, సంసారజయోపయుక్తబలభూతంవా॥ "సారో బలేస్థిరాంశేశ్రేష్ఠే పుమాన్న్యాయ్యేవరేత్రిషు" ఇతిరత్నమాలా, ముముక్షూణాముపాదేయప్రయోజనభూతం స్వవైరివిషయ సంసార నిరాసోపయుక్త బలభూతమితి వేతిభావః.

(సరహస్యానామ్) మూలమన్త్రమన్త్రరత్న చరమశ్లోకాత్మక రహస్యత్రయనియతానామ్, (సరసమ్) మధురరసయుక్తమ్, మూలమన్త్రాదిప్రతిపాద్య తదీయపర్యన్తశేషత్వాది స్వరూపయాథాత్మ్యాది ప్రమేయ విశేషాత్మకత్వాద్రహస్య త్రయనిష్ఠానామధికారివిశేషాణాం విశేషతో భోగ్యమితి భావః, (దివ్యప్రబన్ధానామ్) భగవన్నిర్హేతుకప్రసాదలబ్ధజ్ఞానాత్మక దివ్యజ్ఞానమూలకత్వాద్దివ్యానామ్, దిగాదిత్వాద్వ్యదన్తాత్ యత్ప్రత్యయః, ప్రబన్ధానామ్ - ద్రమిడోపనిషద్రూపాణామ్

(తత్త్వమ్) తత్ప్రతిపాద్యం స్వరూపాదియాథాత్మ్యంకర్మ, "తత్త్వంవిలమ్బమానే స్యాత్స్వరూపేపరమాత్మని" ఇతి రత్నమాలా; తత్త్వమితిద్వితీయాన్తం వ్యాచక్షాణమిత్యుక్తవ్యాఖ్యాన క్రియాయామన్వేతి

యద్వా, తత్త్వందివ్యప్రబన్ధానాం సారంకర్మ, సంసారవైరిణాం సరహస్యానాం సరసంయథాభవతి తథావ్యాచక్షాణమిత్యన్వయః. (తత్త్వమ్) వస్తుభూతమ్ (దివ్యప్రబన్ధానామ్) ద్రమిడోపనిషదామ్, (సారమ్) తత్ప్రతిపాద్యంప్రయోజనంచరమపర్వాత్మకం పురుషార్థంకర్మ (సంసారవైరిణామ్) ప్రకృతిసమ్బన్ధం జిహాసతామ్. (సరహస్యానామ్) రహస్యత్రయనిష్ఠాధికారిణామ్, తేభ్య ఇత్యర్థః; సరసంయథాభవతితథా, సుఖబుద్ధ్యారూఢం ప్రాప్తితుల్య ప్రీతిప్రకర్షానహాణ్భ్యయథాభవతితథా, (వ్యాచక్షాణమ్) పదచ్ఛేద పదార్థోక్త్యాదిభిర్విశదంబోధయన్తం (తమ్) వరవరమునిమ్, (నమామి) వ్యాఖ్యానవైదగ్ధ్యేన జితస్సన్నిర్నమోనుభవామి.

సంసారవైరిణస్సరహస్యాశ్చ - వాధూలవరద నారాయణ గురుప్రభృతయః, తేచస్వప్నముఖేన భగవన్నిదేశేన వరవరమునిమశ్రిశ్రయన్.

తదుక్తం కావ్యే-"పునస్స్వప్నోపదేశేన దేశేదేశేనిరఙ్కుశః। అయమర్చావతారత్వసమాధిమవధీరయన్। అత్యమర్త్యతయాతస్య తత్త్వమాత్యన్తికంహితమ్। అసఙ్కుచితమాచఖ్యౌ భుజఙ్గశయనః పుమాన్। దేశేదేశేవిశేషజ్ఞై రజ్ఞైరప్యవిశేషతః। ఆశ్రిత్య తత్పదద్వన్ద్వమశ్రూయతపరంహితమ్। రామానుజపదద్వన్ద్వ సౌగన్ధ్యనిధయోపియే। అసాధారణమాన్నత్య మవధూయనిజంధియా। ఉత్తేజయన్తస్స్వాత్మానం తత్తేజస్సమ్పదాతదా॥ శ్రుత్వైవ వైభవంతస్య తత్త్వేనశరణంగతాః। సిన్ధుస్సద్గుణరత్నానాం సీమాశేషత్వసమ్పదామ్। వాధూలవరదాచార్యో మౌళిరత్నంమనీషిణామ్। అభూదనుపమస్తస్య విభూషణమనుత్తమమ్।రామానుజమునీన్ద్రస్య శ్రీమాన్ దాశరథిర్యథా" ఇతి.

ఉత్తేజనం శరవత్తన్మయోభవే దిత్యుక్తశరదృష్టాన్తాభిప్రాయేణ; యద్వా, ఉత్తేజనంకుర్వతఇత్యర్థేన కౌస్తుభత్వాభిప్రాయేణోక్తమ్; ఏతేనపూర్వమనవాప్తాతిశయలాభాయ భగవత్సాత్త్వికప్రభావయుక్తవ్యక్తివిశేషాశ్రయణం యుక్తమిత్యుక్తంభవతి; "యదర్థన్తుకృతంపూర్వం తదర్థంనపునఃక్రియా" ఇతిన్యాయాత్; ఉక్తఞ్చ శాణ్డిల్యేన, "ఆచార్యచిత్తానుగుణం సిద్ధాన్తానుగుణంత్వపి। అన్యత్రశృణుయాత్ జ్ఞేయమనుజ్ఞాప్యైవజీవతి। యస్మిన్ పరమవిద్యాయాం ననంసిద్ధిరబోధతః। గురోర్వాప్యన్యతో గ్రాహ్యాపరావిద్యాగుణాన్వితాత్॥ ఇతి.

వ్యాచక్షాణమిత్యత్ర తాచ్ఛీలికశ్చానచ్ప్రత్యయః, తేనతత్ర వైదగ్ధ్యంవ్యఞ్జితమ్, వ్యాఖ్యానవైదగ్ధ్యం కావ్యేవిస్తరేణోక్తమ్, "ఆశఙ్కామవిధేయానాం వాక్యానామవతారణే। అవిస్తరేణనిర్ణీ

తమర్థానాంప్రతిపాదనే । పూర్వోత్తరానుసన్ధాన మభిప్రాయప్రకాశనే । అసన్దిగ్ధసమాధాన మాక్షేపేష్వనిరుత్తరమ్ । వీక్షమాణాశ్చిరంతత్ర వ్యస్మయన్తవిచక్షణాః । సఏవభగవాన్సేవా సహస్రవదనస్స్వయమ్ । అవాతరదితివ్యక్తం మిత్యవ్రూచన్ పరస్పరమ్ ॥ శ్రుత్వాన్యసూత్రసూక్తార్థ ప్రకాశనవశైః పురా । పరస్మైర్యోగిభిర్ద్రష్టాన్ ప్రబన్ధానభ్యధాత్పరమ్ । ప్రస్తుతానన్వభూత్తత్ర భగవద్గుణవిగ్రహాన్ । ప్రపేదేపరమంహర్షం ప్రత్యక్షానుభవాదపి । శబ్దశక్తిరియం నిత్యా శృణ్వతాంగృహ్ణతామపి । సర్వాత్మనాహ్యాదిస్వార్థాన్ సన్నిధాపయతీతియత్ । అతశ్శాస్త్రేష్వభివ్యజ్గం కుర్వన్ సర్వోపకారకః । సత్వశుద్ధికరంధ్యేయసన్నికర్షేణచేతసః । గుణానుభవసంపత్త్యార్భృత్యకృత్యమపిప్రియమ్ । వాచికంవాచికేనైవ సర్వదావిదధేసుధీః । తత్తత్ప్రబన్ధకారాణాం గురూణాంతత్రసన్నిధిమ్ । తానేవతత్తదర్థానాం వ్యాఖ్యాతౄనప్యమన్యత । శ్రోతృషుప్రథమత్వేన్తు విన్తయన్నాత్మనస్స్వయమ్ । అనువక్తృత్వమాస్థాయ పరేభ్యః ప్రత్యపాదయత్ అజ్ఞానామగ్రగణ్యాం మామధిష్ఠాయయతీశ్వరః । అజ్ఞాతజ్ఞాపనేప్రాజ్ఞ మకార్షీదిత్యబుధ్యత । ప్రత్యక్షలక్షితస్వాత్మ తత్వయాథాత్మ్యసంప్పదామ్ । ఆచార్యాధీనవృత్తీనాం ప్రాచామేవప్రచేతసామ్ । చరిత్రాణిపవిత్రాణి చిత్రాణివచనానిచ । మధ్యేమధ్యేమునిర్ధ్యాత్వా భృత్యానాంప్రతిపాదయన్ । స్వైరాలాపైస్సుమధురైః స్వస్వరూపవినిశ్చయమ్ । శ్రోతౄణాం మతిమారోప్య సువ్యక్తం ప్రత్యబోధయత్ । ” ఇతి,

భగవద్దివ్యాలయాత్స్వనికేతనాగమానన్తరం వ్యాఖ్యానం భరద్వాజేనోక్తమ్, “ప్రభుంభక్తపరాధీనం నిత్యమాలోకయేద్ధరిమ్। విమానమథవాతస్య దూరాద్గోపురమేవవా । స్వరూపరూప విభవ

గుణకర్మాదిశార్ఙ్గిణః। వ్యాచక్షీతనిబధ్నీయాచ్ఛృణుయాద్వాలిఖేత్ప ఠేత్ । చతుర్భుజముదారాఙ్గం శ్యామంపద్మనిభేక్షణమ్ । శ్రీభూమి నీళాసహితం చిన్తయేచ్చసదాహృది" ఇతి, "సద్భిఃప్రణిహితాంశ్చా చార్యప్రబన్ధాన్ పరిశీలయేత్" ఇతిచ.

"వ్యాచక్షీతనిబధ్నీయాత్" ఇతి వచనప్రత్యభిజ్ఞానార్థమేవ వ్యాచక్షాణమితినిర్దిష్టమ్, అనేన "కృపయాశ్రమిణస్సర్వే ధర్మం బ్రూయుస్త్వలిఙ్గినే।పరివ్రాడపివా బ్రూయాత్" ఇతి విశేషశాస్త్ర బలాత్ "నవ్యాఖ్యానపరో భవేత్" "నవ్యాఖ్యాముపయుఞ్జీత" ఇతి సామాన్యనిషేధస్త్రైవర్గికశిష్యేభ్యః ఖ్యాత్యాద్యర్థేనమోక్షా నుపయుక్తగ్రన్థవ్యాఖ్యానవిషయ ఇతిధ్వనితమ్. (౨౭)

మూ:—తతస్స్వచరణామ్భోజ స్పర్శసమ్పన్నసౌరభైః ।
పావనైరర్థినస్తీర్థై ర్భావయన్తంభజామితమ్ ॥ ౨౮॥

పదవురై.

తతః - దివ్యప్రబన్ధార్థ విశేషఙ్గళై అరుళిచ్చెయ్తపిఱకు, స్వ చరణామ్భోజ స్పర్శసమ్పన్న సౌరభైః - స్వాచార్య కరణభూతరాన తమ్ముడైయ పద్మతుల్యమాన తిరువడిసమ్బన్ధత్తినాల్ మికున్ద పరి మళత్తైయుడైయతాయ్, పావనైః - పరమపావనఙ్గళాన, తీర్థైః - శ్రీపాదతీర్థ (ప్రదాన) త్తినాల్, అర్థినః - శ్రీపాదతీర్థప్రతీక్షకాళాన శిష్యర్కళై, భావయన్తమ్ - ఉజ్జీవిప్పియానిఱ్కుం, తమ్-అన్ద మణ వాళమామునికళై, భజామి - దణ్డన్సమర్పిక్కిఱేన్ (౨౮)

వ్యా:—(తతః) దివ్యప్రబన్ధవ్యాఖ్యానానన్తరమ్, (స్వస్య) స్వాచార్యకరణత్వేన స్వాత్మానంభావయతఃస్వస్య, (చరణామ్భోజ

యోఃపద్మతుల్యశ్రీపాదయోః. సౌరభ్యపావనత్వాభ్యాం సాదృశ్యంవివక్షితమ్, (స్పర్శేన) సమ్బన్ధేన, (సమ్పన్నసౌరభైః) సముద్రిక్తసౌగన్ధ్యభరితైః, (పావనైః) పవిత్రైః, ఇదంవిశేషణద్వయం పద్మసాదృశ్యవర్ణనఫలితమ్, (తీర్థైః) విశిష్టసలిలైః; "తీర్థంశాస్త్రాధ్వరక్షేత్రోపాయోపాధ్యాయమన్త్రిషు। అవతారర్షిజుష్టామ్బుః" ఇతి కోశః; తరన్త్యనేనతీర్థమితి వ్యుత్పత్తిశ్చాత్రద్రష్టవ్యా, (అర్థినః) యాచమానాన్, పూర్వోక్తసంసారవైరిణఃకర్మ, (భావయన్తమ్) ఉజ్జీవయన్తమ్, భవనమ్-సత్తా, (తమ్) వరవరమునిమ్, (భజామి) శ్రీపాదతీర్థప్రదానప్రయుక్తౌదార్యానుసన్ధానేన విధ్వస్తనిర్మమోనుభవామి.

అత్రపావనైరిత్యత్ర "స్నాతస్యగురుణాయత్రతీర్థం నాన్యత్తతోధికమ్," ఇతి భరద్వాజవచనమభిసంహితమ్; అర్థిన ఇత్యత్రచ "ప్రక్షాళ్యచరణౌపాత్రే ప్రణిపత్యోపయుజ్యచ" ఇతితద్వచనమభిప్రేతమ్, ఋషిజుష్టామ్బ్వావాచినాతీర్థశబ్దేనచ ఋషయోప్యేతచ్ఛ్రీపాదామ్బు జుషన్తఇతిలభ్యతే; "అనువ్రజామ్యహంనిత్యం పూయేయేత్యఙ్ఘ్రిరేణుభిః" ఇతిన్యాయాత్

తీర్థైరితిబహుత్వం ప్రదానార్థావదానోపాధికంసత్, కపిఞ్జలాధికరణన్యాయాత్ త్రిత్వేపర్యవస్యతి, స్మర్యతేచ-"త్రిఃపిబేద్బిన్దువర్జితమ్" ఇతి; కైశ్చిత్తు-ద్వివారమేవదీయతే, తేషామయమాశయః; ఉశనస్మృతౌ, "యత్రభాగవతానాన్తుపాదోదకనిషేవణమ్। పావనంసర్వభూతానాం సోమపానసమంస్మృతమ్," ఇతి భాగవతపాదోదకనిషేవణస్య సోమపానసామ్యముక్తమ్; తత్రచాసజ్ఞోచాత్ఫలతః ప్రకారంతశ్చతత్సామ్యంవివక్షితమ్, ప్రకారశ్చ - సఙ్ఖ్యావిశేషః; ద్వివారంహిసోమపానంక్వచిదనుష్ఠీయతే, తథాచసామప్రయో

గే మాధ్యన్దినవచనసమధికృత్యోక్తమ్, “హైహాత్మకాన్స్వం స్వంచ మసం ద్విర్భక్షయన్తి” ఇతి, తథాచద్విత్వసఙ్ఖ్యయాపి సోమపాన సామ్యాత్ పాదోదకనిషేవణం ద్వివారంకార్యమ్,” ఇతి తదపి యథాసమ్ప్రదాయ మనుష్ఠేయమ్.

భావయన్తమిత్యనేన - ప్రాయశ్చిత్తార్థత్వమత్ర వ్యుదస్యతే, సమ్పన్నసౌరభత్వఞ్చ స్వసమ్బన్ధాదన్యేషామపి తత్సమ్పాదకత్వమ్; తేనతదీయానామపి తత్సమ్బన్ధాత్తీర్థ పాదత్వమిత్యుక్తంభవతి; భరద్వాజసంహితాయాఞ్చ - “దణ్డవత్ప్రణమేద్భూమావుపేత్య గురుమన్వహమ్ । దిశేవాపినమస్కుర్యా ద్యత్రాసౌవసతిస్వయమ్,” ఇత్యుపక్రమ్య, ఆచార్యవిషయే శిష్యస్య వృత్తివిశేషానుక్త్వా, మధ్యే “ప్రక్షాళ్యచరణౌపాత్రే ప్రణిపత్యోపయుజ్యచ” ఇత్యుక్త్వా తదనన్తరమపి కాంశ్చనవృత్తి విశేషానుక్త్వా, “ఆచార్యోపితథా శిష్యం స్నిగ్ధోహితపరస్సదా । ప్రబోధ్యబోధసీయాని వృత్తిమాచారయేత్స్వయమ్॥” ఇత్యుక్తేరాచార్యాద్ధితశ్రవణస్యాచార్యపాదతీర్థోపయోగోఙ్గమితి సన్నిధిప్రకరణాభ్యామవగమ్యత ఇత్యభిప్రాయేణ, తతస్స్వచరణామ్భోజే త్యుక్తమితిద్రష్టవ్యమ్. (౨౮)

మూ:—ఆరాధ్య శ్రీనిధింపశ్చా దనుయాగం విధాయచ ।
ప్రసాదపాత్రం మాంకృత్వా పశ్యన్తంభావయామితమ్ ॥

పదవృత్తి.

పశ్చాత్ - మాధ్యాహ్నికకృత్యమ్ ముడిత్తపిఱకు, శ్రీనిధిమ్- శ్రియః శ్రియాన అరఙ్గనకరప్పనై, ఆరాధ్య - పరమభక్తిభరిత

రాయ్ ఆరాధిత్తు, అనుయాగమ్ - భగవత్ప్రసాద ప్రతిపత్తిరూప ప్రసాదస్వీకారత్తై, విధాయ - శెయ్తు, మామ్ - పూర్వమ్‌తత్ప్రసాదవిముఖనాన ఎన్నై, ప్రసాదపాత్రం - అవ గముతు శెయ్త ప్రసాదత్తుక్కు పాత్రభూతనాక కృత్వా - పణ్ణి, పశ్యన్తమ్-ఎన్నై కటాక్షిత్తరుళియ, తమ్-అన్దమణవాళమామునికళై, భావయామి - పరమభక్తిభరితనాయ్ మనస్సిల్ సదా ధ్యానమ్ శెయ్‌కిఱేన్ (౨౯)

వ్యా:—(ఆరాధ్యేతి) (పశ్చాత్) మాధ్యస్దినకృత్యానుష్ఠానానన్తరమ్, తదుక్తంకావ్యే:—" అథమాధ్యన్దినంకృత్యం కృత్వా సత్యోత్తరోమునిః । ఆరాధ్యవిధివద్దేవ మన్వభూద్రఙ్గభూషణమ్ " ఇతి, (శ్రీనిధిమ్) శ్రియోలక్ష్మ్యానిధిమ్-నిధివత్సమ్పద్భూతమ్, శ్రియ శ్శ్రియంరఙ్గనిధిమ్, (ఆరాధ్య) అర్చయిత్వా, " యథాయువానంరాజానం యథాచమదహస్తినమ్ । యథాప్రియాతిథింయోగ్యం భగవన్తంతథార్చయేత్ ॥ సతీవప్రియభర్తారం జననీవస్తనన్ధయమ్ । ఆచార్యం శిష్యవన్మన్త్రిం మన్త్రివల్లాలయేద్ధరిమ్ " ఇతి శాణ్డిల్యోక్తరీత్యా భగవన్తం పరమభక్త్యా ఆరాధ్యేత్యర్థః.

(అనుయాగమ్) అనుయాగ సంజ్ఞితం పరమాత్మ సమారాధనసమాప్తిప్రసాదప్రతిపత్తిసంస్కారరూపమ్, (విధాయ) యథోక్తంభరద్వాజేన - " జుహుయాద్వాహుతీఃపఞ్చ విష్వ్రాణాదినం జ్ఞకే, " ఇత్యుపక్రమ్య - " కృత్వానుయాగమ్ " ఇతి, శాణ్డిల్యేనాప్యుక్తమ్ " ధాతారంహృదయాన్తస్థం ధ్యాత్వా పాదామ్బుపూర్వకమ్ । తథాన్యేజుహుయాదన్నం తత్తన్మన్త్రైస్సమాహితః । ధ్యాయన్నేవ పరంబ్రహ్మ భోక్తారంహృదయస్థితమ్ । అశ్నీయాదత్వరో మన్త్రీ భోజ్యంసర్వమకుత్సయన్ ॥ ఇతి, " పథ్యం మితఞ్చశుద్ధఞ్చ

రన్యంహ్యాదయనన్దనమ్ । స్నిగ్ధంధృష్టిప్రియంకోష్ణ మన్నంభోజ్యం మనీషిభిః ” ఇతిచ.

అత్రచ, ఏకాన్నాభ్యనుజ్ఞాతు గురువచనాదినా నమామ్యతీతి పూర్వమేవ్రోక్తమ్, చకారేణతదీయారాధనముచ్యతే, యథోక్తం కావ్యే;—“ తత స్తన్ముఖసంసర్గ సరసేనసుగన్ధినా । శుచినా సుకుమారేణ సత్త్వసంశుద్ధిహేతునా । భక్తిపూతంప్రక్ల్పైనభోజ్యేనభగవత్ప్రియాన్ । తత్పర స్తర్పయామాస తత్ప్రీతిప్రేమవృద్ధయే। ఆత్మానమాత్మనఃపశ్యన్ భోక్తారంపురుషంపరమ్ । అనుయాగం యథాయోగం నిస్సఙ్గోనిరవర్తయత్ ” ఇతి,

తదీయారాధనఞ్చవిశేషశాస్త్రసిద్ధమ్, తదుక్తంభరద్వాజపరిశిష్టే;—“ మునయస్సత్త్వనిష్ఠానాం లక్షణానినిబోధత । విష్ణోర్దాస్యైకఫలతాతదేకోపాయతాస్థితిః । తదాజ్ఞాకరణేప్రీతి స్తత్కర్మగుణకీర్తనమ్ । తచ్చిహ్నాఙ్కితదేహత్వం తదీయారాధనేరతిః । తదన్యస్పృహ్యవైరాగ్య మిన్ద్రియార్థేష్వలోలతా । ఆచార్యాధీనవృత్తిత్వ మాచార్యార్థాత్మదేహతా । క్రోధలోభమదాలస్య మానమోహావిహీనతా । సత్యశౌచదయాధైర్య క్షమానన్తోషయుక్తతా । ఇత్యేతైర్లక్షణైర్యుక్తా వైష్ణవాః ” ఇతి

అనేన “ అపిచాస్యకుతోదానం దత్వాచాస్యకుతఃఫలమ్ । దాతాప్రతిగృహీతాచ ప్రేత్యైవనరకంవ్రజేత్ ” ఇత్యాదికమవైష్ణవయతివిషయ మిత్యుక్తంభవతి.

(మామ్) పూర్వంప్రసాదప్రస్తావే “ యత్యన్నంయతిపాత్రస్థమ్ ” ఇత్యాది సామాన్యవచనోదాహరణముఖరతయా దుర్బుద్ధివశా ద్విముఖంమామ్, (ప్రసాదపాత్రంకృత్వా) ప్రసాదస్య-భుక్తో

జ్ఝితస్య భోజనపాత్రస్థస్యభోజ్యశేషస్య, పాత్రమ్-యోగ్యంభాజనం వాకృత్వా, "యోగ్యభాజనయోఃపాత్రమ్" ఇతికోశః.

(పశ్యన్తమ్) తథాభూతస్యాస్య కేయం వృష్టిరితిసవిస్మయహర్షకరుణం ప్రేక్షమాణమ్ (తమ్) వరవరమునిమ్, (భావయామి) ధ్యాయామి; ప్రసాదపాత్రమితి-ఉచ్ఛిష్టాశనాత్మికావృత్తిరుక్తా; తదుక్తంభరద్వాజేన;—"యోసౌమన్త్రవరం ప్రాదాత్సంసారోచ్ఛేదసాధనమ్। ప్రతీచ్ఛేద్గురువర్యస్య తస్యోచ్ఛిష్టంసుపావనమ్" ఇతి, అత్ర ఆచార్యవిషయే శిష్యస్యవృత్తివిశేషవిధానప్రకరణాత్తన్మధ్యగతమిదం నైమిత్తికాద్గురోరుచ్ఛిష్టభోజనాదన్యదేవేతిస్ఫుటమ్; అత్రచ "యత్యన్నంయతిపాత్రస్థమ్" ఇత్యాదికమవైష్ణవవిషయం గురువ్యతిరిక్తయతివిషయఞ్చేతి ద్రష్టవ్యమ్ (౨౯)

మూ:-తతశ్చేతస్సమాధాయ పురుషేపుష్కరేక్షణే।
ఉత్తంసితకరద్వన్ద్వముపవిష్టముపహ్వరే॥ (30)

పదవురై

తతః - అనన్తరం శెయ్‌తరుళియపిఱకు, పుష్కరేక్షణే - పుణ్డరీకాక్షనాయ్, పురుషే - పురుషశబ్దవాచ్యనాన సర్వేశ్వరనిడత్తిల్, చేతః - మనస్సై, సమాధాయ - ఏకాగ్రమాకవైత్తు, ఉత్తంసితకరద్వన్ద్వంయథాతథా - తిరుముడిమేల్ వైక్కప్పట్ట ఇరణ్డుతిరుక్కైకళైయుడైయరాయ్, (సాంజలిబద్ధరాయ్) ఉపహ్వరే - నిర్జనప్రదేశత్తిల్, ఉపవిష్టమ్ - పద్మాసనమాక యోగాభ్యాసత్తిల్ ఎழுన్దరుళియిరాన్ఱిక్కిఱ. (మణవాళమామునికళై సేవిక్కిఱేన్) (30)

వ్యా;—(తతఇతి) (తతః) అనుయాగానన్తరమ్, (పుష్కరేక్షణే) పుణ్డరీకాక్షే, (పురుషే) పురుషశబ్దవాచ్యేభగవతి (చేతః) హృదయమ్, (సమాధాయ) సమాధిమత్కృత్వా. సమాధిః - యోగః, ఉత్తంసితమ్-శిరోభూషణీకృతం కరద్వన్ద్వమ్ - పాణిద్వన్ద్వంయథాభవతి, తథా, అత్రద్వన్ద్వశబ్దః - అఞ్జలిత్వాభిప్రాయకః, ఉత్తంసితత్వసామర్థ్యాత్; (ఉపహ్వరే) రహసి, "రహోన్తికముపహ్వరే" (ఉపవిష్టమ్) ఆసీనమ్; అనేన "ఉపవిశ్యాసనేయుఞ్జ్యాత్" అస్యచ "నిత్యంమునిం వరవరంనిభృతోభజామి" ఇత్యత్రాన్వయః, ఇతివచనంస్ఫోరితమ్;

అనుయాగానన్తరం యోగశ్శాణ్డిల్యేనోక్తః "అష్టాఙ్గయోగప్రీతీఞ్చ కృత్వాధ్యానపరోవశీ" ఇతి, భరద్వాజశ్చాహ;-'కృత్వానుయాగంకుర్వీత స్వాధ్యాయం వైష్ణవంపరమ్ । తతోయుఞ్జీతచాత్మానం పురుషేపుష్కరేక్షణే" ఇతి, తతశ్చయుఞ్జీతేత్యన్వయః, చకారేణస్వాధ్యాయాత్పూర్వమపీతిలభ్యతే; తేనానుయాగానన్తర్యంసిద్ధమ్, యోగశ్చారాధనవత్ కాలత్రయేప్యనుష్ఠేయ ఇత్యుత్తరత్రవక్ష్యతే.

పుష్కరేక్షణత్వలిఙ్గాత్, యోగిహృదయే సవిగ్రహావస్థానముచ్యతే; పరాశరశ్చాహ; - "దేవతిర్యఙ్మనుష్యాదిచేతనేష్వపిసంస్థితః । తదన్తర్యామ్యవస్థాహి విష్ణోస్సర్వగతస్యవై । సఏవయోగిహృదయపఙ్కజేతుసవిగ్రహః" ఇతి, అత్రచ, "సయశ్చాయంపురుషే, యశ్చాసావాదిత్యే," ఇత్యాదిత్యమణ్డలాన్తర్వర్తినః పురుషాన్తర్వర్తినశ్చైక్యోక్తేః, "తస్యయథాకప్యాసం పుణ్డరీకమేవమక్షిణీ" ఇత్యాదిత్యమణ్డలస్థస్యచ పుణ్డరీకాక్షత్వోపదేశాత్తదభిన్నస్య పురుషాన్తర్వర్తినోపిపుణ్డరీకాక్షత్వమిత్యభిప్రాయేణ "పురుషే

పుష్కరేక్షణే ” ఇతి భరద్వాజేనోక్తమ్; పురుషపదఞ్చ -“పూర్ణస్సం జ్ఞైవై శరీరేస్మిన్ శయనాత్పురుషోమతః । ” ఇతి నిర్వచనాత్పురుషా న్తర్వర్తినంభగవన్తమభిధత్తే.

అతఏవకాశ్యేప్యేతద్యోగప్రకరణే “ విమలాయతలోచనే । అపరాధసహేనిత్యందహరాకాశగోచరే । ” ఇత్యుక్తమ్. అత్రత్య దహరాకాశశబ్దః, “ బ్రహ్మపురేదహరం పుణ్డరీకంవేశ్మ ” ఇత్యుక్త హృదయపుణ్డరీకవివరమాహ; అపరాధసహ ఇత్యేతత్“అఙ్గుష్ఠమా త్రః పురుషోమధ్య ఆత్మనితిష్ఠతి, ఈశానోభూతభవ్యస్య నతతోవిజు గుప్సతే” ఇతి శ్రుత్యుక్తార్థకథనమ్, అభ్యాందహరప్రమితాధికరణా ర్థాస్స్మారితా.

“ తతశ్చేతస్సమాధాయ పురుషేపుష్కరేక్షణే” ఇత్యేతచ్చ “ తతోయుఞ్జీతచాత్మానం పురుషేపుష్కరేక్షణే ” ఇత్యస్యశబ్దతో ర్థతశ్చ ప్రత్యభిజ్ఞాపకమ్, తత్రతతశ్చేతస్సమాధాయేత్యేతత్ “తతో యుఞ్జీతచాత్మానమ్ ” ఇత్యస్యార్థతఃప్రత్యభిజ్ఞాపకమ్; చేత ఇత్యా త్మానమిత్యస్యవ్యాఖ్యానమ్; “ ఆత్మాయత్నధృతిస్వాన్తస్వభావపర మాత్మసు ” ఇతిహిరత్నమాలా, సమాధాయేతిచ యుఞ్జీతేత్యస్య వ్యాఖ్యానమ్; యుజి - సమాధావితిహ్యర్థనిర్దేశః, తత ఇత్యేతత్తు వచనస్థచశబ్దవ్యాఖ్యానమితి ద్రష్టవ్యమ్ “ పురుషేపుష్కరేక్షణే” ఇత్యేతత్ శబ్దతస్తత్ప్రత్యభిజ్ఞాపనమ్; ప్రత్యభిజ్ఞాపనప్రయోజనన్తూక్త మేవ. (౩౦)

మూ:—అజ్ఞానసస్థమవదాత సుజాతమూర్తి
మామీలితాక్షమనుసంహిత మన్త్రరత్నమ్ ।

ఆనమ్రమౌళిభిరుపాసిత మన్తరజ్ఞై
ర్నిత్యంమునింవరవరం నిభృతోభజామి ॥ ౩౧॥

పదవురై.

అబ్జాసనస్థమ్ - యోగార్హమాక పద్మాసనత్తిలెఴున్దరుళియిరుప్పవరాయ్, అవదాతసుజాతమూర్తిమ్ - వెళుత్తుమ్ అఴకియతుమాన తిరుమేనియైయుడైయరాయ్, ఆమీలితాక్షమ్ - శుభాశ్రయవస్తుధ్యానత్తినాల్ కొఞ్చమ్ మూడిక్కొళ్ళప్పట్ట తిరుక్కణ్గళైయుడైయరాయ్, అనుసంహితమన్త్రరత్నమ్ - రహస్యమాక అనుసన్ధిక్కప్పట్ట మన్త్రశ్రేష్ఠమాన ద్వయత్తై యుడైయరాయ్, ఆనమ్రమౌళిభిః - నన్రాక వణఙ్గియిరుక్కుమ్ తిరుముడికళై యుడైయరాన, అన్తరజ్ఞైః - కోయిలణ్ణన్ ముతలాన అన్తరఙ్గశిష్యరాల్, ఉపాసితమ్- సదానుభవమ్ శెయ్తుకొణ్డు శుశ్రూషిక్కప్పట్టవరాన, పరవరంమునిమ్ - మణవాళమామునికళై, నిభృతస్సన్ - జాగరూకనాయ్, నిత్యంభజామి - సదానుభవమ్ శెయ్యానిఱ్పన్, (౩౧)

వ్యా:—(అబ్జేతి) (అబ్జాసనస్థమ్) పద్మాసనస్థితమ్, యోగే పద్మాసనం విశ్వామిత్రేణోక్తమ్, " తతోఽసవాత కేరమ్యే నిమ్నోన్నతవివర్జితే । కుశాజినసుచేలాని ఉపర్యుపరివిన్యసేత్ । పద్మాసనస్థితస్త్వేవ కృత్వాక్షానిసమంనయేత్ " ఇతి, (అవదాతా) క్షీరసఙ్కాశగౌరీ, (సుజాతా) కమనీయా, (మూర్తిః) విగ్రహోయస్యసః), తథోక్తస్తమ్, (ఆమీలితాక్షమ్) ఈషన్మీలితలోచనమ్, స్మర్యతేహి " నాసాగ్రన్యస్తలోచనః " ఇతి,(అనుసంహితమన్త్రరత్నమ్) ఉపాంశూచ్చార్యమాణద్వయమ్, " అనేనమన్త్రరత్నేన మత్ప్రియేణభజేత్సదా " ఇతిహ్యుక్తమ్, (ఆనమ్రమౌళిభిః) సమ్యగవనతశిరస్కైః,

(అన్తరఙ్గైః) వాధూలవరదాచార్యోభయవేదాన్తాచార్యప్రభృతిభిః (ఉపాసితమ్) నిరన్తరం సాక్షాత్క్రియమాణమ్, "సదాపరగుణావిష్టోద్రష్టవ్యస్సర్వదేహిభిః" ఇతివ్యుక్తమ్, (వరవరంమునిమ్) (నిభృతస్సన్) అవహితస్సన్, అహమ్, (నిత్యంభజామి) సర్వకాలంసేవే, "విగ్రహాలోకనపరః" ఇతిహ్యుక్తమ్. (౩౧)

మూ;—తతశ్శుభాశ్రయేతస్మిన్నిమగ్నం నిభృతంమనః ।
యతీన్ద్రప్రవణంకర్తుం యతమానంనమామితమ్ ॥ (౩౨)

శ్రీదేవరాజగురువిరచితా పూర్వదినచర్యా సమాప్తా,

పదవురై.

తతః - యోగాభ్యాసానన్తరమ్, తస్మిన్ - "తతశ్చైతః" ఎన్గిఱశ్లోకత్తిల్ శొల్లియ, శుభాశ్రయే - యోగిధ్యేయమాన సర్వేశ్వరనిడత్తిల్, నిమగ్నమ్ - లయిత్తుమ్, నిభృతమ్ - నిశ్చలమాయుమిరుక్కిఱ, మనః - మనస్సై, యతీన్ద్రప్రవణమ్ - యతిసార్వభౌమరాన ఎమ్బెరుమానారిడత్తిల్ ప్రవణమాకుమ్బడియాక, కర్తుమ్-శెయ్కైక్కు, యతమానమ్ - ఆరమ్భమ్ శెయ్యానిఱ్కిఱ, తమ్ - అన్దమణవాళమామునికళై, నమామి - దెణ్డన్ సమర్పిక్కిఱేన్.

వ్యా;—(తతఇతి) (తతః) యతీన్ద్రచరణద్వన్ద్వప్రవణేనైవ చేతసా తదుద్దేశ్యభగవద్యోగానన్తరమ్, (తస్మిన్) పూర్వోక్తే, (శుభాశ్రయే) పుష్కరేక్షణేపురుషే, "హేయప్రత్యనీకత్వేసతి, చిత్తాకర్షకత్వం శుభాశ్రయత్వమ్" ఇత్యుక్తంపూర్వైః, (నిమగ్నమ్) అవగాఢమ్, (నిభృతమ్) నిష్పన్దమ్, మనః - కర్మ, (యతీ

న్ద్రప్రవణం కర్తుమ్) యతీన్ద్రప్రవణమేవకర్తుమ్, పూర్వత్రహి "యతీన్ద్రచరణద్వన్ద్వప్రవణేనైవచేతసా" ఇత్యేతత్ కర్తవ్యభాగేషు స్వాధికారానురూప్యావగమనాయా న్యవిశేషణతయానిర్దిష్టమ్, అత్రతుతస్యానన్యార్థత్వముచ్యతే, (యతమానమ్) ఆరభమాణమ్, (తమ్) యతీన్ద్రప్రవణత్వేనప్రసిద్ధం వరవరమునిమ్, (నమామి) చరమపర్వనిష్ఠావిశేష గరిష్ఠతానుసన్ధానేన నిర్భరోహం తత్సమ్బన్ధమాత్మనోనుసన్దధామి, నిష్ఠావత్సమ్బన్ధోహి నిష్ఠాప్రాపక ఇతిభావః (3౨)

ఇతి దినచర్యా వ్యాఖ్యాయాం

సదాచారదీపికా సమాఖ్యాయాం

పూర్వదినచర్యా విభాగః,

వాధూల శ్రీవీరరాఘవసూరి విరచితా

పూర్వదినచర్యా వ్యాఖ్యాసమాప్తా.

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః.

శ్రీ దేవరాజగురు విరచితా

ఉత్తర దినచర్యా.

మూ;— ఇతియతికులధుర్య మేధమానై
శ్రుతిమధురైరుదితైః ప్రహర్షయన్తమ్ ।
వరవరముని మేవ చిన్తయన్తీ
మతిరియ మేతి నిరత్యయం ప్రసాదమ్ ॥ (౧)

పదవురై.

ఇతి - యతీన్ద్రప్రవణరాన మణవాళమామునికళ్ ఎమ్పెరుమానార్ విషయమాక అనుసన్ధిత్త యతిరాజవింశతి రూపమాయ్, ఏధమానైః - ఎమ్పెరుమానార్ తిరువుళ్ళత్తినాల్ ఒన్ఱుపత్తాక అభివృద్ధమాయ్, శ్రుతిమధురైః - శెవిక్కినితాయిరుక్కిఱ, ఉదితైః - స్తోత్రఙ్గళినాల్, యతికులధుర్యమ్ - యతిసార్వభౌమరాన ఎమ్పెరుమానారై, ప్రహర్షయన్తమ్ - మికవుమ్ తిరువుళ్ళముకక్కుమ్పడి పణ్ణిన, వరవరమునిమేవ-మణవాళమామునికళైయే, చిన్తయన్తీ - ధ్యానమ్ శెయ్యానిఱ్కిఱ, ఇయంమతిః - ఇతువరైయిల్ అప్రాప్త విషయానుసన్ధానత్తినాల్ దుష్టమాన ఎన్నుడైయ బుద్ధియానతు, నిరత్యయమ్ - అన్తమిల్లామల్ నిత్యమాన. ప్రసాదమ్ - ప్రసన్నతైయై, ఏతి - అడైన్దతు, (౧)

ఉత్తరదినచర్యావ్యాఖ్యా.

అవ:— ఏవంయతిరాజవింశతిరనూదితా, అథతామ్, ఇతి శబ్దేన పరామృశ్య, తయా యతిరాజంప్రహర్షయతో వరవరమునే శ్చిన్తనేన సఞ్జాతం స్వమతిప్రసాదవిశేషమనుసన్ధత్తే.

వ్యా,— (ఇతీతి) (ఇతి) ఉక్తప్రకారేణ (ఏధమానైః) "భూయిష్ఠాంతేనమ ఉక్తింవిధేమ" ఇతిన్యాయేన ఏకైకశఏవశ్లోక సహస్రాయమాణైః; భూయిష్ఠామితి - భూయిష్ఠత్వంహి నన్తవ్య హృదయాభిప్రాయేణేత్యుక్తంపూర్వైః; తద్వదత్ర యతిరాజహృ దయాభిప్రాయేణ వింశతేరేధమానత్వంవివక్షితమ్, అర్థతోఽగమ్భీర త్వాదప్యేధమానత్వంయుక్తమ్, (శ్రుతిమధురైః) శ్రోత్రసుఖకరైః (ఉదితైః) వచనైః.

(యతికులధుర్యమ్) యతికులశ్రేష్ఠమ్; యతికులస్యరక్షాభర నిర్వోఢారంవా, (ప్రహర్షయన్తమ్) ప్రకర్షేణప్రీణయన్తమ్, ప్రశ బ్దేన-ప్రీతేరనన్యార్థత్వముచ్యతే, స్వయమ్ప్రయోజనస్య ప్రకృష్టత్వ మ్, ఆత్మనేపదనిర్దేశవిరహేణ ప్రహర్షస్యకేవలపరార్థత్వంవ్యజ్యతే; ప్రహర్షయన్తమితిచ ప్రహర్షయిష్యామీతి పరమాచార్యసూక్తిం స్మారయతి, (వరవరమునిమేవ చిన్తయన్తీ) ఏవకారేణచ ప్రహర్షణ కర్మణోయతిరాజస్య స్వాతన్త్ర్యతశ్చిన్తనంవ్యుదస్యతే,(ఇయంమతిః) ఏతావన్తంకాలమప్రాప్తవిషయ సమ్బన్ధాత్కలుషితా మమబుద్ధిః, కర్త్రీ, (నిరత్యయమ్) నిత్యమ్, (ప్రసాదమ్) ప్రసన్నతామ్, (ఏతి) ప్రాప్నోతి, "ఇణ్-గతౌ"

చిన్తయన్తీత్యత్ర "లక్షణహేత్వోః" ఇతిహేత్వర్థశ్శత్రా దేశః; చిన్తయన్తీమతిరితితు - అనుభూయమానానుభవవన్నిర్దేశ

వరవరమునిమేవ చిన్తయన్తీత్యనేన - ప్రసిద్ధచిన్తయన్తీ దీర్ఘచిన్తయన్తీభ్యాం విలక్షణేయం కాచిచ్చిన్తయన్తీతిస్ఫోర్యతే; ప్రహర్షయన్తం చిన్తయన్తీ ప్రసాదమేతీత్యత్రచ "తాపార్తోజలశాయినమ్" ఇతిన్యాయోనుసన్ధేయః; శ్రుతిమధురై రుదితైరిత్యత్ర రుదితైరితి ప్రతీత్యా విరుద్ధ మతికృద్దోషఇతి కేచిదాహుః, తన్న, "శ్రుతిమధురైః" ఇతివిసర్గస్మరణాస్యైవరూఢిత్వాత్

యద్వా నాత్రవిరుద్ధమతికృద్దోషః, హాహన్తహన్తేత్యాదినా దుఃఖాతిశయస్యప్రస్తుతత్వా త్పరమార్తిప్రయుక్తరుదితస్య స్వరూపోజ్జ్వల్యహేతుత్వాత్, "కిమర్థంతవనేత్రాభ్యాం వారిస్రవతిశోకజమ్" ఇత్యాది న్యాయేన శేషిప్రియత్వాచ్చ; "నచైవదేవీవిరరామకూజితాత్" ఇతిన్యాయేన శ్రుతిమధురత్వస్యాప్యుపపత్తేశ్చ, "సుఖంవాదుఃఖంవా నిబిడయతుయానోస్సహృదయేత్వ మస్థానస్థాత్మాపరిణమతిపూర్ణోరసభరః" ఇతిన్యాయేన చిన్తయన్తీనిరత్యయం ప్రసాదమేతీత్యస్యాప్యుపపత్తేశ్చ, "క్రుధ్యేద్విషీ దేద్వేష్యేచ్చ" ఇతి భరద్వాజోక్తరీత్యా విషాదతత్కార్యయోరదోషత్వాచ్చ. (౧)

ఇత్థంగ్రన్థనిర్మాణకర్మణేత్యుక్తస్వాధ్యాయవిశేష మనుసన్ధాయ "వ్యాఖ్యానైర్లేఖనైర్వాపి" "వ్యాచక్షీతనిబధ్నీయాత్" ఇత్యాదివిశేషశాస్త్రసిద్ధ వ్యాఖ్యానరూప స్వాధ్యాయ విశేషమనుసన్ధత్తే, (అథేతి)

మూ;—అథగోష్ఠీంగరిష్ఠానా మధిష్ఠాయసుమేధసామ్ ।
వాక్యాలఙ్కృతివాక్యాని వ్యాఖ్యాతారం నమామితమ్ ॥

పదవురై.

అథ-యతిరాజవింశతి యరుళిచ్చెయ్తపిఱకు, గరిష్ఠానామ్ - ప్రత్యేకమ్ గ్రన్థనిర్మాణశాలికళాయ్ మహనీయాళాన, సుమేధసామ్-జ్ఞానవృద్ధాళానకోయిలణ్ణన్ ముతలానారుడైయ, గోష్ఠీమ్ - సదస్సుక్కు, అధిష్ఠాయ - (ఏకాన్తమాక యోగాభ్యాసమ్ శెయ్తిరున్ద స్థలత్తినిన్ఱుమ్) ఎழுన్దరుళి, వాక్యాలఙ్కృతివాక్యాని - పూర్వాచార్యవచనప్రచురమాన శ్రీవచనభూషణత్తిన్ వాక్యఙ్గళుక్కు, వ్యాఖ్యాతారమ్ -(పదచ్ఛేదపదార్థోక్త్యాదికళాల్ వ్యాఖ్యానమ్ శెయ్తరుళి కొణ్డిరుక్కుమ్, తమ్ - అన్దమణవాళమామునికళై, నమామి - దెణ్డన్ సమర్పిక్కిఱేన్

వ్యా:—(అథ) గ్రన్థనిర్మాణానన్తరమ్; యతిరాజవింశత్యా యతిరాజప్రీణనానన్తరమిత్యర్థః; (గరిష్ఠానామ్) గురుతమానామ్; ప్రత్యేకంవ్యాసపదనిర్వోఢౄణామ్, (సుమేధసామ్) సమీచీనమేధాయుక్తానామ్, "మేధాశుగ్రహణే" ఇతిధాతు పారాదాశుగ్రహణంమేధా; "ధీర్ధారణావతీమేధా" ఇత్యుక్తరీత్యాధారణావతీధీర్వా మేధా, తస్త్రిణోభయీవామేధాత్రవివక్షితాః "నిత్యమసిచ్ప్రజామేధయోః" ఇత్యసిచ్ప్రత్యయః, (గోష్ఠీమ్) పరిషదమ్, (అధిష్ఠాయ) అధ్యాస్య, ఉపవ్యారాదితి శేషః

(వాక్యాలఙ్కృతేః) శ్రీవచనభూషణస్య, రత్నప్రచురం భూషణంరత్నభూషణమితివత్, వచనప్రచురత్వాదనుసన్ధాతౄణా మాజ్వల్యకరత్వాచ్చవచనభూషణత్వమ్, శబ్దప్రాచుర్యంహ్యర్థప్రాచుర్యగమకమ్, ప్రాచుర్యస్య స్వాశ్రయంప్రతివిశేష్యత్వే స్వాశ్రయసమానాధికరణ తద్విజాతీయాల్పత్వనిష్ఠ ప్రతియోగిత్వ భాననియ

మాదిత్యతోఽవచనపదం పూర్వాచార్యవచనపరమ్; తథాచ, తద్విజాతీయస్య స్వవచనస్యాల్పత్వమాప్త్యతిశయ సమ్పాదక మిత్యభిప్రాయేణ పూర్వాచార్యవచన ప్రచురత్వం పూర్వైర్వ్యాఖ్యాతమ్; అయంన్యాయో వాక్యాలఙ్కృతిపదేప్యనుసన్ధేయః. (వాక్యాని) "కృతిగమ్భీరసన్దర్భం శ్రీమద్వచనభూషణమ్" ఇతి ప్రసిద్ధానికారకక్రియారూపాణి, "వివిచ్యమానంనాకాఙ్క్షం పరానాకాఙ్క్షశబ్దకమ్। కర్మప్రధానంగుణవదేకార్థం వాక్యముచ్యతే," ఇత్యుక్తలక్షణలక్షితాని

(వ్యాఖ్యాతారమ్) పదచ్ఛేదాదిభిర్వివరణశీలమ్, తాచ్ఛీలికస్తృన్ప్రత్యయః, అతోఽనషష్ఠీ, నలోకేతినిషేధాత్, అనేన శ్రీవచనభూషణస్య "పరిచితమివాధాపిగహనమ్" ఇత్యుక్తస్వభావవిశేషోవ్యఞ్జితః. అతఏవకాలక్షేపశ్చానేన సిధ్యతీత్యుక్తంభవతి, (తంవరవరమునిం నమామి)

అథవా, గరిష్ఠానాం గోష్ఠీమధిష్ఠాయ వాక్యాలఙ్కృతివాక్యానిసుమేధసాం వ్యాఖ్యాతారమిత్యన్వయః; సుమేధసామిత్యనేనచ ఉపదేశపాత్రతోపయుక్తమహాబుద్ధిత్వంవివక్షితమ్; యథోక్తం శాణ్డిల్యేన, "ప్రియవాక్యం మహాబుద్ధిమ్" ఇతి, అనేన "శిష్యాణాంశిక్షయావాపి స్వాధ్యాయోఽర్థోయముచ్యతే," ఇతి స్వాధ్యాయవిశేషోనుష్ఠిత ఇత్యుక్తంభవతి,

అత్రచ, "సాఙ్గాఖిలద్రవిడసంస్కృతరూప వేదసారార్థసఙ్గ్రహ మహారసవాక్యజాతమ్" ఇతి ప్రసిద్ధస్య శ్రీవచనభూషణస్యవ్యాఖ్యానాదినా సర్వోపిస్వాధ్యాయోనుష్ఠితోభవతి; యథోక్తంభరద్వాజేన, "పురాణాన్యవగాహేత సేతిహాసానియత్రచ। కేశవస్య

జగత్సర్గ స్థితిభఙ్గాదికీర్త్యతే । స్తోత్రాణికల్యాణనామాని కథాశ్చ వివిధాహరేః । సద్భిఃప్రణీహితాంశ్చాన్యాన్ ప్రబన్ధాన్ పరిశీలయేత్ మూలస్య స్థమయో వేదః పఞ్చరాత్రఞ్చతత్పరమ్ । అన్యచ్చతత్పరం గ్రాహ్యం శాస్త్రంనాన్యాదృశంపునః, " ఇతి, " దివసస్యాష్టధాభాగో దక్షాదిభిరుదాహృతః " ఇత్యుక్తప్రక్రియయాతు. " వేదాభ్యాసాద్వితీయేతు " ఇత్యుక్తవేదాభ్యాసః " తత్వందివ్యప్రబన్ధానామ్ " ఇత్యాదినోక్తః; " ఇతిహాసపురాణాద పారస్పత్తమష్టయోః" "ఇతిహాసపురాణాభ్యాం షష్ఠంసప్తమమభ్యసేత్ " ఇత్యుక్తమితిహాసపురాణప్రవచనన్తు శ్రీవచనభూషణవ్యాఖ్యానేనానుష్ఠిత మిత్యుక్తం భవతి, "వేదార్థనిర్ణయః స్మృతీతిహాసపురాణైః" ఇతి ఖలుతత్రోపక్రమః;

వ్యాఖ్యానప్రకారశ్చకావ్యే విశదముక్తః, " సతత్రనిశ్చలం చేతశ్చిరేణవినివర్తయన్ । రహస్యగ్రన్థతత్త్వేషు రమయామాసతత్ప్రియాన్ । వాక్యసఙ్గతివాక్యార్థ తాత్పర్యాణి యథాశ్రుతమ్ । వ్యాకుర్వన్నేవపూర్వేషాం వర్తమానంపదేపదే । స్వమనీషికయా నైవ కల్పయన్ కిఞ్చిదప్యయమ్। గుప్తాన్ పూర్వైర్గురుత్వేన గూఢానర్థానదీదృశత్ । శ్రుతిస్మృతీతిహాసేన శ్రుత్యన్తైః పఞ్చరాత్రతః । దేశికానాం నిబన్ధానాం దర్శయన్నేకకణ్ఠతామ్ । వాక్యాలఙ్కారవాక్యాని వ్యాచక్షాణోవిచక్షణాన్ । సుధియస్స్వదయామాస స్వస్వరూపం సుదుర్గ్రహమ్ " ఇతి. (౨)

మూ; — సాయన్తనం తతఃకృత్వా సమ్యగారాధనంహరేః ।

స్వైరాలాపైశ్శుభైశ్శ్రోత్రియాన్ నన్దయన్తంనమామితమ్॥

పదవురై.

తతః - సాయంసన్ధ్యావన్దనమ్ శెయ్‌తపిఱకు, సాయన్తనమ్-సాయంసన్ధ్యాకాలత్తిల్ శెయ్యక్కడవతాన, హరేః - ప్రాప్తివిరోధినిరాసకనాన అరఙ్గనకరప్పనుక్కు, ఆరాధనమ్ - తిరువారాధనత్తై, సమ్యక్ - నన్ఱాక, కృత్వా - పరభక్తియుడన్ శెయ్‌తు, శుభైః-మఙ్గళకరమాన, స్వైరాలాపైః - స్వచ్ఛన్దమాన వార్తైకళాలే, (దుర్గ్రహమాన శాస్త్రార్థఙ్గళై అరుళిచ్చెయ్‌తు) శ్రోతౄన్-శ్రోతాక్కళానకోయిలణ్ణన్ ముతలాన జ్ఞానాధికర్కళై, నన్దయన్తమ్-సన్తోషయుక్తాళాకప్పణ్ణానిఱ్కుమ్, తమ్ - అన్దమణవాళమామునికళై, నమామి - దణ్డన్సమర్పిక్కిఱేన్

వ్యా,—(తతః) బుద్ధిస్థాత్సాన్ధ్యవిధి సాధనాదనన్తరమ్, ఉక్తఞ్చ కావ్యే; - "తతస్సాన్ధ్యంవిధింకృత్వాస్తుత్వాచమధుసూదనమ్" ఇతి; తతఇత్యస్య పూర్వాపరామర్శిత్వేపి గుణోపసంహారన్యాయేన కావ్యోక్త సాన్ధ్యవిధివిధానమానేతవ్యమ్, (సాయన్తనమ్) సాయంసన్ధ్యాభవమ్, సాయంచిరమిత్యాదినా ట్యుప్రత్యయ తుడాగమావనాదేశశ్చ,

(హరేః) విరోధినిరసనశీలస్య రఙ్గనిధేః, అథవా, "బ్రహ్మాణాశితికణ్ఠశ్చ యమంవరుణమేవచ। ప్రసహ్యాహరతేయస్మాత్తస్మాద్ధరిరితీర్యతే" ఇత్యుక్తరీత్యా సర్వదేవతానియమనశీలస్య, అత్రరఙ్గనిధిమితి సౌలభ్యముక్తమ్, శ్రీనిధిమితి సౌన్దర్యముక్తమ్ హరిమితి పరత్వముక్తమ్, తథాచ, పరత్వసౌన్దర్య సౌలభ్యానాం మేళనమాశ్రయణీయత్వ ప్రయోజకమిత్యుక్తంభవతి. (ఆరాధనమ్) అర్చనమ్. (సమ్యక్కృత్వా) పరభక్త్యాకృత్వా, (శుభైః) మఙ్గళకరైః, (స్వైర

రమేవకృత్తైరాభాషణైః, (శ్రోతౄన్) పూర్వోక్తాన్ సుమేధసః, (నన్దయన్తమ్) సుఖయన్తమ్, సమృద్ధాన్ కుర్వన్తంవా, (తమ్) వర వరమునిమ్; నమామి టునదిసమృద్ధావితిభాతుపాఠః

స్వైరాలాపప్రకారశ్చశతకేషుసంహితః, "ఆమ్నాయేషుస్తుతి భిరమితైః స్వేతిహాసైః పురాణైర్ధర్మైశ్వర్యం యతైన్ఘర్యదిహావిదుషాం దేశికానాంప్రసాదాత్ । స్వైరాలాపై స్సులభయసితత్త్వ ఇష్టమో పాయతత్వం దర్శందర్శంవరవరమునే దైన్యమస్మద్విధానామ్" ఇతి,

"శోధయిత్వా" "ఆరాధ్య" "ఆరాధనంకృత్వా" ఇతి కాలత్రయార్చనముక్తమ్, తదిదం శాణ్డిల్యేనోక్తమ్. "ఆముహూర్తా త్తువై బ్రాహ్మా దన్యూన్యంప్రహరాత్సుధీః । స్నానార్చన జపస్తోత్ర పాఠైః కాలంవినోదయేత్ । భోగానుపార్జ్యయాగార్థమ్," ఇత్యా రభ్య, "ప్రసన్నే యోగమారభేత్, అభిగమ్యయథాపూర్వ మర్చ యిత్వా యథావిధి" ఇతి, త్రికాలద్రవ్యయోగేనేతిచ, తథా పరా శరేణాప్యుక్తమ్, "త్రికాలమర్చయేద్దేవం ప్రతిమాసువిశేషతః," ఇతి, "ఏవంత్రికాలమర్చాయాం పూజయేద్విధివత్ప్రభుమ్" ఇతిచ, "కాలత్రయార్చనాన్తేతు" ఇతిచ; యతిధర్మసముచ్చయేచ, "ప్రా తస్స్నానంజపోహోమానం నిత్యమేకాన్తశీలతా । నమస్కారోపవాసౌచ భక్తిర్విష్ణౌతథాగురౌ । ఆస్తిక్యం బ్రహ్మసంస్పర్శః ప్రాణాయామ రతిస్తథా। త్రైకాల్యమర్చనంవిష్ణోః పరమం ముక్తిసాధనమ్" ఇతి, అత్రిశ్చ-"త్రైకాల్యమర్చనంవిష్ణోః" ఇతిచ, ఇదఞ్చారాధనంపాఞ్చ కాల్యస్థానాభిషిక్తమ్, తదుక్తంభరద్వాజపరిశిష్టే, "ప్రాప్త్యాభిగమ నందృష్ట్యోపాదానం నమసార్చనమ్। స్వాధ్యాయఃకీర్తనాద్యోగ స్సా్వ ర్పణాదపి కేవలమ్ । ఏవంవిద్వానేకదాపి కుర్వన్ స్యాత్పాఞ్చకాలికః। కృతంభవతివాసర్వ మిజ్యయైవహి కేవలమ్," ఇతి,

ఏవం యోగోఽపి త్రైకాలికః; తదుక్తం శాణ్డిల్యేన, "వక్ష్యామి యోగాదూర్ధ్వం యత్కర్తవ్యం స్నానపూర్వకమ్। ఉచ్చైస్స్వరేణ యోగాన్తే స్తుత్వాస్తోత్రైర్గతవ్యధీః," ఇత్యాది, తథా "అష్టాఙ్గయోగప్రీతిఇచ్ఛ కృత్వాధ్యానపరోవశీ" ఇతి

"యామిన్యాం యోగకాలేతు యత్కార్యం యోగిభిర్నరైః। వక్ష్యామివస్సమాసేన శృణుధ్వంమునిపుఙ్గవాః," ఇత్యుపక్రమ్య, "కుర్యాద్యోగమతన్ద్రితః" ఇత్యాదిచ, యతిధర్మ సముచ్చయేచ, శఙ్ఖః; - శూన్యేగృహేదేవగృహే గుహాయాం గిరిగహ్వరే। యత్ర వారమతేబుద్ధిస్తత్రాసీతప్రసన్నధీః। యోగశాస్త్రోక్తమార్గేణ కృతాసనపరిగ్రహః। యోగంయుఞ్జీతసతతం సన్ధ్యాస్వపివిశేషతః," ఇతి, అయఞ్చయోగః పాఞ్చకాల్యస్థానాభిషిక్తః, తదుక్తం భరద్వాజపరిశిష్టఏన; - "సర్వంయోగేనవాకృతమ్" ఇతి తదిదంకాలత్రయేపి యోగానుష్ఠానం "ప్రకారాన్ప్రణిధాయచ" "తతశ్చేతస్సమాధాయ" "కృత్వాచేతశ్శుభాశ్రయే" ఇత్యుక్తమ్;

కిఞ్చ "శ్రీమద్యతీన్ద్రితవదివ్యపదాబ్జసేవామ్" ఇత్యుక్తస్వాచార్యార్చనమపి పాఞ్చకాల్యకార్యకరమ్, తదుక్తం భరద్వాజపరిశిష్టే, "పూజనేనగురోర్వాపి సతాంవాపరిషేవణాత్," ఇతి, ఏవం స్వాధ్యాయోఽపి త్రైకాలికః; తదుక్తంశాణ్డిల్యేన, "వాసుదేవాదిమూర్తీనాం నామ్నాంసఙ్కీర్తనంచరేత్," ఇతి, ప్రాతఃకాలికంప్రకృత్య "అతన్ద్రితస్స్వాధ్యాయే యోగయుక్తాత్మనస్సదా। సద్భక్త్యాస్విన్నదేహస్య నావశ్యం నామకీర్తనమ్" ఇతి. "వేదాభ్యాసోద్వితీయేతు" ఇతి, "ఇతిహాసపురాణాభ్యాం షష్ఠంసప్తమమభ్యసేత్" ఇతిచ, స్థలాన్తరేషూక్తమ్, సోఽపి త్రైకాలికస్స్వాధ్యాయోఽత్ర "ధ్యాత్వారహస్యత్రితయమ్" "తత్త్వందివ్యప్రబన్ధానామ్" "వా

క్యాలఙ్కృతివాక్యాని వ్యాఖ్యాతారమ్ ” ఇత్యుక్తః, అయమపిపా ఇఙ్చకాల్యకార్యకరః, తదుక్తంభరద్వాజపరిశిష్టే, “ స్వాధ్యాయేనా పివిదుష స్సర్వంయోగేనవాకృతమ్ ” ఇతి, (3)

తతఃకనకపర్యఙ్కే తరుణద్యుమణిద్యుతౌ ।
విశాలవిమలశ్లక్ష్ణ తుఙ్గతూలాసనోజ్జ్వలే ॥ ౪॥
సమగ్రసౌరభోద్గార నిరన్తరదిగన్తరే ।
సోపధానేసుఖాసీనం సుకుమారేవరాసనే ॥ ౫॥

పదవురై.

తతః - స్వస్వరూపాది ప్రకాశక స్వోక్తివిశేషఙ్గళాలే శిష్యజనఙ్గళై రక్షిప్పిత్తపిఱకు, తరుణద్యుమణిద్యుతౌ - బాలసూర్యనోప్పల్ కా న్తియైయుడైయతాయ్, విశాలవిమలశ్లక్ష్ణతుఙ్గతూలాసనోజ్జ్వలే - విస్తారముడైయతాయుమ్, దోషరహితమాయుమ్, స్నిగ్ధమాయుమ్, ఉన్నతమాయుముళ్ళ పఞ్జణైయినా లలఙ్కృతమాయ్, సమగ్రసౌరభోద్గార నిరన్తరదిగన్తరే - నిరవధికమాన భగవత్ప్రసాదగన్ధమాల్యాది పరిమళప్రవాహత్తినాల్ వ్యాప్తమాన నాలుపక్కత్తైయుగైయతాయ్, సోపధానే - శ్రమపరిహారార్థమాక శాయ్కైక్కుత్తక్క తలైయణైకళైయుడైయతాన, కనకపర్యఙ్కే-భృత్యర్కళినాల్ సజ్జీకృతమాన స్వర్ణమయమఞ్చత్తిల్, సుకుమారే - అతిమృదుళమాయ్, వరాసనే - యోగయోగ్యమాన దర్భాజినాదికళాల్ శెయ్యప్పట్ట ఉత్తమాసనత్తిల్, సుఖాసీనమ్ - మనోనుకూలమాక వెఱ్ఱున్దరుళియిరుక్కిఱ; ఇతఱ్కు, మేలే “చిన్తయామితమ్” ఎన్గిఱవిడత్తిల్ “ తమ్ ” ఎన్గ్రతోడు అన్వయమ్. (౫)

వ్యా:—(తతఇతి) తతః - పఞ్చమోపాయతత్త్వ విష్కార పరస్వైరాలాపైః శ్రోతృజనోజ్జీవనానన్తరం (తరణిద్యుమణిద్యుతౌ) బాలార్కసమప్రభే, విశాలేన - విస్తారవతా, విమలేన-నిర్దోషేణ, శ్లక్ష్ణేన - మసృణేన, తుఙ్గేన - ఉచ్ఛ్రితేన, తూలాసనేన, ఉజ్జ్వలే - ప్రకాశమానే, సమగ్రేణ - సమ్పూర్ణేన, సౌరభస్య - భగవత్ప్రీ పాదమాల్యాది సౌగన్ధ్యస్య, ఉద్గారేణ - అతిశయితప్రవాహేన, నిర న్తరాణి - నిరన్ధ్రాణి దిగన్తరాణి - దిఙ్మధ్యాని యస్య తథోక్తే, (సో పధానే) పశ్చాత్కాయవహనక్లేశ పరిహారాయోపాశ్రయభూతోప ధానసహితే, (కనకపర్యఙ్కే) హేమమఞ్చే, "మఞ్చపర్యఙ్కపల్య ఙ్కాఃఖట్వయాసమాః" ఇతిహికోశః, (సుకుమారే) అతిమృ దులే, (వరాసనే) "చేలాజినకుశోత్తరమ్" ఇత్యుక్త యోగయో గ్యాసనే, సుఖేనాసీనమ్, అస్యచ చిన్తయామితమిత్యుత్తరత్రా న్వయః

అత్రసుఖాసీనమిత్యనేన "ఆసీనస్సమ్భవాత్" ఇతిసూత్రా ర్థోనుసంహితః; సమగ్రసౌరభేత్యాదినాచ, "మనోనుకూలే" "తథా నివాతకేరమ్యే యత్రవారమతేమనః" ఇత్యాదిస్మృతివచన విష యకస్య, "యత్రైకాగ్రతా తత్రావిశేషాత్" ఇతిసూత్రార్థోను సంహితః.

అత్ర "కనకపర్యఙ్కే" ఇత్యస్య భృత్యైస్సజ్జీకృతఇత్యాదిః. కావ్యేసమానప్రకరణే, "తతస్సజ్జీకృతం భృత్యైశ్శయనీయం విభూ షయన్," ఇత్యుక్తేః, "భృత్యైస్సిద్ధైః ప్రియహితపరైరఞ్చితే భద్రపీఠే తుఙ్గంతూలాసనవరమలఙ్కుర్వతస్సోపధానమ్" ఇతి శత కోక్తేశ్చ; ఏవఞ్చ భక్తాభ్యర్థనయా పర్యఙ్కాభ్యనుజ్ఞానదుష్యతిః

తథాచభాగవతేపారమహంస్య ధర్మమధికృత్య ప్రహ్లాదమ్ప్రత్యాజగరేణోక్తమ్. "క్వచిచ్ఛయేధరోపస్థే తృణపర్ణాశ్మవేశ్మసు । క్వచిత్ప్రాసాదపర్యఙ్కేకశిపౌవాపరేచ్ఛయా," ఇతి; ఏతేన "రాత్రిధ్యానఞ్చయానఞ్చ స్త్రీకథాంలౌల్యమేవచ। మఞ్చకం శుక్లవస్త్రఞ్చ యతీనాంపతితానిషట్" ఇత్యాదికంలౌల్యసమభివ్యాహారాత్స్వయంరాగతోగృహీతమఞ్చనిషేధపరమితి స్ఫోరితమ్; ఏతేనకావ్యాద్యుక్తం యానాభ్యనుజ్ఞానాదికమపివ్యాఖ్యాతమ్, "రథేభాశ్వైశ్చరేత్క్వాపి" ఇతి భాగవతోక్తేః, విశిష్యైవచపరాశరసంహితావచనాన్యత్రానుసన్ధేయాని; కనకపర్యఙ్కఇత్యుక్తసౌవర్ణసమ్బన్ధోపి పరప్రార్థనయా; అతోనదుష్యతి, యతో మేధాతిథి స్సౌవర్ణపరిగ్రహస్యైవదోషంమన్యతే, నతూపయోగస్య; తథాచతేనోక్తమ్, "సౌవర్ణరౌప్యకాంస్యేషు తామ్రాబ్జాశ్మమయేషుచ । భుఞ్జన్భిక్షుర్నలిప్యేత దూష్యతేతుపరిగ్రహాత్" ఇతి; ఇదఞ్చవచనంన్యాయసామ్యాదన్యస్యాపి సౌవర్ణస్యోపయోగమనుమన్యతే, అతఏవ 'దూష్యతేతుపరిగ్రహాత్" ఇతివాక్యశేషస్స్వరసః, (౮) (౧)

తన్నామగుణహార్షిత ఇత్యాద్యుక్త భక్తజనప్రస్తుతాం స్వాచార్యస్తుతి మనుభవతి (ఉన్నీలదితి)

మూ:-ఉన్నీలత్పద్మగర్భ ద్యుతితలముపరి క్షీరసఙ్ఘాతగౌరం ।
రాకాచన్ద్రప్రకాశప్రచురనఖమణి ద్యోతవిద్యోతమానమ్ ॥
అఙ్గుళ్యగ్రేషుకిఞ్చిన్నతమతిమృదుళం రమ్యజామాతృయోగీ
దివ్యంతత్పాదయుగ్మం దిశతుశిరసి మేదేశికేన్ద్రోదయాళుః ॥

పదవురై.

దయాళుః - పరమకృపాళువాయ్, దేశికేన్ద్రః - ఆచార్య శ్రేష్ఠరాన, రమ్యజామాతృయోగీ - మణవాళమామునికళ్, ఉన్మీలత్పద్మగర్భద్యుతితలమ్ -వికసియానిన్ఱుళ్ళ శెన్దామరై పూవిన్ మధ్యప్రదేశత్తిన్ కాన్తిపోన్ఱ కాన్తియైయుడైయ అడిప్రదేశత్తైయుడైయతాయ్, ఉపరి - మేల్ భాగత్తిల్, క్షీరసఙ్ఘాతగౌరమ్ - క్షీరరాశిపోల్ వెళుత్తుమ్, రాకాచన్ద్రప్రకాశ ప్రచుర నఖమణిద్యోతవిద్యోతమానమ్ - పూర్ణచన్ద్రసదృశ కాన్తియుక్తమాయ్ స్పృహణీయమాన నఖకాన్తియినాల్ విళఙ్గానిన్ఱుమ్, అఙ్గుళ్యగ్రేషు - విరల్కళిన్ నునికళిల్, కిఞ్చిత్ నతమ్ - కొఞ్జమ్ వణఙ్గియుమ్, అతిమృదుళమ్ - అత్యన్త సుకుమారమాయ్, దివ్యమ్ - అప్రాకృతమాయ్, తత్ - అతివిలక్షణమాన, పాదయుగ్మమ్ - తిరువడిత్తామరైకళ్, మే - అడియేనుడైయ, శిరసిదిశతు - శిరస్సుక్కలఙ్కారమాక ప్రసాదిక్కవేణుమ్. (౬)

వ్యా;—(దయాళుః) కరుణాశీలః (దేశికేన్ద్రః) దేశికానామ్ - ఆచార్యాణామ్, ఇన్ద్రః - శ్రేష్ఠః, ఇది - పరమైశ్వర్యే, ఆచార్యతోపయుక్త ధర్మపుష్కలఇత్యర్థః, అనేనచస్వానువృత్తిప్రసన్నాచార్యాత్ కృపామాత్రప్రసన్నాచార్యస్య అభ్యర్హితత్వం వ్యఞ్జితమ్; (రమ్యజామాతృయోగీ) (ఉన్మీలతః) వికసతః, నతువికసితస్యేత్యర్థః, (పద్మగర్భస్యేవ) వాతాతపాద్యనుపహతాభ్యన్తరప్రదేశస్యేవ (ద్యుతిః) కాన్తిః, యస్యతత్తథోక్తమ్; తథావిధం (తలమ్) యస్యతత్తథోక్తమ్, పద్మద్యుతిత్వఞ్చరక్తత్వమ్; యథోక్తం శతకే. "పద్మపత్రాభితామ్రమ్" ఇతి; పాదతలస్యరక్తత్వంహి మహాపురుషలక్షణమ్, తదుక్తమ్ "నేత్రాన్తనఖపాణ్యఙ్ఘ్రితల్లైస్తా

మైస్త్రిభిర్భగీ" ఇతి, తథా, "ముఖనేత్రాస్యజిహ్వోష్ఠ తాలుస్తన నఖాఃకరా। పాదౌచదశపద్మాని పద్మాకారాణియస్యచ" ఇత్యే తదపి పద్మగర్భద్యుతీత్యత్రానుసన్ధేయమ్;

(ఉపరిక్షీరసఙ్ఘాతగౌరమ్) ఊర్ధ్వభాగే క్షీరరాశివద్ధవళమ్, అనేన దివ్యమఙ్గళవిగ్రహస్య పాణ్డురవర్ణత్వంవ్యఞ్జితమ్, అత్రచహే తుశ్శేషాంశత్వమ్, యథాబలభద్రస్య, తదుక్తంకావ్యే, "మఙ్గళం పన్నగేన్ద్రాయ మర్త్యరూపాయమఙ్గళమ్" ఇతి; అత్రక్షీరసఙ్ఘా తేతి సఙ్ఘాతదృష్టాన్తమహిమ్నా పాదయోర్మహత్త్వంవ్యజ్యతే; తద ప్యుక్తంబ్రహ్మణా, "శిరోలలాటశ్రవణే గ్రీవావక్షశ్చదృక్తథా।ఉద రంపాణిపాదౌచ పృష్ఠందశబృహన్తిచ" ఇతి.

(రాకాచన్ద్రప్రకాశేన) పూర్ణిమాచన్ద్రసదృశశోభయా, (ప్రచురాణామ్) భూయిష్ఠానామ్, (నఖమణీనామ్) రత్నవత్స్వప్రహ ణీయానాంనఖానామ్ (ద్యోతేన) ప్రకాశేన, (విద్యోతమానమ్) క్షీరార్ణవమివ అనేకచన్ద్రైర్విశేషతోదీప్యమానమ్. అత్రచన్ద్రప్ర కాశప్రచురేతి ప్రాచుర్యస్య స్వాశ్రయంప్రతి విశేషస్య సతిసమ్భవే ప్రాయశస్స్వాశ్రయ సమానాధికరణ స్వాశ్రయ విజాతీయనిష్ఠాల్ప త్వప్రతియోగికత్వ భానని యమేన పద్మద్యుతిత్వ ముపస్థితత్వాల్ల భ్యతే; చన్ద్రవర్ణానాం పద్మద్యుతిత్వ మగ్రభాగేష్వతిరిక్తాగ్రత్వం నఖానాంలభ్యతే; అత్రచవచనమున్నీలత్పద్మగర్భద్యుతితలమిత్యత్ర లిఖితంద్రష్టవ్యమ్.

(అఙ్గుళ్యగ్రేషుకిఞ్చిన్నతమితి) కుటిలాఙ్గుళిత్వమనేనోచ్యతే, తదుక్తంహి "పాదావరాళాఙ్గుళీ" ఇతి, (అతిమృదుళమ్) పూర్వో క్తామ్లానకుసుమాదపికోమళమ్, (దివ్యమ్) అప్రాకృతమ్, (తత్)

విలక్షణమ్ (పాదయుగ్మమ్) (మేశిరసి) అత్యన్తతృషితస్యసుమమూర్ధని, (దిశతు) దదాతు, అవతంసీకరోత్విత్యర్థః, అత్ర "తత్పాదౌ గృహ్యమూర్ధ్ని స్వే నిధాయవినయాన్వితః" ఇత్యుక్తస్య పాదధారణస్య ఆచార్యకర్తృకనిధాన పూర్వకత్వమత్యన్త పారతన్త్ర్యానుగుణం ప్రార్థయతే (౬)

మూ:—త్వం మే బన్ధు స్త్వమసి జనక స్త్వం సఖా దేశిక స్త్వం ।
విద్యా వృత్తం సుకృతమతులం విత్తమప్యుత్తమం త్వమ్ ॥
ఆత్మా శేషీ భవసి భగవ న్నాన్తరశ్శాసితా త్వం ।
యద్వా సర్వం వరవరమునే యద్యదాత్మానురూపమ్ ॥

పదవురై.

వరవరమునే - మణవాళమాముని కళే! త్వమ్ - దేవరీర్, మే - అడియేనుక్కు, బన్ధుః-అవర్జనీయ సమ్బన్ధముడైయ బన్ధువాక, అసి - ఆకిఱీర్, త్వమ్ - దేవరీర్, జనకః - (విద్యాప్రదానాదికళాలే) పితావాక, అసి - ఆకిఱీర్, త్వమ్ - దేవరీర్, సఖా అసి - భగవదనుభవాదికళిల్ వృత్తికీర్తనాదికళుక్కు సహాయభూతరాక వాకిఱీర్, త్వమ్ - దేశికః - అజ్ఞాతజ్ఞాపనాదికళాల్ ఉపకరిక్కిఱ ఆచార్యరాక వాకిఱీర్, త్వమ్ - దేవరీర్, విద్యా - మాతేవరతుతి త్యుక్తరీత్యా రక్షణోపయోగియాన విద్యైయాక వాకిఱీర్, త్వం - వృత్తమసి - పూర్వోక్తవిద్యాఫలమాన అనుష్ఠానమెన్బాల్ హితభూతరాకిఱీర్, అతులం సుకృతమపి-తుయిఙ్ఞవన్తిక్కేనైవసమ్పన్నిదాన మాన పుణ్యమాక వాకిఱీర్, త్వమ్ - దేవరీర్, ఉత్తమమ్ - అనాయాసలభ్యమాయ్ తుయిఙ్ఞవన్తిక్కేయిరుక్కిఱ విత్తమసి - ధన

మాకఆకిఱీర్ త్వమ్ - దేవరీర్, ఆత్మాభవసి - పూర్వోక్తధనాది సర్వత్తైయుమ్ స్వార్థమాక ఉపాదానమ్ శెయ్కిఱ ప్రధానభూత ఆత్మావాకిఱీర్, శేషీభవసి - అడియేనై కిఞ్చిత్కారమ్కొళ్ళుకిఱ శేషియాకవాకిఱీర్, భగవన్ - షాడ్గుణ్య పరిపూర్ణరే, త్వమ్- దేవరీర్, ఆస్తరః శాసితాఽసి-ఉళ్ళేనిన్ఱు నియమిత్తుప్పోరుమవరాకవుమాకిఱీర్, యద్వా-తనిత్తనియాయ్ బహువాకచ్చొల్లిలుమెన్, యత్ యత్-యాతొన్ఱు యాతొన్ఱు, ఆత్మానురూపంభవతి - ఆత్మస్వరూపత్తుక్కు-ఉచితమో, తత్సర్వమ్ - అవైయావైయుమాకవుమ్, భవసి-ఆకిఱీర్.

వ్యా:—(త్వమితి) వరవరమునే! (త్వంమేబన్ధురసి) బధ్నాతీతిబన్ధుః,-అవర్జనీయబన్ధవానసి, "అసి" ఇతివర్తమానేన - కాదాచిత్క-బన్ధుభ్యోవ్యావృత్తిః, బన్ధవ్రాపాప్యోపాయోపేయభూతాః;తథాభూతస్త్వమసీత్యుచ్యతే; (త్వంజనకోసి) పితాసి, "సహివిద్యాతస్తంజనయతి" ఇతిహ్యుక్తమ్, అత్రాప్యసీత్యనేన హిరణ్యాదిభ్యోవ్యావృత్తిర్ద్యోత్యతే.

(త్వంసఖాసి) మిత్రమసి; మిత్రమాపదిజానీయాదితిహ్యుక్తమ్. భగవదనుభవాదిషు వృత్తకీర్తనసాహాయ్యాదికమత్రాభిప్రేతమ్; అత్రాప్యసీత్యనేన ఉపకారోపాధిక సఖిత్వవిశేషోవ్యుదస్యతే; (దేశికోసి) అజ్ఞాతజ్ఞాపకత్వేనతదాతదోపకరోషి; "నగురోరపరస్త్రాతా" ఇతి హ్యుక్తమ్, (త్వంవిద్యాసి) పూర్వోక్తగురూపదిష్టవిద్యాసి, మాతేవరక్షతీత్యాద్యుక్త విద్యాధర్మవానసి

(త్వంవృత్తమసి) పూర్వోక్తవిద్యాఫలభూత సద్వృత్తవద్ధితభూతోసి, (అతులంసుకృతమసి) పూర్వాపరాణాం సర్వేషాంనిదాన

భూతపుణ్యమసి, అతులమిత్యనేన అచేతనభూతం క్షయిఫలప్రదం ఫలప్రదానేనచక్షయిష్ణు ప్రసిద్ధసుకృతం వ్యుదస్యతే; (త్వము త్తమం వి త్తమసి) అస్తిత్వజ్ఞానమాత్రేణ ప్రాణధారకం స్వవశానాంసర్వోపసే వ్యతాపాదకంధనమసి; ఉత్తమశబ్దేన- "అర్థానామార్జనేదుఃఖమ్" ఇత్యుక్తంప్రసిద్ధధనంవ్యుదస్యతే

(త్వమాత్మాభవసి) పూర్వోక్తస్య సర్వస్యాపి ఉపాదాత్వత యా ప్రధానభూతఆత్మాభవసి, (శేషీభవసి) ఆత్మనోప్యుపాదాత్వత యాప్రధానతమోసి, (భగవన్) జ్ఞానశక్త్యాదిగుణాశ్రయ, (ఆన్తర శ్శాసితాత్వంభవసి) అన్తరేభవః ఆన్తరః, తథావిధోయశ్శాసితా - నియన్తా, సోసి; " జనకః " " దేశికః " ఇతి బాహ్యశాసితృత్వము క్తమ్, అత్రత్వాన్తరంతదుచ్యతే; యద్వా, " యఆత్మానమన్తరోయ మయతి " ఇత్యుక్తోభగవాన్ ఆన్తరశ్శాసితా; తస్యాపిత్వంశాసితే త్యర్థః, అన్తరస్యాయమాన్తర ఇతివిగ్రహః, జ్ఞానీత్వాత్మైత్యుక్తేః.

(యద్వా) కింబహునా, (యద్యదాత్మానురూపంభవతి) విరో ధినివర్తనం ప్రథమమధ్యమ చరమపర్వప్రభేదభిన్న ప్రాప్యసిద్ధ్యాది కంయద్యదాత్మస్వరూప యాథాత్మ్యోచితంభవతి, (తత్సర్వంభ వసి) ఉత్తరయచ్ఛబ్దస్య తచ్ఛబ్దప్రయోగోనపేక్షితః; యద్వేతిపూ ర్వోక్తాక్షేపేవర్తతే

అత్రచ, " ఆచార్యవద్దేవతావన్మాతృవత్పితృవత్సదాయమ్ సు హృద్వత్స్వామివత్సన్తో ద్రష్టవ్యా రాజవత్తథా " ఇత్యాదికమ్, " ఐహికాముష్మికంసర్వమ్ " ఇత్యాదికఞ్చద్రష్టవ్యమ్   (3)

మూ;—అగ్రేపశ్చాదుపరిపరితో భూతలంపార్శ్వతోమే ।
మౌళౌవక్త్రేవపుషిసకలే మానసామ్భోరుహేచ ।
పశ్యేఽపశ్యేఽ వరవరమునే దివ్యమంఘ్రిద్వయంతే ।
నిత్యంమజ్జన్నమృతజలధౌ నిస్తరేయంభవాబ్ధిమ్ ॥ (౮)

పదవురై

హేవరవరమునే' మణవాళమామునికళే! దివ్యమ్ - అతి విలక్షణమాన, తే - దేవరీరుడైయ, అఙ్ఘ్రిద్వయమ్ - తిరువడికళై, అగ్రే-మున్నిలుమ్, పశ్చాత్ - పిన్బక్కత్తిలుమ్, ఉపరి- మేలేయుమ్, భూతలంపరితః భూప్రదేశత్తిన్ నాలుపక్కత్తిలుమ్, మేపార్శ్వతః- ఎన్నుడైయపక్కఙ్గళిలుమ్, మౌళౌ - శిరస్సిలుమ్, వక్త్రే - ముఖత్తిలుమ్, సకలేవపుషి-ఎల్లాఅవయవఙ్గళిలుమ్, మానసామ్భోరుహేచ- హృదయపుణ్డరీకత్తిలుమ్, పశ్యేఽ పశ్యేఽ-భావనాప్రకర్షత్తినాల్ ప్రత్యక్షసమానాకారమాక స్మృతివిషయమాక్కి, అమృతజలధౌ - అమృతసాగరత్తిల్, నిత్యంమజ్జన్ - నన్ఱాక అవగాహిత్తవనాయ్ క్కొణ్డు, భవాబ్ధిమ్ - సంసారసాగరత్తై, నిస్తరేయమ్ - కడక్కక్కడవేన్. (౮)

వ్యా;—(అగ్రఇతి) వరవరమునే' (దివ్యమ్) అద్భుతమ్, (తే అఙ్ఘ్రిద్వయమ్) తవపాదయుగ్మమ్, కర్మ, (అగ్రే) పురతః, (పశ్చాత్) పృష్ఠతః; (భూతలంపరితః) భూతలస్యసమన్తాత్; అభితః పరితఇత్యాదినాపరితశ్శబ్దయోగేద్వితీయా; (మేపార్శ్వతః) పార్శ్వయోః; సప్తమ్యాస్తసిః, (మౌళౌ) శిరసి; (వక్త్రే) ముఖే, (సకలేవపుషి) అవయవకార్త్స్న్యవాచీ అయంసకలశబ్దః; సర్వావయవావచ్ఛిన్నే శరీర ఇత్యర్థః.

(మానసామ్భోగుహే) హృదయపుణ్డరీకే; చకారేణ చక్షురాదీన్ద్రియంసముచ్చీయతే; ఏతేషుస్థానేషు; (పశ్యన్) భావనాప్రకర్షవశాద్విశదస్ఫ్రతివిషయంకుర్వన్; ఏతచ్చ - " పశ్యామి తామిత ఇతః పురతశ్చపశ్చాత్ " ఇత్యాదినాప్రాకృతవిషయేపి ప్రసిద్ధమ్.

(అమృతజలధౌ) మృతసఞ్జీవనామృతసాగరే; (మజ్జన్) అవగాహమానస్సన్; (భవాబ్ధింనిస్తరేయమ్) అతివర్తితుమాశాసే; ఆశిషిలిఙ్; చిత్రమిదమేకస్మిన్ జలధౌ నిమజ్జనేన అన్యజలధినిస్తరణమితి; ఇదన్తు దివ్యాంఘ్రియుగ్మదర్శన మహిమేతిభావః.

" సమర్థనీయస్యార్థస్య కావ్యలిఙ్గంసమర్థనమ్ " ఇత్యుక్తలక్షణలక్షితం కావ్యలిఙ్గమలఙ్కారః; సచ- అమృతజలధావితి రూపకాతిశయోక్త్యా భవాబ్ధిమితిరూపకేణచ అనుప్రాణిత ఇత్యఙ్గాఙ్గిభావసఙ్కరః

అమృతజలధౌ మజ్జన్నిత్యత్రచ "పాదారవిన్దయుగళం శిరసి కృతంధ్యాత్వా అమృతసాగరాన్తర్నిమగ్న సర్వావయవస్సుఖమాసీత " ఇత్యాదికమనుసన్ధేయమ్, ప్రాకృతేపిహివిషయే - "ఆనన్దసాన్ద్రమమృతప్లవనాదివాభూత్ " ఇత్యుక్తమ్, " ఆశంసాపరికల్పితాస్వపిభవత్యానన్దసాన్ద్రోలయః " ఇతిచోక్తమ్; అత్రచ " గురుపాదామ్బుజంధ్యాయే ద్గురోరన్యంనభావయేత్ " ఇత్యాదిక మనుసన్ధేయమ్ (౮)

మూ;—కర్మాధీనేవపుషికుమతిః కల్పయన్నాత్మభావం
దుఃఖేమగ్నః కిమితిసుచిరం దూయతేజన్తురేషః ।
సర్వంత్యక్త్వా వరవరమునే సమ్ప్రతిత్వత్ప్రసాదా
ద్దివ్యంప్రాప్తుం తవపదయుగం దేహిమేసుప్రభాతమ్॥ (౯)

పదవురై.

హేవరవరమునే - యతీన్ద్రప్రవణరే! ఏషజన్తుః - ఇన్దచేతనానవన్, కర్మాధీనే - పూర్వార్జితకర్మాయత్తమాన, వపుషి-శరీరత్తిల్, ఆత్మభావమ్ - ఆత్మప్రతిపత్తియై, కల్పయన్ - ఆరోపిత్తవనాయ్, కుమతిః - అన్యథాజ్ఞానత్తై యుడైయవనాయ్, దుఃఖమగ్నః - ఆధ్యాత్మికాది తాపత్రయజనిత దుఃఖత్తిల్ మూళ్గినవనాయ్క్కొణ్డు, కిమితి - ఏన్, సుచిరమ్ - బహుకాలమాయ్, దూయతే - పరితపిక్కిఱాన్; ఇతిమత్వా-ఎన్ఱు తిరువుళ్ళమ్బఱ్ఱి, సర్వమ్ - పూర్వోక్తమాన దుఃఖాదికళై యెల్లామ్, త్యక్త్వా - విట్టు, సమ్ప్రతి - ఇప్పోతే, మే - ఇప్పడిపరితపిత్తుక్కొణ్డిరుక్కిఱ వెనక్కు, దివ్యమ్ - అద్భుతమాన, తవ - దేవరీరుడైయ, పదయుగమ్ - తిరువడికళై, ప్రాప్తుమ్ - అడైకైక్కు, సుప్రభాతమ్ - భవదనుభవదివసత్తుక్కారమ్భభూతమాన నల్విడివై, త్వత్ప్రసాదాత్ - దేవరీరనుగ్రహత్తినాల్, దేహి - ప్రసాదిత్తరుళవేణుమ్.

వ్యా— హేవరవరమునే! (ఏషజన్తుః) (కర్మాధీనే) కర్మోపాధికే; ఆగన్తుక ఇత్యర్థః; అనేన, ఆరోప్యాకారస్యాసత్త్వముక్తమ్, (వపుషి) (ఆత్మభావమ్) ఆత్మత్వమ్, ఆత్మరూపంపదార్థంవా, (కల్పయన్) ఆరోపయన్; ద్వితీయపక్షేతాదాత్మ్యేనారోపయన్నిత్యర్థః, అనేనవిపరీత జ్ఞానముక్తమ్.

(కుమతిః) అన్యథాజ్ఞానవాన్, అతఏవ (దుఃఖమగ్నస్సన్) (కిమ్) కిమర్థమ్; (దూయతే) తప్యతే, ఇతి; అత్రమత్వేతిశేషః; (ఇతి) ఇతిమత్వా, అన్యచదేహీత్యత్రాన్వయః; (సర్వమ్) పూర్వోక్తమన్యథాజ్ఞానం విపరీతజ్ఞానం తన్మూలకదుఃఖమ్, అజ్ఞానంతత్ప్రయు

క్తం పరితపనం చేత్యేతత్సర్వమ్; (త్యక్త్వా) విసృజ్య, (సమ్ప్రీతి) అద్యైవ,

[దివ్యం తవపదయుగం ప్రాప్తుం సుప్రభాతం మే త్వత్ప్రసాదాద్దేహి] పూర్వోక్తదుఃఖాదిత్యాగపూర్వకమత్కర్తృక త్వత్పదయుగప్రాప్తిఫలకం కృపామాత్ర ప్రసన్నత్వత్ప్రసాదైక హేతుకం మత్సమ్ప్రదానకం మహాఫలానుభవదివసారమ్భభూత సమీచీన ప్రభాత ప్రదానం కురుష్వేత్యర్థః; భిన్నకర్తృకాదపి తుమునస్సాధుత్వం పూర్వమేవనిర్వ్యూఢమ్

యద్వా, ఏషజన్తురిత్యారభ్య దుఃఖేమగ్నస్సన్ కిమితిమాయత ఇత్యన్వయః; స్వయమాచార్యదేశీయస్సన్ స్వాత్మానమేవ అన్యసమాధినా ఏషజన్తురితినిర్దిశన్, కిమితిదూయతే - కుతోహేతోస్తప్యత ఇతి స్వాచార్యంప్రతినివేదయత ఇతి సఙ్గమనీయమ్

యతఏవం తతః సర్వంత్యక్త్వా - సర్వమపిదోషం నిగ్రహానావహత్వేన సఙ్కల్ప్య; త్వత్ప్రసాదాత్ - త్వదీయాత్కాలుష్య విరహాదనుగ్రహాద్వా; దివ్యమ్ - అప్రాకృతమ్, ప్రాప్తుమ్ - స్వరూపానురూపమ్, అద్యప్రాప్తుమితితాత్పర్యః; సుప్రభాతమ్ - "సకృద్దివాహైవాస్యభవతి" ఇత్యుక్తమహాదివాప్రారమ్భాయమాణం తవ పదయుగం మే - మదర్థందేహి, పూర్వమేషజన్తురిత్యుక్తాయేతి శేషః; మహ్యమిత్యేవ పర్యవసితమ్, "కిన్తుత్వదగ్రేశరణాగతానాం పరాభవోనాథనతేనురూపః" ఇతివదియంశైలీతిద్రష్టవ్యమ్.

అత్ర "దివ్యంత్వత్పాదయుగ్మమ్" "దివ్యమఙ్ఘ్రిద్వయమ్" "దివ్యంప్రాప్తుం తవపదయుగమ్" ఇత్యాదినా దివ్యశబ్దాభ్యాసో గురావమానుషత్వాభిసన్ధికృత ఇతిబోధ్యమ్, గురోహిమానుషత్వ

ప్రతిపత్తిః ప్రతిషిద్ధా, “యోగురౌమానుషంభావమ్” ఇత్యాదినా; భాగవతేచోక్తమ్, “యస్యసాక్షాద్భగవతి జ్ఞానదీపప్రదేగురౌ।మర్త్యబుద్ధిఃశ్రుతంతస్య సర్వంకుఞ్జరశౌచవత్” ఇతి, (౯)

మూ;—యాయావృత్తిర్మనసిమమసా జాయతాంసంస్మృతిస్తే
యోయోజల్పస్సభవతువిభో నామసఙ్కీర్తనంతే।
యాయాచేష్టావపుషిభగవన్ సాభవేద్వన్దనస్తే
సర్వంభూయాద్వరవరమునే సమ్యగారాధనంతే॥ (౧౦)

పదవురై

హేవరవరమునే! మమ-కర్మవశ్యనానవెన్నుడైయ, మనసి-అతిచఞ్చలమాన మనస్సిల్, యాయావృత్తిః - స్వసామగ్రిక్కు-అనుగుణమాక యాతొరు యాతొరు జ్ఞానమానతు, జాయతామ్-ఉణ్డాకైక్కు-యోగ్యమో? సా - స్వకారణవశాదవర్జనీయమాకవుణ్డాకిఱ అన్ధజ్ఞానమానతు, తే-స్మరణమాత్రత్తినాల్ నిరతిశయసుఖజనకరాన దేవరీరుడైయ, సంస్మృతిఃజాయతామ్-నల్లస్మరణరూపజ్ఞానమాక ఉణ్డాకవేణుమ్; హేవిభో-ఎనక్కు-స్వామియే! మమ యోయోజల్పః - స్వకారణవశత్తినాల్ యాతొరుయాతొరు అసఙ్గతభాషణమానతు - ఎనక్కు- ఉణ్డాకైక్కు-యోగ్యమో?; సః - అన్ధవార్త్తైయానతు, తే - కీర్తనీయరాన దేవరీరుడైయ, నామసఙ్కీర్తనంభవతు-తిరునామసఙ్కీర్తనరూపమాక ఉణ్డాకవేణుమ్; హేభగవన్ - పూజ్యతమరాన వరవరమునియే! మమ - కర్మపరతన్త్రనాన వెన్నుడైయ, వపుషి - కుర్వద్రూపమాన శరీరత్తిల్, యాయాచేష్టా -స్వకారణాధీనమాక యాతొరు యాతొరు చలనాత్మకవ్యాపారమానతు ఉణ్డాకైక్కు యోగ్యమో? సా - అన్ధవ్యాపార

మానతు, తే - సర్వోత్కృష్టరాన దేవరీర్ విషయత్తిల్, వన్దనంభవేత్ - ప్రణామరూపమాక ఉణ్డాక వేణుమ్; సర్వమ్ - ఉక్తానుక్తజ్గళాన ఎన్నుడైయ కర్మానుగుణమాక వుణ్డాక్కైక్కు యోగ్యమాన ఎల్లావ్యాపారజ్గళుమ్, తేసమ్యగారాధనంభూయాత్ - త్వద్విషయప్రీణనాత్మకవ్యాపారజ్గళాక ఉణ్డాక వేణుమ్. (౧౦)

వ్యా,—(యాయావృత్తిరితి) హేవరవరమునే! (మమ) కర్మపరవశస్యమే' (మనసి) చఞ్చలత్వాది ధర్మభూయిష్ఠతయాప్రసిద్ధేచేతసి, (యాయావృత్తిర్జాయతామ్) స్వస్వసామగ్ర్యనుగుణం యద్యత్ జ్ఞానంజననార్హమ్, అర్హేలోట్; (సా)స్వకారణవశాదవర్జనీయోత్పత్తికం తద్జ్ఞానం (తే సంస్మృతిర్జాయతామ్) స్మృతిసుఖకరస్య తవ సమీచీనస్మృతిరూపా ఉత్పద్యతామ్; అద్యప్రార్థనాయాంలోట్. జాయతామిత్యత్ర "యద్యత్పాపంప్రతిజహి జగన్నాథ నమస్యతన్మే" ఇత్యత్రేవ ద్విర్వచనాభావఇతిద్రష్టవ్యమ్.

(విభో) స్వామిన్, (మమయోయోజల్పోభవతు) స్వస్వకారణవశా ద్యద్యదసజ్గతభాషణముత్పత్త్యర్హమ్. అర్హేలోట్, అత్ర జల్పఇతి నవ్యావర్తనమ్, కిన్త్వర్థకథనమ్, (సః) జల్పః, (తేనామసజ్కీర్తనంభవతు) కీర్తనీయస్యతవనామ్నాం సమీచీనతమోచ్చారణరూప ముత్పద్యతామ్; అద్యప్రార్థనాయాంలోట్; జల్పఇత్యనుసారాత్సఇతిపుల్లిజ్గమ్ "పర్యాయేణత త్తల్లిజ్గముపాదదతఇతి కామచారః" ఇత్యుక్తేః

(భగవన్) పరమపూజ్య! ప్రార్థితార్థనిర్వహణోపయుక మాహాత్మ్యనిధే వా! (మమవపుషి) "నహికశ్చిత్క్షణమపి జాతుతిష్ఠత్యకర్మకృత్" ఇతికుర్వద్రూపేమచ్ఛరీరే, (యాయాచేష్టా) స్వస్వకా

రణాధీనా హితాహితప్రాప్తిపరిహారార్థ స్పన్దరూపా (భవేత్) ఉత
త్త్యర్హా; అర్హేలిజ్. (సా తేవన్దనంభవేత్) సా చేష్టా, సర్వోత్కృష్ట
స్యతవ ప్రణామరూపా ఉత్పద్యతామ్, ప్రార్థనాయాంలిజ్.

(సర్వమ్) ఉక్తమనుక్తఞ్చ, కర్తృ, (తేసమ్యగారాధనంభూ
యాత్) త్వద్విషయసమీచీన ప్రీణనంభూయాత్, ఆశిషిలిజ్, ఆరా
ధనంహి స్మృతికీర్తనప్రణామాదిసమవాయః.

అత్రచ - మమస్వైరచారస్త్వదారాధనవత్ప్రికరస్స్యా
దిత్యర్థ ఇతివ్యాఖ్యానం - సంస్మృత్యాదిశబ్దేషు లక్షణాప్రసఙ్గాత్,
స్వాధికారవిరోధాత్. సమ్ప్రదాయవిరోధాత్, లోకక్షోభప్రసఙ్గా
చ్చోపేక్ష్యమ్; తత్స్మృత్యాది ప్రార్థనకరణేతు అన్యస్మృతివిరహోఽపి
పృథక్ప్రార్థనీయ ఇతిగౌరవమితి మత్వాచోత్పద్యమాన సర్వవిధ
వ్యాపారస్యాపి ప్రాప్తవిషయకత్వా వచ్ఛిన్నోత్పత్తిప్రార్థనంకృతమి
తి ధ్యేయమ్.

అత్ర, "దాస్యాభిమానోనువ్రజ్యా శ్రవణంకీర్తనంస్మృతిః"
ఇతివచనం "ఆత్మనోహ్యతినీచస్య యోగిధ్యేయపదార్హతామ్। కృ
పయైవోపకర్తార మాచార్యం సంస్మరేత్సదా" "యచ్చకర్మతద
ర్థం తద్విష్ణోరారాధనాత్పరమ్" ఇత్యాదికఞ్చవచన మనుసన్ధేయమ్

యద్వా, మమమనసియాయావృత్తిః-యద్యత్ జ్ఞానమ్ సాతే
సంస్మృతిర్జాయతామ్ - తత్ జ్ఞానం త్వత్స్మృతిరూపంసదుత్పద్యతా
మిత్యాదిరర్థః, నతుజాయతామిత్యాదే రావృత్తి రభిధానవైరూప్య
ఞ్చాశ్రయణీయమ్, వాక్యత్వసమ్పత్తయే పరమవివక్షితకాలవిశేష
స్యభవతీత్యస్యాధ్యాహారేపినదోషః, ఏవం యోయోజల్ప ఇత్యాదిష్వ
పిద్రష్టవ్యమ్; తాత్పర్యార్థస్తు పూర్వయోజనాయామివానుసన్ధేయః.

మూ;—అపగతమదమానై రన్తిమోపాయనిష్ఠై

రధిగతపరమార్థై రర్థకామానపేక్షైః ।

నిఖిలజనసుహృద్భిర్నిర్జితక్రోధలోభై

ర్వరవరమునిభృత్యై రస్తు మే నిత్యయోగః ॥ (౧౧)

పదవురై.

వ్యా;—మే - ఇత్తన్నైనాల్ అసత్సహవాసమ్ పణ్ణిప్పోన్ద వెనక్కు, అపగతమదమానైః - గర్వాహఙ్కారాదిశూన్యాళాయ్, అన్తిమోపాయనిష్ఠైః - భాగవతాభిమానవిషయత్వరూప చరమోపాయనిష్ఠాళాయ్, అధిగతపరమార్థైః-నన్ఱాకపరిశీలిత్తనుష్ఠిక్కప్పట్ట భాగవతకైఙ్కర్యరూప పరమపురుషార్థత్తై యుడైయవర్కళాయ్, అర్థకామానపేక్షైః - ఉపాయాన్తరోపేయాన్తర విషయకాపేక్షై యిల్లాతవర్కళాయ్, నిఖిలజనసుహృద్భిః - అనుకూలప్రతికూల మధ్యస్థర్కళాన ఎల్లాజనఙ్గళుక్కుమ్ నన్మైయైత్తేడుమవర్కళాయ్, నిర్జితక్రోధలోభైః - కోపలోభాద్యాది మనోదోషరహితాళాయ్, వరవరమునిభృత్యైః - మణవాళమామునికళుక్కు అన్తరఙ్గశిష్యాళాన కోయిలణ్ణాన్ ముతలానవర్కళుడన్, నిత్యయోగః - పాదరేఖాదికళ్ పోల్ అనపాయమాన సంశ్లేషమానతు, అస్తు - ఉణ్డాకవేణుమ్ (౧౧)

వ్యా;—(అపగతేతి) [మే] ఏతావన్తం కాలమసద్భిర్నిత్యయోగవశో మే, (అపగతమదమానైః) అపగతౌ - మదః - స్మయః, మానః - గర్వాపరనామా ఉత్కృష్టజనావమాన హేతురహఙ్కారశ్చ యేషాంతథోక్తైః, (అన్తిమోపాయనిష్ఠైః) అన్తిమోపాయే- తదీయాభిమాన విషయత్వలక్షణచరమోపాయే, నిష్ఠా - నితరాం

స్థితిర్యేషాం తథోక్తైః, ఇయం హి నిష్ఠా మదమానాపగమకాష్ఠాదశాభావినీ, (అధిగతపరమార్థైః) అధిగతః - అశేషతః ప్రాప్తః, పరమార్థః - స్వోత్కర్షావధి శూన్యతదీయకైఙ్కర్యరూప పురుషార్థః, యైస్తథోక్తైః; ఇదఞ్చ అన్తిమోపాయేత్యుక్తోపాయ నిష్ఠానురూపోపేయకాష్ఠాలాభకీర్తనమ్,

"యత్రనాన్యత్పశ్యతి" "స్థితేరవిఘ్నే" ఇత్యాదిన్యాయమభిసన్ధాయాహ. (అర్థకామానపేక్షైరితి) ఉపాయోపేయాన్తరవిముఖైరిత్యర్థః, "అహఙ్కారార్థకామేషు" ఇత్యత్రేవ అర్థకామౌ ఉపాయోపేయాన్తరాత్మకౌ గ్రాహ్యౌ, యద్వా, ప్రసిద్ధావేవార్థకామావివక్షితౌ, (నిఖిలజనసుహృద్భిః) నిఖిలజనేషు-అనుకూలప్రతికూల మధ్యస్థేషుప్రాణిషు, సుహృద్భిః - హితైషిభిః, అర్థకామార్థం లౌకికజనానపేక్షిణామపి "సుహృదంసర్వభూతానామ్" ఇత్యుక్తశేషిశైల్యానురోధినాం తేషు హితైషిత్వముచ్యతే, తత్రచానుకూలవివక్షా దృష్టాన్తార్థా.

(నిర్జితక్రోధలోభైః) నిర్జితౌ - క్రోధః - మనః ప్రజ్వలనమ్, లోభః-స్థితస్యవినియోగనిరోధకేచ్ఛాచ యైస్తథోక్తైః, అనేనావర్జనీయ స్వభావభూతహితైషిత్వ వశాల్లౌకికోపసరణే తత్కృతేనానాదరేణనక్రుధ్యన్తి, స్వీయఞ్చహితానుశాసనం తేభ్యో వినియోక్తుమిచ్ఛన్తీత్యుచ్యతే, (వరవరమునిభృత్యైః)వాధూలవరదనారాయణప్రభృతిభిః, అన్తరఙ్గనిరూపకత్వప్రకర్ష వివక్షయాచ వరవరమునిభృత్యత్వేననిర్దేశః, (నిత్యయోగః) పాదోపధానపాదరేఖాదీనామివాఽనపాయసంశ్లేషః (అస్తు) భూయాత్

అత్రచ "విశేషాద్విష్ణుభక్తేషు డమ్భం లోభంనృశంసతామ్। క్రోధమీర్ష్యాంమదంమానం సామ్యాశ్చపరివర్జయేత్ । ప్రపన్నైఽ

శ్చాన్యభజనాద్యుక్తాపాయసమన్వితైః। వైష్ణవో వర్జయేత్సఙ్గం ప్రచ్యుతా స్తేష్వవైష్ణవాః । అభక్తమచ్యుతస్యాపి నావమన్యేత కఞ్చన । హితంవా బోధయేత్సాధోర్యద్యద్వా కిఞ్చిదీప్సితమ్ । ” ఇత్యాదికం “ విశిష్టపరమైకాన్తి జ్ఞానవైరాగ్యభక్తితః । తాదృశైరేవకుర్వీత సహాసఙ్గధనాదికమ్, ” ఇత్యాదికం “ గురౌ తత్ప్రియవత్సలః ” ఇత్యాదికఞ్చ భరద్వాజ వచనమనుసన్ధేయమ్.

అత్రచ, ఉన్మీలత్పద్మగర్భేత్యాదిషు నిత్యయోగ ఇత్యన్తేషు షట్సుశ్లోకేషు స్వశిరసి స్వాచార్యకర్తృకతచ్చరణప్రదానప్రార్థనం, తస్మిన్ సర్వవిధబన్ధుత్వాద్యధ్యవసాయః, తస్యసర్వదేశసర్వదేహసర్వకరణేషు సర్వదాప్రతిభానప్రయోజకభావనా ప్రకర్షపర్యన్తయుక్తధ్యానసన్తతిప్రార్థనం, తత్ప్రసాదాధీన సకలవిరోధినివృత్తిప్రార్థనం తద్విషయక సర్వవిధకైఙ్కర్యప్రార్థనం, తద్వివృద్ధిహేతుతదీయనిత్యయోగప్రార్థనఞ్చేతిషడర్థాః ప్రతిపాదితాః.

ఏతేచ, “ మన్త్రరత్నం ప్రయచ్ఛన్తమ్ ” ఇతి ప్రస్తుతమన్త్రరత్నతాత్పర్యవిషయీభూతార్థాఇతి తదీయపదసఙ్ఖ్యాప్రత్యభిజ్ఞాపకప్రకృతశ్లోకసఙ్ఖ్యయా స్ఫోర్యతే, తత్రపాదయుగ్మం దిశత్విత్యనేన “ చరణౌశరణంప్రపద్యే ” ఇత్యస్యార్థస్స్ఫోర్యతే; ప్రార్థనామతిర్హి శరణాగతిః త్వంమేబన్ధురిత్యాదినాచ - నారాయణశబ్దార్థ ఉక్తః, మాతాపితేత్యుపక్రమ్య సర్వంనారాయణఇతిహిశ్రూయతే; అగ్రే పశ్చాదిత్యాదినా చతుర్థీలక్షితా కైఙ్కర్యాక్షిప్త పరమభక్తిరుక్తా; కర్మాధీనఇత్యాదినాచ నమశ్శబ్దవిలక్షితా విరోధినివృత్తిరుక్తా, యాయావృత్తిరిత్యాదినాచ చతుర్థీలక్షితంకైఙ్కర్యముక్తమ్; అపగతమదేత్యాదినాతు - అతినిషిద్ధవిశేషణవిశిష్టస్య కైఙ్కర్య ప్రతిసమ్బన్ధిత్వ తాత్పర్యగర్భనారాయణశబ్దార్థో నమశ్శబ్దార్థోవాస్ఫో

రితః; లోడాద్యన్తపదైశ్చ తత్రాత్రాధ్యాహృతస్యామ్పదార్థ ఉక్త ఇత్య నుసన్ధేయమ్. (౧౧)

అవ;—ఏవమాచార్యవిషయ స్తుతిబన్ధోనుభూతః, అథతజ్జ నితప్రేమవ_న్త మాచార్యంవరవరముని మనుభవతి (ఇతీతి)

మూ;—ఇతిస్తుతినిబన్ధేన సూచితస్వమనీషితాన్ ।

భృత్యాన్ ప్రేమార్ద్రయాదృష్ట్యాసిఞ్చన్తంచిన్తయామితమ్।

పదవురై

ఇతి-పూర్వోక్తషట్శ్లోకార్థరీతియాక, స్తుతినిబన్ధేన, మణవాళ మామునికళ్ విషయమాన స్తోత్రరూపప్రబన్ధత్తినాల్, సూచితస్వ మనీషితాన్ - వెళియిడప్పట్టతజ్గళ్ తజ్గళుడైయ పురుషార్థజ్గళైయు డైయ, భృత్యాన్ - క్రయవిక్రయార్హాళాన కోయిలణ్ణన్ ముతలాన శిష్యర్కళై, ప్రేమార్ద్రయా-ప్రీతియినాల్ కుళిర్న్దిరుక్కిఅ,దృష్ట్యా-కటాక్షవిశేషత్తినాల్,సిఞ్చన్తమ్-నన్నైత్తుక్కుళిరప్పణ్ణానిన్ఱుళ్ళ, తమ్-అన్దమణవాళమామునికళై, చిన్తయామి-సదాధ్యానమ్ శెయ్కిఱేన్

వ్యా;—ఇతిశబ్దోయం పూర్వషట్కశ్లోకార్థపరామర్శీ, నతు శబ్దస్వరూపపరామర్శీ; తత్రహి త్వంమేబన్ధురిత్యాదయో యాయా వృత్తిరిత్యాదిశ్లోకాన్తాశ్చత్వారశ్శ్లోకాః శతకేపిపఠితాః; ఆద్యన్త యోరపిహి తత్తత్సాహచర్యాత్ కర్త్రన్తరాస్మృతేశ్చ దేవరాజ గురుకర్తృకత్వం న్యాయ్యమ్; యద్వా, శబ్దస్వరూపపరామర్శ్యేవా యమితిశబ్దః; స్తోత్రాణాంగ్రన్థసౌష్ఠవప్రీత్యా దేవరాజగురుప్రణీత శ్లోకానామేవస్తుత్యర్థ ముపాదానసమ్భవాత్.

(స్తుతినిబన్ధేన) శ్లోకషట్కాత్మనాస్తుతిరూపప్రబన్ధేన (సూచిత స్వమనీషితాన్) సూచితాని - స్వమనీషితాని స్వగతానుసన్ధానాని

య్యైస్తథోక్తాన్, స్వమనీషితశబ్దోఽత్ర స్వగతానుసన్ధానవాచీ, తేన షట్శ్లోక్యాం పరోక్షాపరోక్షనిర్దేశోపపత్తిః; సూచిత స్వమనీషితా నిత్యత్రచ ప్రత్యేకం వాక్యపరిసమాప్త్యా సూచిత స్వమనీషితానితి లభ్యతే, తేనషట్స్వపిశ్లోకేషు అస్మచ్ఛబ్దస్య ఏకవచనాన్తతోపపత్తిః, పాదతద్రేఖాభూతయోర్వరదనారాయణ రామానుజమునోః పాదయుగ్మప్రదానాది ప్రార్థనానపేక్షయా పణ్ణామేవచ ప్రకృతస్తుతౌ అన్వయఇతి స్ఫోరణాయ శ్లోకానాంషట్కస్యాశ్రయణమితిబోధ్యమ్

(భృత్యాన్) క్రయవిక్రయార్హత్వం స్వస్మిన్ మన్యమానాన్, (ప్రేమార్ద్రయా) స్నేహార్ద్రయా, ఏతేన తదనుసంహితేషు బన్ధుత్వాదిషుసఖిత్వమేన "బోధయన్తఃపరస్పరమ్" ఇత్యుక్తప్రయోజనపి శేష ప్రయోజకతయా వరవరమునేః స్వహృదయారూఢ మితి ధ్వన్యతే.

(దృష్ట్యా) కటాక్షేణ, (సిఞ్చన్తమ్) ఆర్ద్రీకుర్వన్తమ్; దూయతే జన్తురిత్యేతదపేక్షయా సిఞ్చన్తమిత్యుక్తిః, పరితప్తస్యహిసేకాపేక్షా (తమ్) వరవరమునిమ్ః (చిన్తయామి) స్మరామి, 'తాపార్తోజలశాయినమితిన్యాయేన సిఞ్చతశ్చిన్తనంహి తాపశాన్తిహేతురితిభావః

అత్రస్తోతృషుప్రేమార్ద్ర దృష్టిసేకోక్త్యాపరకృత స్తోత్రాహితహార్దోవృద్ధః, అనేన "స్తూయమానోనహృష్యేత్తు" ఇత్యాది శాస్త్రార్థోనుష్ఠితోభవతీతిసూచితమ్   (౧౨)

మూ;—అథభృత్యాననుజ్ఞాప్య కృత్వాచేతశ్శుభాశ్రయే ।
శయనీయంపరిష్కృత్య శయానంసంస్మరామితమ్ ॥

పదవురై.

అథ - మున్శొల్లియపడి శిష్యాళుక్కు తత్త్వార్థోపదేశాది కళాల్ యామద్వయమ్ కళ్రిత్తపిఱకు, భృత్యాన్ - పూర్వోక్తరాన శిష్యాళై, అనుజ్ఞాప్య-విడైకొడుత్తనుప్పియరుళి, చేతః-తమ్‌తిరువుళ్ళత్తై, శుభాశ్రయే - చిత్తాకర్షకమాన ఎమ్బెరుమాన్ తిరుమేనియిల్, కృత్వా - తదేకాగ్రమాకవైత్తరుళి, శయనీయమ్ - పడుక్కైయై, పరిష్కృత్య - అలఙ్కరిత్తు, శయానమ్ - కణ్వాళరానిన్ఱ, తమ్ - అన్దమణవాళమామునికళై, సంస్మరామి - ధ్యానమ్ శెయ్‌కిఱేన్. (౧౩)

వ్యా:—(అథేతి) (అథ) పూర్వోక్తదిశా రాత్రౌ యామద్వయాతివాహనానన్తరమ్. తదుక్తంకావ్యే;-“సరసమనస స్సర్వాన్ సత్యోత్తరానభినన్దయన్ పరిషది పరంధర్మ్యో నిత్యేముని: ప్రహరద్వయమ్” ఇతి, (భృత్యాన్) పూర్వోక్తాన్ (అనుజ్ఞాప్య) ణిజర్థస్యావివక్షితః, [జ్ఞా-నియోగే] చురాదిషుపఠితమ్, అనుజ్ఞాయేత్యర్థః, యద్వా - శిష్యేష్వపి ప్రేమాద్రతయేతిసూచిత సఖిత్వాభిసన్ధినా అనుజ్ఞాప్యేతి ణిజన్తం ప్రయుక్తమ్; తేహ్యనుజానన్తి; తాంస్తథాకృత్వేత్యర్థః.

అథవా, శుభాశ్రయే పూర్వోక్తే చేతఃకృత్వా భృత్యాననుజ్ఞాప్యేతి యోజనీయమ్; శుభాశ్రయభూతేన భగవతా భృత్యాననుజ్ఞాప్యేత్యర్థః; కృత్వా చేతశ్శుభాశ్రయ ఇత్యేతచ్చ పూర్వోత్తరాన్వయి, స్వస్థానేచతిష్ఠతి; తత్ర పూర్వాన్వయోదర్శితః, స్వస్థానేస్థితస్యచ “యామిన్యాం యోగకాలేతు” ఇత్యాద్యుక్తయోగంకృత్వేత్యర్థః; యామిన్యాంయోగశ్చ శాణ్డిల్యేనోక్తః, “ఈదృశఃపరమాత్మాయం ప్రత్యగాత్మాతథేదృశః । తత్సమ్బన్ధానుసన్ధానమితియో

గః ప్రకీర్తితః । యోగో నామేన్ద్రియైర్వశ్యై ర్బుద్ధేర్బహిర్హానిః సం స్థితిః " ఇతి

అత్ర పుష్కరేక్షణాదికం శుభాశ్రయవిశేషణ ముపసంహార్యమ్; శుభాశ్రయే చేతః కృత్వా శయనీయం పరిష్కృత్య శయానం తం సంస్మరామీత్యుత్తరత్రాన్వయః, (శయనీయమ్) శయనమ్ (పరిష్కృత్య) అలఙ్కృత్య, ఆసనాత్పర్యఙ్కం చ్ఛయనీయ మర్థాన్తరమ్; తథా చ పూర్వోక్తాద్యోగ యోగ్యాసనాదుత్థాయ శయనం ప్రాప్యేత్యర్థః, "తతస్సజ్జీకృతం భృత్యై శ్శయనీయం విభూషయన్" ఇతి చకార్యే; తథా చ భృత్యప్రయాససాఫల్యచికీర్షయైవ శయనీయాభ్యుపగమః, నతు తత్ర తాత్పర్య మిత్యయమర్థో లభ్యతే.

శయనీయం పరిష్వజ్యేతి కేచిత్పఠన్తి, సతు పాఠోర్థస్వారస్యవిరహాత్, కావ్యగతిసమాన ప్రకరణస్థనిర్దేశవైఘట్యాచ్చోపేక్ష్యః, శుభాశ్రయే చేతసః కరణం శయానత్వఙ్చ సమకాలమేవేతి లబ్ధమ్, తథా చ, యతిధర్మసముచ్చయే శౌనకః;-" శరణం న కుర్యాత్, న కారయేత్, కృతం ప్రవిశేత్, అథ బ్రహ్మోపాసీత, తచ్చిత్త ఏవ శయీత " ఇతి.

(సంస్మరామి) అనుజ్ఞాప్యేతి బహిర్గమనసూచితేన దర్శనానవసరేణ స్మరణమేవ ప్రాప్తకాలమితి "శ్రీమాన్ సుఖసుప్తః" ఇత్యుక్తదిశా తాత్కాలికశోభాతిశయ విశిష్టతయా స్మరామీత్యర్థః.

మూ,—దినచర్యామిమాం దివ్యాం రమ్యజామాతృయోగినః ।
భక్త్యా నిత్యమనుధ్యాయన్ ప్రాప్నోతి పరమం పదమ్॥ ౧౪

ఇతి శ్రీ దేవరాజగురువిరచితా ఉత్తరదినచర్యా సమాప్తా.

పదవురై.

ఇమామ్-"పరేద్యుః పశ్చిమేయామే" ఎన్రుతుడఙ్గి, " శయానంసంస్మరామితమ్ " ఎన్ను మళవాక ప్రతిపాదిక్కప్పట్ట, దివ్యామ్ అప్రాకృతమాయ్, రమ్యజామాతృయోగినః - నిష్కృష్టసత్వనిష్ఠరాన మణవాళమామునికళుడైయ, దినచర్యామ్- అహోరాత్రాద్యనుష్ఠాన ప్రతిపాదకమాన ఇన్దగ్రన్థత్తై. నిత్యమ్-ప్రతిదినమ్, భక్త్యా-నిరతిశయ ప్రీతియుడన్, అనుధ్యాయన్ - అనవరత మనుసన్ధిక్కుం పురుషన్ పరమంపదమ్ - సర్వోత్కృష్టత్వేన ప్రసిద్ధమాన పరమపదత్తై, ప్రాప్నోతి - అడైకిఱాన్. (౧౪)

వ్యా:—నిగమే దినచర్యానుసన్ధానఫలమాహ, (దినచర్యేతి) (ఇమామ్) "పరేద్యుః పశ్చిమేయామే " ఇత్యారభ్య " శయానం సంస్మరామితమ్ " ఇత్యన్తసన్దర్భరూపాం, తాదృశసన్దర్భ ప్రతిపాదితాంవా, (దివ్యామ్) దివిభవామ్, అస్పృష్టసంసారదోషగన్ధాయాం నిత్యవిభూతావేవ సమ్భావితామ్, అత్రప్రాయేణదుర్లభామ్

అస్యాశ్చదౌర్లభ్యం భరద్వాజపరిశిష్టే అభిహితమ్, "సుసూక్ష్మత్వాద్దురాపత్వాన్మహత్వాద్గౌరవాదపి। మయాయంపరమోధర్మః ప్రోక్తస్సిద్ధ్యై పునఃపునః " ఇతి, " పరమైకాన్తినాంధర్మః కృతేపూర్ణఃప్రవర్తతే। క్షీయమాణః క్రమేణాయం కలౌస్థాస్యతివానవా ॥ నానాకామాన్వితజ్ఞానా నానాదైవతయాజినః। నరాభగవదైకాన్త్యం నాస్థాస్యన్తికలౌయుగే। పరంభాగవతంవర్త్మ దృష్ట్వాపి కలిమోహితాః । ప్రభవన్తినవిద్వాంసస్త్యక్తుంపూర్వానువర్తినీమ్। భవిష్యన్తికలౌకేచిత్ క్వచిదేశాన్తినోహరా। మోహయిష్యన్తిచ పరేకుతర్కైస్తార్కుదృష్టయః " ఇతిచ.

యద్వా, (దివ్యామ్) "దివ్యశాస్త్రగణేషుచ" "దివ్యాగమమథాపివా" ఇత్యుక్తదివ్యశాస్త్రసిద్ధత్వాద్దివ్యత్వం వివక్షితమ్ । దిగాదిత్వాద్యత్ప్రత్యయః (రమ్యజామాతృయోగినః) నిష్కృష్టసత్త్వైకనిష్ఠస్య భగవతో వరవరమునేః, (దినచర్యామ్) అహోరాత్రక్రియా ప్రతిపాదకకృతిమ్, వాసవదత్తాది శబ్దవదుపచారాత్ దినచర్యాశబ్దః - తత్ప్రతిపాదకగ్రన్థేవర్తతే. అహోరాత్రక్రియాయాం వా.

దినాదిశబ్దానాం హి రాత్ర్యాదిశబ్దాసమభివ్యాహృతానామహోరాత్ర పరత్వమ్, రాత్ర్యాదిశబ్దానాఞ్చ దినాదిశబ్దాసమభివ్యాహృతానా మహోరాత్రపరత్వం "షడహైర్మాసాభవన్తి" "త్రిస్రోరాత్రిర్న దుహన్తి" ఇత్యాదిషు దృష్టమ్; యద్వా, అహోరాత్రకర్తవ్యేషు అభిగమనాదిషు పఞ్చసు అహఃకర్తవ్యానాంభూయస్త్వాద్దినచర్యేతిభూయసా వ్యపదేశో మల్లగ్రామాదివదితి ద్రష్టవ్యమ్; ఆహ్నికాదిశబ్దేప్యయం న్యాయోనుసన్ధేయః.

(నిత్యమ్) ప్రతిదినమ్, (భక్త్యా) ఆరాధ్యేభగవతి ఆరాధకే వరవరమునౌ ఆరాధనరూపే పాఞ్చకాలికకర్మణిచ గౌరవప్రతిపత్తి సహకృత నిరతిశయప్రేమ్ణా, (అనుధ్యాయన్) అనవరతమనుసన్దధానఃపురుషః యావజ్జీవంహోతవ్యస్యాగ్నిహోత్రస్య సాయంప్రాతర్వ్యవస్థావత్, వ్యవస్థానిరాసాయ అనుధ్యాయన్నిత్యుక్తమ్, అత్రలక్షణహేత్వోరితిశత్రాదేశః

ఈదృశదినచర్యానుధ్యానంహి "యద్యదాచరతిశ్రేష్ఠః" ఇత్యాదిన్యాయేన శక్తానాం పాఞ్చకాలికానుష్ఠాన నిష్ఠాపర్యవసానముఖేన సిద్ధోపాయాధికారంపూరయత్ ఫలసిద్ధిప్రయోజకంభవతి, అశక్తానాన్తు అనుష్ఠానకార్యకరంభవతి.

యద్యపి, పాఞ్చకాలికకర్మణః స్వతన్త్రోపాయత్వమవగమ్యతే, యథా, "అచ్ఛిద్రపఞ్చకాలజ్ఞాః పఞ్చయజ్ఞవిచక్షణాః । పూర్ణే వర్షశతేధీరాః ప్రాప్నువన్తియథాఞ్జసా" ఇతి లక్ష్మీతన్త్రేభిహితమ్, తథా శాణ్డిల్యేప్యాహ, "సర్వధర్మాన్ సముత్సృజ్య పాఞ్చకాల్యమనువ్రతాః।వ్యామిశ్రయోగనిర్ముక్తా గచ్ఛన్తిపురుషోత్తమమ్" ఇతి.

తథాపి, భరద్వాజాదిభిస్సిద్ధోపాయనిష్ఠేన ఫలరూపతయైవ తేషాం కర్తవ్యత్వముక్తమ్, "అథస్వధర్మనిరతః ప్రాజ్ఞోభక్తస్సులక్షణః । సత్సేవాభిరతోప్యేవ ప్రపన్నస్సిద్ధిమాప్నుయాత్" ఇత్యుపక్రమ్య ప్రపన్నధర్మానుక్త్వా, "కృత్వాభిగమనంపూర్వముపాదాయచసమ్పదః । ఇష్ట్వాధీత్యచయుఞ్జానోభోగైః కాలంవినోదయేత్" ఇత్యాదినా; అత్రహివినోదనోక్తిః ఫలరూపత్వాభిప్రాయేణ

పరాశరశ్చాహ "ఉపాయభావాత్సన్త్యజ్యస్వకర్త్రాదిచతుష్టయమ్ । కర్మకుర్యాదసక్తస్సన్ సన్తుష్ట్యై పరమాత్మనః । " ఇతి అత్ర తచ్చకుర్యాదిత్యనుక్త్వా కర్మకుర్యాదిత్యుక్తిః - క్రియమాణకర్మణస్స్వోక్తేభ్యః కర్మాన్తరత్వాభిప్రాయేణ, తదుక్తంభరద్వాజపరిశిష్టే "బాహ్యాస్సదసతాంనాస్తిభేదః ప్రాయేణకర్మసు । సఙ్కల్పాదేవభిన్నానిసహేతుర్బన్ధమోక్షయోః" ఇతి, అతోనోపాయాన్తరాన్వయప్రసఙ్గః, వినియోగపృథక్త్వన్యాయేనాపి నోపాయాన్తరాన్వయ ప్రసఙ్గ ఇతిధ్యేయమ్.

(పరమంపదంప్రాప్నోతి) "సర్వతఃపృష్ఠే ష్వనుత్తమేషూత్తమేషు" ఇత్యాదినాసర్వోత్కృష్టత్వేన ప్రతిపాదితం తద్విష్ణోః పరమంపదమిత్యుక్తమ్, పర్వత్రయాత్మకప్రాప్యసిద్ధేర్నిర్విఘ్న దేశభూతస్థానమ్, (ప్రాప్నోతి) సాధ్యవృద్ధిలక్షణ ప్రకర్షేణాప్నోతి.

అత్రచ ప్రాప్నోతిపరమంపదమిత్యనేన “ అథవృత్తిమిమాం శశ్వ త్కుర్వాణోవిగతవ్యథః । విసృజ్యదేహంప్రాప్నోతి తద్విష్ణోః పరమంపదమ్ ” ఇతి భరద్వాజవచనం ప్రత్యభిజ్ఞాప్యతే; భక్త్యాదిన చర్యామనుధ్యాయన్నిత్యత్రచ-“ యశ్చేమాంసంహితాం పుణ్యాం శృణుయాచ్ఛ్రావయేతవా । సముక్తస్సర్వపాపేభ్య స్సర్వాన్కామాన్ సమశ్నుతే ” ఇతి, భరద్వాజవచనం “ వృత్తింసన్తోనుభూయేమా మనురూపామిహాత్మనః । పరత్రచానుమోదన్తే పరమేణ విపశ్చితా ” ఇతి భరద్వాజపరిశిష్టవచనఞ్చానుసన్ధేయమ్.

వచనేషుచ, తద్విష్ణోఃపరమంపదమిత్యనేన - పరమేవ్యోమన్నిత్యస్య, సర్వాన్కామాన్సమశ్నుతే ” ఇత్యనేన - “ సోశ్నుతే సర్వాన్కామానిత్యస్య, పరమేణవిపశ్చితేత్యనేన - సహబ్రహ్మణా విపశ్చితేత్యస్యార్థశ్చోపబృంహితఇతి రమణీయమ్.

స్వయంప్రమాణేప్యాచార్యే రమ్యజామాతృయోగిని ।
స్మృతిప్రపఞ్చనంతద్జ్ఞా స్తుష్ట్యైతిమయాకృతమ్ ॥

ఇతి

శ్రీవాధూల వీరరాఘవసూరి విరచితాయాం
దినచర్యా వ్యాఖ్యాయాం సదాచారదీపికాఖ్యాయా
ముత్తరదినచర్యావిభాగః.
సమాప్తాచేయం దినచర్యావ్యాఖ్యా.

శ్రీమతేరామానుజాయనమః.

శ్రీ భగవచ్ఛాస్త్రాన్తర్గత
జితన్తాస్తోత్రమ్.

ఇతిఱ్కు

పరమకారుణికరాన

పెరియవాచ్చాన్పిళ్ళై యరుళిచ్చెయ్త

వ్యాఖ్యానముమ్,

ఇన్ద జితన్తైకళుక్కుమ్ పదవురైయుమ్.

ఇతు

శ్రీమాన్, పుదుప్పట్టు - తిరువేఙ్కటాచార్యరాల్

నన్ఱాక ప్పరిశోధిక్కప్పట్టు

శ్రీవైష్ణవగ్రన్థ ముద్రాపకసభైయారాల్,

చెన్నై,

శ్రీనికేతనముద్రాక్షరశాలైయిల్

అచ్చిడప్పట్టతు

విజయతేతరామ్.

సిద్ధార్థి నామ సంవత్సరమ్

1919

శ్రీమతేరామానుజాయనమః.

శ్రీ వైష్ణవ గ్రన్థముద్రాపక సభ (లిమిటెడ్.)

ఈసభలో తెనుఁగులిపిలో నచ్చువేసిన గ్రన్థములు,

	రూ.అ.పై.
౧. రామచరమశ్లోకము	౦-౧-౬
౨. భారతాది తనిశ్లోకము	౦-౨-౬
౩. దుష్కరశ్లోకటిప్పణి	౦-౨-౬
౪. శాణ్డిల్యశిక్ష పరమధర్మశాస్త్రము (తాత్పర్యసహితము)	౦-౯-౦
౫. ముముక్షుప్పడి వ్యాఖ్యానారుమ్బదప్రమాణత్తిరట్టుసహిత	౧-౬-౬
౬. రహస్యత్రయమీమాంసాభాష్యమ్ ౧-వ సంపుటం	౧-౮-౦
౭. డిటో ౨-వ సంపుటం	౦-౯-౦
౮. పరన్దరహస్యమ్	౦-౮-౦
౯. చతుశ్శ్లోకీసవ్యాఖ్యానమ్	౦-౬-౬
౧౦. చరమశ్లోకటిప్పణి	౧-౮-౬
౧౧. శరణశబ్దార్థవిచారమ్	౦-౨-౦
౧౨. తిరుప్పల్లాణ్డు	౦-౭-౬
౧౩. తిరుప్పావై మూవాయిరప్పడి అరుమ్బదసహితమ్	౧-౫-౬
౧౪. తిరుప్పావై ఈరాయిరప్పడి నాలాయిరప్పడికళ్	౦-౧౩-౦
౧౫. తిరుప్పావై ఆఱాయిరప్పడి	౧-౮-౦
౧౬. నాయ్చ్చియార్ తిరుమొళి	౧-౧౦-౬
౧౭. పెరుమాళ్ తిరుమొళి	౦-౧౨-౬
౧౮. కణ్ణినుణ్ శిఱుత్తామ్బు వ్యాఖ్యానమ్	౦-౧౫-౬
౧౯. ముదల్ (తిరువన్దాది) వ్యాఖ్యానారుమ్బద ప్రతిపదసహితము	౦-౧౦-౦
౨౦. రెండో తిరువన్దాది	౦-౬-౦
౨౧. మూడో డిటో	౦-౬-౦
౨౨. నాల్గవ డిటో	౦-౭-౦
౨౩. తిరువిరుత్తమ్ (వ్యాఖ్యానద్వయ ఉరై ప్రతిపదతాత్పర్యసహితం)	౨-౪-౦
౨౪. తిరువాశిరియమ్ (వ్యాఖ్యానాదిసహితము)	౦-౩-౦
౨౫. పెరియతిరువన్దాది	౦-౭-౦
౨౬. తిరువెழுకూర్ఱిరుక్కై	౦-౨-౦
౨౭. శిఱియతిరుమడల్	౦-౫-౦
౨౮. పెరియతిరుమడల్	౦-౭-౬
౨౯. ఇరామానుశనూఱ్ఱన్దాది	౧-౧౨-౦
౩౦. శ్రీవచనభూషణమ్	౧-౧౨-౬
౩౧. ప్రపత్త్యనుపాయత్వవిచారమ్	౦-౧-౦
౩౨. నాయమాత్మా భాష్యమ్	౦-౨-౬
౩౩. యమకరత్నాకరమ్	౨-౧౧-౦
౩౪ దీపప్రకాశ సహిత తత్త్వదీపమ్	౨-౦-౦
౩౫. తత్త్వసఙ్గ్రహమ్	౦-౨-౦
౩౬. గురుపరమ్పరాప్రభావమ్	౨-౧-౬
౩౭. యతీన్ద్రప్రవణప్రభావమ్	౦-౧౨-౬
౩౮. సమ్ప్రదాయ అకరాతి	౧-౧౩-౦
౩౯. స్తోత్రరత్నవ్యాఖ్యానమ్	౦-౭-౬
౪౦. గద్యత్రయవ్యాఖ్యానం	౧-౦-౦
౪౧. ఆచార్యహృదయం ౨ ప్రకరణములు	౨-౦-౬
౪౨. తాత్పర్యదీపికై	౨-౪-౬
౪౩. జితన్తాస్తోత్రవ్యాఖ్యానమ్	౦-౬-౬

పై కనుపరిచిన గ్రన్థములకన్నిటికిని బైన్డుచార్జి ప్రత్యేకము.

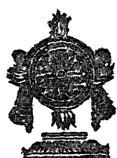
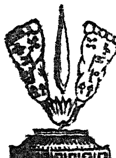
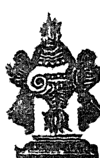
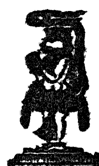
మ. తిరువేఙ్కడముడయానయ్యా,

కార్యదర్శి ధనాధికారి,

నెం. ౩౧ వెంకటాచలమొదలివీధి చెన్నపట్టణము.

శ్రీమతేరామానుజాయనమః.

పరమకారుణికరాన పెరియవాచ్చాన్పిళ్ళై యరుళిచ్చెయ్త

వ్యాఖ్యానసహితమాన

జితన్తాస్తోత్రమ్.

శ్రీమత్కృష్ణ సమాహ్వాయ నమోయామునసూనవే ।
యత్కటాక్షైక లక్ష్యాణాం సులభ శ్శ్రీధరస్సదా ॥

అవతారికై.

జితన్తైయావతు-ఋగ్వేదఖిలమ్; తత్ప్రతిపాదన పరమాన శ్రీ పురుషసూక్తమ్ సర్వశ్రుతికళిలుమోతి ప్పోరువాపోలే, ఇతువుమ్-శ్రీశాస్త్రత్తిలుమ్ ఇతిహాసపురాణఙ్గళిలుమ్ "మహామన్త్రమ్" ఎన్ఱు తిరుమన్త్రత్తోపాతి పరమరహస్యమాకచ్చొల్లి ప్పోరుమ తొన్ఱు.

వేదాక్షరరాశియాకిల్ పౌరుషేయమాన ఇతిహాసపురాణఙ్గళిలే ఎఴుతి ప్పడిత్తు ప్పోరువా నేన్నెన్నిల్;—ఖిలమాకిఱతు - అప్రహతం స్థానమ్; సూత్రకారర్కళ్ ఖిలసహితమాక త్త్రాఙ్గళధ్యయనమ్ పణ్ణిప్పోన్దవర్కళాకైయాలే, స్మార్తవిధానఙ్గళిలే మన్త్ర

మాక వినియోగిత్తు ప్పోరానిన్డార్కళిజే. ఇప్పడి ఇతిహాస పురాణ జ్గళిలే శ్రీశాస్త్రత్తిలే " జితన్తఇతి మన్త్రేణ" ఎన్తు మన్త్రమాక వినియోగిత్తు ప్పోరుమతొన్తు.

శ్వేతద్వీపవాసికళ్ క్షీరాబ్ధినాధనుడైయ సౌన్దర్యాదికళిలే తోర్ట్రిటుపట్టు చ్చొల్లుమ్ స్తోత్రమ్; ఇతుక్కు స్తోత్రత్వముమ్-* స్తవ ప్రియనుక్కు ప్రియతనుమాకై.

బ్రహ్మాదికళుక్కు దుష్ప్రాపమాన స్థలత్తిలే తోర్ట్రినవితు- ఇతిహాసపురాణజ్గళిలే ఎల్లురుత్తిప్పడిక్కుమ్పడి సులభమానపడి యెన్నెన్నిల్,—ఇమ్మన్త్రత్తుక్కు ప్రతిపాద్యనాన క్షీరాబ్ధినాధనై త్తిరువడితొజ్లువాదరిత్తు శ్రీ నారదభగవాన్ శ్వేతద్వీపత్తిలే శెన్రు వళవిలే, ఏకత ద్విత త్రితర్కళ్ తపస్సుపణ్ణి క్కణ్డు ఇవర్కళుక్కుమ్ కిట్టవొణ్ణాతవిషయత్తై నమ్మాళ్ కాణముడియా తెన్తు మీణ్డు, అవర్కళైక్కుటెత్తు 'ఎనక్కు ప్పేయ్యవడుప్ప తెన్" ఎన్తు కేట్క, "ఇత్తిరుమాళిక్కైక్కుళ్ళే శ్వేతద్వీపవాసికళ్ క్షీరాబ్ధినాధనై క్కణ్డు పణ్ణుమ్ స్తోత్రమ్ నెడునాళే నాజ్గళ్ తపస్సుపణ్ణుకిఱో మాకైయాల్ జ్ఞాతవ్యమాయిత్తు; ఎజ్గళ్ పక్కలిలే ఇత్తై లభిత్తు అనుసన్ధి" ఎన్న, అవనుమ్ అవర్కళ్ పక్కలిలే జితన్తైయై లభిత్తుప్పోరానిఱ్క, జయన్తమెన్గిఱ పర్వతత్తిలే భగవదుపాసనమ్ పణ్ణుకిఱ బ్రహ్మవై వన్దు అనువర్తిత్తు ప్పిఱన్దవృత్తాన్తత్తై అవనుక్కు విజ్ఞాపిక్క, "ఎనక్కు అన్దస్తోత్రత్తై చ్చొల్" ఎన్తు శ్రీనారదభగవాన్ పక్కలిలే గ్రహిత్తాన్ కుటుమ్బి; అవన్ పక్కలిలే పుక్కత్తాకైయాలే ఇతిహాసపురాణజ్గళిలే ఎల్లుతప్పట్టు భగవత్పరరా యిరుప్పా రెల్లార్క్కుమ్ లభిక్కుమ్పడి సులభమాయిత్తు; ఇతు జితన్తైయినుడైయ అవతారమ్.

ఇతు తన్నుడైయ ఉళ్వాయై యనుసన్ధిత్తాల్ ప్రపత్తిక్కు వ్యాఖ్యానమా యిరుక్కుఅతు. ప్రాప్య ప్రాపకజ్ఞ్ఞ ళిరణ్డైయుమ్ శొల్లుకిఅతు. (జితన్తే) "ప్రపత్తిక్కు అధికారికళ్-అజ్ఞరుమ్ సర్వజ్ఞరుమ్ భక్తిపరవశరు మెన్ను త్రివిధర్" ఎన్ను భట్టరరుళిచ్చెయ్ తారిత్తే. (౧) [అవిద్యాతో దేవే పరిబృఢతయావా విదితయా స్వభక్తేర్భూమ్నావా జగతి గతిమన్యామవిదుషామ్ । గతి ర్గమ్యశ్చాఽసౌ హారిరితి జితన్తాహ్వాయ మనోరహస్యం వ్యాజహ్రే సఖలుభగవాన్ శౌనకమునిః] అజ్ఞనాకిఅాన్ భగవల్లాభత్తుక్కు తన్పక్కలిలే జ్ఞానశక్త్యాదిక ళిల్లాతవన్; సర్వజ్ఞనాకిఅాన్—"దేశకాల వస్తుక్కళాలే పరిచ్ఛేదిక్క వొణ్ణాత వైభవత్తైయుడైయవన్ ఈశ్వరన్" ఎన్ఱిరుక్కైయాలే అనన్యసాధ్య నెన్ఱిరుక్కుమవన్; భక్తిపరవశనాకిఅాన్—జ్ఞానశక్త్యాదిక ళుణ్డాయిరుక్కచ్చెయ్ తేయుమ్ అడైవుపడ అనుష్ఠిక్కమాట్టాతవన్; ఇవర్కళ్ మూవరుమ్ భగవద్విషయమొళ్ళియ వేఱుపాయ ముణ్డెన్ఱఱియాతవర్కళ్; ఇవర్కళుక్కు ప్రాపకనుమాయ్ ప్రాప్యనుమాయిరుక్కుమ్ సర్వేశ్వరనెన్ను జితన్తైయెన్ను పేరైయుడైత్తానమన్త్రరహస్యత్తై సర్వజ్ఞనాన శౌనకభగవాన్ వ్యాఖ్యానమ్ పణ్ణప్పెఱువతే యెన్ఱిఅార్.

(౨)"స్వత్వమాత్మని సఞ్జాతమ్" ఎన్ఱుమ్, (3) "ఆత్మదాస్యం హరేస్స్వామ్యం స్వభావఞ్చ"ఎన్ఱుమ్ శొల్లుకిఅపడియే ద్వయత్తుక్కధికారియానవాన్ - ఈశ్వరనుక్కే అనన్యార్హ శేషభూతనావాసత్తే ; ఇప్పడిప్పట్ట శేషత్వత్తై యుడైయ విజ్ఞాత్మాక్కళ్, అనాదియాన ప్రకృతి సమ్బన్ధత్తాలే అఱియాతే, ఈశ్వరనుడైయ స్వామిత్వస్వాత

(౧) భట్టర్ ముక్తకమ్. (౨) (3)

న్త్రియఙ్గళై త్తఙ్గళతలైయిలే యేఱిట్టుక్కొణ్డు ఆత్మాపహారికళాయ్ వర్తిప్పర్కళ్.

ఆత్మాపహారమావతు— అహఙ్కార మమకారఙ్గళ్; (౧) "ద్వ్యక్షరస్తు భవేన్మృత్యుః" ఎన్నుమ్, (౧) "మమేతి ద్వ్యక్షరో మృత్యుః" ఎన్నుమ్ శ్లోల్లుకిఱపడియే, (౨) "యానే యెన్నై యఱియకిలాతే యానేయెన్దనతే యెన్ఱిరున్దేన్" ఎన్ఱిత్తే అభియుక్తర్ వార్త్తైయుమ్, పాపఙ్గళిల్ తలైయాన పాపముమ్ ఇవ్వాత్మాపహారమే. (౩) "యోన్యథా సన్తమాత్మానమ్" ఇత్యాదికళిలే స్ఫుటమ్, పాపత్తుక్కు ప్రాయశ్చిత్తమ్ - ఇవ్వాత్మాభగవచ్ఛేషమెన్ఱాల్ వివాదమ్ పణ్ణాతిరుక్కై. (౪) 'తేనచేద వివాదస్తే" ఎన్నుమ్, (౫) "ఉమ్ముయిర్ వీడుడైయా నిడైవీడుశెయ్మినే" ఎన్నుమ్, (౬) 'క్షేత్రజ్ఞస్యేశ్వరజ్ఞానాద్విశుద్ధిః పరమామతా" ఎన్నుమ్ శ్లోల్లక్కడవతిత్తే.

ఈశ్వరన్ ఇప్పడి అహఙ్కార మమకారగ్రస్తరాయ్ శబ్దాదివిషయప్రవణరాయ్, అతిలే(౭) "పరమేశ్వర సంజ్ఞోఽజ్ఞ కిమన్యో మయ్యవస్థితే" ఎన్నుమ్, (౮) "ద్విధాభజ్యేయ మప్యేవం ననమేయన్తు కస్యచిత్" ఎన్ను మిరుక్కుమ్ హిరణ్య రావణాదికళై ప్పోలే తన్నోడే యెతిరమ్బుకోత్తు నిఱ్కుమ వాత్మాక్కళై ప్పార్త్తరుళి, "ఇవై శాస్త్రమార్గఙ్గళాలే తిరుత్తవొరుప్పట్టతల్ల; ఇవర్కళుడైయ విషయప్రావణ్యమే పఱ్ఱాశాక నమ్ముడైయ వడివుకళైయుమ్ శీలాదిగుణఙ్గళైయుమ్ కాట్టి త్తిరుత్తువోమ్; ఇవర్కళుడైయ పాపఙ్గళై క్షమైక్కు విషయమాక్కువోమ్" ఎన్ను వక్షియిట్టు, ప్రథమ

(౧) భార-ఆశ్వ-౫౧-౩౦. (౨) తిరువాయ్-౨-౯-౯. (౩) భార-ఆది-౭౪-౨౮
(౪) మను-౮-౯-౨. (౫) తిరువాయ్-౧-౨-౧. (౬)
(౭) వి-పు-౧-౧౭-౨౩. (౮) రా-యు-౩౬-౧౧

త్తిలే రుచిజనకనాయ్ రుచిపిఱన్దార్క్కు ఉపాయముమాయ్, అతిలే నిష్ఠరానార్క్కు ప్రాప్యనుమాయిరుక్కుమ్పడియై చ్చొల్లుకిఱతు-ఇప్ప్రబన్ధమ్.

ప్రాప్యప్రాపకఙ్గళై ముతల్శ్లోకత్తిలే సఙ్గ్రహేణచ్చొల్లి, మేలిల్ శ్లోకఙ్గళాలే విస్తరిక్కిఱతెన్ఱు భట్టర్ నిర్వాహమ్. ముతలిరణ్డుశ్లోకత్తాలే ప్రాప్యప్రాపకఙ్గళైచ్చొల్లి, మేలిల్ శ్లోకఙ్గళాలే అతుక్కడియాన శరణ్యత్తైయై చ్చొల్లుకిఱతాకవుమామ్; శరణ్యత్తైయై ముతలిల్ శొల్లి ఉపాయోపేయఙ్గళైచ్చొల్ల ప్రాప్తమాయిరుక్క, పిన్నై శరణ్యత్తైయై చ్చొల్లువానెన్నెన్నిల్, మునియేనాన్మకనిలే తిరువాణైయిట్టు ప్పిన్పు అతు పెఱావాణ్ణైయల్లామై సాధిత్తాప్పోలే ఇతువెన్ఱు తిరునఱైయూరరైయర్ నిర్వాహమ్.

ప్రవేశమ్ ముఱ్ఱిఱ్ఱు.

జితం తే పుణ్డరీకాక్ష నమస్తే విశ్వభావన ।
నమస్తేస్తు హృషీకేశ మహాపురుషపూర్వజ॥ (౧)

(ప్రతిపదమ్) హే పుణ్డరీకాక్ష=శెన్దామరైపోన్ఱ తిరుక్కణ్గళైయుడైయ వెమ్బెరుమానే! తే=ఉన్నాలే, జితమ్=జయమడైయప్పట్టతు, హే విశ్వభావన=ఇన్ద జగత్తైయుణ్డాక్కిన సర్వేశ్వరనే! తే=నమః=ఉన్నై, శరణమడైకిఱేన్, హృషీకేశ=ఎన్ ఇన్ద్రియఙ్గళై విషయప్రవణమాకామై నియమిక్కుమవనాయ్, మహాపురుష=అర్థికళుడైయ అపేక్షితఙ్గళై మికవుమ్ కొడుక్కవల్ల పరమోదారనాయ్, పూర్వజ=సృష్ట్యవతారాదికళాలే ఎతిర్ శూழ்ల్ పుక్కు ఎన్నై అభిముఖమాక్కుకైక్కు ముఱ్పాడనాన సర్వేశ్వరనే! న-మః - అస్తు= ఎనక్కాకై తవిర వేణుమ్; తే-అస్తు = ఉనక్కేయామ్బడి పణ్ణియరుళ వేణుమ్. (౧)

వ్యా:—ముతల్ శ్లోకత్తాలే ప్రాప్యనిష్కర్షపర్యన్తమాక ఇవన్ ప్రార్థిక్కుమ్బడియాక, ఈశ్వరన్ తన్నుడైకాలే తోఱ్పిత్తుక్కొణ్డపడియై చొల్లుకిఱతు.

(జితం తే) (౧) "యాతానుమ్ పఱ్ఱి నీఙ్గుమ్ విరతమ్" ఎన్గిఱపడియే విషయాన్తరఙ్గళై ప్పఱ్ఱి, "ఎమ్బెరుమాన్ ముకత్తిల్ విழிయేన్" ఎన్ఱు ఇవన్ వ్రతమ్కొణ్డిరుక్క, ఈశ్వరన్ (౨) "తానొట్టివన్ద" ఎన్గిఱపడియే విషయాన్తరఙ్గళిల్ తువక్కైయఱుత్తు స్వరూపజ్ఞానత్తైయుణ్డాక్కి "అవశ్యమ్ ఉన్నైక్కొణ్డల్లతువిడేన్" ఎన్ఱువ్రతఙ్గొణ్డు, యాదృచ్ఛికమాక ఇవన్ విషయాన్తరఙ్గళిలే నెకిழ

(౧) తిరువిరు-౯౫. (౨) తిరువాయ్-౧-౭ 3

నిన్ఱవళవిలే (౧) "ఇరున్దార్ కణ్ణుక్కోణ్ణు" ఎన్గిఱపడియే తన్నుళ్ళత్తై క్కాట్టి జయిత్తు, ఇవన్ తోత్ఱ్ఱమైక్కణ్ణు ప్రీతనాయ్ "తోత్ఱ్ఱా రార్" ఎన్ఱు కేట్టరుళ, (౨) "తోత్ఱ్ఱోమ్ మడనెఞ్జ మెమ్బెరుమా న్నారణఱ్కు" ఎన్గిఱపడియే "జయస్తవ" ఎన్గిఱాన్.

తృతీయార్థే షష్ఠియాయ్ — ఉన్నాలే జయమెన్నుతల్; భావేనిష్ఠియాయ్ †ఉన్నుడైయ విత జయమెన్నుతల్; బన్ధమక్షియాన సఙ్కల్పమ్ అవనతు; అతిన్ సన్నిధియిలే కర్మమడియాక వన్ద వివన్ సఙ్కల్పమ్ జీవిక్కవో; సర్వశక్తిసఙ్కల్పత్తై విషయచపలనుడైయ సఙ్కల్పమ్ అఴిక్కవో;

నామ్ ఎన్గోణ్ణు ఉన్నై వెల్లవెన్న; (పుణ్డరీకాక్ష) అఴకియ కణ్గళాకిఱ బ్రహ్మాస్త్రత్తైయుడైయ పునక్కు వెల్లవృణ్ణాతతుణ్డో? చేతనర్ చేతనఙ్గళై యకప్పడుత్తువతు కణ్ణఴియాలేయాకైయాలే తిరుక్కణ్గళాలే జయిత్తాయెన్నై; స్వతన్త్రనై ముఱైయెక్కాట్టి మీట్కలామ్; విషయప్రవణనై మీట్క అఴకల్లతు పరికరముణ్డో?

(నమస్తే) ఆరత్తై ఆర్ వెన్ఱారెన్నిల్; ఆరాయ్న్దవాఱే ఉన్నతైనాన్ అపహరిక్క ఎన్నైజయిత్తు, నీయే ఉన్నత్తైక్కొణ్డాయా యిరున్దతు; (3) "అహమపి నమమ; భగవతఏవాఽహమస్మి" ఎన్నక్కడవతిఱే, నమశ్శబ్దమ్ శరణపర్యాయమాకైయాలే ప్రపదనమెన్నవుమామ్; ఎఙ్జనేయెన్నిల్; కణ్ణఴకిలే యీడుపట్టు మిడుక్కఱుకైయాలే అశక్తాధికారమాన వుపాయత్తై ప్పఱ్ఱుకిఱాన్ ప్రాప్యత్తిల్ రుచిపిఱన్దాల్ అత్తైలభిక్కుమ్సాధనమిఱే అనన్తరమ్ తేట్టమ్; అత్తై చ్చొల్లుకిఱతు. విషయాన్తరఙ్గళిల్ తువక్కఱయఱుత్త వుపకా

(౧) తిరువాయ్-౮-౭-౨ (౨) తిరువాయ్-౨-౧-౭ (3) †ఉన్నుడైయతు.

రత్తుక్కు పరిత్యుపకారమాక ఎన్నాత్మావై త్తన్దేనెన్ఱు ఆత్మసమర్పణత్తై చ్చొల్లుకిఱతెన్ఱుమామ్; (౧) "ఎన తావితన్దొర్కిన్దేన్" ఎన్ను మాపోలే ఇతువకై ప్పొరుళ్.

(నమః తే అస్తు) అప్పడి ఎనక్కాకై తవిర్న్దు ఉనక్కేయా మ్బడి పణ్ణియరుళవేణుమ్; (౨) "మనక్కారామై మన్నియుణ్డోకాయినియుణ్ణొళ్ఖియాయ్" ఎన్నుమాపోలే; రుచియై ప్పిఱప్పిత్తు త్తన్నైతాక వుపకరియానిఱ్క మేల్వీఴున్దు అర్థిప్పా నెన్నెన్నిల్;— రుచియై విళైప్పిత్తు స్వరూపజ్ఞానత్తై యుణ్డాక్కినవాతే స్వరూపానుగుణమానవడిమైయై ప్రార్థిక్కిఱాన్, కూనికూన్నిమిర్న్దు యోగ్యత్తైపెఱ్ఱవాతే, (3) "వస్త్రే ప్రగృహ్యగోవిన్ద మమగేహం ప్రజేతి నై" ఎన్ఱు మడిపిడిత్తాప్పోలే, ఇఙ్గుమ్ ఆత్మావినుడైయ కోణాకైయాలే కణ్ణుకాలే నిమిర్త్తుక్కొణ్డానెన్గ; అహఙ్కార మమకారమాకిఱ కోణ్పోయ్ పారతన్త్ర్యమ్ ప్రకాశిత్తాలితే కైఙ్కర్యరసత్తుక్కు యోగ్యమావతు. శ్రీమాలాకారరై అఴకాలే రుచియై ప్పిఱప్పిత్తు (౪) "పునః పునః ప్రణమ్యాహ మాలాకారోతివిస్మితః" ఎన్ఱు తిరువడికళిలే విఴున్బడి పణ్ణి అడిమైకొణ్డానితే

(విశ్వభావన) మేల్ అపేక్షితమ్ శెయ్కైక్కు ప్రాప్తిశొల్లుకిఱతు; విశ్వంభావయతీతి విశ్వభావనః, ఉరుమాయ్న్దు కిడన్ద విన్ద జగత్తై యుణ్డాక్కినవ నల్లైయో? ఇల్లాతతై యుణ్డాక్కినవనుక్కు ఉళ్ళతుక్కొరుగుణమ్ విళైప్పిక్కైపణియుణ్డో? ముముక్షు సిసృక్షయావన్తొ భగవత్సృష్టి.

(౧) తిరువాయ్-౨-3-౪. (౨) తిరువాయ్-౧౦-౧౦-౭.
(3) వి-పు-౫-౨౦-౧౧. (౪) వి-పు-౫-౧౯-౨3.

(హృషీకేశ) సృష్టికాలత్తిల్ విలక్కుమ్ పరికరమిల్లై. ఇప్పోతు ఉన్నిన్ద్రియఙ్గళై త్తిరుత్తవొణ్ణామైయాలే విలక్కుమ్ పరికరముణ్డోయెన్నిల్; అవైయుమ్ నీయిట్ట వఴక్కన్ఱో? "హృషీకాణీన్ద్రియాణ్యాహు స్తేషామీశో యతో భవాన్ । హృషీకేశ ఇతి ఖ్యాతః" ఎన్ఱుమ్, (౧) "ఇరుడీకేశన ఎమ్బిరా నిలఙ్గై యరక్కర్ కులమ్ మురుడుతీర్త్తపిరాన్" ఎన్ఱుమ్ శొల్లక్కడవతిఱే. ఇన్ద్రియఙ్గళుక్కు ఎన్నోడుణ్డాన సమ్బన్ధమ్ కర్మోపాధికమ్; (౨) "యశ్చక్షుషి తిష్ఠన్-వాచితిష్ఠన్" ఎన్గిఱపడియే నిరుపాధికసమ్బన్ధమ్ ఉన్పాడే యన్ఱో?

(మహాపురుష) శక్తియుణ్డానాలుమ్ వల్లతెల్లామ్ శెయ్వారుణ్డోవెన్నిల్; (పురుష) "పురు-బహు, సనోతీతి-పురుషః" ఎన్నుమ్బడియే మఱిత్తు ఉన్పాడు వరవేణ్డాతపడియపేక్షితఙ్గళై మికవుమ్ కొడుక్క వల్ల పరమోదారనల్లైయో? (మహాపురుష) ఉనై్నయుమ్ ఉన్నుడైమైయైయుమ్ "భక్తానామ్" ఎన్గిఱపడియే అర్థియాయ్క్కొడుక్కై; (3) "సపర్యావర్థినో దృష్ట్వా సమేత్య ప్రతినన్ద్యచ" ఎన్నక్కడవతిఱే.

(పూర్వజ) కీఴ్ప్పొన్న ఔదార్యన్నై అనుష్ఠానత్తాలే విపరిక్కిఱతు. సృష్టియోడు అవతారత్తోడు ఉపాయత్తోడు వాశియఱ ఇవైపుపేఱు తుడక్కమాన వెల్లాత్తుక్కుమ్ మున్బాడనల్లైయో? (౪) "బహుస్యామ్" ఎన్ఱు ప్రయోజనముమ్ అభిమానముమ్ తన్నతాన వ్రోపాతి (౫) "సఏకాకీ నరమేత" ఎన్నుమిప్పుపుమ్ తన్నతాకచ్చొల్లి

(౧) తిరువాయ్-౨-౭-౧౦.   (౨) బృ-౫-౧-౫.
(3) రా-అయో-౧౭-౨౭.   (౪) తై-౬-౬.   (౫) మహోపని.

దేవానాం దానవానాఞ్చ సామాన్య మధిదైవతమ్ ।
సర్వదా చరణద్వన్ద్వం వ్రజామి శరణ న్తవ॥ (౨)

శ్రీరిజే. అవతార త్తిలుమ్ సృష్టమానజగ త్తిలే నమ్మై యభిముఖిక ళాకక్కడవారుగ వెన్నుమ్ నోయ్యాకైయాలే (౧) "సమ్భవా మ్యాత్మమాయయా" ఎన్ఱు స్వేచ్ఛయాలేయాయిఱే యిరుప్పతు; (౨)"సః-దేవై రర్థితో జజ్ఞే" ఎన్ఱు దేవర్కళుడైయ వర్థిత్వమిత్తిమో వెన్నిల్: అతువ్యాజమ్, సాధుపరిత్రాణమే ప్రయోజనమ్ (౩) "పరిత్రాణాయ సాధూనామ్" ఎన్ఱుశొడజ్గి "ధర్మ సంస్థాపనార్థాయ సమ్భవామి యుగేయుగే" ఎన్ఱానిఱే. అర్జుననుడైయ యుద్ధప్రోత్సాహనవ్యాజమాక స్వవిషయభక్తియోగత్తై అవతరిప్పిత్తాప్పోలే, (౪) "ఉపాయోపేయత్వేతదిహ తవ తత్త్వమ్" ఎన్ఱు ఉపేయభావత్తోపాతి ఉపాయభావముమ్ నిత్యమిఱే. ఒరుత్తన్ స్వీకరిత్త పోతాక ఉపాయమాకిఱా నిన్ఱతే. భోగవేళైయిలుమ్ పఞ్చుకుఴుడియై త్ప్వెణ్గళిఱ్ఱాట్టిల్ తన్నుడైయ ముఱ్ఱాపదుంకోఴ్రుక్కైక్కావితే తిరుక్కులై వాయ్వై త్తరుళిఱ్రు; ఇన్ధభోగస్థాన్ అవిచ్ఛిన్నమాక వేణుమెన్ఱు అభినివేశమ్ పిఱన్ధనుక్కు, అప్పోతు అవిచ్ఛిన్నభోగస్థానమ్ ఎజ్గేయోవెన్ఱు తేడవేణ్డాతపడి (౫) "శ్రియాసార్ధం జగత్పతిః-ఆస్తే" ఎన్గిఱపడియే నిత్యవిభూతియిలే ఇవనుడైయ వరవాఱు పార్త్తిరుక్కిఱానిఱే. (౧)

(పదవుర్రై) దేవానామ్-విష్ణుభక్తియుడైయ దేవర్కళుక్కుమ్ దానవానాఞ్చ - విష్ణుభక్తివిహీనరాన ఆసురప్రకృతికళుక్కుమ్

---

(౧) గీ-౪-౬. (౨) రా అ-యో-౧-౭.
(౩) గీ-౪-౮. (౪) ర-స్త-౨-౮౪. (౫) వాయు-పు.

సర్వదా-ఆనుకూల్యదశైయోడు ప్రాతికూల్యదశైయోడువాశియఱ, సామాన్య మధిదైవతమ్-సర్వసాధారణమాక ప్పత్ప్రాలామ్బుడి యిరుక్కిఱ,తవ-దేవరీరుడైయ, చరణద్వన్ద్వమ్-శేర్ త్తియఝ్రకై యుడైయ తిరువడికళై, శరణమ్-ఉపాయమాక, ప్రవజామి-అధ్యవసిక్కిఱేన్.(౨)

(౨ శ్లో-వ్యా-దేవానా మిత్యాది) కీళ్ శ్లోక త్తిలే ఉపేయత్తై నిర్ణయిత్తు, తత్సిద్ధ్యర్థకమాక ఉపాయత్తై అధ్యవసిక్కిఱాన్. ఉపేయ త్తిలుమ్ తలైయాన ఉపేయత్తై లభిత్తాప్పోలే ఉపాయ త్తిలుమ్ తలైయాన ఉపాయత్తైలభిక్కప్పెఱ్ఱపడి; పుత్రపశ్వన్నాదికళైయే ప్రాప్యమెన్ఱిరుప్పారుమ్, దేవర్కళైప్పఱ్ఱి స్వర్గత్తై లభిక్కైయే పురుషార్థమెన్ఱిరుప్పారుమ్, ఈశ్వరనైయే పఱ్ఱివైత్తు ఇన్ద్రపదమ్ ముతలాన పదఙ్గళైయే పురుషార్థమెన్ఱు అవఱ్ఱైక్కాలిలే లభిక్క విరుప్పారుమా యిరుక్కిఱ సంసార త్తిలే సర్వాధికనాయ్ సమస్తకల్యాణగుణాత్మకనాయ్ ఉభయవిభూతినాయకనాయిరుక్కిఱ సర్వేశ్వరన్ తిరువడికళిలే నిత్యకైఙ్కర్యత్తైయే పురుషార్థ మెన్ఱిరుక్కై యాకిఱ ఇతు ఒరు త్తరుక్కుమ్ కిట్టువతొన్ఱన్ఱే.

(౧) "మనుష్యాణాం సహస్రేషు" ఎన్ఱుమ్, (౨) "సమహాత్మా సుదుర్లభః" ఎన్ఱుమ్ అవన్ఱనక్కుమ్ దుర్లభమాయిత్తే యిరుప్పతు; అతుపోలే ఉపాయఙ్గళిలుమ్ వన్దాల్ కర్మయోగాద్యుపాయఙ్గళై ప్పఱ్ఱువారుమ్ (౩) "కింజప న్ముచ్యతే జన్తుర్జన్మ సంసార బన్ధనాత్" ఎన్ఱపడియే తిరునామఙ్గళై ప్పఱ్ఱువారుమ్, (౪) "దేశోయం సర్వకామధుక్" ఎన్ఱపడియే దేశవిశేషఙ్గళై ప్పఱ్ఱువారుమ్,

---

(౧) గీ-౭-౩. (౨) గీ-౭-౧౯.
(౩) భార-అను-౧౮౯. (౪) నారసింహపు

ఆక ఇప్పడి చేతనభేదత్తోపాతి ఉపాయభేదముమ్ అసఙ్ఖ్యాతమాక చ్చొల్లుకిఱ సంసారత్తిలే సుళకమాంయ్ నిరపాయమా యిరుక్కిఱ సిద్ధోపాయపరిగ్రహమ్ కిడైప్ప తోన్ఱనిఱ్ఱే; అప్పడిప్పట్ట ఉపాయ పరిగ్రహత్తై చ్చొల్లుకిఱతు. ద్వయత్తుక్కు వ్యాఖ్యానమ్ పణ్ణుకిఱ తాకిల్, అతిల్ క్రమమొళ్ళియ ముఱ్పడ ప్రాప్యనిష్కర్షమ్ పణ్ణువా నెన్నెన్నిల్, ఇప్ప్రాప్యన్దాన్ ఇత్తలైయిల్ రుచియాల్వన్ద తన్ఱిక్కే రుచియే తొడఙ్గి అత్తలైయాల్ వన్దతాకైయాలే ముఱ్పడనిష్కర్షిత్తు అనన్తరమ్ ఉపాయస్వీకారత్తై ప్పణ్ణుకిఱాన్;

„దేవానాం దానవానాఞ్చ సామాన్య మధిదైవతమ్" ఎన్ఱు- ఇ వ్వుపాయస్వీకారత్తుక్కు అధికారి నియతియిల్లై యెన్గిఱతు; దేవర్కళాకిఱార్ - ఈశ్వరనుక్కు అనుకూలకోటియిలుళ్ళార్; దానవరాకిఱార్ - ప్రాతికూల్యత్తిలే వ్యవసితరా యిరుక్కుమవర్కళ్; (౧) "విష్ణుభక్తిపరోదేవో విపరీతస్తథాసురః" ఎన్నక్కడవతిఱే; (౨) "ద్వౌభూతసర్గౌ లోకేస్మిన్ దైవ ఆసురఏవచ" ఎన్ఱు ఇరణ్డుక్కుళ్ళే అన్తర్భ్యాతై యితే సృష్టి.

(సామాన్య మధిదైవతం చరణద్వన్ద్వమ్) సర్వసాధారణమాన తిరువడికళై; ఇత్తాల్ సమ్బన్ధసామాన్యత్తై చ్చొల్లుకిఱతన్ఱు; ఆశ్రయణీయత్వే సమమాయిరుక్కిఱపడియై చ్చొల్లుకిఱతు. ఇప్పడి విశేషిక్కిఱతు ఎత్తాలేయెన్నిల్, విముఖరానకాలత్తిల్ ఆశ్రితవిరోధికళై నిట్టు అఱియచ్చెయ్యుమవ నాకైయాలే; (౩) "అవుణర్క్కెన్ఱుమ్ శలమ్పురిన్ద ఙ్గరుళిల్లాత్తన్మైయాళన్" ఎన్నక్కడవతిఱే; నిహీన

(౧)   (౨) గీ.౧౬-౬

(౩) తిరు-౭-౬

జన్మగుణవృత్తరోడు ఇవర్గ్రా ఉత్కృష్టరోడు వాళియఅ ఎల్లా ర్క్షుమ్ ఆదితోఁదయమ్మాబలే ఎనక్కైనక్కోన్ను పర్ర్రిలామ్బడియాన తిరువడికళైనై.

రావణనచ్చిలైత్తిన్నువన్ద శ్రీవిభీషణాళ్వాన్ (౧) "సర్వ లోక శరణ్యాయ" ఎన్ను వఋకుక్కప్పేశిప్పర్రిలామ్బడియితే యిరుప్పతు; (౨) "సమోహం సర్వభూతేషు" ఎన్గిత్తే శరణ్యన్ వార్త్తై, (౩) "వ్యసనేషు మనుష్యాణాం భృశం భవతి దుఃఖితః" ఎన్ను ఆశ్రయణయోగ్యమాన మనుష్యసామాన్యత్తిలే కృపై మిక్కితే యిరుప్పతు; పరదుఃఖాసహిష్ణుత్వ మిఱే కృపైయావతు; ఆశ్రయణవేళై యిలే (౪) "యదివా రావణ స్స్వయమ్" ఎన్గానిఱే. (౫) "ఎల్లా వులకుమ్ తొఴుమ్మూతిమూర్త్తి" ఎన్నుమ్, (౬) "పాతునిన్ద పొన్న ఙ్గళల్" ఎన్నుమితే అభియుక్తర్ వార్త్తై.

(సర్వదా) ప్రాతికూల్యమ్ పణ్ణుకిఅవేళైయేయానాలుమ్ రక్షకాపేక్షైయే వేణ్డువతాక విషయీకరిక్కుమ్ తిరువడికళ్; (౭) "పాపానాం వా - కార్యం కరుణమార్యేణ" ఎన్నక్కడవతిఱే. (౮) "ఈడుమెడుప్పు మిలీశన్" ఎన్ను ఆళ్వార మదుళిచ్చెయ్తతుక్కు మడి ఇతువిఱే. (౯) "అనాలోచిత విశేషాఽశేష లోకశరణ్య" ఎన్గతుక్కుమ్ ముతలితువిఱే; (చరణద్వన్ద్వమ్) అన్యోన్యమ్ శేర్త్తి యఴకై చ్చొల్లుకిఅతు. ఉపాయమాక వనుసన్దిక్కుమళవిలే వేఱొరు ప్రయోజనమ్ వేణ్డా; ప్రయోజనముమ్ ఇతువే పోరుమెన్గిరుక్కై.

(౧) రా-యు-౧౭-౧౫. (౨) గీ-౯-౨౯. (౩) రా-అయో-౨-౪౦.
(౪) రా-యు-౧౮-౩౪. (౫) తి-వాయ్-౩-౩-౫. (౬) ౩-తిరువ-రా.
(౭) రాయు-౧౧౬. (౮) తి-వాయ్-౧-౬-౩. (౯) శరణాగతిగద్యే

(శరణంప్రజామి) ఉపాయమాక వడైక్కిన్ఱేన్; కీழ்చ్చొన్న సర్వాధికారత్వమ్ సిద్ధోపాయత్తై క్కుఱిత్తన్ఱే; సాధనాన్తరఙ్గళ్ అధికృతాధికారఙ్గళాయిఱే యిరుప్పతు; "వ్రజ-గతౌ" ఎన్గిఱ గత్యర్థమ్ బుద్ధ్యర్థమాయ్, అధ్యవసిక్కిఱేనెన్న పడి; ఇత్తాల్ శరణ్యన్ సన్నిధివేణ్డా, ప్రాప్తిక్కు అమైయుమెన్గై; ఆచార్య రుచిపరిగృహీతమాన వాక్యత్తిల్ క్రియాపదత్తిల్ వర్తమాన నిర్దేశత్తుక్కు మడి "వ్రజామి" ఎన్గిఱ వర్తమాననిర్దేశమే, అతె గౌణమాక ఉపదేశిత్తు ప్పోగుకిఱతుమ్-అతినుడైయ (౧)"సకృదేవ ప్రపన్నాయ" ఎన్గిఱ వాక్యత్తైప్పఱ్ఱ; ఆకసకృద్విధానమ్-ఈశ్వరవిషయాకారత్తైప్పఱ్ఱ; ప్రాప్యరుచియాలే ప్రాప్తియళవుమ్ శెల్ల వనువర్తిక్కక్కడవతు రాగత్తాలే; (వ్రజామి) ప్రీహిస్వీకారమ్ దేవతాముద్దిశ్య ద్రవ్య త్యాగరూపమాన యాగము మన్ఱిక్కే, తదఙ్గమాన ప్రయాజాదికళుమన్ఱిక్కే యిరుక్కిఱాప్పోలే ఉపాయస్వీకారముముపాయమన్ఱు, అతుక్కఙ్గముమన్ఱిక్కే అధికారివిశేషణమాయ్క్కిడక్కిఱతు.

(తవ) (౨) "అప్యహం జీవితం జహ్యామ్" ఎన్ఱుమ్, (౩) "కపోతో వానరశ్రేష్ఠ కిం పునర్మద్విధోజనః" ఎన్ఱుమ్ తన్నై యుఱ్ఱైయుమాఱి శరణాగత పరిత్రాణమ్ పణ్ణిన కపోతోపాఖ్యానము మరుళిచ్చెయ్త దేవరుడైయ, "చరణద్వన్ద్వం ప్రజామి" ఎన్ఱన్వయమ్.

ముతల్ శ్లోకమ్ ప్రాప్యసఙ్గ్రహమానపోతు, ఇన్ద శ్లోకమ్ - "నమస్తే" ఎన్గిఱ పదత్తుక్కు వివరణమాకిఱతు వివరణాపేక్షై

(౧) రా-యు-౧౮-౩౩. (౨) రా-ఆ-౧౦-౧౯.
(౩) రా-యు-౧౮-౨౪.

ఏక_స్త్వమసిలోకస్య స్రష్టా సంహారక_స్తథా ।
అధ్యక్షశ్చానుమన్తాచ గుణమాయా సమావృతః॥ (౩)

యెన్నెన్నిల్; (౧) "మద్యాజీమాం నమస్కురు" ఎన్ఱు నమశ్శబ్దమ్ సాధనా_న్తరత్తుక్కుమ్ సాధారణమాకైయాలే † శరణశబ్ద పర్యాయమ్ నమశ్శబ్ద_త్తినుడైయ వివరణమాకిఱతు; (౨) "గచ్ఛధ్వమేనం శరణం శరణ్యాం పురుషర్షభాః" ఎన్ఱు విధి_త్త శరణాగతియినుడైయ వనుష్ఠానవేళైయిలే "ద్రౌపద్యా సహితాస్సర్వే నమశ్చక్రుర్జనార్దనమ్" ఎన్ఱు నమస్సెప్పణ్ణినార్కళ్. ఆకైయాలే స్థాన ప్రమాణత్తాలే శరణశబ్దపర్యాయమ్ నమశ్శబ్దమ్. (౨)

లోకస్య-ప్రత్యక్షసిద్ధమాయుమ్ శ్రుతిసిద్ధమాయుముళ్ళ సకల పదార్థజ్ఞళైయుమ్, స్రష్టా-సృష్టి_త్తవన్, ఏకః-సహాయా_న్తర నిరపేక్షనాన, త్వమ్-నిఙ్గళొరువనే, అసి-ఆకిఱాయ్; తథా-అప్పడియే, సంహారకః-హిత కామనాయ్ సంహరిక్కిఱవనుమ్ నీయొరువనేయాకిఱాయ్; అధ్యక్షశ్చ-రక్ష్యాపేక్షా ప్రతీక్షకనాయుమ్, అనుమన్తాచ-బన్ధకమాన కర్మజ్ఞళిలే ప్రవ_ర్తియానిన్ఱాలుమ్ నిషేధియామల్ అనుమతి ప్రదానమ్ పణ్ణుమవనాయుమ్, గుణమాయా సమావృతః-సత్త్వ రజ_స్తమోమయిమాన ప్రకృతియాలే చేతనరుక్కు స్వస్వరూపత్తై ఉళ్ళపడి యఱికైక్కు అసాధ్యనాయు మిరానిన్ఱాయ్; (౩)

(౩-శ్లో-వ్యా—ఏక_స్త్వమసీత్యాది) కీళిరణ్డుశ్లోకత్తాలే ప్రాప్యప్రాపకజ్ఞళై చ్చొల్లిన్ఱాయ్, అన్ద వుపాయస్వీకారత్తుక్కడియాన శరణ్యత్తైయె చ్చొల్లుకిఱతు మేలిల్ శ్లోకజ్ఞళ్. అతిలిన్దశ్లోక

---

(౧) గీ-౧౮-౬౫. † శరణశబ్దమాకిఱ పర్యాయపదమ్-శరణశబ్దపర్యాయ నమశ్శబ్ద
(౨) భార-౭౮-౧౮.

త్తిల్, అనన్తరమ్ శరణ్యత్తై క్కుఱిప్పాక అవనుడైయ జగత్కార ణత్వ ప్రయుక్తమాన సర్వజ్ఞత్వాది మహాగుణఙ్గళై చ్చొల్లుకిఱతు.

(౧) "కారణన్తు ధ్యేయః" ఎన్ఱిఱపడియే ఉపాస్యమ్ జగత్కారణవస్తువానవో పాతి శరణ్యముమ్ జగత్కారణవస్తువేయిఱే. ఎఙ్ఙనేయెన్నిల్; (౨) "యో బ్రహ్మాణం విదధాతిపూర్వం యోవై వేదాంశ్చ ప్రహిణోతితస్మై" ఎన్ఱు జగత్కారణవస్తువై చ్చొల్లి, "ముముక్షుర్వై శరణ మహంప్రపద్యే" ఎన్ఱు మోక్షసిద్ధిక్కాక అవన్తిరువడికళిల్ పణ్ణుమ్ ప్రపత్తియై సోపానమాక విధిత్తతిఱే.

[లోకస్యస్రష్టా-త్వమ్-ఏకః-అసి] లోకశబ్దత్తాలే "లోక్యత ఇతి లోకః" ఎన్ఱిఱ వ్యుత్పత్తియాలే ప్రత్యక్షసిద్ధమాయ్ శ్రుతిసిద్ధముమాయుళ్ళ సకలపదార్థఙ్గళుక్కుమ్ స్రష్టావెన్ఱు; "త్వమ్" ఎన్ఱిఱఏకవచనత్తాలే స్రష్ట్రన్తరవ్యావృత్తియైచ్చొల్లుకిఱతు (3) "ఆకాశాద్వాయుః, వాయోరగ్నిః, అగ్నేరాపః, అద్భ్యః పృథివీ" ఎన్ఱు అచేతనఙ్గళుక్కుమ్, (౪) "బ్రహ్మాసృజత్" ఇత్యాదికళాలే చేతనర్కుమ్ శ్రుతిస్మృతికళిలే కర్తృత్వమ్ శొల్లానిఱ్క, ఈశ్వరనే సర్వస్రష్టా వెన్ఱిఱపడియెన్నెన్నిల్, చేతనాచేతనశరీరియానవన్ సర్వస్రష్టావాకైయాలే సర్వస్రష్టా ఈశ్వరనే; (౫) "స్వాత్ శరీరాత్ సిసృక్షుర్వివిధాః ప్రజాః" ఎన్ఱు మనుః; (౬) "సఏవ సృజ్యస్సచ సర్గకర్తా సఏవ పాత్యత్తిచ పాల్యతేచ। బ్రహ్మాద్యవస్థాభి రశేషమూర్తిర్విష్ణుర్వరిష్ఠో వరదో వరేణ్యః" ఇతి పరాశరః; (౭) "తదభిధ్యానాదేవతు తల్లిఙ్గాత్సః" ఇతిసూత్రమ్.

---

(౧) అథర్వశిఖా, (౨) శ్వే-౬. (3) తై-ఆ. (౪) (౫) మను-౧-౮. (౬) వి-పు-౧-౨-౬౧. (౭) బ్రహ్మసూ-౨-౩.

ఏకపదత్తాలే సహాయాన్తరనిరపేక్షత్తైయె చ్చొల్లుకిఱతు, (౧)"ఏకాకీ నరమేత" ఎన్ఱు ఇరువుతన్నతానపడిశొల్లుకిఱతు. (౨) "బహుస్యాం ప్రజాయేయ" * ఎన్ఱు ఇవనుడైయ ప్రయోజనముమ్ అభిమానముమ్ తన్నతెన్గిఱతు. (3) "ఏకమేవా ద్వితీయమ్" ఎన్ఱు సహకారి నైరపేక్ష్యమ్ శొల్లుకిఱతు; ఇన్ద సహాయాన్తరనైరపేక్ష్య త్తైనై (౪) "తనిమాప్పుకత్తే ఎన్ఱాన్ఱుమ్" ఎన్గిఱపాట్టిలే ఆళ్వారరుళి చ్చెయ్తారితే; ఇత్తాల్ అర్థిత్వనిరపేక్షమాక విత్యత్తై యుణ్డాక్కి నవన్ అర్థిత్వముణ్డానాల్ రక్షిక్క చ్చొల్లవేణ్డావిఱేయెన్నై, చరమ శ్లోకత్తిల్ ఏకపదమ్ ఉపాయనైరపేక్ష్యత్తై చ్చొల్లుకిఱతు. ఇన్ద ఏక పదమ్ ఉత్పాదకత్వత్తిల్ నైరపేక్ష్యత్తై చ్చొల్లుకిఱతు.

(తథాసంహారకః) సృష్టియోపాతియుమ్ హితకామనాయ్ సంహరిక్కిఱాయ్ నీ యొరువనుమే యన్ఱో? పురుషార్థోపయోగియాక శరీరత్తైక్కొడుక్క, ఇత్తైక్కొణ్డు పరహింసాదికళిలే ఇఴిన్దు అతిప్రవృత్త నాయ్ త్తన్నై నశిప్పిత్తుక్కొళ్ళుమళవిలే అన్ద శరీరత్తైయుమ్ అఴియ చ్చెయ్కై హితమేయిఱే. ఇత్తాలుమ్ శరణ్యత్తైయె చ్చొల్లుకిఱతు. ఇవన్ఱన్నై ఇవన్కైయిల్ కాట్టిక్కొడామైయాలే.

(అధ్యక్షశ్చ) "సృష్టిప్రయోజనమాన మోక్షరుచి ఇవర్కళుక్కు ఉణ్డాకవత్తై" ఎన్ఱు అవసరప్రతీక్షనా యిరుక్కిఱపడియై చ్చొల్లుకిఱతు; (౫) "ఆళ్పార్ త్తుఴితరువాయ్ కణ్డుకొళ్" ఎన్న క్కడవతిఱే; పురుషార్థసాధనమాన స్వశరీరఙ్గళైక్కొణ్డు పురుషార్థత్తిల్ లిఴికై యన్ఱిక్కే సృష్టిసంహారత్తుక్కే విషయమావతే ఇవనై" ఎన్ఱు ఇవ

(౧) మహోప. (౨) తై. ఆ.
(3) ఛా-౬-౨. (౪) తి-వాయ్-౮-౧౦-౮.
(౫) ౪-తిరువ-౬౦ * ఇతినుడైయ

క్ర్గ్రినుడైయ వసర్ధత్తై యనుసన్ధిత్తిరుక్కిఅపడియై చొల్లుకిఅత్తెన్ఱు మామ్; (౨) "వ్యసనేషు మనుష్యాణాం భృశం భవతిదుఃఖితః" ఎన్నక్కడవతిఱే; ఇప్పడి యిరుక్కి అవన్ పురుషార్థత్తై యపేక్షిత్తాల్ రక్షిక్కచ్చొల్లవేణ్డావిఱే

(అనుమన్తాచ) విషయాన్తరఙ్గళిల్ ప్రావణ్యత్తాలే తత్సాధనమాన బన్ధకకర్మఙ్గళిలే ప్రవర్త్తియానిన్ఱాలుమ్ అజ్ఞనాయ్క్కొణ్డు నిషేధిక్కమాట్టాతే నిఱ్కుమ్; ఎత్తాలే యెన్నిల్, "క్షుద్రప్రయోజనత్తుక్కాకవాకిలుమ్ నమ్పక్కలిలే వరప్పెఱ్ఱోమ్; సర్వశక్తియాన నాముళోమిఱే, ఇడమ్వన్దవిడత్తిలే రక్షిక్కిఱోమ్" ఎన్నుమ్ నినైవాలే; ఇప్పడి వత్సలనానవన్ ఇత్తలై ఇశైన్దాల్ హితకామనెన్ను మిడమ్ శొల్లవేణుమోవెన్ఱు కరుత్తు

(గుణమాయా సమావృతః) ఇప్పడి ఇవర్కళ్ బహిర్ముఖరాకైక్కడి యెన్నెన్నిల్; గుణమయియాన మాయైయాలే మఱైక్కప్పడుకైయాలే; (౧) "భగవత్స్వరూప తిరోధానకరీమ్" ఎన్గిఱపడియే ఇచ్చేతననై మాయై మఱైక్కైయాలే అవనైయుమ్ మఱైత్తామిఱే; తన్నుడైమైయానవివన్ గుణవశ్యనాయ్ పోయ్నిన్ఱ నిలైయానత్తిలే కలఙ్గినాల్ ఇగ్గుణసమ్బన్ధ మిల్లాక్కే సర్వజ్ఞనానవనే శరణ్యనాకవేణుమెన్ఱు కరుత్తు. (౨) "సత్త్వాదయోన సన్తీశే యత్రచ ప్రాకృతాగుణాః" ఎన్నక్కడవతిఱే. ముతల్శ్లోకమ్ సర్వసఙ్గ్రహమానపోతు ఇశ్లోకమ్ "విశ్వభావన" ఎన్గిఱపదత్తినుడైయ వివరణమాకిఱతు. (3)

---

(౧) రా-అ-౨-౪౦. (౧) శరణాగతిగ.

(3) వి-పు-౧-౯-౪౪.

సంసారసాగరంఘోర మనన్త క్లేశభాజనమ్ ।
త్వామేవ శరణం ప్రాప్య నిస్తరన్తి మనీషిణః॥ (౪)

(పదవురై) మనీషిణః-మనస్సై విషయాదికళిల్ శెల్లవొట్టా-మల్ జయిత్తిరుక్కుమవర్కళ్, త్వామేవ - మోక్షప్రదనాన ఉన్నైయే, శరణమ్-నిరపేక్షోపాయమాక, ప్రాప్య-స్వీకరిత్తు, అనన్తక్లేశభాజనమ్ - అసఙ్ఖ్యాతమాన దుఃఖఙ్గళుక్కు ఆకరమాయ్, ఘోరమ్-ఆత్మస్వరూపత్తై నశిప్పిక్కైయాలే మికవుమ్ కొడియతాయ్, సంసారసాగరమ్-స్వయత్నత్తాల్ కడక్కవరితాన సంసారమాకిఱ సముద్రత్తై, నిస్తరన్తి-కడక్కిఱార్కళ్. (౪)

(౪-శ్లో-వ్యా) జనిస్థితిలయఙ్గళుక్కాశ్రయమాకైయుమ్ సహకారినైరపేక్ష్యముమితే భగవల్లక్షణమ్. అతు - ఇశ్లోకత్తిల్ శొల్లుకిఱతు. (సంసారసాగర మిత్యాది) కీళ్చ్చొన్న భగవత్కారణత్వమ్-(౧) "కారణన్తుధ్యేయః" ఎన్నుమ్, (౨) "యో బ్రహ్మాణం విదధాతిపూర్వమ్" ఎన్నుమ్, "ముముక్షుర్వై శరణ మహంప్రపద్యే" ఎన్నుమ్ ఉపాయద్వయత్తుక్కుమ్ సాధారణమాకైయాలుమ్ ప్రపత్తి ఉపాసనత్తుక్కు అఙ్గమావతొழియ స్వతన్త్రోపాయ మెన్నైక్కు అనుష్ఠానముణ్డోవెన్న; సృష్టియిల్ కర్మభవిత్తవర్కళిలే తన్దాముడైయ మనస్సుక్కు నిర్వాహకరాయిరుప్పార్ శిలర్ ఉన్నైయే ఉపాయమాకప్పఱ్ఱి సంసారత్తై క్కడవా నిఱ్పార్కళెన్గిఱతు. ఇత్తాల్ ప్రపత్తిక్కు ప్రమాణ ప్రసిద్ధియేయన్ఱు ఉళ్ళతు; శిష్టాచారముముణ్డెన్గిఱతు.

---

(౧) అథర్వశిఖా. (౨) శ్వేతా-ఉ.

సంసారమాకిఱతు- అవిద్యా కర్మ వాసనారుచి ప్రకృతి సమ్బన్ధఙ్గళుమ్; షడ్భావవికారఙ్గళుమ్; పుత్ర మిత్ర కళత్రాదికళుమ్ తత్కార్యమాకైయాలే సంసార శబ్దవాచ్యఙ్గళాకిఱన విత్తనై. (౧) "జన్మ సంసారబన్ధనాత్-ముచ్యతే" ఎన్ఱు జన్మాదికళై కార్య వర్గఙ్గళాకవుమ్, అవిద్యాదికళై కారణవర్గమాకవుమ్ శొల్లిర్ఱిఱే.+ పరిచ్ఛేదిక్కవొణ్ణామైయాలుమ్ తస్పక్క లిఴిన్దారై క్కొణ్డు ఇఴియు మతాకైయాలుమ్ పుకలా మిత్తనై పోక్కి, పుక్కాల్ తన్దామాల్ కరై యేఱ వొణ్ణామైయాలుమ్ ఇత్తై సాగరమాక నిరూపిక్కిఱతు.

(ఘోరమ్) $ కొడితాయిరుక్కై, అతాకిఱతు-సర్వర్కుమ్ దుఃఖమెన్ఱు మిళలామ్ నరకాదికళై ప్పో లన్ఱిక్కే ఆత్మావుక్కు వినాశహేతువా యిరుక్కచ్చెయ్తేయుమ్, (౨) "ఇన్నముతెన తోన్ఱి" ఎన్ఱు ముకప్పిలే ఆకర్షకమా యిరుక్కుమ్ తన్మైయై యుడై త్తాయిరుక్కై; అహఙ్కారసిద్ధిక్కుమ్ విషయాన్తరభోగత్తుక్కుమ్ సంసారికళ్ ఉపాయానుష్ఠానమ్ పణ్ణుకిఱార్కళిఱే. (అనన్తక్లేశభాజనమ్) తాపత్రయదుఃఖత్తాలే తోన్ఱుకైయన్ఱి క్లేశత్తుక్కెల్లామ్ ఉత్పత్తిస్థానమాయిరుక్కై. (౩) "నలమన్దమిల్ల తోర్నాడు" ఎన్ఱు ఒరు దేశవిశేషత్తిల్ సుఖత్తుక్కు ముడివిల్లాతాప్పోలే, ఇతిల్ దుఃఖత్తుక్కు ముడివిల్లై యెన్నై.

(త్వామేవ శరణం ప్రాప్య) తారతమ్యత్తై యుడైత్తాన సంసారత్తినుడైయ కొడుమైయై చ్చొల్లిర్ఱిక్కిఱ. ఇత్తై క్కడ

+ జన్మజరామరణ గర్భనిరయయాతనాది స్సంసారస్య కార్యవర్గః ప్రదృశ్యతే; సంసార ఇతి చ అవిద్యాకర్మవాసనారుచి ప్రకృతిసంబన్ధరూపః కారణవర్గః; తాభ్యాం బన్ధనంపరమపదప్రాప్తి ప్రతిబన్ధః $ కొడిశాయ్.

(౧) భార-ఆను-౧౪౯. (౨) తి వాయ్-౭-౧౧. (౩) తి-వాయ్-౨-౮-౪

ప్పిర్కు ముపాయత్తినుడైయ సౌలభ్యత్తై చ్చొల్లుకిఱతు. (త్వామ్) "ఏకస్త్వమసి" ఎన్గిఱ శ్లోకత్తిల్ జగత్కారణత్వప్రయుక్తమాన మహాగుణఙ్గళైయుడైయ వున్నై; అవధారణత్తాలే జగత్సృష్టియిల్ సహాయాన్తర నైరపేక్ష్యమ్బోలే ఉపాయభావత్తిలుమ్ సహకారి సాపేక్షనల్లనెన్గిఱతు. (౧) "త్వమేవోపాయ భూతో మే భవ" ఎన్గిఱ వితినుడైయ ఉపబృంహణమాన శాస్త్రత్తిలుమ్ ఇన్ద నైరపేక్ష్యమ్ ఉక్తమిఱే. (౨) "మామేవ యే ప్రపద్యన్తే" ఎన్నైత్తే శరణ్యాన్ వార్త్తైయుమ్, ఆచార్యసేవైయుమ్ ఇవ్వవధారణత్తుక్కు త్తాత్పర్యమఱికై.

"శరణమ్" ఎన్ఱు ఉపాసనత్తై వ్యావర్త్తిక్కిఱతు. "వ్రజామి శరణం తవ" ఎన్గిఱవిడత్తిలే వ్రజామియినుడైయ స్థానత్తిలే "ప్రాప్య" ఎన్గిఱతు - భగవల్లాభత్తోపాతి ఉపాయభావముమ్ సులభమెన్ఱు తోన్ఱుకైక్కాక; (౩) "ఆఱెనక్కు నిన్పాతమే శరణాక త్తన్దొழిన్దాయ్" ఎన్ఱు ఇవ్వుపాయప్రసిద్ధియై భగవత్ప్రసాదకార్యమాక ఆழ్వార్ అరుళిచ్చెయ్తారిఱే. (నిస్తరన్తి) ఉన్నాలే ఇత్తైక్కడప్పర్కళ్. (మనీషిణః) మనోజేతారః-మనీషిణః. విషయాన్తరప్రవణమాన మనస్సైయుమ్ సాధనాన్తరప్రవణమాన మనస్సైయుమ్ జయిత్తిరుక్కుమవర్కళ్.

(౪) "సంసారార్ణవ మగ్నానామ్" ఎన్ఱు శాస్త్రాన్తరత్తిలే ఇత్తైఉపబృంహిత్తతిఱే. ముతల్ శ్లోకమ్ సఙ్గ్రహమానపక్షత్తిల్ "నమస్తే" ఎన్గిఱపదత్తైప్పఱ్ఱి ఉదిక్కిఱతు ఇశ్లోకముమ్. ఇరణ్డామ్ శ్లోకముమ్ అతినుడైయ వనుష్ఠానప్రకారమ్ శొల్లుకిఱతు; అతినుడైయ

(౧) విష్వక్సేన- (౨) గీ-౭-౧౪.
(౩) తి-వాయ్-౫-౭-౧౦. (౪) వి ధర్మే-

న తేరూపం నచాకారో నాయుధాని నచాస్పదమ్।
తథాపి పురుషాకారో భక్తానాం త్వం ప్రకాశసే॥ (౫)

ప్రావణ్యత్తుక్కాక ఫలపర్యన్తమాన శిష్టాచారమ్ శొల్లుకిఱతు ఇ శ్లోకమ్. (౪)

(పదవురై) రూపమ్ - ఉన్నుడైయ, దివ్యాత్మస్వరూపమానతు, తే-ఉన్నుడైయ ప్రయోజనత్తుక్కాక. న-ఇరాతు, (సర్వ నియన్తృత్వాకారమ్ కులైన్దు అశ్రిత పారతన్త్ర్యరూపాకారత్తై భజిక్క-మెన్ఱుపడి).ఆకారశ్చ-దివ్యమఙ్గళవిగ్రహముమ్, తే-న-త్వదర్థమాయిరాతు; ఆస్పదంచ-పరమపదమ్ ముతలాన భోగస్థానఙ్గళుమ్, తే-న-త్వదర్థమాయిరాతు. (ఇవైయెల్లామ్ ఆశ్రితాధీనమాయిరుక్కుమెన్ఱపడి) భక్తానాం-త్వమ్ - భక్తర్కళుడైయ ఉడైమైయాననీ తథాపి-ఇప్పడి స్వరూపాదికళై ఆశ్రితార్థమాక్కి వైత్తిరుక్కచ్చెయ్తేయుమ్, పురుషాకారః - పురుషసూక్తాదికళిల్ ప్రతిపాద్యమాన సర్వాధికత్వాకారమ్ కులైయాతవనాయ్, ప్రకాశసే-(ఇప్పడిప్పట్ట సర్వాధికవస్తు ఆశ్రితపరతన్త్రమాయిరుప్పతేయెన్ఱు) విస్మయనీయమాన కల్యాణగుణఙ్గళాల్ విళఙ్గానిన్ఱాయ్. (౫)

(౫-శ్లో-వ్యా) (నతేరూపమిత్యాది) "త్వామేవ శరణం ప్రాప్య నిస్తరన్తి" ఎన్ఱు ఉన్నైయే ఉపాయమాకప్పఱ్ఱి సంసారత్తై క్కడక్కుమవర్కళుక్కు ఉన్నైయుమ్ ఉన్నుడైమైయెయుమ్ అనుకూలమాక్కి వైప్పతీఎన్గిఱతు ఇత్తాల్; ఆశ్రితర్ తఙ్గళైయుమ్ తఙ్గళుడైమైయెయుమ్ ఈశ్వరనుక్కాక్కివైక్కిఱతు స్వరూపత్తాలే; అవన్ తన్నైయుమ్ తన్నుడైమైయెయుమ్ అవర్కళుక్కాక్కివైక్కిఱతు వాత్సల్యసౌశీల్యాదికళాలే, ఆకైయాలే ఇత్తాల్ వాత్సల్య

సౌశీల్యాదికళై చ్చొల్లుకిఱతు, ఇత్తాలుమ్ శరణ్యత్తై యెచ్చొల్లుకిఱతు; కీర్త్ "ఏక స్త్వమసి" ఎన్గిఱశ్లోక త్తిల్ చొన్న స్వామిత్వ సౌలభ్యజ్గళోడ్ పాతి వాత్సల్య సౌశీల్యజ్గళుమ్ శరణ్యలక్షణమాకైయాలే.

(నతేరూపమ్) "రూపమ్" ఎన్ఱు దివ్యాత్మస్వరూపత్తై చ్చొల్లుకిఱతు; "ఆకారమ్" ఎన్ఱు దివ్యవిగ్రహత్తై మేలే శొల్లుకైయాలే; ఇశ్లోకత్తాల్ స్వరూపాదికళ్ ఇవనుక్కిల్లై యెన్గిఱ తెజ్గనేయెన్నిల్, "తే" ఎన్ఱు నిర్దేశిత్తువైత్తు స్వరూపాదికళై నిషేధిక్కైయాలే; నిషేధిక్కిఱతు ఎవ్వాకారత్తాలే యెన్నిల్, స్వరూపాదికళాలే దేవర్ కొళ్ళువ తొరుకార్యమిల్లై యెన్ఱు స్వార్థత్తై నిషేధిక్కిఱతు.

(తే-రూపమ్-నతే) ఉన్నుడైయ దివ్యాత్మస్వరూపముమ్ ఉనక్కాయిరాతు; ఆశ్రితరక్షణత్తుక్కనుకూలమాయిరుక్కిల్ స్వతన్త్రమాయిరుక్కిఱవతు పరతన్త్రమాయిరుక్కిలుమిరుక్కుమ్; (౧) "మయిభృత్యే స్థితే దేవానాజ్ఞాపయత కిం నృపైః" (౨) "కిజ్కరౌ సముపస్థితౌ" ఎన్నుమ్ శ్లోకక్కడవతిఱే. సర్వనియన్తావానవన్ ఒరు సంసారిక్కు పుత్రనానానిఱే. ఇతిఱే ఆశ్రితార్థమాన స్వరూపాన్యథాభావమ్.

ఇన్న స్వరూపశబ్దత్తాలే స్వరూపాశ్రయమాన జ్ఞానశక్త్యాదికళైయు ముపలక్షిక్కిఱతు, ఎత్తాలే యెన్నిల్, ఇశ్లోకత్తై వివరిక్కిఱ కూరత్తాழ్వాన్, (౩) "ప్రవరగుణగణాశ్చ జ్ఞానశక్త్యాదయస్తే" ఎన్ఱానిఱే (౪) "యస్సర్వజ్ఞస్సర్వవిత్" ఎన్ఱు శ్రుతిసిద్ధమాన సర్వజ్ఞత్తైయెయుడైయవన్, ఆశ్రితార్థమాక (౫) "అవిజ్ఞాతా" ఎన్ఱు అజ్ఞనుమాయ్, ఆయుధమెడేనెన్ఱు ఆయుధమెడుత్తు

(౧) (౨) రా-బా-౩౧-౪. (౩) వర-స్త-౬౩.
(౪) ముణ్డ-౧-౧-౩. (౫) భార-అను-౧౪౯.

ఆసత్యసఙ్కల్ప నానానితే. (౧) "అనన్యాధీనత్వం తవ కిలజగుర్వై దికగిరః పరాధీనం త్వాంతు ప్రణతపరతన్త్రం మనుమహే। ఉపాలమ్భో యంభోశ్శ్రయతి బత సార్వజ్ఞ్యమపి తే యతోదోషం భక్తేష్విహావరద నైవా కలయసి" ఎన్ఱు ఆఴ్వానుమ్ ఆశ్రితవిషయత్తిల్ పారతన్త్ర్యత్తైయుమ్ తద్గతదోషత్తిల్ అజ్ఞత్తైయుమ్ శొన్నానితే.

దివ్యవిగ్రహముమ్ ఆశ్రితరక్షణత్తుక్కనుకూలమాన ప్రకారత్తైయుడైత్తాయిరుక్కుమ్, పరమపదత్తిల్ సూరికళుక్కు భోగయోగ్యమాయిరుక్కుమ్; వ్యూహఙ్గళిల్ వన్దాల్ శ్వేతద్వీపవాసికళుక్కు భోగయోగ్యమాయిరుక్కుమ్; బ్రహ్మాదికళుక్కు ఆశ్రయణీయమాయిరుక్కుమ్; విభవఙ్గళిల్ వన్దాల్ అతీన్ద్రియమాన విగ్రహత్తై సాధుపరిత్రాణార్థమాక ఇన్ద్రియగోచరమాక్కి అనుభవిప్పిక్కప్పార్త్తాల్ అనుభవిక్కలాయిరుక్కుమ్; ఇన్ద వాకారశబ్దత్తాలే ఆకారాశ్రయమాన దివ్యాభరణఙ్గళైయు ముపలక్షిక్కుఱతు, (౧) "భూషణా న్యాయుధాని" ఎన్ఱానితే ఆఴ్వానుమ్. (౨) "వస్త్రాణ్యాభరణానిచ|తం వినా కైకయీ పుత్రం భరతం ధర్మచారిణమ్" ఎన్ఱవైయుమ్ ఆశ్రితార్థమాయితే ఇరుప్పతు.

(ఆయుధాని) ఇవైయుమ్ ఆశ్రితవిరోధి నిరసనత్తుక్కు ఆయుధమాయుమ్ విన్నైయఱ్ఱు అనుభవిప్పార్క్కు ఆభరణమాయుమిరుక్కుమ్; (3) "ఎప్పోతుమ్ కైకఴలానేమియాన్ నమ్మేల్ వినైకడివాన్" ఎన్ఱుమ్, (౪) "కూరారాఴి వెణ్శఙ్గేన్ది కొడియేన్బాల్ వారాయ్" ఎన్ఱుమ్, (౫) "శఙ్గెన్నుమ్ శక్కరమెన్నుమ్ తుఴా

(౧) వరదస్త-౨౦-
(౨) రా-యు-౧౨౪-౬.
(3) పెరియతిరువ-౮౭.
(౪) తి-వాయ్-౬-౯-౧.
(౫) తి-వాయ్-౪-౭-౯.

మెన్నుమ్" ఎన్ఱుమ్ శ్లోకక్కడవతిత్తే. (౧) "పరిజన పరిబర్హాభూష ణాన్యాయుధాని" ఎన్గిఱపడియే పరిజనపరిచ్ఛదఙ్గళుక్కు ముపల క్షణమాయ్, (౨) "యత్రపూర్వే సాధ్యాస్సన్తిదేవాః" (౩) "అడియార్కళ్ కుழాఙ్గళైయుడన్ కూడువతెన్ఱుకొలో" ఎన్ఱుమ్ ఆశ్రితర్క్కు ప్రాప్యమాయిత్తే పరిజనమిరుప్పతు; పరిచ్ఛదఙ్గళుమ్-సూరికోటియిలే అన్తర్భూతమా యిరుక్కచ్చెయ్తేయుమ్; నిత్య సూరికళుక్కు కైఙ్కర్యోపకరణ మాయిత్తే యిరుప్పతు;(నచాస్య దమ్) పరమపదమ్ ముతలాన భోగస్థానఙ్గళుమ్ తనక్కు భోగస్థాన మన్ఱిక్కే ఆశ్రితర్క్కాక నిన్ఱ నిలైకళిలేకాట్టి అనుభవిక్క చ్చమై త్తవైయా యిరుక్కుమ్.

(తథాపి పురుషాకారః) ఇప్పడి యిరుక్కచ్చెయ్తేయుమ్ పురుషప్రకారనాయిరుక్కిఱ విరుప్పు ఎప్పోతుమ్ కులైయాతే యిరు క్కుమ్. (౪) "పురుషఏవేదం సర్వమ్" (౪) "సహస్రశీర్షా పురుషః" ఎన్ఱుమ్ వేదాన్తఙ్గళిలే సర్వాధికనాకప్పోతి ప్పోరుకిఱవన్, ఇప్పడి ఆశ్రితాధీననానెన్గిఱ మహాగుణమ్ తోన్ఱుకైక్కాక.

(భక్తానాం త్వమ్) భక్తర్కళుక్కాక యిరుప్పతు. అవర్కళ్ ఉనక్కు యిరుక్కుమిరుప్పు-స్వరూపత్తాలే; నీ అవర్కళుక్కు యిరుక్కు మిరుప్పెన్కుఱిత్తు ఉన్నుడైయ తాదర్థ్యమ్ ఆశ్రితసఙ్క ల్పత్తాలేయా యిరుక్కుమ్; ఇత్తై (౧) సకలమేతత్సంశ్రితార్థంచకర్థ" ఎన్ఱానిత్తే ఆళ్వానుమ్; "పరిజన పరిబర్హాభూషణాన్యాయుధాని ప్రవ

(౧) ఏర-స్త-౬౩. (౨) పురుషసూక్త.

(౩) తి-వాయ్-౨-౩-౧౦. (౪) పురుషసూక్తమ్.

ఇరుప్పతి.

నైవకిఞ్చిత్పరోక్షంతే ప్రత్యక్షోఽసి నకస్యచిత్ ।
నైవ కిఞ్చిదసిద్ధంతే నచసిద్ధోఽసి కస్యచిత్॥ (౬)

రగుణగణాశ్చ జ్ఞానశక్త్యాదయ స్తే । పరమపద మథాణ్డాన్యాత్మ దేహా స్త థాత్మా వరద సకలమేతత్సంశ్రితార్థంచకర్థ"

(ప్రకాశసే) స్వత న్త్రినుక్కు తద్విరుద్ధమాన పారత న్త్ర్యమ్ అనుపపన్నమన్ఱో వెన్నిల్; ఇతిహాసపురాణజ్గళిలే (౧) "యద్వినాభ రతం త్వాఞ్చ శత్రుఘ్నఞ్చాపిమానద। భవేన్మమ సుఖంకిఞ్చి ద్భస్మ నాత్కురుతాం శిఖీ" ఎన్ఱుమ్ (౨) "నిసృష్టాత్మా సు హృత్సుచ" ఎన్ఱు మిత్యాదికళిలే ఆశ్రితపరత న్త్రినాయ్ ప్రకాశియా నిన్ఱాయె న్నుతల్; ఆశ్రయిప్పార్కుక్కు ఎళియనాక ఉజ్జ్వలియా నిన్ఱాయెన్ను తల్; ముతల్శ్లోకమ్ సజ్గ్రిహమానపక్ష త్తిల్ "హృషీకేశ" ఎన్గిఱ పద త్తిన్ వివరణమాయిరుక్కిఱతు ఇశ్లోకమ్ అప్రా ప్తమాన విష యా న్తరజ్గళిల్ నిన్ఱుమ్ మీట్టు తన్నై యేవిషయమాక్కుకై యాలే; అప్రా ప్తజ్గళిల్ నిన్ఱుమ్ మీట్టు ప్రా ప్తజ్గళిలే అన్వయిప్పిక్కై నిర్వా హకకృత్యమిఱే. (౫)

(పదవురై) తే-ఉనక్కు, పరోక్షమ్-అప్రత్యక్షమానతు, న కిఞ్చిత్ -ఒన్ఱుమిల్లై; కస్యచిత్ - ఒరువర్క్కుమ్, ప్రత్యక్షః - కణ్ణాల్ కాణక్కూడియవనాక, నాఽసి-ఆకిఱాయిల్లై; తే-ఉనక్కు, అసిద్ధమ్-అసాధ్యమానతు, నకిఞ్చిత్-ఒన్ఱుమిల్లై; త్వమ్-నీ, కస్యచిత్-ఒరువర్క్కుమ్, సిద్ధః-తన్ ముయఱ్చియాలే ప్రాపిక్కక్కూడియవనాక, నాఽసి-ఆకిఱాయిల్లై. (౬)

---

(౧) రా-అయో-౯౭-౮. (౨) రా-యు-౧౭-౧౪.

(౬-శ్లో-వ్యా-నైవకిఞ్చిదిత్యాది) "ఏకస్త్వమసి" ఎన్గిఱశ్లోకత్తిల్ జగత్కారణత్వప్రయుక్తమాన స్వామిత్వసౌలభ్యఙ్గళుఙ్గానాలుమ్ కీఴ్శ్లోకత్తిల్ తన్నైయుమ్ తన్నుడైమైయైయుమ్ ఆశ్రితార్థమాక్కిన వాత్సల్యసౌశీల్యఙ్గళుఙ్గానాలుమ్ జ్ఞానశక్త్యాదికళిలైయాకిల్ శరణ్యనాకక్కూడాతు; అతుక్కాక జ్ఞానశక్త్యాదికళై చ్చొల్లుకిఱతు ఇశ్లోకత్తిల్; మున్బు ఉక్తమానగుణఙ్గళ్ ఆశ్రితర్క్కు అవనై విషయీకరిక్కైక్కు ఉఱుప్పాని త్తనైయొఴియ అభిమతసిద్ధిక్కు జ్ఞానశక్తికళ్ వేణుమిఱే;

(నైవకిఞ్చిత్పరోక్షం తే) [తే-పరోక్షం న కిఞ్చిదేవ] ఉనక్కు అప్రత్యక్షమాయిరుప్పతొన్ఱుమిల్లై; (౧) "యస్సర్వజ్ఞస్సర్వవిత్" ఎన్గిఱపడియే సర్వజ్ఞనెన్ఱుమ్, (౨) "స్వాభావికీ జ్ఞానబలక్రియాచ" ఎన్ఱు స్వతస్సర్వజ్ఞత్వమ్ సత్తాప్రయుక్తమెన్ఱుమ్, (౩) "యోవేత్తి యుగపత్సర్వం ప్రత్యక్షేణ సదాస్వతః" ఎన్ఱు యుగపత్సాక్షాత్కారముమ్ ప్రమాణసిద్ధమిఱే; అప్పడిప్పట్ట దేవర్క్కు ఎన్నుడైయ స్వరూపయాథాత్మ్యత్తైయుమ్, స్వరూపానురూపమాన ప్రాప్యస్వరూపత్తైయుమ్, తద్విరోధిప్రకృతిసమ్బన్ధమెన్నుమిడత్తైయుమ్, ప్రకృతిసమ్బన్ధత్తాలే నాన్ పుకాతనరకమిల్లై, నాన్ నుఴైయాత గర్భమిల్లైయెన్ఱుమ్ వాయాలే విణ్ణప్పమ్ శెయ్యవేణ్డువతొన్ఱుణ్డో; ఇన్నముమ్ నాన్ అఱిన్దవళవన్ఱో విణ్ణప్పమ్ శెయ్యలావతు; ప్రవాహరూపేణ అనాదియాయ్ పోన్దవెన్నుడైయ అకృత్యకరణాది పూర్వవృత్తమ్ పఴుకిప్పోన్దదేవరై యొఴియమఱ్ఱఱివారుణ్డో? అఱిన్దు విణ్ణప్పమ్ శెయ్యలాన విజ్ఞాపనప్రకారన్దాన్ వేఱఱివారుణ్డో? ఇవఱ్ఱిల్

(౧) ముణ్డ-౧-౧. (౨) శ్వే-౬. (౩) న్యాయతత్త్వే.

ఎనక్కు ఒరుజ్ఞాన మిల్లాతాప్పోలే దేవర్ కుమ్ అజ్ఞాతమాయిరుప్ప తొన్డుమిల్లై.

(కస్యచిత్-న ప్రత్యక్షోసి) (౧) "న సన్దృశే తిష్ఠతి రూపమస్య నచక్షుషాపశ్యతి కశ్చనైనమ్" ఎన్ఱు ఒరువర్ కుమ్ చక్షుర్విష యనల్లై; అన్వయ వ్యతిరేకత్తాలే దేవరుడైయ అతీన్ద్రియత్వ దృఢీకరిక్కిఱతికే శ్రుతితాన్; ఇప్పడిప్పట్ట దేవరై ప్రత్యక్షిక్క మ్బొతు ఆనైక్కు ఉతవినాప్పోలే ఆవిర్భవిత్తు క్కాట్టక్కాణుతల్; అవతరిత్తు క్కాట్టక్కాణుతలిఱే;* మయర్వఱ మతినలమరుళప్పెత్ర ఆవాళ్వారుమ్, (౨) "వాళ్ త్తడమ్బోల్ వరువానే యొరునాళ్ కాణవారాయే" ఎన్ఱు కాణవాశైప్పట్టారి త్తనైయిఱే. తామ్ కాణ యత్నమ్ పణ్ణిత్ ఱిలర్; (౩) "కదాను సాక్షాత్కరవాణి చక్షుషా" ఎన్ఱిఱే ఆళవన్దార్ వాక్కైయుమ్,

(తే - అసిద్ధం నకిఞ్చిదేవ) (౪) "పరాస్యశక్తి ర్వివిధైవ శ్రూయతే" ఎన్గిఱపడియే సర్వశక్తియాన దేవర్ కుక్కు ఆశ్రితరక్షణ త్తిల్ అఘటితమెన్ఱు కైవాఙ్గవేణ్డువ తొన్ఱుణ్డో? సఙ్కల్ప మడి యాక సర్వముమ్ సిద్ధమన్ఱో? (౫) "సఞ్జీవయన్నపిమృతం సుత ముత్తరాయా స్సాన్దీపనేశ్చిరమృతం సుతమానయంశ్చ। ధామ్నోని జాద్ద్విజసుతాం పునరానయంశ్చ స్స్వామేవతాం తనుమహో కద మానయస్త్వమ్" ఎన్ఱు ఇప్పడి అఘటితఙ్గళై ఘటిప్పిక్కుమ్దేవరే నిత్యసంసారియాన వెన్నై నిత్యసూరికళ్ పరిమాఱ్ఱత్తిలే యన్వ యిప్పిక్క త్తట్టిల్లై యెన్ఱు కరుత్తు.

(౧) శ్వే-నా-౧౯. (౨) తి-వాయ్-౬-౫-౧. (౩) స్తో-౪-౩౦.
(౪) శ్వే ౬. (౫) అతిమా-౫౮.

కార్యాణాం కారణంపూర్వం వచసాం వాచ్యముత్తమమ్।
యోగానాం పరమాంసిద్ధిం పరమం తే పదం విదుః॥ (౭)

(కస్యచిత్ - నసిద్ధోసి) ఒరువర్క్కుమ్ స్వసామర్థ్యత్తాలే ప్రాపిక్క అరిదాయ్ యాకానిన్ఱాయ్. కృతకృత్యనానాలుమ్ ప్రాప్తిక్క (౧) "నయామి పరమాంగతిమ్" ఎన్గిఱపడియే అవన్ కై పార్త్తిరుక్క వేణుమెన్గై; ఆక, పేఱ్ఱుక్కుఉప్పాన జ్ఞానశక్త్యాదికళుళ్ళతు ఉనక్కే; ఉన్నైఒఴిన్దారడజ్గలుమ్ అజ్ఞరుమ్ అశక్తరుమ్; కణ్ణుమ్ కాలుముడైయాయ్ నీయే; ఉన్నైఒఴిన్దారడజ్గక్కు కురుడుమ్ ముడముమ్; చేతననుడైయ జ్ఞానశక్తికళుక్కు వినియోగమ్- ప్రథమత్తిలుపాయస్వీకారత్తిలే జ్ఞానముమ్, అధ్యవసాయత్తిలే శక్తియుమాకక్కడవతు. ఇన్ద జ్ఞానశక్త్యాదికళిరణ్డుమ్ భోగత్తిలే యాకక్కడవతు; ఇత్తాల్ శొల్లిఱ్ఱాయ్త్తు ఇత్తలై ఇశైవే యడియాకకొణ్డు స్వసమ్బన్ధత్తాలే రక్షియావిడిల్ దేవర్క్కు పూర్త్తియిన్ఱికాయిఱ్ఱు; రక్షణధర్మత్తిల్ ఈశ్వరనుడైయ జ్ఞానశక్త్యాదికళే ధారకమ్. "ఆత్మావుక్కు ఈశ్వరప్రాప్తియన్ఱు, ఈశ్వరనుక్కు ఆత్మప్రాప్తి కాణ్నినైపు" ఎన్ఱు జీయరరుళిచ్చెయ్వర్. (౨) "అహమన్నమ్" ఎన్గిఱవితువే అర్థమ్; "అన్నాదః" ఎన్ఱు ఇత్తలైయిల్ భోక్తృత్వమ్ స్వలాభత్తాలీశ్వరనుక్కు ప్రధానహర్షమ్ తనక్కు పురుషార్థమాకై. నజ్గ్రిహావతఱత్తిల్ ఇశ్లోకమ్ "జితన్తే" ఎన్గిఱపదత్తినుడైయ వివరణమాకక్కడవతు. (౬)

(పదవురై) తే-ఉన్నుడైయ, పరమంపదమ్-నిరతిశయభోగ్యమాన పరమపదత్తై, కార్యాణామ్-కార్యజ్గళాన సకలవస్తుక్కళుక్కుమ్

---

(౧) వరాహచరమ. (౨) తై-భృగు.

పూర్వంకారణమ్ పూర్వక్షణవర్తియాన కారణమాకవుమ్, వచసామ్-శొల్లుకళుక్కుళ్ళే, ఉత్తమంవాచ్యమ్ - "పరమేవ్యోమన్" ఎన్నుమ్ "తనియులకు" ఎన్నుమ్ శొల్లక్కడవతాయ్పడి శిఱన్ద శొల్లాయిరుక్కైకవుమ్, యోగానామ్-యోగఙ్గళుక్కు, పరమాంసిద్ధిమ్-శిఱన్ద సిద్ధిప్రదమాన ఇడమాకవుమ్, విదుః-జ్ఞానికళ్ అఱియానిఱ్పర్కళ్. (౨)

(౨-శ్లో-వ్యా - కార్యాణాంకారణమిత్యాది) కీழ్ శ్లోకత్తిల్ సొన్న జ్ఞానశక్త్యాదికళై యనుసన్ధిత్తు, అన్దశక్తికారితమాన భగవదనుభవత్తుక్కు వర్ధకమాన పరమపదత్తై యెణ్ణి ప్పేకవిడవేణుమెన్గిఱతు. "ముక్తప్రాప్యమాన భూమియై త్తిరువాని శే శరణ్యనావాన్" ఎన్ఱు భట్టర్ నిర్వాహమ్; "నిత్యానుభావ్యమాన దేవర్ తిరువడికళై లభిక్కవేణుమెన్గిఱతు" ఎన్నవుమామ్; ఇతు పూర్వర్కళ్ నిర్వాహమ్.

(కార్యాణాం కారణంపూర్వమ్) అన్యోన్యకార్యకారణభావఙ్గళై వ్యావర్తిక్కిఱతు, (౧) "ప్రధానపుంసోరజయోః కారణం కార్యభూతయోః" ఎన్గిఱపడియే ప్రధానపురుషర్కళుమ్ ఈశ్వరనైక్కుఱిత్తు క్కార్యఙ్గళాకక్కడవతిఱే; (౨) "యతః ప్రసూతా జగతః ప్రసూతీ తోయేన జీవాన్ వ్యససర్జ భూమ్యామ్" ఎన్ఱతిఱే. అన్ద ప్రకృతిపురుషర్కళై క్కారణమాక వుడైత్తాయిత్తే మహదాదికార్యఙ్గళిరుప్పతు; అవన్ఱై క్కారణమాకవుడైత్తాయిత్తే అణ్డమిరుప్పతు. అణ్డాన్తర్వర్తియాన బ్రహ్మావై కారణమాకవుడైత్తాయిత్తే, దేవాదిచతుర్విధచేతనరుమ్, తద్భోగ్య భోగోపకరణ భోగస్థానఙ్గళు మిరుప్పతు; ఆక బహుముఖమాన కారణఙ్గళుక్కెల్లామ్ ప్రథమకారణమాయిఱ్ఱు సర్వేశ్వరనిరుప్పతు.

---

(౧) వి-పు-౧-౯-౩౭ (౨) తై-నా-౧

“కార్యాణాం కారణం పూర్వమ్” ఎన్ఱు దేశపరమాన పోతు అవనుక్కు ప్రకృతి నిత్యవిశేషణమాకైయాలే అన్ఱై జగత్కారణమెన్ఱాప్పోలే, పరమపదముమ్ అవనుక్కు నిత్యవిశేషణమాకైయాలే పూర్వక్షణవర్తియాయ్ పూర్వకారణమెన్నలామ్. ఇత్తాల్ పరమపదత్తినుడైయ నిత్యత్తై శొల్లుకిఱతు. (౧) “తదక్షరే పరమే వ్యోమన్” ఎన్ఱుమ్, (౨) “కలఙ్గా ప్పెరునకరమ్” ఎన్ఱుమ్ శొల్లక్కడవతిఱే.

(వచసాం వాచ్యముత్తమమ్) లౌకికమాయుమ్ వైదికమాయుముళ్ళ సర్వశబ్దఙ్గళుక్కుమ్ ప్రధానవాచ్యన్ ఈశ్వరనెన్గిఱతు. (౩) “అనేన జీవేనాత్మనానుప్రవిశ్య నామరూపే వ్యాకరవాణి” ఎన్ఱుమ్, (౪) “తత్సృష్ట్వా తదేవానుప్రావిశత్” ఎన్ఱు తొడఙ్గి, “సత్యఞ్చానృతఞ్చ సత్యమభవత్” ఎన్ఱుమ్ శొల్లక్కడవతిఱే. (౫) “చరాచరవ్యపాశ్రయస్తు స్యాత్తద్వ్యపదేశో భాక్తస్తద్భావభావిత్వాత్” ఎన్గిఱ సూత్రముమ్ ప్రధానతయా వాచ్యన్ ఈశ్వరనెన్ఱతిఱే.

ఇత్తాల్ సృజ్యమాన పదార్థఙ్గళిల్ ఆరాధ్యరాన దేవతైకళోడు ఆరాధకరాన మనుష్యరోడు ఆరాధనోపకరణఙ్గళాన తిర్యక్స్థావరఙ్గళోడు వాసియఱ సర్వాన్తరాత్మావాయిరుక్కిఱపడియై చొల్లుకిఱతు. “వచసాం వాచ్యముత్తమమ్” ఎన్గిఱతు - దేశపరమాన పోతు ప్రాధాన్యత్తై లక్షిక్కిఱతు. (౬) “పరమేవ్యోమన్” ఎన్ఱుమ్, (౭) “తనియులకు” ఎన్ఱుమ్ శొల్లక్కడవతిఱే.

---

(౧) తై-నా-౨. (౨) ౩-తిరువ-౫౧. (౩) ఛా-౬-౩-౨.
(౪) తై-ఆ-౬. (౫) బ్రహ్మసూ-౨-౩-౧౭. (౬) తై-నా-౧.
(౭) పెరి-తి-౫ ౪-౯.

(యోగానాం పరమాం సిద్ధిమ్) ఎన్ఱు-ప్రాప్యాన్తర్గతమాన సంసారవిమోచనత్తై వ్యావర్తిక్కిఱతు; (౧) "త్వామేవ శరణం ప్రాప్య నిస్తరన్తి మనీషిణః" ఎన్నగితిఱే. ఇత్తాల్ నిరవధికభోగ్యమాన తిరువడికళై చ్చొల్లుకిఱతు. (౨) "నలమన్దమిల్లతోర్నాడు" ఎన్ఱు, దేశముమ్ నిరతిశయభోగ్యమాయిఱె యిరుప్పతు.

(తేపరమం పదమ్) సర్వకారణనుమాయ్ సర్వశబ్దవాచ్యనుమాయ్ సర్వోపాయసాధ్యనుమా యిరున్దుళ్ళ వున్నుడైయ సర్వాధికమాయ్ నిరతిశయభోగ్యమాన తిరువడికళై యెన్నుతల్; ఉన్నుడైయ నిరతిశయభోగ్యమానస్థానత్తై యెన్నుతల్;

(విదుః) జ్ఞానాధికరా యిరుక్కుమవర్కళ్ అఱియా నిఱ్పర్కళ్; నిత్యమాయ్, ప్రధానాదధికమాయ్, నిరతిశయభోగ్యమా యిరుప్ప తొరునాడు ఉణ్డెన్ఱుమ్, అన్దదేశత్తే, (౩) "శ్రియాసార్ధం జగత్పతిః - ఆస్తే" ఎన్గిఱపడియే యిరుప్పతొరు విగ్రహముణ్డెన్ఱుమ్ అఱివార్ సకలవేదాన్తతాత్పర్యమ్ కైప్పట్టసర్వజ్ఞరిఱే.

అపేక్షిక్కిఱవన్ తన్ శిఱుమైయై ప్పార్త్తుమ్ అవనుడైయ నిరుపాధిక స్వాతన్త్ర్యత్తై ప్పార్త్తుమ్ అర్థియాతే ఇజ్ఞత్తై వైలక్షణ్యత్తై క్కొణ్డాడుకిఱాన్, కరుత్తఱిన్దు అగ్గే పోకవిడుకైక్కాక; ఒరుత్తన్కైయిలే ఎలుమిచ్చమ్పళమిరున్దాల్ అతిన్నన్మైయాలే ఒరుత్తన్ అత్తై క్కొణ్డాడినాల్ ఉదారనానవన్ ఎతిర్త్తలైయిల్ నినైవఱిన్దుకొడుక్కుమాపోలే; సఙ్గ్రహపక్షత్తిల్; "మహాపురుష" ఎన్గిఱపదత్తినుడైయ వ్యాఖ్యానమా యిరుక్కిఱతు. (౭)

(౧) ౧-౫-౨. (౨) తి-వాయ్-౨-౮-౪.
(౩) శైవే.

అహంభీతోస్మి దేవేశ సంసారేస్మిన్ భయావహే।
పాహిమాం పుండరీకాక్ష నజానే శరణంపరమ్॥ (౫)

(పదవురై.) దేవేశ-దేవర్కళుక్కు త్తలైవనే! భయావహే-భయఙ్కరమాన, అస్మిన్ సంసారే-ఇన్దసంసారత్తిలే, అహమ్-అడియేన్, భీతో౽స్మి-అఞ్జిక్కిడక్కిఱేన్, పుణ్డరీకాక్ష-శెన్దామరైక్కణ్ణనే! మామ్-అడియేనై, పాహి-రక్షిత్తరుళ్; పరం శరణమ్-ఉన్నైయొழிయ వేఱొరుపుకలై, నజానే-అఱికిఱిలేన్. (౫)

(౫-శ్లో-వ్యా) (అహంభీతోస్మి) ఇత్యాది. కీழ్శ్లోకత్తిలే పరమపదత్తిల్ భోగ్యతైయై యనుసన్ధిత్తాన్; అన్ద భోగ్యతానుసన్ధానత్తాలే సంసారత్తిలే పొరున్దాతపడియాన భయమ్పిఱన్దతు. అన్దభయనివృత్తియై ప్పణ్ణియరుళవేణుమెన్ఱు అపేక్షిక్కిఱతు ఇశ్లోకమ్.

సంసారభయనివర్తక నిఱే శరణ్యనావాన్. సంసారత్తై యుళ్ళపడియఱిన్దవనుక్కుమ్ సంసారమ్ భయస్థానమా యిరుక్కుమ్. స్వరూపత్తై యుళ్ళపడి యఱిన్దవనుక్కుమ్భయస్థానమాయిరుక్కుమ్; అవ్వోపాతి ప్రాప్యభూమియిల్ భోగ్యతైయై యనుసన్ధిత్తాలుమ్ భయస్థానమా యిరుక్కుమిఱే

(భయావహే-అస్మిన్ సంసారే-అహంభీతోస్మి) సంసారమాకిఱతేతు; అతు భయావహమా యిరుక్కిఱపడి యెజ్ఞనేయెన్నిల్;- అవిద్యా కర్మవాసనారుచి ప్రకృతిసమ్బన్ధఙ్గళ్-సంసారమాకిఱతు. అవిద్యైయాకిఱతు-అజ్ఞానమ్, అతాకిఱతు-ప్రకృ శరీరత్తి లహంబుద్ధియుమ్ శరీరానుబన్ధియాన పదార్థత్తిల్ మమతాబుద్ధియుమ్; (౧)"అ

---

(౧) వి-పు-౬-౭-౧౧.

నాత్మన్యాత్మబుద్ధిర్యా అస్వే స్వమితియామతిః" ఎన్డ్రానిఱే శ్రీ పరాశరభగవాన్; (౧) "యానేయెన్నై యఱియకిలాతే యానే యెన్డనతే యెన్డిరున్దేన్" ఎన్ఱుమ్, పిఱర్కుక్ ఉపదేశిక్కుమిడత్తి లుమ్, (౨) "నీర్ నుమతు" ఎన్ఱుమ్ అరుళిచ్చెయ్‌తారిఱే ఆళ్వారుమ్; అహఙ్కారమ్-శేషత్వత్తై యళిక్కైయాలే భయావహమ్; మమ తై-భగవద్విషయత్తిల్ భోగ్యతైయై యళిక్కైయాలే భయావహమ్.

పుణ్యపాపరూపమాయిత్తు కర్మమిరుప్పతు. పాపమ్-నర కాద్యనుభవత్తుక్కు హేతువాకైయాలే భయావహమ్. పుణ్యమ్-భయావహమానపడి యెన్నెన్నిల్, పుణ్యఫలమావతు - స్వర్గాద్యను భవఙ్గళిఱే. అవై స్వరూపత్తై నశిప్పిక్కుమ్‌కడవ అహఙ్కార మమ కారత్తై వర్ధిప్పిక్కైయాలే భయావహమ్ అనర్థహేతువాన శబ్దాది కళిలే మూట్టుకైయాలే భయావహమ్.

దేహసమ్బన్ధమ్—ఆధిరూపత్తాలుమ్ వ్యాధిరూపత్తాలుమ్ పరిభవరూపత్తాలుమ్ శీతోష్ణాదికళాలుమ్ భయావహమ్; ఇప్ప డికళాల్ రుచివాసనైకళుమ్ భయావహఙ్గళ్; ఎఙ్ఙనేయెన్నిల్, ఆది భరతన్ సమాధిదశైయిలే మానిన్పక్కలిలే రుచిపిఱన్దు మానాయ్ ప్పిఱన్దానిఱే. అతుతనక్కడి విషయాన్తరప్రావణ్య మన్ఱు; రక్షకత్వ వాసనైయాలే యిఱే. ఆకైయాలే వాసనారుచికళుమ్ భయావహ ఙ్గళ్, దృష్టివిషమ్పోలే రుచితానే భయావహమాయిరుక్కుమపడిః అతాకిఱతు-సంసారికళుక్కు విట్టిల్‌పోలే అహఙ్కారత్తై యాదరిత్తు మేల్ విళున్దు వర్త్తిక్కైయాలే కాణ్గైతానే భయావహమా యిరు

---

(౧) తి-వాయ్-౨-౯-౯. (౨) తి-వా-౧-౨-౩.

క్కుమిఱే. (౧) "భూమౌ నిపాత్యమానోఽద్య రక్షరాస్తే స్వప న్నివ" ఎన్ఱు మత్తైయిల్ నిన్ఱుమ్ భూమియిల్ విழுకిఱవన్ నడువే యుళ్ళకొమ్బుకళైప్పోలే యిఱే, సంసారికళ్ వరుకైయాలే వసర్త్తై ప్పఱ్ఱి బుద్ధిపణ్ణాతే సుఖిక్కిఱపడి; (౨) "సలమన్ద మిల్లతోర్ నాడు" ఎన్ఱ ఒరువిభూతియాక మున్ఱపజ్జ సుఖమాయిరుక్కుమాపోలేయిఱే ఇజ్గుమ్ కట్టపజ్జ భయావహమా యిరుక్కుమ్పడి.

(అహం స్థితోఽస్మి) సంసారత్తై అనన్తక్లేశభాజనమాక వనుస న్ధిత్తనాన్ భయప్పడానిన్ఱేన్ వర్తమాన నిర్దేశత్తాలే భయనివృ త్తిక్కు ఓర్ అవకాశమ్ కాణ్గిఱిలేన్. సంసారత్తిల్ భయనివృత్తిక్కు అవకాశముణ్డోవెన్నిల్, ఈశ్వరన్ పక్కలిలే న్యస్తభరనా యిరు క్కుమవన్ నిర్భ(ర)యనా యిరుక్కుమిఱే; అతువు మెనక్కు అభ యస్థాన మాకిఱతిల్లై; ప్రాప్తి లతిప్రావణ్యత్తాలే త్వరై పిఱన్దవ నుక్కు అధ్యవసాయత్తాలే ధరిక్కవొణ్ణాతిఱే. (౩) "కళైకణ్ మఱ్ ఱిలేన్" ఎన్ఱుమ్, (౪) "నాకణ్ణై మిఱై నమ్పిరాన్ శరణే శరణ్ నమక్కు" ఎన్ఱుమ్ అధ్యవసితరాన వాழ்వార్ (౫) "అన్దమిల్ పేరి న్బత్తడియరో డిరున్దమై" ఎన్ఱు అద్దేశవిశేషత్తిల్ భోగ్యత్తైయె సాక్షాత్కరిత్తు, అనన్తరమ్ (౬) "మునియే నాన్ముకనే" ఎన్ఱు కూప్పి ట్టారిఱే.

(దేవేశ) (౭) "అయర్వఱు మమరర్కళ్" ఎన్గిఱపడియే నీయు మవర్కళుమాయ్ అజ్గే కళిత్తుత్తిరియానిఱ్క అవర్కళోపాతి భోగత్తుక్కుమ్ యోగ్యనా యిరుక్కిఱ నాన్ ఇజ్గే క్లేశప్పడుకై

(౧) (౨) తి-వాయ్-౨-౭-౪. (౩) తి-వాయ్-౫-౭-౧.
(౪) తి-వాయ్-౫-౧౦-౧౧ (౫) తి-వాయ్-౧౦-౯-౧౧.
(౬) తి-వాయ్-౧౦-౧౦-౧. (౭) తి-వాయ్-౧-౧ ౧.

దేవర్క్కు ప్పోరుమో ? పిరాట్టియుమ్ భయస్థానమాన లఙ్కైయిలే యిరున్దవిడత్తిలే (౧) "హా రామ హా లక్ష్మణ" ఎన్ఱాళిఱే. (౨) "ఇమైయోర్ తలైవా" ఎన్ఱుమ్, (౩) "విణ్ణుళార్ పెరుమానేయో' ఎన్ఱుమ్ అరుళిచ్చెయ్తారిఱే ఆఴ్వార్.

(మాంపాహి) "యోగానాం పరమాం సిద్ధిమ్" ఎన్గిఱపడియే అద్దేశత్తిల్ భోగ్యత్తైయె యనుసన్ధిత్తు మేల్విఴున్దవెన్నై; (౪) "ఏహి పశ్య శరీరాణి" ఎన్నుమాపోలే వడివైక్కాట్టుకిఱానెన్ఱుమామ్; (పాహి) శరీరసమ్బన్ధత్తై యఱుత్తు అర్చిరాదిమార్గత్తాలే నిర్భయమానదేశత్తిలే కొణ్డుపోక వేణుమ్.

(పుణ్డరీకాక్ష) ఉన్నుడైయ వాకర్షకమాన తిరుక్కణ్గళాలే ఎన్నైక్కుళిరనోక్కి యరుళవేణుమ్, నాన్ ఎన్నుడైయ భయనివృత్తిక్కు యత్నమ్ పణ్ణుమన్ఱో నేర్త్తియుళ్ళతు. దేవర్ శెయ్తరుళుమిడత్తిల్ అనాయాసమన్ఱో? కీఴ్ చ్చొన్న వాశ్రయణీయమాన వాత్సల్యాదికళుమ్ ఫలసిద్ధిక్కుడలాన జ్ఞానశక్త్యాదికళుమ్ వేణుమో ఎన్నై రక్షిక్కైక్కు. ముతల్ "జితం తే పుణ్డరీకాక్ష" ఎన్ను మెనక్కు ప్పుఱమ్బుళ్ళ వస్త్వపరత్తైయె త్తవిర్త్తాప్పోలే భయత్తైయుమ్ పోక్కి రక్షిత్తరుళవేణుమ్.

(నజానే శరణం పరమ్) [పరం శరణం నజానే] ఉన్నైయొఴియ వేఱొరుపాయ మఱికిఱిలేన్; (౫) "నిదిధ్యాసితవ్యః" ఎన్ఱు శ్రుతికళ్ శొన్నాలుమ్ (౬) "మన్మనాభవ మద్భక్తః" ఎన్ఱు రక్షకరాన దేవరీర్ అరుళిచ్చెయ్తాలుమ్ నాన్ వేఱొరుపాయ మఱికిఱిలేన్;

(౧) రా-సు-౨౮-౮. (౨) తిరువి-౧. (౩) తి-వాయ్-౩-౧-౫.
(౪) రా-అ-౬-౧౬. (౫) బృహ-౬-౫-౬. (౬) గీ-౧౮-౬౫.

కాలేష్వపిచ సర్వేషు దిక్షుసర్వాసుచాచ్యుత ।
శరీరేచ గతౌచాపి వర్తతేమేమహాద్భయమ్॥		౯

అతుక్కు హేతు వెన్నెన్నిల్, చేతననోడు అవనుక్కు ఉపకరణ మాన కరణ్గళోడు వాశియఱ దేవరథీన మాకైయాలే, "నమస్తేస్తు" ఎన్ఱుమ్, "హృషీకేశ" ఎన్ఱుమ్ అనుసన్ధిత్తవనిఱే. (౧) "మత్తస్స్మృతిర్జ్ఞాన మపోహనఞ్చ" ఎన్ఱిఱే దేవర్ వార్తైయుమ్. సఙ్గ్రహపక్షత్తిల్, ఇశ్లోకమ్ "పుణ్డరీకాక్ష"ఎన్గిఱ పదత్తినుడైయ వివరణమ్.

(పదవురై) అచ్యుత-ఆశ్రితర్కళై నళువవిడాతవనే! సర్వేషు కాలేష్వపిచ-ఎల్లాకాలఙ్గళిలుమ్, సర్వాసుదిక్షుచ-ఎల్లాదిక్కుకళిలుమ్, శరీరేచ-శరీరత్తిలుమ్, గతావపిచ - శరీరాన్తరగతియిలుమ్, మే-అడియేనుక్కు, మహత్ భయమ్-మిక్కున్ద భయమానతు, వర్తతే-ఇరానిన్ఱతు.		(౯)

(౯-శ్లో-వ్యా) (కాలేష్వపిచే త్యాది) "నజానే శరణం పరమ్" ఎన్నలామో? ఆత్మావుక్కు ఉజ్జీవనహేతువాన ఉపాయఙ్గళై శాస్త్రముఖత్తాలే యుణ్డాక్కివైత్తు అతుక్కుమేల్ అల్పవ్యాపారత్తినాలే సకల దురితఙ్గళుమ్ నశిక్కుమ్పడియాక పుణ్యకాలమ్, పుణ్యక్షేత్రమ్ ముతలానవఱ్ఱై యుణ్డాక్కివైత్తిలోమో?; వేఱుపాయాన్తరఙ్గళు ముణ్డాక వఱికిఱితిలే నెన్నలామో వెన్నిల్; అవఱ్ఱినుడైయ సద్భావత్తై యిల్లై యెన్గిఱేనల్లేన్; అవఱ్ఱిలే యిఴిన్ద నాన్ నిత్యసంసారియాన నానాకైయాలే మున్బు సొన్ననిలైయుమ్ కెడుమెన్ఱు శొన్నేనెన్గిఱాన్; ఇత్తాల్ ఉపాయాన్తర పరిత్యాగపూర్వక

(౧) గీ-౧౫-౧౫.

మాయిరుక్కుమ్ సిద్ధోపాయపరిగ్రహ మెన్నుమత్తై చ్చొల్లుకిఱతు. ఇప్పడి నిరపేక్షోపాయభూతనితే శరణ్యనావాన్.

(కాలేష్వపిచ) పుణ్యమాన అయన విషువాదికళిలుమ్, అవత్తై విశేషిక్కుమ వర్ధోదయాదికాలఙ్గళిలుమ్; అతాకిఱతు-ఇవ్విలక్షణ కాలఙ్గళిలే సేతుదర్శనస్నానఙ్గళిలే పణ్ణుమ్ తీర్థదానాదికళుక్కు సకల పాపవిమోచనాదికళై చ్చొల్లక్కడవతిఱే. (౧) "కృతఘ్నోపి విశుధ్యతి"-"ఎన్ఱు గోఘ్నేచైవ సురాపేచ చోరే భగ్నవ్రతేతథా। నిష్కృతి ర్విహితాసద్భిః కృతఘ్నే నాస్తి నిష్కృతిః॥ ఎన్గిఱపడియే ప్రాయశ్చిత్తమిల్లైయెన్గిఱకృతఘ్ననుడైయ పాపముట్పడపోమెన్ఱతు. (సర్వేష్వపి) "అశ్వత్థం సిన్ధురాజంచ సదా సేవేతనస్పృశేత్। మన్దవారే స్పృశేత్పూర్వ మపరం పర్వణిస్పృశేత్" ఎన్ఱు అపర్వణికడల్ తీణ్డలాకాతెన్నుమ్ నియమమిన్ఱిక్కే పర్వకాలముమ్ సేవిక్కలా యిరుక్కుమ్ గఙ్గాదితీర్థఙ్గళై సముచ్చయిక్కిఱతు.

(దిక్షు) సకల పావనఙ్గళాక చ్చొల్లుమవైత్త విడైయొత్తియ (౨) "దేశోయం సర్వకామధుక్" ఎన్గిఱపడియే ప్రథమత్తిలే పావనమాయ్, పిన్బుభగవత్ప్రాప్తిక్కు సాధకముమాయ్, పిన్బుభోగ్యముమాయిరుక్కుమ్ పుణ్యదేశమ్ ముతలాన దేశఙ్గళై సముచ్చయిక్కిఱతు. (౩) "మధురానామనగరీ పుణ్యాపాపహరీశుభా" ఎన్నక్కడవతిఱే. (సర్వాసుచ) ఇత్తాల్ అవతరిత్తరుళిన దేశఙ్గళై యొత్తియ భగవత్సన్నిధిమాత్రాతసాళగ్రామమణ్డలమ్ ముతలాన దేశఙ్గళై సముచ్చయిక్కిఱతు.

(శరీరేచ) కీళ్చ్చొన్న దేశఙ్గళిల్ పణ్ణుముపాయానుష్ఠానత్తుక్కాక (౪) "శరీరమాద్యం ఖలుధర్మసాధనమ్" ఎన్ఱుమ్, (౫) "వి

(౧)
(౨) గారుడే.
(౩)
(౪)
(౫) విష్ణుతత్త్వే

చిత్రౌ దేహసమ్పత్తిరీశ్వరాయనివేదితుమ్" ఎన్ఱుమ్ శొల్లప్పడుకైయాల్ ఇన్దశరీరమ్ ఎనక్కు వ్యర్థమాకాదొన్ఱతాకై.

(గతౌచ) (౧) "స్వధర్మే నిధనం శ్రేయః పరధర్మో భయావహః" ఎన్గిఱపడియే సాధనానుష్ఠానమధ్యే మరణముణ్డానాలుమ్ శరీరాన్తరత్తిలే తలైక్కట్టుమ్బడియాన శరీరాన్తరగతియుమ్ ఎనక్కు వ్యర్థమ్; [గతౌ] శరీరాన్తరగతౌ; అపిశబ్దత్తాలే అనుష్ఠేయమాన కర్మజ్ఞానభక్త్యాదికళై చ్చొల్లిఱ్ఱైన్నుతల్, మున్బుపోన శరీరఙ్గళై సముచ్చయిక్కిఱతెన్నుతల్; మున్బు పరిగ్రహిత్తు ప్పోకట్ట శరీరఙ్గళ్ వ్యర్థమానవోపాతి వర్తమానశరీరముమ్ వ్యర్థమెన్ఱు కరుత్తు.

(మే మహద్భయమ్) ఇవై వ్యర్థమానవళవేయల్ల దేశకాల శరీరఙ్గళిలుమ్ ఇవఱ్ఱైప్పఱ్ఱి నిన్ఱనుష్ఠిక్కుమ్ కర్మయోగాద్యుపాయభయమ్ వర్తియానిన్ఱతు; భయమ్ వర్తిప్పానెన్నెన్నిల్, మున్బు దేవర్ తిరువడికళై ఉపాయమాక ప్పఱ్ఱి వర్తిక్కైయాలే దేవరుడైయ ఇరక్కముమ్ కెడుమెన్ఱు ఇవై భయావహమాకాన్ఱన;

అనుకూలమానవై భయస్థానమానవానెన్నెన్నిల్; స్వీకరిత్త వుపాయమ్ శేషోక్తైసహియామైయాలే; ముతలిలే "త్వామేవ శరణం ప్రాప్య" ఎన్ఱవనిత్తే; (౨) "తమేవ" ఎన్ఱితే శాస్త్రవిధానముమ్; (౩) "మామేకమ్" ఎన్ఱితే శరణ్యానుష్ఠేయ వాక్యముమ్; (మహత్ భయంవర్తతే) "భయావహే" ఎన్గిఱ సంసారభయత్తళవన్ఱు ఇన్దభయమ్; విషయాన్తరప్రావణ్యత్తాల్ వన్ద భయత్తళవన్ఱిక్కే సాధనాన్తరానుష్ఠానత్తాల్ వన్ద భయమెన్గై; విషయాన్తరప్రావణ్య

(౧) గీ-౩-౩౫. (౨) గీ-౧౫-౪. (౩) గీ-౧౮-౬౬

త్వత్పాదకమలాదన్యన్న మేజన్మాన్తరేష్వపి।
నిమిత్తంకుశలస్యాస్తి యేనగచ్ఛామి సద్గతిమ్॥ ౧౦

త్తాల్ సన్దభయత్తుక్కు ఈశ్వరన్ కృపైయై పుత్ఫలామ్. అత్తై యుమ్ నఱువుమ్పడి పణ్ణుకిఱతి ఆ సాధనాన్తరపరిగ్రహమ్;

(అచ్యుత) ఇప్పడి సర్వోపాయశూన్యరా యిరుప్పారైయుమ్ నఴువవిడాత స్వభావత్తాలే యిఱే దేవర్క్కు "అచ్యుత" ఎన్గిఱ తిరునామముణ్డాయిత్తు; "యస్మాత్ ప్రాప్తాః నచ్యవన్తే సోచ్యుతః" ఎన్గిఱ తిరునామత్తుక్కు నిర్వాహమ్; (౧) 'ద్వారకానిలయాచ్యుత" ఎన్ఱు దేవరై విశ్వసిత్తుక్కైయై విట్టవళై, అద్దశైయిల్ విడాతవరిఱే దేవర్; (౨) "త్వత్ప్రసాదాన్మయాచ్యుత' ఎన్ఱు శొల్లక్కడవతిఱే; సర్వసఙ్గ్రహపక్షత్తిల్ "నమస్తే" ఎన్గిఱ పదత్తుక్కు శేషమాకక్కడవతు. అన్ద ప్రపదనముమ్ ఉపాయాన్తరనివృత్తిపూర్వకమాకైయాలే. (౯)

(పదవురై) యేన-యాతొరుమఙ్గళత్తాలే, సద్గతిమ్-శిఱన్దగతియై, గచ్ఛామి-అడియేన్ అడైవేనో; తస్యకుశలస్య-అప్పడిప్పట్టమఙ్గళత్తుక్కు, నిమిత్తమ్-హేతువానతు, త్వత్పాదకమలాత్ అన్యత్-దేవరీరుడైయ తిరువడిత్తామరైకళిఱ్కాట్టిలుమ్, మే-అడియేనుక్కు, జన్మాన్తరేష్వపి నాస్తి-ఎన్దజన్మత్తిలుమ్ఇల్లై. (౧౦)

(౧౦-శ్లో-వ్యా) (త్వత్పాదకమలా దిత్యాది) ఉపాయోపేయఙ్గళిరణ్డుమ్ నామే యానాలుమ్, అనాదికాలమ్ ఇప్పడి విషయప్రవణనాయ్ నమ్పక్కలిలే విముఖనాయ్ పోన్ద సంసారిక్కు విష

(౧) భార-సభా ౬౬-౪౧. (౨) గీ-౧౮-౭౩.

యవై ముఖ్యపూర్వకమాక నమ్పక్కలిలే ఆభిముఖ్యమ్పిఱక్కైక్కడి యాన ప్రథమసుకృతమ్ ఇవన్ తలైయిలేయాక వేణ్డావో? ఇస్సుకృతత్తాలే ఆభిముఖ్యమ్ పిఱన్దాల్ పిన్నన్రో యథాజ్ఞానమ్ పిఱప్పతు; అన్ద జ్ఞానత్తాలేయన్రో త్యాజ్యోపాదేయవిభాగమ్ పిఱప్పతు త్యాజ్య నివృత్తిపూర్వకమాన ప్రాప్యసిద్ధిక్కు ఉపాయ మపేక్షితమావతు పిన్నన్రో? అత్తాలేయన్రో ప్రాప్యసిద్ధి; ఇతెల్లాత్తుక్కు మడియాన ప్రథమసుకృతమ్ ఇవన్కైయాలే యాక వేణ్డాన్రో వెన్నిల్; అన్ద సుకృతముమ్ దేవర్ తిరువడికళే ఎనక్కు, వేఱొన్రై యెన్గిఱతు; ప్రాప్యప్రాపకఙ్గళ్ అవనేయెన్ను కీழ్ఉక్తమానపర్థత్తై నిగమిక్కిఱతు ఎన్నుమామ్; 'తవ చరణద్వన్ద్వం వ్రజామి' ఎన్నుమ్, 'యోగానాం పరమాం సిద్ధిం పరమం తేపదం విదుః" ఎన్నుమ్ ప్రాప్యప్రాపకఙ్గళ్ కీழ్ఉక్తమిఱే.

(త్వత్పాదకమలాదన్యత్- కుశలస్య నిమిత్తం మే నాస్తి) దేవర్తిరువడికళ్ ప్రాప్యముమాయ్ ప్రాపకముమానవోపాతి ప్రథమసుకృతముమ్ ఎనక్కు దేవర్తిరువడికళై యొழிయ వేఱిల్లై, "త్వదన్యత్ కుశలస్య నిమిత్తమ్ మే నాస్తి" ఎన్నపుమాయిరుక్క "పాదకమలమ్" ఎన్గిఱ పదద్వయఙ్గళ్ ప్రాప్యప్రాపకఙ్గళై స్మరిప్పిక్కిఱన. కమలపదమ్ - భోగ్యత్తైయై స్మరిప్పిక్కిఱవోపాతి, పాదపదమ్-ఉపాయత్తై స్మరిప్పిక్కిఱతు; "చరణద్వన్ద్వం శరణంప్రపద్యే" ఎన్ను తిరువడికళైయిఱే ఉపాయమాకచ్చొల్లిఱ్ఱు; (కుశలస్య నిమిత్తమ్) మఙ్గళరూపమాన వుపాయసిద్ధిక్కు హేతువాన ప్రథమసుకృతమ్. చేతననుక్కు మఙ్గళరూపమాయిఱే ఇవ్వుపాయమ్ రసిత్తిరుప్పతు; (౧) "బహూనాం జన్మనామన్తే జ్ఞానవాన్మాం ప్రపద్యతే"

(౧) గీ-౭-౧౯.

ఎన్గిఱపడియే ఉపాయసిద్ధిహేతువాయ్ అనేకజన్మ సుకృతసాధ్యమా యిరుక్కిఱ భగవజ్ఞ్ఞానమాకిఱ ప్రథమసుకృతమ్ "త్వత్పాదకమలాదన్యన్నాస్తి" ఎన్నక్కడవన్గో వెన్నిల్, (మే నాస్తి) అజ్ఞ్ఞానియానాలుమ్ ఎనక్కు తిరువడియొழிయ వేఱిల్లై; అతువెన్నన్నిల్; సుకృతకార్యమావతు-శబ్దాదివిషయప్రావణ్యత్తిల్ నిన్ఱుమ్ మీట్టు ఇవ్వాత్మావుక్కు భగవదాభిముఖ్యత్తై ప్పిఱప్పిక్కైయిఱే; అతు "జితన్తే పుణ్డరీకాక్ష" ఎన్గిఱపడియే ఇవ్వర్థమ్ దేవరழுకాలే పిఱన్ద పిన్బు అన్ద సుకృతమ్ ఎనక్కు దేవర్ తిరువడికళే;

(జన్మాన్తరేష్వపి) ఇన్ఱైక్కాట్టి మీట్టైతువుమ్ జన్మాన్తరఙ్గళి లొయసుకృతవిశేషముణ్డాయ్ అతిన్ ఫలమానాలొవెన్నిల్, విషయప్రవణనై మీట్కైక్కు ఒరుసుకృతాపేక్షై యిల్లామైయాలే అతువుమ్ వేణ్డువతిల్లై, (౧) "ఎన్నానిలై నడువేవన్దుయ్యక్కొళ్కిన్ఱ నాతనై" ఎన్ఱు ఆழ்வ్వారరుళిచ్చెయ్తతుక్కుమ్ అడి ఇతువిఱే.

[యేన కుశలేన సద్గతింగచ్ఛామి] "సద్గతి" ఎన్గిఱతు విలక్షణమానప్రాప్యమ్; అతావతు-"యోగానాం పరమాం సిద్ధిం పరమం తే పదం విదుః" ఎన్గిఱ పరమపదమ్. 'యేన కుశలేన సద్గతింగచ్ఛామి, తస్య కుశలస్య నిమిత్తం జన్మాన్తరేష్వపి త్వత్పాదకమలాదన్యత్ మేనాస్తి" ఎన్ఱన్వయమ్. నిగమనభాగత్తిలే "యేన ఉపాయేన సద్గతిం గచ్ఛామి, తస్య సద్గతిరూపస్య కుశలస్య హేతుభూత ముపాయం జన్మాన్తరేష్వపి త్వత్పాదకమలాదన్యత్ మేనాస్తి" ఎన్ఱపడి

(౧) తి-వాయ్-౧-౭-౫.

విజ్ఞానం యదిదం ప్రాప్తం యదిదం స్థానమార్జితమ్ ।
జన్మాన్తరేఽపి మే దేవ మాభూత్తస్య పరిక్షయః ॥ ౧౧

సఙ్గ్రహాపత్తిల్, "పూర్వజ" ఎన్గిఱపదత్తినుడైయ వివరణమాయిరుక్కిఱతు. (౧౦)

(పదవురై) దేవ-స్వామిన్, మే-అడియేనుక్కు, యదిదం విజ్ఞానమ్-'నీయేపుకల్' ఎన్గిఱ యాతొరుజ్ఞానమానతు, ప్రాప్తమ్-కిడైత్తిరుక్కిఱతో, యదిదం స్థానమ్-యాతొరు స్థితియానతు, ఆర్జితమ్-సమ్పాదిక్కప్పట్టిరుక్కిఱతో, తస్య-అవ్విరణ్డుక్కుమ్, పరిక్షయః-లోపమానతు, జన్మాన్తరేఽపి-జన్మాన్తరత్తిలుమ్, మాభూత్-ఉణ్డాకాతొఴియవేణుమ్ (౧౧)

(౧౧ శ్లో-వ్యా) (విజ్ఞానమిత్యాది) ప్రాప్యప్రాపకఙ్గళుమ్, అతుక్కడియాన సుకృతముమ్ నామేయాకిలుమ్ ఉపాయభూతనాన నాన్ మేల్ శెయ్యవేణ్డువతెన్నెన్నిల్; పిఱన్దవిజ్ఞానముమ్ జ్ఞానమడియాకప్పిఱన్ద వ్యవసాయముమ్ నశియాతొఴియప్పెఱిల్ "యోగానాం పరమాం సిద్ధిం పరమం తే పదం విదుః" ఎన్గిఱ ప్రాప్యభూమియిలే పోకవుమ్ వేణ్డా; భయావహమాన సంసారనివృత్తియుమ్ వేణ్డా, ఎనక్కు ఎన్ఱుమొక్క ఇతువే అమైయుమెన్గిఱతు.

(విజ్ఞానమ్) విలక్షణమాన జ్ఞానమ్; సర్వాధికమాన ప్రాప్యవిషయమాకవుమ్, సర్వాధికమాన ప్రాపకవిషయమాకవుమ్ పిఱన్ద జ్ఞానమ్; ప్రాప్యఙ్గళిల్ భగవత్ప్రాప్తిక్కు అవ్వారుకాయిరుప్పతొరు ప్రాప్యమిల్లాతాప్పోలే, సాధనఙ్గళిలుమ్ సిద్ధోపాయత్తుక్కు అవ్వారుకాయిరుప్పతొన్ఱిల్లైయిఱే,

(యదిదం జ్ఞానమ్) ప్రమాణసిద్ధముమాయ్ హృదయకమలత్తిలే సన్నిహితముమా యిరుక్కిఱజ్ఞానమ్. వేదాన్తఙ్గళిలే ప్రాప్యముమ్ ప్రాపకముమ్ ఈశ్వరనేయెన్ఱు ప్రసిద్ధమిఱే. (౧) "ఆనన్దమయః" ఎన్ఱుమ్, (౧) "రసోవై సః" ఎన్ఱుమ్, (౨) "సర్వగన్ధస్సర్వరసః" ఎన్ఱుమ్ ప్రాప్యమాక ప్రసిద్ధమిఱే. (౩) "యో బ్రహ్మాణం విదధాతిపూర్వమ్" ఎన్ఱు తుడఙ్గి, (౩) "ముముక్షుర్వై శరణమహం ప్రపద్యే" ఎన్ఱుమ్, (౪) "తస్మాన్న్యాసమేషాం తపసా మతిరిక్తమాహుః" ఎన్ఱుమ్, (౧) "ఏషహ్యేవా నన్దయాతి" ఎన్ఱుమ్ ఉపాయమాకవుమ్ ప్రసిద్ధమిఱే. (ప్రాప్తమ్) ప్రయోజనాన్తరపరర్క్కుమ్ సాధనాన్తరనిష్ఠర్క్కుముట్పడ ఉన్నాలే ప్రాపిక్కప్పట్టతు.

(యదిదంస్థానమాశ్రితమ్) "స్థానమ్" ఎన్ఱు-స్థితి, అతాకిఱతు-ఇన్ద జ్ఞానవిషయమాన అధ్యవసాయమ్; "యదిదమ్" ఎన్ఱు ప్రదేశాన్తరత్తిల్ ప్రసిద్ధియైయుమ్ స్వహృదయసన్నిధియైయుమ్ శొల్లుకిఱతు; (౫) "వ్యవసాయాదృతే బ్రహ్మ నాసాదయతి తత్పరమ్" ఎన్నక్కడవతిఱే. (౬) "నాకణైమిశై నమ్బిరాన్ శరణేశరణ్ నమక్కు" ఎన్ఱారిఱే ఆళ్వారుమ్. (ఆశ్రితమ్) భగవత్ప్రసాదసిద్ధమాకైయాలే జ్ఞానత్తై ప్రాప్తమెన్గిఱతు, అధికారివిశేషణమాయ్ ఈశ్వరనై యర్థిత్తే నామ్ పురుషార్థమాక పెఱవేణ్డువతొన్ఱాకైయాలే అధ్యవసాయత్తై ఆశ్రిక్కప్పట్టతెన్గిఱతు.

(జన్మాన్తరేపి) ఇజ్జన్మమ్ నశిత్తాలుమ్, ఇన్ద జ్ఞానాధ్యవసాయఙ్గళ్ నశియా తొழியవేణుమెన్గిఱతు. ఇత్తై ప్పురుషార్థమాక వపే

---

(౧) తై-ఆ. (౨) ఛా-౩-౧౪-౨. (౩) శ్వే-౬.
(౪) తై-నా. (౫) (౬) తి-వాయ్-౫-౧౦-౧౧.

క్షిప్పాయై క్కణ్డాయోమే ఎన్న; (మే) ఎనక్కు ఇతువే పురుషార్థమ్, తా న్దామ్ అర్థిత్తతన్ఱో పురుషార్థమావతు. (దేవ) అర్థిప్పారుణ్డానాలుమ్ నామ్ పురుషార్థమాక క్కొళ్ళత్తు ప్పోరువ త్తొన్ఱన్ఱో వెన్న; (దేవ) సంసారికళై ప్పోలే ఎన్నై క్కొణ్డు అఱియాతొழியవేణుమ్. లీలారస మనుభవిక్కైక్కు విషయభూతర్ సంసారికళన్ఱో?

(తస్య) జ్ఞానాధ్యవసాయఙ్గళుక్కుణ్డాన ఐకణ్యత్తాలే, ఏకవచనత్తాలే శొల్లుకిఱతు (పరిక్షయో మాభూత్) జ్ఞానత్తుక్కు పరిక్షయమాకిఱతు-విస్మృతి, అధ్యవసాయత్తుక్కు పరిక్షయమాకిఱతు-వినాశమ్, జ్ఞానవిస్రమ్భఙ్గళుక్కు విస్మృతివినాశ మిన్ఱిక్కే యొழியవేణుమెన్గిఱతు.

కీழ் పరమపదత్తే కొడుపోక వేణుమెన్ఱపేక్షిత్తుమ్ భయావహమాన సంసారత్తై త్తవిర్త్తు త్తరవేణుమెన్ఱపేక్షిత్తుమ్వైత్తు జ్ఞానాధ్యవసాయఙ్గళై అమైయుమెన్ఱెన్ఱతు, ఇవర్ క్రినుమైయ రస్యత్తైయాలే; ఉపకారస్మృతియాలే ఆచార్యన్ పక్కల్ పిఱన్ద భోగ్యతాతిశయత్తాలే (౧) "తేవుమత్తఱియేన్" ఎన్న ప్పణ్ణిత్తిత్తే; సంసారికళై దర్శిత్తాల్ జ్ఞానాధ్యవసాయఙ్గళ్ ముక్త్రాప్యస్థలమ్బోలేయిఱ్ఱైయిరుప్పతు; (౨) "మేలాల్ పిఱప్పినైమ్పెఱ్ఱు, అడిక్కీழ்క్కుత్తేవ లెన్ఱుమ్ మఱప్పినైయాన్ వేణ్డేన్ మాను" ఎన్ను మాழ்వారుడైయ వార్త్తైక్కు మ్ అడి ఇతువిఱే

సఙ్గ్రహపక్షత్తిలే ఇశ్లోకమ్-"నమస్తే" ఎన్గిఱపదత్తై స్మరిత్తుక్కిడక్కిఱతు. (౧౧)

---

(౧) ౧-శర్లో-౨.   (౨) పెరియతిరువ-౫౭.

దుర్గతావపిజాతాయాం త్వద్గతో మే మనోరథః।
యదినాశం నవిన్దేత తావతాస్మి కృతీసదా॥ ౧౨

(పదవురై) త్వద్గతః-దేవరీర్పక్కత్తిల్ పడిన్దిరుక్కిఱ, మే-అడియేనుడైయ, మనోరథః-మనోరథమానతు, దుర్గతౌజాతాయామపి-మరణదశైయిలుమ్, నాశం నవిన్దేతయది - అழிయాతిరుక్కుమేయాకిల్, తావతా-అవ్వళవాలే, సదా - ఎప్పోతుమ్, కృతీ అస్మి-కృతకృత్యనాకానిన్ఱేన్. (౧౨)

(౧౨-శ్లో-వ్యా) (దుర్గతావపిత్యాది) దుఃఖరూపమానసంసారనివృత్తియుమ్ సుఖరూపమాన దేశప్రాప్తియుమ్ వేణ్డా, అధికారివిశేషణమాన జ్ఞానవిస్రమ్భసిద్ధియాలే పురుషార్థమ్ తలైక్కట్టిన్ఱామో? ఇన్నమ్ "జన్మాన్తరేపి" ఎన్ఱు భగవత్ప్రాప్తివిరోధియాన జన్మత్తై అనుమతిపణ్ణుకైయుమ్ విరుద్ధమన్ఱోవెన్నిల్; క్షేపేక్షిత్తవైయొన్ఱుమ్ వేణ్డా, సంసారియుమాయ్ అతుతన్నిలుమ్ దుర్గతియుమాయ్ చ్చెలానిఱ్కిలుమ్ దేవర్ తిరువడికళిల్ ఉపాయోపేయఙ్గళ్ ముతలాన సకలలాభఙ్గళుమ్ కిడైయాతే మనోరథమాత్రమేయానాలుమ్ స్వవశర్పోలే ఎన్ఱు మొక్క కృతకృత్యనాకానిన్ఱేనెన్గిఱతు.

(దుర్గతావపిజాతాయామ్) దుర్గతియావతు-మనస్సైయొழிయ ఇతరకరణఙ్గళ్ ఉతవాతదశై; అతాకిఱతు-అశక్తియాలే (౧) "ఐయార్కణ్డ మడైక్కిలుమ్" ఎన్గిఱ ఉత్క్రమణదశైయిలుమ్, స్వాపత్తాలే బాహ్యకరణఙ్గళడఙ్గ ప్రపసంహృతమాన స్వప్నదశైయిలుమ్ ఇద్దశైయిలేయాయ్ చ్చెల్లానిన్ఱాలుమ్ (త్వద్గతః) స్వరూపరూప

(౧) తి-వాయ్-౨-౯-౩.

గుణవిభూతికళ్లాక్ష తస్త్రపయేయాక్కి హనమమాన ఉపకరణమ్వకి
కళిలే యడైయప్పట్ట మనోరథమాత్రమాన్నై.

(మేమనోరథః) ఇన్గిన్దతున్రైయిలే చపలముమాయ్అవ్వారుకు
పోక క్షమ నన్ఱికే ఇరుక్కుమ వెన్నుమైయు మనోరదమావతు.
అపేక్షితమాన పురుషార్థమ్ సిద్ధియాదొళిన్దాలుమ్, అత్తిల్ నన్రై
యాలే అవర్ త్రై యెన్గానిత్రైక్కు, సిద్ధి యిన్రికే యిరుక్క మనోరథ
మాత్రమే పురుషార్థమాకి సన్తోషమావెన్నిల్, ఊర్వశియోడే
యనుభవిత్తు పుణ్యక్షయత్తాలే విశ్లేషిత్తు పోన్నవనుక్కు వేఱుశిల
విషయఙ్గళై అనుభవయోగ్యమాక్కినాలుమ్ అవళ్పక్కల్ నెఞ్జై
లాతే అవళ్ తన్నైయే నినైత్తిరుక్కై పురుషార్థమానాపోలే
ఇతువుమ్ కాణుమ్.

అవిలక్షణవిషయత్తిల్ భోగఙ్గళై కాట్టిల్ విలక్షణవిషయ
త్తిల్ మనోరథమాత్రమే రసిక్కుమిఱే. భగవద్విషయత్తిల్ మనో
రథమావతు-(౧) "పితాత్వం మాతాత్వమ్" ఎన్గిఱపడియే సర్వవి
ధబన్ధువుమ్ అవనే యాక వేణుమెన్నుమ్, (౨) 'ఉణ్ణుమ్ శోఱు పరుకు
నీర్ తిన్నుమ్ వెఱ్ఱిలైయుమెల్లామ్ అవనేయాక వేణుమ్" ఎన్నుమ్,
అవనై ప్పెఱుకైక్కు ఉపాయన్ అవనే యాక వేణుమెన్నుమ్ ఇవై
యిఱే.

(యదినాశం నవిన్దేత) ఇమ్మనోరథమ్ విషయాన్తరసాఙ్గ
త్తాలే విచ్ఛేదమైయడైయాతాకిల్; "యది" ఎన్గిఱతు-విషయాన్త
రఙ్గళ్ సామ్రాజ్యమ్పణ్ణుకిఱ సంసారత్తిల్, భగవన్మనోరథత్తుక్కు

(౧) స్తో-ర-౬౦. (౨) తి-వాయ్-౬-౭-౧.

విచ్ఛేదమిన్ఱిక్కే వెయ్దిక్కైయాకిఱ వితుకిడైప్పతొన్ఱనిఱ్కే, ఒరుదేశ లాభత్తాలేఱ్పడ్డ సుఖసిద్ధియోపాతియుమ్ సాంసారికమాన దుఃఖ నివృత్తియోపాతియుమ్ జ్ఞానసిద్ధియోపాతియుమ్ ఇమ్మనోరథసిద్ధియుమ్ భగవత్ప్రసాదాయత్తమెన్ఱు కరుత్తు

(తావతాస్మి కృతీసదా) ఇమ్మనోరథమాత్రత్తాలే కృతకృత్యనాకాస్నిన్ఱేన్, ఎన్ఱు మొఴిక్కు కృతకృత్యనాకానిన్ఱేన్, స్వస్థశరీరనాన పోతోడు రుగ్ణశరీరనానపోతోడు వాసియఱ, (౧) "ఆసీనావా శయానావా తిష్ఠన్తో యత్రకుత్రవా" ఎన్గిఱన్యాయత్తాలే స్థితిశయనాద్యవస్థావిశేషఙ్గళోడు జన్మాన్తరఙ్గళోడు వాసియఱ ప్రాప్యసిద్ధియిల్ప్పోలే ఇమ్మనోరథసిద్ధిమాత్రత్తాలే కృతకృత్యనాకానిన్ఱేనెన్నై, కీఴ్ శ్లోకత్తిల్ ప్రాప్యసిద్ధియిల్ సారస్యమొప్పాలే జ్ఞానమాత్రమే రసిక్కుమెన్గిఱతు; ఇతిల్ అన్దసిద్ధియుమ్ వేణ్డా; తత్సిద్ధ్యర్థమాన మనోరథమాత్రమే యమైయుమెన్ఱు అన్దసారస్యత్తినుడైయ ఎల్లైయై చ్చొల్లుకిఱతు; స్మర్తవ్య విషయసారస్యమిఱే స్మృతిక్కు సారస్యమ్; ఆకైయాలే స్మర్తవ్యభగవద్విషయ సారస్యత్తినుడైయ అవధియిల్లామైయైచ్చొల్లిఱ్ఱాయిత్తు; (౨) "నినైన్దునైన్దుళ్కరైన్దురుకి ఇఱ్ఱు నెక్కుక్కణ్ణిణ్ణాళశు మొఴ్కుముక నినైన్దిరున్దే శిరమమ్తీర్న్దేన్ నేమినెడియవనే" ఎన్ఱు పెరియాఴ్వార్ అరుళిచ్చెయ్తతుక్కు ముతల్ ఇతువేయిఱే,

(౩) "నాహన్తు సఖ్యో భజతోఽపిజన్తూన్ భజామ్యమీషామనువృత్తివృత్తయే। యథాధనో లబ్ధధనే వినష్టే తచ్చిన్తయాన్యన్నిభృతోనవేద॥ ఏవం మదర్థోజ్ఝితలోకవేదస్వానాం హి వో మయ్యనువృత్తయేఽబలాః। మయాపరోక్షం భజతా తిరోహితం

(౧) (౨) పెరి-తిరు-౪-౮. (౩) భాగ-౧౦-౩౨.

న కామకలుషం చిత్తం మమ తే పాదయోస్స్థితమ్।
కామయే వైష్ణవత్వం తు సర్వజన్మసు కేవలమ్॥ ౧౩

మానూయితుం మార్గ్మ్హ తత్ప్రియాం ప్రియాః॥ నపారయేహం సిర వద్యసంయుజాం సుసాధుకృత్యం విబుధాయుమాపివః। యూమా భజః దుర్దరగేహశృఙ్ఖలాం సంవృస్య్తతవః ప్రతియూతుసాధునా” ఎన్ఱిఱే శేషివాక్యైయుమ్ (౧౨)

(పదవురై) తే-ఉన్నుడైయ పాదయోః-తిరువడిగళిల్, స్థితమ్-పొరున్దియిరానిన్ఱుళ్ళ, మమచిత్తమ్- అడియేనుడైయ మనస్సానతు, కామకలుషం న-వేఱొరుఆశైయినాలే కలఙ్గుకిఱతిల్లై; సర్వజన్మసు, ఎల్లాజన్మఙ్గళిలుమ్, వైష్ణవత్వంతు కేవలమ్-ఉనక్కు అడిమైప్పట్టిరుక్కైయైమాత్తిరమ్, కామయే-విరుమ్బుకిన్ఱేన్. (౧౩)

(౧౩-శ్లో-వ్యా) (న కామకలుష మిత్యాది) ఇశ్లోకత్తాల్ నానునక్కు యాయిరుక్కుమ్ పారతన్త్ర్యసుఖమే ఎనక్కు ప్రాప్యమెన్గిఱతు; కీழే పరమపదత్తై ప్రాప్యమెన్ఱుమ్, సంసారభయత్తైప్పోక్కత్తరవేణుమెన్ఱుమ్, ఇనైయెన్ఱుమ్ వేణ్డా; జ్ఞానమే అమైయుమెన్ఱుమ్, అతుతానుమ్ వేణ్డా; మనోరథమాత్రమే అమైయుమెన్ఱుమ్, ప్రాప్యవిరోధియాన జన్మత్తై అనుమతిపణ్ణియుమ్, ఇప్పడి వ్యాహతభాషణమ్ పణ్ణిన్ఱైన్ ?, ఒన్ఱే పురుషార్థమాక నిర్ణయిత్తపిఱ్కు వేణ్డావో వెన్నిల్, అన్ఱై వ్యాహతభాషణముల్ల, అడిమైక్కు ఏకాన్తదేశ*మాన పరమపదత్తై యాశైప్పట్టేన్, అడిమైక్కు విరోధియెన్ఱు సంసారత్తై వేణ్డావెన్గిఱతు ఉన్నుడైయ భోగ్యతాతిశయత్తాలే త్వద్విషయజ్ఞానమే అమైయుమెన్ఱేన్, జన్మత్తై ఇశైన్దతుమ్జ్ఞానత్తినుడైయ సారస్యాతిశయత్తాలే, ఇవై యెల్లామ్ ప్రాసఙ్గికమ్, ముతలిలే 'నమస్తేస్తు”

* మెన్ఱు.

ఎన్నుశొన్న పారతన్త్ర్యసుఖమే ఎనక్కు క్కామవిషయమెన్ను పురుషార్థత్తై నిర్ణయిత్తు త్తలైక్కట్టుకిఱతు

(తే పాదయోః స్థితం-మమచిత్తం-న కామకలుషమ్) నిరుపాధికశేషియాయ్ నిరతిశయభోగ్యనాయిరుక్కుమ్ ఉన్నుడైయ తిరువడికళిలే స్థితమాన వెన్నుడైయచిత్తమ్ వేఱొన్ఱై స్వయంపురుషార్థమాక నినైత్తుక్కలఙ్గుకిఱతన్ఱు, "శతన్తే పుణ్డరీకాక్ష" ఎన్గిఱపడియే నానిరున్దవిడత్తేఱన్దు ముకమ్కాట్టి రుచియై ప్పిఱప్పిత్తు ప్పుకురనిఱ్త్త పడియాలే నిరుపాధికశేషిత్వముమ్ నిరతిశయభోగ్యత్వముమ్ ఎనక్కనుభూతమిఱే,

(స్థితమ్) సంస్థితమ్; (౧) "యస్యాస్మి" ఎన్గిఱపడియే నన్ఱాయిన్ఱిక్కే (౨) "గుణైర్దాస్యముపాగతః" ఎన్గిఱపడియే అழకుక్కుత్తోఱ్ఱిరున్ద వెన్నుడైయ నెఞ్జాకైయాలే విషయాన్తరమ్ కణ్డుపోకువతొన్ఱన్ఱే. (మమచిత్తమ్) (౩) "ఎన్మననే" ఎన్నుమాపోలే నెఞ్జనుడైయ భవ్యతైయై క్కణ్డు ఉకక్కిఱాన్.

(వైష్ణవత్వంతు)*తు శబ్దత్తాలే అవధారణత్తైచ్చొల్లుకిఱతు; వైష్ణవత్వమావతు - భగవత్పారతన్త్ర్యసుఖమాతల్; తదనుకూలవృత్తియాతల్; (౪) "ఏతత్ సామగాయన్నాస్తే" "అనుసఞ్చరన్" ఎన్నుమ్, (౫) "యేనయేన ధాతాగచ్ఛతి తేన తేన సహాగచ్ఛతి" "ఛాయావాసత్వమనుగచ్ఛేత్" ఎన్నుమ్, వేదాన్తఙ్గళిల్ పారతన్త్ర్యమే పురుషార్థమాకచ్చొల్లిఱ్ఱినవిఱే, (౬) "కురుష్వమామనుచరమ్" ఎన్నక్కడవతిఱే.

(౧) అష్ట-౩-౬-ప్ర (౨) రా-కి-౪-౧౨ (౩) తి-వాయ్-౧-౧-౧౦
(౪) తై (౫) పరమసంహితా. (౬) రా-అ-౩౧-౨౨.

(కామయే) సజ్జత్తైళవన్దైనే; (౧)"తవపరిజనభావంకామయే" ఎన్నగులిచ్చెయ్‌తతుక్కుమ్ ముతలిలే ఇతు. కేవలపదత్తాల్-ఇత్తలైక్కు రసిత్తిరుక్కుమ్బడి యన్ఱిక్కే ప్రకృన్నాదికళై ప్పోలే అత్తలైక్కే భోగ్యమాయిరుక్కుమెన్గై; (౨) "తనక్కేయాక వెనైక్కొళ్ళుమీతే యెనక్కే కణ్ణనై యాన్‌కొళ్ శిఱప్పే" ఎన్నక్కడవతిఱే.

పారతన్త్ర్యమే స్వరూపమాయిరుక్కుమవనుక్కు అనుకూలవృత్తియిల్ వన్దాల్ స్వభావనియతియిల్లై, (3) "తద్యథా తరుణవత్సావత్సం వత్సోవామాతరమ్" ఎన్ఱురక్ష్యరక్షకత్వనియతి కణ్డిలోమిఱే. (౪) "భ్రాతా భర్తాచ బన్ధుశ్చ పితాచ మమరాఘవః" ఎన్ఱు ఇళైయపెరుమాళుమ్ ఒరుముఱైయిలే వ్యవస్థితరాయ్ †నిన్ఱవరిఱే. తేరిలే యేఱినపోతు ఛత్రచామరధారికళాయ్ నిన్ఱాప్పోలే కాట్టిలే పోఱపోతుమ్ ఖనిత్రపిటకాధరరానారిఱే; తలై నీర్‌ప్పాట్టిలే పరిమాఱకిఱ పిరాట్టియుమ్(౫)"దేవత్వే దేవదేహేయంమనుష్యత్వే చమానుషీ' ఎన్ఱు అభిమతనుక్కనురూపమానరూపమే తనక్కుమ్ రూపమాక ప్పరిగ్రహిత్తాళిఱే. (౬) "యదాయదాహి కౌసల్యా" ఎన్గిఱపడియే కౌసలైయారుమ్ ఒరుముఱైయిలే నిన్ఱిలళిఱే చక్రవర్త్తియైక్కుఱిత్తు

(సర్వజన్మను) నిత్యనాన వాత్మావుక్కు జన్మమావతు-శరీరసంయోగమిఱే, శేషత్వరసమ్ అవిచ్ఛిన్నమాయ్‌చ్చెల్లుమాకిల్

(౧) స్తో-౪-౪౩. (౨) తి-వాయ్-౨-౯-౪.
(3) భగవచ్ఛాస్త్రి-మాల (౪) రా-అయో-౫౮-3౧.
(౫) వి-పు-౧-౯-౧౪౫. (౬) రా-అ-౧౨ ౬౮.
† నిన్ఱిలరిఱే.
ఇరువరుమాన శేర్త్తియిలే అడిమై శెయ్యవేణ్డుమ్.

ఇత్యేవ మనయాస్తుత్యా స్తుత్వా దేవం దినేదినే ।
కిఙ్కరోస్మీతి చాత్మానం దేవాయైవ నివేదయేత్॥ ౧౪

జన్మపరమ్పరైకళై యనుమతిప్పదినాలుమ్ విరోధమిల్లైయెన్నై "సంసారేస్మిన్ భయావహే మాంపాహి" ఎన్గిఱవితుప్పుమ దాస్యగనత్తుక్కు-విరోధమెన్ని ఓ్ం, ఇత్తాల్ జన్మసమ్బన్ధమఱుకై స్వయమ్పురుషార్థమన్ఱిగ్గై;

అథవా, (సర్వజన్మసు) (౧) "అజాయమానో బహుధా విజాయతే" ఎన్నుమ్, (౨) "బహూని మే వ్యతీతాని జన్మాని" ఎన్నుమ్ జగద్రక్షణార్థమాక వవతరిక్కుమ్ అవతారఙ్గళిలోఱుమ్ తుడర్న్దడిమైశెయ్యవేణు మెన్గానెన్నుమామ్. (౧౩)

(పదవృత్తి) ఇత్యేవమ్ ఇవ్వాఱాక, అనయాస్తుత్యా-ఇన్దస్తోత్రత్తాలే, దేవమ్ ఎమ్బెరుమానై, దినేదినే-నాళ్తోఱుమ్, స్తుత్వా-స్తోత్రమ్పణ్ణి, కిఙ్కరః అస్మి ఇతిచ ఏవమ్-'ఉనక్కు త్తొణ్డుపట్టిరుక్కవేణుమ్' ఎన్ఱు మిప్పడియాక, దేవాయ-ఎమ్బెరుమానుక్కే పొరుట్టు, నివేదయేత్-ఆత్మసమర్పణమ్ పణ్ణక్కడవన్. (౧౪)

(౧౪-శ్లో-వ్యా) (ఇత్యేవమిత్యాది) ఇతిలోఱిన భావవృత్తియిన్ఱిక్కే యొఱ్ఱిన్దవనుక్కు ఇప్పాశురత్తై నాడోఱుమ్ ౦శిత్తు, అడియేనాక వేణుమెన్ఱు ఆత్మసమర్పణత్తై ప్పణ్ణువాన్

(ఇత్యేవమ్) "ఇతి" ఎన్నుమ్, "ఏవమ్" ఎన్నుమ్ అర్థత్తినుడైయవుమ్ శబ్దత్తినుడైయవుమ్ స్వరూపమ్ శొల్లుకిఱతు ఇత్తాల్, అల్లాతవిశేషణైకళిలాట్టిల్ ఇతుక్కు ణ్డాం వేఱ్ప్రమ్ శొల్లుకిఱతు.

(అనయాస్తుత్యా) "ఱిత్త ఇవిమన్త్రేణ" ఎన్ఱు ప్రదేశాన్తరత్తిలే మన్త్రమాకచ్చొల్లిఱ్ఱు, ఇఙ్గే స్తోత్రమాకచ్చొల్లిఱ్ఱు;

(౧) అష్ట ౩ (౨) గీ-౪-౫.

ఇతుక్కుడి యెన్నన్నిల్, "మన్త్రాన్ త్రాయత ఇతిమన్త్రః" ఎన్గిఱపడియే అనుసన్ధాతావై ఉచ్చరిప్పిక్కుమెన్నిట్టు మన్త్రిమెన్గిఱతు * స్తవ్యనాయ్, * స్తవప్రియనాన ఈశ్వరన్ తిరుచ్చెవి శార్త్తినాల్ ముకమలరుమ తాకైయాలే స్తోత్రమెన్గిఱతు

(దేవమ్) ఎన్ఱు (౧) "నాథాద్దేవః పురాణోఽసౌ" ఎన్ఱు నిరుపాధిక దేవనాక చ్చొల్లక్కడవతే, (దినేదినే) అర్థజ్ఞాన ముడైయవనుక్కు ఇన్ద శబ్దోచ్చారణమ్ కాదాచిత్కమాకవుమాగామ్; ఇన్దప్పాశురత్తై ప్పర్ణుమవనుక్కు నాడోఱు ముచ్చరిక్కవేణుమ్.

(కిఙ్కరోఽస్మి త్వాం) నాన్ కిఙ్కరనాక వేణుమెన్ఱు సర్వేశ్వరన్ తిరువడికళిలే ఆత్మసమర్పణమ్ పణ్ణువాన్, ఇవ్విధ్యనుష్ఠానత్తుక్కు ప్రయోజనమెన్ననిల్, విలక్షణరాయిరుప్పార్ శొన్నపాశురత్తై దేహాత్మాభిమానికళ్ శొన్నాలుమ్ అవర్కళై నినైత్తు అవర్కళైప్పోలే ఈశ్వరన్ విషయీకరిక్కుమెన్ఱు కరుత్తు ఎతుపోలవెన్నిల్; ఓరీగ్గు నల్లకన్ఱిట్ట అన్దపశు పిన్పశుక్కన్ఱిట్టాలుమ్ మాత్తైత్తుత్తోఱ్ఱత్తై మదూవిక్క, పిన్పుత్తైక్కన్ఱైయే నినైత్తు ప్పాల్ శురక్కుమాపోలే (౧౪)

జితన్తై వ్యాఖ్యానమ్ ముఱ్ఱిఱ్ఱు

పెరియవాచ్చాన్పిళ్ళై తిరువడికళే శరణమ్.

---

* శ్లోక వ్యాఖ్యానరీతికళై ప్పార్త్తాల్ ప్రథమజితన్తాస్తోత్రమ్ ఇన్దశ్లోకత్తుదన్ ముడిన్దిరుప్పతాయ్ క్కాణ్గిఱతు. మేల్ ౬ శ్లోకఙ్గళుమ్ 3-౪ జితన్తైయిలుమ్ శ్రీవిష్ణుపురాణ ఇతిహాససముచ్చయాదికళిలుమ్ కాణ్గైయాల్ వ్యాఖ్యానమ్ శెయ్యవిల్లైయెన్ఱు తోన్ఱుకిఱతు.   మున్నుత్తై.

సర్వేషు దేశకాలేషు సర్వావస్థాసు చాచ్యుత ।
కింకరోఽస్మి హృషీకేశ భూయోభూయోఽస్మి కింకరః ॥ ౧౫

(పదవురై) అచ్యుత-ఆశ్రితర్కళై ఒరుకాలుమ్ నழுవవిడాతు నోక్కుమవనే! హృషీకేశ-ఇన్ద్రియఙ్గళుక్కు నియామకనాన సర్వేశ్వరనే!; సర్వేషు దేశకాలేషు-ఎల్లావిడఙ్గళిలుమ్ ఎల్లా కాలఙ్గళిలుమ్, సర్వావస్థాసు చ-శైశవాది మరణాన్తమాన ఎల్లా అవస్థైకళిలుమ్, కింకరః అస్మి-దేవరీరుక్కు త్తొణ్డుపట్టిరానిన్ఱేన్, భూయో భూయః కింకరోఽస్మి-[కైఙ్కర్యత్తిలుళ్ళ ఆదరాతిశయత్తైక్కుఱిత్తపడి.]

యచ్చాపరాధం కృతవా నజ్ఞానా త్పురుషోత్తమ ।
మద్భక్త ఇతి దేవేశ తత్సర్వం క్షన్తుమర్హసి ॥ ౧౬

(పదవురై) పురుషోత్తమ దేవేశ-పురుషోత్తమనాన ఎమ్బెరుమానే! అహమ్-అడియేన్, అజ్ఞానాత్-అఱివిల్లామైయినాలే, అపరాధం కృతవానితియత్-పిழை శెయ్తేనెన్బతు యాతొన్ఱుణ్డో, తత్సర్వమ్-అతైయెల్లామ్, మద్భక్త ఇతి-ఇవన్ నమ్మడియాన్ఱో ఎన్ఱు తిరువుళ్ళమ్బఱ్ఱి, క్షన్తుమర్హసి - క్షమిక్కక్కడవీర్. ౧౬

అహఙ్కారార్థకామేషు ప్రీతి రద్యైవ నశ్యతు ।
త్వాం ప్రపన్నస్య మే దేవ వర్ధతాం శ్రీమతి త్వయి ॥ ౧౭

(పదవురై) హే దేవ-స్వామిన్!, త్వామ్-దేవరీరై, ప్రపన్నస్య-ఆశ్రయిత్తవనాన, మే-అడియేనుక్కు, అహఙ్కారార్థకామేషు-గర్వమెన్న అర్థమెన్న కామమెన్న ఇవఱ్ఱిలుళ్ళ, ప్రీతిః-నశైయానతు,

అద్వైన-ఇప్పోతే, నశ్యతు-ఒళ్లియాక్కడవతు, శ్రీమతి - శ్రియఃపతి యాం, త్వయి-దేవరీడత్తిల్, ప్రీతిః-అన్బానతు, వర్ధతామ్ - వళర్ న్దోజ్గుక ౧౫

క్వాహ మత్యన్తదుర్బుద్ధిః క్వచాత్మహితవీక్షణమ్।
యద్ధితం మమ దేవేశ తదాజ్ఞాపయ మాధవ॥ ౧౬

(పదవురై) దేవేశ-దేవాధిరాజనే ' అత్యన్తదుర్బుద్ధిః-మిక వుమ్ పొల్లాజ్ఞానబుద్ధియైయుడైయ, అహం క్వ - అడియేన్ ఎజ్గే! ఆత్మహితవీక్షణం క్వ-తనక్కు నన్మై తేడిక్కొళ్ళుకై యెజ్గుతు ఎజ్గే, మాధవ-శ్రియఃపతియే ' మమ-అడియేనుక్కు, యత్ హితమ్-యాతొన్ఱు నన్మైయాయిరుక్కుమో, తత్ ఆజ్ఞాపయ-అతనై దేవరీర్ తామే జ్ఞాపనమ్ శెయ్తరుళవేణుమ్. [మిక వుమ్ దుర్బుద్ధియాన అడియేన్ స్వబుద్ధియాలే ఒరునన్మై తేడిక్కొళ్ళవల్లేనల్లే నాతలాల్ సర్వజ్ఞరాన దేవరీరే కరుత్తఱిన్దు కార్యమ్ శెయ్తరుళవేణు మెన్గిఅతు.] ౧౭

సోహంతే దేవదేవేశ నార్చనాదౌ స్తుతౌ న చ।
సామర్థ్యవాన్ కృపామాత్రమనోవృత్తిః ప్రసీద మే॥ ౧౮

(పదవురై) దేవదేవేశ- సర్వోత్కృష్టనాన ఎమ్బెరుమానే! సోహమ్- అడియేన్, తే అర్చనాదౌ - దేవరీరుడైయ తిరువారాధనాధికారత్తిలుమ్, న సామర్థ్యవాన్ - శక్తియుడైయేనల్లేన్; స్తుతౌ చ - దేవరీరై స్తోత్రమ్ శెయ్వతిలుమ్, న సామర్థ్యవాన్-శక్తియుడైయేనల్లేన్, [అతః ఆకైయినాలే] కృపామాత్రమనోవృత్తిః-కృపాగుణమొన్ఱైయే మనోధర్మమాక వుడైయదేవరీర్, మే-అడియేన్

తిఱు_త్తిల్, ప్రసీద-(అన్ద నిర్హేతుకకృపై యడియాకవే) ఇరఙ్గి యరుళవేణుమ్. ౧౯

ఉపచారాపదేశేన కృతాన హరహర్శ యా।
అపచారా నిమాన్ సర్వాన్ క్షమస్వ పురుషో_త్తమ॥ ౨౦

(పదవురై) పురుషో_త్తమ-వారీర్ పురుషో_త్తమరే। అహరహః-నాళ్ తోఱుమ్, మయా-అడియేనాల్, ఉపచారాపదేశేన-ఉపచరిక్కిఱ వ్యాజత్తాలే, కృతాన్-పణ్ణప్పట్ట, ఇమాన్ సర్వానపచారాన్ - ఇన్ద భగవదపచార భాగవతాపచార అసహ్యాపచారఙ్గళెల్లావఱ్ఱైయుమ్, క్షమస్వ-క్షమి_త్తరుళవేణుమ్. ౨౦

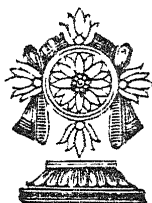
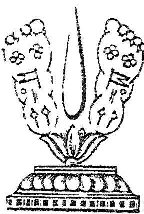
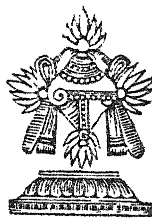
ప్రథమజితన్తై సమ్పూర్ణమ్.

శ్రీరస్తు.

శ్రీమతేరామానుజాయనమః

ద్వితీయ జితన్తా వ్యాఖ్యానమ్

జతన్తే పుణ్డరీకాక్ష పూర్ణషాడ్గుణ్యవిగ్రహ ।
పరానంద పరబ్రహ్మన్నమస్తే పరమాత్మనే ॥ ౧॥

పూర్ణషాడ్గుణ్యవిగ్రహ - జ్ఞానశక్తిబలైశ్వర్య వీర్య తేజస్సుక్కళెన్గిఱ ఆఱుగుణఙ్గళుమ్ అమైన్ద తిరుమేనియై యుడైయవనే!, పుణ్డరీకాక్ష - శెన్దామరై మలర్ పోన్ఱ తిరుక్కణ్గళై యుడైయవనే!, పరానన్ద - ఇతుక్కువ్వరుకిల్లైయెన్నుమ్బడి మేమ్బాడుడైయ ఆనన్దముడైయవనే!. ఇఙ్గనే బహువ్రీహిసమాసమన్ఱిక్కే, 'పరశ్చాసౌ ఆనన్దశ్చ' ఎన్ఱు కర్మధారయమాయ్ ఉత్తమమాన ఆనన్దమే! ఎన్ఱతాకవుమామ్; "ఆనన్దోబ్రహ్మేతివ్యజానాత్" ఎన్నక్కడవతిఱే. తద్గుణసారత్వాత్తద్వ్యపదేశమ్పణ్ణుకిఱపడి. ఇఙ్గనమన్ఱిక్కే, 'పరానానన్దయతీతిపరానన్దః' ఎన్ఱాయ్, "ఏష హ్యేవానన్దయాతి" ఎన్గిఱపడియే పిఱరై యుమ్ తన్నోడొక్క ఆనన్దిప్పిక్కుమవనేయెన్నవుమామ్. పరబ్రహ్మన్ - బ్రహ్మలక్షణసమ్పన్ననానవనే - జగజ్జన్మాదికారణత్వమన్ఱిఱే "జన్మాద్యస్యయతః" ఇత్యాది సూత్రఙ్గళాలే నిష్కర్షిక్కప్పట్టతు; మూవులకుమ్ పడైత్తళిత్తుక్కొ ఴిక్కుమవనేయెన్గై. తే జితమ్-ఇప్పడి

ప్పట్టపునక్కు ప్పల్లాణ్డు; పరమాత్మనే తేనమః-ఉలకజ్గళుక్కెల్లామో రుయిరాన దేవరీరై దణ్డన్‌సమర్పిక్కిఱేన్. ‘జితమ్’ ఎన్ఱు వాయ్ పడై త్తప్రయోజనమ్ పెఱుమాఱుశొల్లి, ‘నమః’ ఎన్ఱు ఉడమ్బు పడైత్తప్రయోజనమ్ పెఱున్పడి శొల్లుకిఱతు ౧.

నమస్తే పీతవసన నమః కటకధారిణే ।
నమోనీలాలకాబద్ధవేణీ సున్దరవిగ్రహ ॥ ౨॥

పీతవసన - పీతకవాడైప్పిరానే!, కటకధారిణే తేనమః-తోళ్ వళై పూణ్డిరానిన్ఱుళ్ళ దేవరీరుక్కు నమస్కారమ్; నీలాలకాబద్ధవేణీ సున్దరవిగ్రహ - మైవణ్ణనఱుమ్ కుఞ్జిక్కుழల్‌కళాలేశమైన్ద వేణీబన్ధత్తాలే అழకుపెఱ్ఱ తిరుమేనియైయుడైయవనే!, తేనమః-ఆదరాతిశయాద్రామ్రేడితమ్.

స్ఫురద్వలయకేయూర నూపురాఙ్గదభూషణైః ।
శోభనైర్భూషితాకార కల్యాణగుణవారిధే ॥ 3॥
కరుణాపూర్ణహృదయ శఙ్ఖచక్రగదాధర ।
అమృతానన్దపూర్ణాభ్యాం లోచనాభ్యాంవిలోకయ ॥ ౪॥

శోభనైః అழకియవాయ్, స్ఫురద్వలయకేయూర నూపురాఙ్గదభూషణైః - విళఙ్గానిన్ఱుళ్ళ వళైకళ్ తోళ్వళైకళ్ పాడకమ్ భుజబన్ధమ్ ముతలియ దివ్యాభరణఙ్గళాలే, (అఙ్గదమెన్ఱుమ్ కేయూరమెన్ఱుమ్ తోళ్వళైక్కు ప్పేరాయినుమ్ ఇఙ్గు సహపారబలత్తాలే అర్థభేదమ్ కొళ్ళవేణుమ్, ఒన్ఱు తోళ్ఏళైయైయుమ్, ఒన్ఱు భుజవళైయైయుమ్ శొల్లిన్ఱాకిఱతు) భూషితాకారం - ఇవ్వాభూషణఙ్గళాలే అలఙ్కృతమాన దివ్యమఙ్గళవిగ్రహత్తై యుడైయాయ్!, కల్యాణగుణవారిధే - వాత్సల్యాది మఙ్గళగుణఙ్గళుక్కు క్కడల్‌పో

స్తవనే!. కరుణాపూర్ణహృదయ - ఆశ్రితర్ తిఱత్తిలే ఇరక్కమ్ మిక్కిరానిన్ఱుళ్ళ తిరువుళ్ళముడైయవనే!, శంఖచక్రగదాధర - ఆశ్రితర్ నోవుపడక్కణ్డాల్ ఉడనే పరిహరిత్తరుళ్ వతఱ్కాక దివ్యాయుధఙ్గళై ఎన్ఱు మొక్కైయిలే ఏన్దియుళ్ళవనే!, అమృతానన్దపూర్ణాభ్యాం లోచనాభ్యాం విలోకయ - అమృతముమ్ ఆనన్దముమ్ నిఱైన్ద తిరుక్కణ్గళాలే కుళిరక్కటాక్షిత్తరుళవేణుమ్ భగవద్విషయమెన్ఱాల్ శెవిప్పుఱైక్కుమ్బడియాన ఇవ్వురుళ్ తరుమాఱ్ఱాలత్తిలే ఇఙ్గే ఓగడియానై లభిక్కప్పెఱ్ఱోమే! ఎన్ఱు తిరుక్కణ్కళిలే అమృతముమ్ ఆనన్దముమ్ పుఱవెళ్ళమిడక్కాణవిరుమ్బుకిఱపడి. ౩ ౪.

కృశంకృతఘ్నం దుష్కర్మ కారిణాం పాపభాజనమ్ ।
అపరాధసహస్రాణా మాకరంకరుణాకర ॥ ౫॥

కృపయామాం కేవలయా గృహాణమధురాధిప ।
విషయార్ణవమగ్నమ్మా ముద్ధర్తుంత్వమిహార్హసి ॥ ౬॥

కరుణాకర - అరుళుక్కు ఆకరమానవనే! మధురాధిప - " నాగపర్యఙ్కముత్సృజ్య హ్యాగతో మధురాంపురీమ్" ఎన్ఱు ఇఙ్గుళ్ళారై వారిప్పిడియాక ప్పిడిత్తుక్కొణ్డుపోవతఱ్కు త్తిరుమధురైయిలే వన్దు తిరువవతరిత్తవనే! కృశమ్ - పలవకైప్పట్టచిన్తైకళాలే ఉడల్ మెలిన్దవమ్, కృతఘ్నమ్-నీ ఎత్తనైనన్మై శెయ్తరుళినాలుమ్ అవఱ్ఱై ఒరుపొరుళాకవుమ్ మతిక్కమాట్టాతవనాయ్, దుష్కర్మకారిణమ్ - తీయశెయల్కళెన్ఱు శాస్త్రఙ్గళిలే యావై శిలకర్మఙ్గళ్ గర్హిక్కప్పట్టిరుక్కిన్ఱ; అవఱ్ఱిన్ స్వరూపమ్ ఎన్నడియాక వాయిఱ్ఱు నిఱమ్పెఱువతు. అవఱ్ఱై చ్చెయ్తుపోరుకైయే తొఴిలాకవుడైయనాయ్, పాపభాజనమ్ - ఇప్పొతుశెయ్తుపోరుకిఱవళవేయో!

ఎన్నిన్ఱ యోనియుమాయ్ క్కూడు పూరిత్తుక్కిడక్కుమ్ పాపజ్గళు క్కుమ్ కళఞ్జియమాయిత్తే అడియేనిరుప్పతు. అపరాధసహస్రాణా మాకరమ్ - దేవర్ " గుణానామాకరోమహాన్ " ఎన్ఱు నాడెఙ్గుమ్ పుకழ్ పెత్ఱాప్పోలే, అడియేనుమ్ 'అపరాధసహస్రాణామాకరః' ఎన్ఱు విరుతుపిడిత్తుత్తిరికిఱపడిపారీర్. మామ్ - ఇప్పడి దేవరీరుడైయ నిగ్రహహేతుక్కళిల్ అల్పముమ్ కుఱైవిల్లాత అడియేనై, కేవలయా కృపయాగృహాణ-గ హేతుకమానకృపైయాలే, ఇవన్ నమ్మడియాన్' ఎన్ఱు తిరువుళ్ళమ్పత్తియరుళవేణుమ్. (కేవలయా) మడిమాఙ్గాయిడు మ్బడిక్కిడాక ఇత్తలైయిల్ శిఱితేనుమ్ తోజ్గిన్ఱుణ్డోవెన్ఱు తేడప్పో క్కాలుమ్ కిడైప్పతొన్ఱిల్లైకాణ్; ఉన్నుడైయకృపైయొన్ఱుమే జీవి క్కవేణ్డుమ్కిడాయ్. విషయార్ణవమగ్నంమామ్ - శబ్దాదివిషయజ్గ ళాకిఱ కడలినుళ్ళే అఴున్దికిడక్కిఱ అడియేనై, త్వముద్ధర్తుమహా సి - దేవరీర్ తామే కరైయేత్తక్కడవీర్. గ. ౬.

పితామాతాసుహృద్బన్ధుర్భ్రాతాపుత్రస్త్వమేవహి ।
విద్యాధనంచకామ్యంచ నాన్యత్కించిత్త్వయావినా ॥ ౭॥

పితా-ఉత్పాదకనాయ్ హితకామనాయిరుక్కిఱ పితావుమ్, మాతా - గర్భధారణమ్పణ్ణి ప్రసవక్లేశత్తై అనుభవిత్తు అశుచిప్రస వజ్గళుక్కుమ్ ఇఴాయాతేరక్షిత్తు ఉళ్ళతనైయుమ్ ప్రియమేవడత్తి ప్పోరుమ్ తాయుమ్, సుహృత్-ఎప్పోతుమ్ నన్మైయైయేశిన్దిక్కుమ్ సఖావుమ్, బన్ధుః - ఓరాపత్తువన్దవాత్తే కణ్ణైత్తుడైక్కవరుమ్ బాన్ధవ జనముమ్, భ్రాతా-నన్మైతీమైకళుక్కు త్తుణైనిఱ్కుమవనాన ఉడన్ పిఱన్దానుమ్, పుత్రః - నిరయనిస్తారకనాన పిళ్ళైయుమాకిఱవెల్లామ్, త్వమేవహి - " శేలేయ్కన్ఱియరుమ్ పెరుమ్శెల్వముమ్ నన్మక్క

ఖమ్, మేలాత్తాయ్ తద్దైయుమున రేయినియావారే" ఎన్గిఅపడియే ఎల్లా పురుషార్థజ్ఞైయుమ్ ఎనక్కు నీయే కాణ్. విద్యా - ఇజ్గు జీవనత్తై యుమ్ అజ్గు ఉజ్జీవనత్తైయుమ్ విళైవిక్కవల్ల విద్యైయుమ్, ధనంచ- ఆపత్తుక్కు ఉతవుమ్ పొరుళుమ్, కామ్యంచ - మర్ఱుముళ్ళ గృహ క్షేత్రపశ్వన్నాది కామ్యఙ్గళుమ్, త్వయా వినా ఽ న్యత్ కిఞ్చిత్ న- ఎల్లామ్ నీయే యన్ఱి వేఱొన్ఱిల్లైకాణ్ ఎనక్కు. ౭

యత్ర కుత్ర కులే వాసో యేషు కేషు భవో ఽ స్తు మే ।
తవదాస్యైకభోగేస్యా త్సదా సర్వత్ర మే మతిః ॥ ౮॥

మే - ఉన్నై యే తఞ్జమాక ప్పర్ఱిన వెనక్కు, యత్ర కుత్ర కులే వాసః అస్తు - పాతాళప్పృథివీ నరక స్వర్గాదికళుల్ ఎవ్విడత్తిలా కిలుమామ్ వాసమ్. యేషు కేషు భవః అస్తు - 'యోనిషు' ఎన్ఱిత్తనై అధ్యాహార్యమ్ - సురనరతిర్యగ్యోనికళిల్ పేర్ శొల్లవుమ్ పొఱాత తొగుయోనియాకవుమామ్ పిఱప్పిడమ్; ఇతిలే ఒరునిర్బన్ధమిల్లై కాణ్. పిన్నై అతుళ్ళతు ఎవ్విషయత్తిలే యెన్నిల్; [తవేత్యాది] దేవరీరు డైయ "అడిమైయెన్నుమ్ కోయిన్మై" ఎన్గిఅ దాస్యసామ్రాజ్య మెన్పతు యాతొన్ఱుణ్డు, అతు తన్నిలే ఎనక్కు ఎప్పోతుమ్ ఎవ్విడ త్తుమ్ అభిరుచి వేణ్డుమ్ ఎత్తనై కాణ్ తేట్టమ్ "దివివా భువి వా మమాస్తు వాసః" ఎన్పతై స్మరిప్పతు. ౮.

మనసా కర్మణా వాచా శిరసా వా కథంచన ।
త్వాం వినా నాన్యముద్దిశ్య కరిష్యే కించిదప్యహమ్ ॥ ౯॥

మనసా కర్మణా వాచా శిరసా వా - నిన్నై ప్పర్ఱి ఉణ్డాన నెఞ్జినాలావతు, శెయ్కైక్కు ఉణ్డాన కరణజ్గళినాలావతు, శొల్లవు క్కు ఉణ్డాన వాక్కినాలావతు, ఉత్తమాఙ్గ విషయత్తిలే అధమాఙ్గ

శెయ్యక్కడవ శెయలుక్కు ఉఱుప్పాన శిరస్సినాలావతు. "కర్మణా" ఎన్ఱు ఇన్ద్రియజన్య వ్యాపారత్తై చ్చొల్లక్కడవతాకిలుమ్ ఇవ్విడత్తిలే లక్షణయా కర్మసాధనమాన కరణఙ్గళై చ్చొల్లిత్తాకిఱతు. "అర్థాత్ప్రకరణాల్లిఙ్గాదౌచిత్యాదర్థనిశ్చయః" ఇతి. ఆక, మనోవాక్కాయ శిరస్సుక్కళిలొన్ఱినాలావతు, కథఞ్చన - ఎవ్వకైయిలుమ్, త్వాంవినా అన్యముద్దిశ్య - దేవరీరైయొழియ మఱ్ఱొరువరైయుద్దేశిత్తు, అహంకిఞ్చిదపినకరిష్యే - అడియేన్ ఒన్ఱుమ్ శెయ్యక్కడవేనల్లేన్. దేవరీరైయొழియ మఱ్ఱొరువనైయుమ్ నెఞ్జాలుమ్ నినైయేన్, వాయ్కొణ్డుమ్పేశేన్, కైయాలుమ్తొழేన్; తలైయాలుమ్ వణఙ్గేనెన్ఱె. కథఞ్చన - ఎప్పడిప్పట్ట ఆపత్తునేర్న్దపోతిలు మెన్ఱపడి.

పాహిపాహిజగన్నాథ కృపయాభక్తవత్సల ।
అనాథోహమధన్యోహ మకృతార్థకథంచన ॥ ౧౦॥

జగన్నాథ - ఉలకఙ్గట్కు అరశే!, భక్తవత్సల-ఆశ్రితర్కళిన్ కుఱ్ఱఙ్గళైయే పచ్చైయాకక్కొళ్ళుమవనే!, కృపయాపాహిపాహి-కేవలకృపైయినాలే రక్షిత్తరుళవేణుమ్ రక్షిత్తరుళవేణుమ్. రక్షణత్వరాతిశయ ద్యోతనాయ ద్విరుక్తిః, అహమనాథః - అడియేన్ దేవరీరైయన్ఱి వేఱొరుపుకలఱ్ఱిరానిన్ఱేన్. అధన్యః - అకిఞ్చనన్, కథఞ్చన అకృతార్థః - శెయ్యవేణ్డియ శెయల్కళిల్ ఏతాకిలుమొన్ఱైయావతు శిఱితుకుఱైయవాకిలుమ్ అనుష్ఠిక్కప్పెఱ్ఱిలేన్. ఆనపిన్బు, కృపయాపాహి-ఇత్తలైయిలొన్ఱైయుమ్ ప్రతీక్షియాతకృపైయైక్కొణ్డు కార్యమ్ శెయ్యప్పారాయ్. ౧౦.

నృశంసశ్చపాపకృత్క్రూరో వఞ్చకోనిష్ఠురస్సదా ,
భవార్ణవేనిమగ్నమ్మామనన్యం కరుణోదధే ॥ ౧౧॥

కరుణాపూర్ణదృష్టిభ్యాం దీనంమామవలోకయ ।
త్వదగ్రేపతితంత్యక్తుం తావకంనార్హసిప్రభో ॥ ౧౨॥

నృశంసః - ఘాతుకన్, ఆట్టువాణియన్ కాణడియేన్; పాపకృత్ - హింసై ఒన్రుతానో శెయ్తుపోరువతు? “ నానేనానావిత నరకమ్పుకుమ్ పావమ్ శెయ్తేన్. ” క్రూరః - ఇత్తనై పావమ్ శెయ్తుమ్ నెఞ్జిల్ తాన్ శిఱితు ఈరముణ్డో? వఞ్చకః - పెరియతిరువిఴాక్కళిలే నాల్వర్ నిన్రవిడత్తే కై యుమ్ కత్తరియుమాయ్ త్తిరియుమవన్ కాణ్. సదానిష్ఠురః -మాతృఘాతుకనుక్కుమ్ కై నొన్దాల్ ‘అమ్మే!’ ఎన్న ప్రాప్తియుణ్డు, అతువుమిల్లై కాణెనక్కు. భవార్ణవనిమగ్నమ్ - పిఱవిక్కడలుళ్ తుళఙ్గానిఱ్కిఱ, అనన్యమ్ - వేఱు పుకలత్ త్తిరుక్కిఱ దీనమ్ - పోరక్లేశప్పట్టిరుక్కిఱ, మామ్ - అడియేనై, కరుణోదధే - కరుణైక్కడలే! కరుణాపూర్ణదృష్టిభ్యామవలోకయ - తిరువరుళ్ విఞ్జినతిరుక్కణ్గళాలే నోక్కియరుళవేణుమ్; ప్రభో-ఎమ్బెరుమానే', త్వదగ్రే - దేవరీర్ తిరుమున్బే, పతితమ్- వేరఱ్ఱమరమ్ పోలే వీఴ్న్దవనాయ్, తావకమ్ - ‘ అహంమమ ” ఎన్ఱిరున్దనిలై కులైన్దు ఉన్నుడైయవనెన్ఱు పేర్ శుమన్దిరానిన్ర, మామ్- అడియేనై, త్యక్తుంనార్హసి-కై విడవల్లైయల్లైకాణ్. [త్వదగ్రేపతితమ్] * ఎత్తనై యునుమ్మున్దోడి యిళై త్తువీఴ్న్దకాకాసురనిలుమ్ కెట్టేనో? [త్యక్తుం నార్హసిప్రభో] నిరఙ్కుశస్వతన్త్రనానవునక్కు చ్చెయ్యక్కూడాత తొన్ఱిల్లైయేలుమ్ ఎన్నై క్కైక్కవిడుకై ఉన్నుడైయ శెఙ్గోన్మైక్కు చ్చుతిరన్దుకిడాయ్ ౧౨.

మయాకృతానిపాపాని త్రివిధానిపునఃపునః ।
త్వత్పాదపఙ్కజంప్రాప్తుం నాన్యత్త్వత్కరుణాంవినా ॥ ౧౩॥

త్రివిధానిపాపాని- వాచికకాయిక మానసికభేదత్తాలే మూన్ఱు వకైప్పట్టపాపఙ్గళుమ్, పునఃపునస్సుయాకృతాని -" యద్బ్రహ్మకల్పనియుతానుభవేప్యనాశ్యం తత్కిల్బిషం సృజతిజన్తురిహక్షణార్ధే" ఎన్ఱపడియే ఒన్ఱుమ్ కుఱైవిల్లాతపడి అడుత్తడుత్తు అడియేనాల్ శెయ్తు తలైక్కట్టప్పట్టన; త్వత్పాదపఙ్కజంప్రాప్తమ్ - దేవరీరుడైయ తిరువడిత్తామరైకళై అణుకువతఱ్కు, త్వత్కరుణాం వినా అన్యత్ న- నిన్నరుళన్ఱి ప్పుకలొన్ఱుమిల్లై. ౧౩

సాధనానిప్రసిద్ధాని యాగాదీన్యబ్జలోచన ।

త్వదాజ్ఞయాప్రయుక్తాని త్వాముద్దిశ్యకృతానివై ॥ ౧౪॥

అబ్జలోచన - తామరైక్కణ్ణనే!, త్వదాజ్ఞయాప్రయుక్తాని - " శ్రుతిస్స్మృతిర్మమైవాజ్ఞా " ఎన్ఱపడియే దేవరీరుడైయ దివ్యాజ్ఞైయాన శ్రుతిస్మృత్యాదికళాలే చోదితమాన, యాగాదీని ప్రసిద్ధాని సాధనాని-యాగమ్ ముతలాన ప్రసిద్ధఙ్గళాన సాధనఙ్గళత్తనైయుమ్, త్వాముద్దిశ్యకృతాని - దేవరీరై యుద్దేశిత్తు చ్చెయ్తు ముడిక్కప్పట్టన. కీఴ్శ్లోకత్తిలే, ' త్రివిధమానపాపఙ్గళైయుమే అడియేన్ శెయ్తు తలైక్కట్టినేన్, ఇని దేవరీర్ అరుళ్కొణ్డు కార్యమ్ శెయ్యుమత్తనై ' ఎన్ఱు శొల్లివైత్తు, ఇతిల్ ' దేవరీరుడైయ ఆజ్ఞాచోదితఙ్గళాన యాగాదిసాధనఙ్గళై చ్చెయ్తు తలైక్కట్టినేన్ ' ఎన్ఱాల్ ఇరణ్డుమ్ తన్నిల్ శేరుమోవెన్నిల్, కీఴ్శ్లోకత్తుక్కు ప్పొరున్దుమాఱు పొరుళ్ కొళ్ళవేణ్డుకైయాలే - అడియేన్ శెయ్తు తలైక్కట్టియ యాగాది సాధనానుష్ఠానమ్ ఇన్ద త్రివిధపాపఙ్గళేయామత్తనై కాణ్ ఎన్ఱు ఏకవాక్యార్థమాక క్కొళ్ళక్కడవతు యాగమావతు - భగవదారాధనమ్; " యజ - దేవపూజాయామ్ " ఇఱే. [కృతానివై] "నన్ఱాకనానిలత్తైయాళ్విత్తేన్ " ఎన్ఱాఴ్వార్పోలే త్స్రపోత్తియిరుక్కిఱపడి.

భక్త్యైకలభ్యః పురుషోత్తమోఽసౌ ।
జగత్ప్రసూతిస్థితినాశహేతుః ।
అకిఞ్చనోఽనన్యగతిశ్శరణ్య
గృహాణమాం క్లేశినమమ్బుజాక్ష ॥ ౧౫.

జగత్ప్రసూతిస్థితినాశహేతుః - "యతో వా ఇమాని భూతాని జాయన్తే" ఇత్యాదిప్పడియే ఉలకఙ్గళై ప్పడైత్తళిత్తుత్తుడైక్క వల్ల, అసౌ పురుషోత్తమః-పురుషోత్తమనాకియ ఇన్ద తేవరీర్, భక్త్యైకలభ్యః - "పత్తరావర్క్కలాతు ముత్తిముఱ్ఱిలారుమే" ఎన్ఱిఱపడియే భక్తియొన్ఱినాలేయే పెఱత్తక్కర్. అకిఞ్చనః - ఇత్తలైయిల్ పేఱ్ఱుక్కుఉప్పాన కైమ్ముతలొన్ఱుమిల్లై. అనన్యగతిః - ఉపాయాన్తరశూన్యత్తైమాత్రమల్ల, రక్షకాన్తరశూన్యనాయుమిరానిన్ఱేన్ ; శరణ్య-సర్వలోకఙ్గళుక్కుమ్ అనిష్టనివృత్తియైయుమ్ ఇష్టప్రాప్తియైయుమ్ పణ్ణిక్కొడుక్కుమవనే!, అమ్బుజాక్ష - స్వామిత్వసూచకమాన శెన్దామరై పోన్ఱ తిరుక్కణ్గళైయుడైయవనే! క్లేశినమ్-అవిద్యాస్మితారాగద్వేషాభినివేశఙ్గళాకిఱ క్లేశఙ్గళాలే భరితనాన, మామ్-అడియేనై, గృహాణ-భవదీయనాక అఙ్గీకరిత్తరుళవేణుమ్.

ధర్మార్థకామమోక్షేషు నేచ్ఛామమకదాచన ।
త్వత్పాదపఙ్కజాస్వాద జీవితందీయతాంమమ ॥ ౧౬.

ధర్మార్థకామమోక్షేషు - ఇష్టాపూర్తాదికళాలుణ్డాకుమ్ పుణ్యత్తిలుమ్, పురుషార్థసాధనమాన ఐశ్వర్యత్తిలుమ్, స్వయంప్రయోజనమాన ఐహికభోగత్తిలుమ్, స్వానుభవరూపకైవల్యత్తిలుమ్ స్వప్రీతిక్కుఉప్పాన మోక్షత్తిలుమ్, మమ- దేవరీరుక్కు అత్యన్తపరతన్త్రనాన ఎనక్కు, ఇచ్ఛా-విరుప్పమానతు, కదాచన - ఒరుకాలుమ్, నస్యాత్-ఉణ్డాకవేణ్డామ్; పిన్నై ఎతువేణ్డువతెన్నిల్, త్వత్పా

దపఙ్కజాస్వాదజీవితమ్ - దేవరీరుడైయతిరువడిత్తామరైకళై యను భవిక్కైయాకిఱ జీవనమానతు, మమ-అడియేనుక్కు, దీయతామ్-కృపైయినాల్ ప్రసాదిత్తరుళవేణ్డుమ్. ౧౬.

కామయే తావకత్వేన పరిచర్యానువర్తనమ్ ।
నిత్యంకిఙ్కరభావేన పరిగృహ్ణీష్వమాంవిభో॥ ౧౭.

తావకత్వేన - దేవరీరుక్కు స్వరతన్త్రనాయ్, పరిచర్యానువర్తనమ్-కైఙ్కర్యమ్ శెయ్వతిల్ నిరతనాయిరుక్కైయై, కామయే-ఆశైప్పడానిన్రేన్; హేవిభో - సర్వస్వామియే;, మామ్ - అడియేనై, నిత్యమ్ - మేలుళ్ళకాలమెల్లామ్, కిఙ్కరభావేన - ఉరియవడియానాక, పరిగృహ్ణీష్వ - అఙ్గీకరిత్తరుళవేణుమ్. ౧౭.

లోకంవైకుణ్ఠనామానం దివ్యంషాడ్గుణ్యసంయుతమ్ ।
అవైష్ణవానామప్రాప్యం గుణత్రయవివర్జితమ్ ॥ ౧౮.
నిత్యసిద్ధైస్సమాకీర్ణం త్వన్మయైఃపాఞ్చకాలికైః ।
సభాప్రాసాదసంయుక్తం వనైశ్చోపవనైర్యుతమ్॥ ౧౯.
వాపీకూపతటాకైశ్చ వృక్షషణ్డైస్సుమణ్డితమ్ ।
అప్రాకృతం సురైర్వంద్యమయుతార్కసమప్రభమ్ ॥ ౨౦.
ప్రకృష్టసత్వసమ్పన్నం కదాద్రక్ష్యామిచక్షుషా ॥

దివ్యమ్ - స్వయంప్రకాశమాయ్, షాడ్గుణ్యసంయుతమ్ - జ్ఞానాదిషాడ్గుణ్యవిశిష్టనాన సర్వేశ్వరనోడు కూడియతాయ్, అల్లతు, భగవత్స్వరూపాది తిరోధాయకమాన లీలావిభూతిపోలన్రిక్కే-సర్వేశ్వరనుడైయ షాడ్గుణ్యప్రకాశకమాయ్, అవైష్ణవానామప్రాప్యమ్-విష్ణుభక్తియిల్లాతవర్కళాల్ అడైవతఱ్కు అశక్యమాయ్, గుణత్రయవివర్జితమ్ - సత్వరజస్తమోరూప గుణత్రయ శూన్యమాయ్,

త్వన్నమైః-సర్వేశ్వరనాన ఉన్నోడు పరమసామ్యాపన్నర్కళాయ్, పాఞ్చకాలికైః - అకాలకాల్యమానవిడత్తిలే అభిగమనోపాదానే జ్యాస్వాధ్యాయ యోగఙ్గళాకిఱ ఐన్దుకాలఙ్గళాకవిభజిత్తు భగవదారాధనమ్ శెయ్యుమవర్కళాన, నిత్యసిద్ధైః - నిత్యముక్తర్కళాలే సమాకీర్ణమ్ - శూழ்ప్పట్టతాయ్, సభాప్రాసాదసంయుక్తమ్- కొలుమణ్డపమ్ ఉప్పరిక్కై ముతలియవైకళోడు కూడియతాయ్, వనైః-తివ్యకాన్తారమ్ ముతలియ దూరస్థవనఙ్గళోడుమ్, ఉపవనైశ్చ - సమీపస్థమాన ఉద్యానవనఙ్గళోడుమ్, యుతమ్ - కూడియిరుప్పతాయ్, వాపీకూపతటాకైశ్చ - నడైవావికళ్, శిఱుకిణఱుకళ్, పెరియకుళఙ్గళ్, ఆకియ ఇవైకళాలుమ్, వృక్షషణ్డైః - పలవకైయాన వృక్షఙ్గళాలుమ్, సుమణ్డితమ్ - అలఙ్కరిక్కప్పట్టిరుప్పతాయ్, అప్రాకృతమ్ - ప్రకృతియిన్ వికారఙ్గళాక ఉణ్డానతన్ఱిక్కే పఞ్చోపనిషణ్మయమాయ్, సురైర్వన్ద్యమ్ - అయర్వఱుమమరర్కళాలే సేవిక్కప్పడుమతాయ్, అయుతార్కసమప్రభమ్ - అనేకమాయిరమ్సూర్యర్కళోడొత్త కాన్తియుడైయతాయ్, ప్రకృష్టసత్త్వసమ్పన్నమ్-శుద్ధసత్త్వమయమాన, వైకుణ్ఠనామానంలోకమ్-శ్రీవైకుణ్ఠమెన్గిఱ పరమపదత్తై. కదా, - ఎప్పోతు, చక్షుషా - కణ్గళాల్, ద్రక్ష్యామి - కణ్డు కళిప్పేన్.

క్రీడన్తంరమయాసార్ధంలీలాభూమిషు కేశవమ్ ।
మేఘశ్యామంవిశాలాక్షం కదాద్రక్ష్యామి చక్షుషా ॥౨౧౪.

లీలాభూమిషు - విహారార్థమానస్థలఙ్గళిల్, రమయాసార్ధమ్-భోగవర్ధకైయాన పెరియపిరాట్టియారుడన్, క్రీడన్తమ్ - విహరియానిఱ్పానాయ్, మేఘశ్యామమ్-కుళిర్న్దమేఘమ్పోలే శ్యామళమాన విగ్రహత్తైయుడైయనాయ్,విశాలాక్షమ్-విశాలమాన తిరుక్కణ్గళై

యుడైయనాయ్, కేశవమ్ - ఆపత్కాలత్తిల్ బ్రహ్మరుద్రాదికళై త్తన్ తిరుమేనియిలిడమ్కొడుత్తు రక్షిక్కుమ్ సర్వాధికనాన వెమ్బెరుమానై, చక్షుషాకదా ద్రక్ష్యామి - కణ్ణారక్కణ్డుసేవిత్తు ఆనన్దిప్పతు ఎప్పోతో.

ఉన్నసంచారువదనంబిమ్బోష్ఠంశోభితాననమ్ ।
విశాలనిమ్ననాభింతమాపీనజఘనంహరిమ్ ॥
విశాలవక్షసంశ్రీశం కమ్బుగ్రీవంజగద్గురుమ్ ।
ఆజానుబాహు పరిఘమున్నతాంసం మధుద్విషమ్ ।
కరభోరుంశ్రియఃకాన్తం కదాద్రక్ష్యామి చక్షుషా ॥ ౨౩.

ఉన్నసమ్ - ఉయర్న్దు అఴకియతాన నాసికైయైయుడైయవనాయ్, చారువదనమ్ - అఴకియ తిరువాయై యుడైయవనాయ్ బిమ్బోష్ఠమ్ - కోవైప్పఴత్తోడొత్త తిరువధరత్తైయుడైయవనాయ్ శోభితాననమ్ - సముదాయ శోభాయుక్తమాన తిరుముఖమణ్డలత్తై యుడైయనాయ్, విశాలనిమ్ననాభిమ్ - విశాలమాయ్ ఆఴ్న్దిరుప్పతానతిరువున్దియైయుడైయనాయ్, ఆపీనజఘనమ్ - పరుత్తనితంబప్రదేశత్తైయుడైయనాయ్, విశాలవక్షసంశ్రీశమ్ - పెరియపిరాట్టియారుక్కుకోయిఱ్కట్టణమాన తిరుమార్వైయుడైయవనాయ్, కమ్బుగ్రీవమ్ - శఙ్ఖమ్బోన్ఱ తిరుమిడఱ్ఱై యుడైయనాయ్, జగద్గురుమ్ - సర్వలోకత్తుక్కుమ్ శాస్త్రప్రదానాదికళాల్ అజ్ఞానత్తైప్పోక్కుమవనాయ్, ఆజానుబాహు పరిఘమ్-ముఴన్దాళళవుమ్ నీణ్డుపరిఘమ్బోల్ వర్తుళమానతిరుక్కైకళైయుడైయనాయ్, ఉన్నతాంసమ్ - ఉయరవెఴుత్త తిరుత్తోళ్కళై యుడైయనాయ్, మధుద్విషమ్-ఆశ్రిత విరోధియాన మధువెన్గిఱ అసురనై నిరసిత్త, కరభోరుమ్ - కైయిల్

మణిక్కట్టుముతల్ కడ్డై శివిరల్నడువిలుళ్ళ స్థలమెప్పోల్ అడిపరుత్తు నునిశిఱుత్తు మృదువాయిరుక్కుమ్ తిరుత్తుడైకళై యుడైయనాయ్, శ్రియఃకాన్తమ్ - పెరియపిరాట్టియారుక్కు వల్లభనాయ్, హరిమ్- ఆశ్రితతాపన్నివర్తకనాన సర్వేశ్వరనై - కదాద్రక్ష్యామిచక్షుషా - కణ్గళాల్ సేవిత్తు ఆనన్దిప్పతు ఎప్పోతో. ౨౩.

శఙ్ఖచక్రగదాపద్మైరఙ్కితం పాదపఙ్కజమ్ ।
శరచ్చన్ద్రశతాక్రాన్త నఖరాజివిరాజితమ్ ।
సురాసురైర్వంద్యమాన మృషిభిర్వందితంసదా ।
కదావాదేవమూర్ధానంమామకంమణ్డయిష్యతి ॥ ౨౪.

శఙ్ఖచక్రగదాపద్మైరఙ్కితమ్-శఙ్ఖరేఖై చక్రరేఖై గదారేఖై పద్మరేఖై ఇవైకళాల లఙ్కృతమాయ్, శరచ్చన్ద్రశతాక్రాన్త నఖరాజివిరాజితమ్-అనేక శరత్కాల చంద్రర్కళిన్ కాన్తియై అతిక్రమిత్తకాన్తిపొరున్దియ నఖపఙ్క్తికళాల్ విళఙ్గానిఱ్పతాయ్, సురాసురైర్వంద్యమానమ్ - దేవాసురవిభాగమఱ ఎల్లారుక్కుమ్ ఆశ్రయణీయమాయ్, ఋషిభిః సదావందితమ్ - మననశీలరానఋషికళాలే ఎప్పోతుమ్ సేవిక్కప్పడువతాన, పాదపఙ్కజమ్ - తిరువడిత్తామరైకళై, హేదేవ - వారీర్సర్వస్వామియే! మామకంమూర్ధానమ్-ఎన్నుడైయ శిరస్సై, కదావా - ఎప్పోతుతాన్, మణ్డయిష్యతి అలఙ్కరిప్పిక్కప్పోకిఱీర్. ౨౪.

కదాగమ్భీరయావాచాశ్రియాయుక్తోజగత్పతిః ।
చామరవ్యగ్రహస్తం మామేవం కుర్వితివక్ష్యతి ॥ ౨౫.

శ్రియాయుక్తః - కైఙ్కర్యవర్ధకైయాన పెరియ పిరాట్టియారోడుకూడియ, జగత్పతిః-సర్వేశ్వరన్, గమ్భీరయావాచా - మేన్మై

తోళ్ ఱుమ్బుడిగమ్భీరమాన వార్త్తైయినాల్, చామరవ్యగ్రహస్తం మామ్-తిరు వెణ్ శామరమ్ పరిమాఱువతిల్ ఆశై పొరున్దియకై కళై యుడైయ ఎన్నై, ఏవంకురు ఇతి - అప్పడియే వెణ్ శామరమ్ పటి మాఱ క్కడవాయెన్ఱు, కదా ఎప్పోతు, వక్ష్యతి - నియమిక్క ప్పోకిఱాన్. ౨౬.

కదాహంరాజరాజేన గణనాథేనచోదితః।

చరేయంభగవత్పాద పరిచర్యానువృత్తిషు॥ ౨౭.

రాజరాజేన - రాజాధిరాజనాయ్, గణనాథేన - పారిషద గణనాయకనాన సర్వేశ్వరనాలే, అహమ్ - నాన్, భగవత్పాదపరి చర్యాను వృత్తిషు - ఎమ్బెరుమానుడైయ తిరువడికళిల్ కైఙ్కర్య ఙ్గళై అనుష్ఠాతమాకచ్చెయ్వతిల్, చోదితః-నియమిక్కప్పట్టవనా య్, కదా - ఎప్పోతు - చరేయమ్ - కైఙ్కర్యఙ్గళై చ్చెయ్యక్క డవేన్. ౨౭.

శాన్తాయచ విశుద్ధాయ తేజసేపరమాత్మనే।

నమోభగవతే విష్ణోవాసుదేవామితద్యుతే॥ ౨౮.

హేవిష్ణో - సర్వవ్యాపకనే! అమితద్యుతే - నిరవధికశో భాయుక్తనే! వాసుదేవ - వాసుదేవశబ్దవాచ్యనాన సర్వేశ్వరనే! శాన్తాయ-అశనాయాపిపాసజన్మమృత్యుశోకమోహఙ్గళాకియ ఊర్మి షట్కరహితనాయ్, విశుద్ధాయ - క్లేశకర్మాదిదోష రహితనాయ్, తేజసే-సర్వలోకప్రకాశకరనాయ్, భగవతే - జ్ఞానశక్త్యాదిషాడ్గుణ్య పరిపూర్ణనాయ్, పరమాత్మనే! సకలాత్మాక్కళుక్కుమ్ అన్తరాత్మత యానిన్ఱు నియమిక్కుమవనాన ఉనక్కు, నమః-నిర్మమనాయ్ నమ స్సెయ్యక్కిఱేన్. ౨౮.

నమస్సర్వగుణాతీత షడ్గుణాయాదివేధసే ।
సత్యజ్ఞానాన న్తగుణబ్రహ్మణే పరమాత్మనే ॥ ౨౯.

సర్వగుణాతీత-హేయజ్గళాన ప్రాకృతగుణజ్గళై క్కడన్దిరుక్కుమ్ సర్వేశ్వరనే! షడ్గుణాయ - ఎల్లాగుణజ్గళుక్కు మూలభూదువా యానజ్ఞానాది షడ్గుణజ్గళై యుడైయవనాయ్, ఆదివేధసే -సకలజగత్సృష్టావాయ్, సత్యజ్ఞానానన్తగుణ బ్రహ్మణే-సత్యత్వజ్ఞానత్వ అనన్తత్వరూపగుణజ్గళై యుడైయ పరంబ్రహ్మ శబ్దవాచ్యనాయ్, పరమాత్మనేనమః -ఉలకజ్కళుక్కెల్లామోరుయిరాన ఉన్నై శరణమడైకిఱేన్. ౨౯.

చతుఃపఞ్చనవవ్యూహదశద్వాదశమూర్తయే ।
నమోనన్తాయ విశ్వాయ విశ్వాతీతాయచక్రిణే ॥ ౩౦.

చతుఃపఞ్చనవవ్యూహదశద్వాదశ మూర్తయే-సృష్ట్యాదికళుక్కాక సఙ్కర్షణ ప్రద్యుమ్నానిరుద్ధవాసుదేవాది రూపేణనిఱ్కుమ్ నిలైకళెన్న, సత్యాచ్యుతాది పఞ్చవ్యూహజ్గళెన్న, నవవ్యూహజ్గళెన్న, రామకృష్ణా ద్యవతారజ్గళెన్న, కేశవాదిద్వాదశమూర్తికళెన్న ఏవంవిధమాన దివ్యమంగళవిగ్రహజ్గళై యుడైయనాయ్, అనన్తాయ- దేశకాలవస్తు పరిచ్ఛేదరహితనాయ్, విశ్వాయ-స్వరూపరూపగుణవిభవాదికళాల్ పూర్ణనాయ్, విశ్వాతీతాయ - చేతనాచేతన విలక్షణనాయ్, చక్రిణే - స్వాశ్రిత విరోధిపరిహారార్థమాక ఎప్పోతుమ్ కైక్కళులానేమియైయుడైయ వునక్కు, నమః- నమస్సైప్పణ్ణుకిఱేన్. ౩౦.

నమస్తేపఞ్చకాలజ్ఞ పఞ్చకాలపరాయణ ।
పఞ్చకాలైకమనసాం త్వమేవగతిరవ్యయః ॥ ౩౧.

పఞ్చకాలజ్ఞ - అభిగమనాదికాలజ్ఞరై యఱిన్దవనే, పఞ్చకాల పరాయణ - పఞ్చకాలఙ్గళిలుమ్ ఆరాధిప్పవర్కళుక్కు పరమప్రాప్య నానవనే! తేనమః - ఉన్నై శ్శరణముక్కైకిఱేన్, పఞ్చకాలైకమనసామ్ - పాఞ్చకాలికారాధనమ్ శెయ్వతిల్ అభినివేశముడై యవర్కళుక్కు, త్వమేవ - దేవరీరే, అవ్యయః - నిరపాయమాన, గతిః - ఉపాయమాకవాకిఱీర్. ౩౧.

పరేవ్యోమ్ని స్థితం దేవం నిరవద్యం నిరఞ్జనమ్।
అప్రమేయమజం విష్ణు మబ్జనాభం సురేశ్వరమ్।
వాగతీతం పరం శాన్తం శరణం త్వాం గతోస్మ్యహమ్ ॥ ౩౨.

పరేవ్యోమ్ని స్థితం దేవమ్ - పరమాకాశశబ్దవాచ్యమాన పరమపదత్తిల్ తన్మేన్మైతోన్ఱ వీర్ఱిరుక్కుమవనాయ్, నిరవద్యమ్ - ఆశ్రితపరాఙ్ముఖత్వాద్యవద్యరహితనాయ్, నిరఞ్జనమ్ - ప్రకృతిప్రాకృతరోడు సమ్బన్ధిత్తిరుక్కచ్చెయ్తేయుమ్ అవైకళిన్ దోషఙ్గళ్ తట్టాతవనాయ్, అప్రమేయమ్ - అపరిచ్ఛేద్యనాయ్, అజమ్ - ఉత్పత్తిరహితనాయ్, విష్ణుమ్ - సర్వవ్యాపకనాయ్, అబ్జనాభమ్ - సకలజగదుత్పత్తి హేతువానతిరునాభీకమలత్తైయుడైయనాయ్, సురేశ్వరమ్-నిత్యసూరి నిర్వాహకనాయ్, వాగతీతమ్ - వాయాల్ పుకళ్వుక్కైక్కు అశక్యమానవనాయ్, పరమ్- సర్వాధికనాయ్, శాన్తమ్-జన్మజరామరణాదిదోష రహితనాన, త్వామ్-దేవరీరై, అహమ్-ఆకిఞ్చన్యాది భరితనాననాన్, శరణంగతోస్మి-శరణముడైకిఱేన్. ౩౨.

వర్ణ్యం ద్వం ద్వాతిరిక్తం త్వాం కౌస్తుభోద్భాసివక్షసమ్।
విశ్వరూపం విశాలాక్షం కదా ద్రక్ష్యామి చక్షుషా ॥ ౩౩

వర్యమ్ - సర్వ(శ్రేష్ఠనాయ్, ద్వంద్వాతిరిక్తమ్ - (ప్రాకృత సుఖదుఃఖఙ్గళై క్కడన్దిరుక్కు మవనాయ్, అల్లతు చేతనాచేతన విల క్షణనాయ్, కౌస్తుభోద్భాసివక్షసమ్-కౌస్తుభత్తాల్ విళఙ్గానిఱ్క్కుమ తిరుమార్వైయుడైయవనాయ్, విశ్వరూపమ్ - జగచ్ఛరీరకనాయ్, విశాలాక్షమ్ - విశాలఙ్గళాన తిరుక్కణ్గళైయుడైయనాన, త్వామ్ - ఉన్నై, చక్షుషాకదా(ద్రక్ష్యామి - కణ్గళాల్ ఎప్పోతుకణ్డుకళిక్కప్పోకి ఱేన్. 33.

మోక్షంసాలోక్యసారూప్యం (ప్రార్థయేనకదాచన ।
ఇచ్ఛామ్యహం మహాబాహో సాయుజ్యంతవసు(వ్రత ॥ 3౪.

సాలోక్య సారూప్యం మోక్షమ్ - పరమపద(ప్రాప్తియాకిఱ మోక్షత్తైయుమ్, అపహతపాప్మత్వాది గుణాష్టక(ప్రాదుర్భావాది రూప మోక్షత్తైయుమ్, కదాచన-ఒరుకాలుమ్, న(ప్రార్థయే - విరు మ్బమాట్టేన్; హేమహాబాహో-సమస్తలోకఙ్గళైయుమ్ ఒతుఙ్గప్పిడి యానతిరుత్తోళ్కళైయుడైయవనే, సు(వ్రత - ఆ(శ్రితరక్షణమే (వ్రత మాకవుడైయసర్వేశ్వరనే! తవ - దేవరీరుడైయ, సాయుజ్యమ్ కైఙ్కర్య మాకిఱ మోక్షత్తైయే, ఇచ్ఛామి - విరుమ్బుకిఱేన్. సాయుజ్యమెన్డుకూట్టరవాయ్, కూడినాలల్లతు కైఙ్కర్యమ్ సిద్ధియా తాకైయాల్, కైఙ్కర్యత్తాల్ పిఱక్కుమ్ భోగ్యతైయిల్ సామ్యత్తై యైచ్చొల్లుకిఱ తాకవుమామ్ 3౪.

సకలావరణాతీత కిఙ్కరోస్మితవానఘ ।
పునఃపునః కిఙ్కరోస్మి తవాహం పురుషోత్తమ॥ 3౫.

సకలావరణాతీత-దశోత్తరమానసప్తావరణత్తుక్కు మవ్వరుశాన (పరమపదత్తి లెళ్లున్దరుళియిరుక్కుమ) వనే' అనఘ-ఆశ్రితర్ దోషఙ్గళై క్కాణ్గైయాకిఱకుత్ర మొన్రు ఇల్లాతవనే! తవకిఙ్కరోస్మి - దేవరీరుక్కు యావదాత్మభావికైఙ్కర్యమ్ శెయ్యప్పెఱువేనాకవేణుమ్; హేపురుషోత్తమ - ఆశ్రితరిడుమ్ వ్యచ్ఛ్రమై అపేక్షియామల్ నిరవధికైశ్వర్య ప్రదనాన సర్వేశ్వరనే, తవపునః పునః కిఙ్కరోస్మి - దేవరీరుక్కు నిత్యకిఙ్కరనాకవేణుమ్; కైఙ్కర్యత్తిల్ ఆదరాతిశయత్తాలే అను త్తడుత్తుచ్చొల్లుకిఱపడి. 3౧.

ఆసనాద్యను యాగాన్తమర్చనం యన్మయాకృతమ్ ।
భోగహీనం క్రియాహీనం మన్త్రహీన మభక్తికమ్ ।
తత్సర్వంక్షమ్యతాం దేవ దీనం మామాత్మసాత్కురు॥ 3౨.

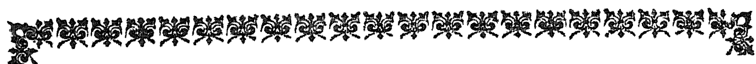
ఆసనాది అనుయాగాన్తమ్ - మన్త్రాసనమ్ ముతలాక భోజ్యాసన పర్యఙ్కాసనమ్ ముడివాక నడువిలుణ్డాన-అర్చనంయత్-(దేవరీర్ విషయమాక)యాతొరు ఆరాధనమానతు, మయాకృతమ్ ఎన్నాల్ శెయ్యప్పట్టతో? తత్సర్వమ్-అవైయెల్లామ్, భోగహీనమ్-ఉపచారఙ్గళాల్ కుఱైన్దిరున్దాలుమ్, క్రియాహీనమ్ - శెయ్యవేణ్డుమ్ వ్యాపారఙ్గళాల్ కుఱైన్దిరున్దాలుమ్, మన్త్రహీనమ్ - మన్త్రఙ్గళాల్ కుఱై పునేర్న్దిరున్దాలుమ్, అభక్తికమ్ - భక్తియిల్లామల్ శెయ్తిరున్దాలుమ్, క్షమ్యతామ్ - పొఱుత్తరుళవేణుమ్, దేవ - సర్వాధికనే! దీనంమామ్ - ఎళియనానవెన్నై, ఆత్మసాత్కురు - (కేవలకృపైయాలే) దేవరీరుక్కు కిఙ్కరనాక్కియరుళవేణుమ్. 3౨.

ఇతిస్తోత్రేణ దేవేశంస్తుత్వా మధునిఘాతినమ్ ।
యాగావసానసమయే దేవదేవస్యచక్రిణః ।
నిత్యంకిఙ్కరభావేన స్వాత్మానం వినివేదయేత్ ॥ ౩౮.

చక్రిణః - ఆశ్రితవిరోధి నివర్తకమాన తిరువాళ్షియై యుడై య, దేవదేవస్య - సర్వేశ్వరనుడైయ, యాగావసాన సమయే - తిరువారాధన పూర్తికాలత్తిల్, ఇతిస్తోత్రేణ - ఏవంరూపమాన స్తోత్రత్తాలే, మధునిఘాతినమ్ - మధువెన్గిఱ అసురనై నిరసిత్త సర్వేశ్వరనై, స్తుత్వా - స్తోత్రమ్పణ్ణి, స్వాత్మానమ్-తన్నై, నిత్యం కిఙ్కరభావేన - నిత్యకిఙ్కరనాక, వినివేదయేత్-సమర్పిక్కక్కడవన్. ౭౮.

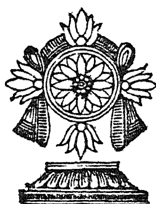
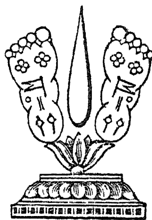
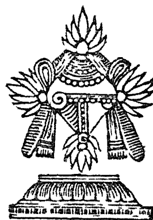
ద్వితీయ జితన్తాసమ్పూర్ణమ్.

శ్రీరస్తు.

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః.

తృతీయ జితన్తావ్యాఖ్యానమ్.

జితన్తే పుణ్డరీకాక్ష నమస్తే విశ్వభావన ॥
నమస్తేస్తు హృషీకేశ మహాపురుష పూర్వజ॥ ౧.

హే పుణ్డరీకాక్ష - శెవ్వియ తామరైమలర్ పోన్ఱ తిరుక్కణ్గళై యుడైయవనే! తేజితమ్ - ఉనక్కు జయముణ్డాకక్కడవతు. హే విశ్వభావన - సకలజగత్తైయుమ్ పడైత్త సర్వేశ్వరనే! తే నమః - ఉన్నై శ్శరణమడైకిఱేన్; పూర్వజ - చేతనరక్షణత్తుక్కాక సృష్ట్యవతారాదికళైప్పణ్ణి ముఱ్పాడనాయ్ నిఱ్కుమవనే, హృషీకేశ - తన్నుడైయ సౌన్దర్యాదికళైక్కాట్టి విషయాన్తర ప్రవణఙ్గళానవిన్ద్రియఙ్గళై త్తన్వశ మాక్కుమవనే, మహాపురుష - ఆశ్రితవిషయత్తిల్ తన్స్వరూపత్తైయఴియమాఱి క్కార్యమ్ శెయ్యుమవనాన సర్వేశ్వరనే! నమః తేఅస్తు - ఉన్నుడైయ సౌన్దర్యాది గుణఙ్గళుక్కుత్తోఱ్ఱు శరణమడైకిఱేన్. ౧

విజ్ఞాపనమిదం దేవ శృణుత్వం పురుషోత్తమ ।
నరనారాయణాభ్యాఞ్చ శ్వేతద్వీపనివాసిభిః ।
నారదాద్యైర్మునిగణై స్సనకాద్యైశ్చ యోగిభిః ।
బ్రహ్మేశాద్యైస్సురగణైః పఞ్చకాలపరాయణైః ।
పూజ్యసే పుణ్డరీకాక్ష దివ్యమన్త్రైర్మహర్షిభిః ॥ 35

పురుషోత్తమ - ఉత్తమపురుషనాన, దేవ - సర్వేశ్వరనే! త్వమ్ - దేవరీర్, ఇదం విజ్ఞాపనమ్ - ఇన్దవిణ్ణప్పత్తై, శృణు - తిరుచ్చెవిశాత్తియరుళవేణుమ్, హేపుణ్డరీకాక్ష - పరత్వ ప్రకాశకమాన శెన్దామరై పోన్ద తిరుక్కణ్గళై యుడైయవనే! నరనారాయణాభ్యాఞ్చ - స్వాంశభూతరాన నరనారాయణర్కళాలుమ్, శ్వేతద్వీపనివాసిభిః - భగవదనుభవవిచ్ఛేదత్తిల్ సత్తైయఱ్ఱియుమ్ స్వభావర్కళాన శ్వేతద్వీపవాసికళాలుమ్, నారదాద్యైః మునిగణైః - సదాభగవద్గుణానుభవ శీలరాన నారదాదిమహర్షికళాలుమ్, సనకాద్యైశ్చయోగిభిః - అస్పృష్టసంసార గన్ధరాన సనకాది యోగికళాలుమ్, బ్రహ్మేశాద్యైః సురగణైః - స్వప్రయోజన పరర్కళాన బ్రహ్మరుద్రాది దేవతైకళాలుమ్, పఞ్చకాలపరాయణైః - భగవదారాధనోపయోగియాన అభిగమనోపాదానేజ్యాస్వాధ్యాయ యోగఙ్గళాకిఱ పఞ్చకాలఙ్గళై పరమప్రాప్యమాక వుడైయముముక్షుక్కళాలుమ్, మహర్షిభిః - జితేంద్రియరాన ఋషికళాలుమ్, దివ్యమన్త్రైః-ఆరాధనోపయోగికళాన విలక్షణ మన్త్రఙ్గళాలే, పూజ్యసే- ఆరాధిక్కప్పడుకిఱీర్.

పాషణ్డ ధర్మసఙ్కీర్ణే భగవద్భక్తి వర్జితే ।
కలౌజాతోఽస్మి దేవేశ సర్వధర్మబహిష్కృతే ॥ ౪.

హేదేవేశ-అయర్వఱుమమరర్కళధిపతియే' పాషణ్డ ధర్మసఙ్కీర్ణే - వేదబాహ్యర్కళిన్ కర్మానుష్ఠానఙ్గళాల్ కలుషితమాయ్, భగవద్భక్తివర్జితే - జ్ఞానాదిగుణ పరిపూర్ణరాన దేవరీర్ విషయత్తిల్ ప్రీతిరూపాపన్నమానభక్తియినాల్ శూన్యమాయ్, సర్వధర్మబహిష్కృతే - అలౌకికశ్రేయస్సాధనఙ్గళాన ధర్మఙ్గళిన్ గన్ధమిన్ఱిక్కేయిరుక్కుఱ, కలౌ - ఇన్దకలియుగత్తిలే, జాతోఽస్మి - పిఱవా నిన్ఱేన్. ౪.

కథంత్వామసదాచారః పాపప్రసవభూరహమ్ ।
అర్చయామిదయాసిన్ధో పాహిమాం శరణాగతమ్ । ౫.

అసదాచారః - దుష్కర్మఙ్గళైయే శెయ్తుతిరియుమవనాయ్, పాపప్రసవభూః - అతడియాకవరుమ్ పాపఙ్గళుక్కు ఉత్పత్తిస్థానమాన, అహమ్ - నాన్, త్వామ్ - నిత్యసూరికళాల్ ఆరాధిక్కప్పడుకిఱదేవరీరై, కదమ్ - ఎప్పడి, అర్చయామి - ఆరాధిప్పేన్ హేదయాసిన్ధో - కృపానిధియే! శరణాగతంమామ్ - దేవరీరైయే ఉపాయమాకప్పఱ్ఱియిరుక్కుఱ వెన్నై, పాహి - రక్షిత్తరుళవేణుమ్.

తాపత్రయదవాగ్నౌ మాం దహ్యమానం సదావిభో ।
పాహిమాం పుణ్డరీకాక్ష కేవలం కృపయాతవ ॥ ౬.

హేవిభో - సర్వస్వామియానవనే! హేపుండరీకాక్ష - శెన్దామరైక్కణ్ణనే! తాపత్రయదవాగ్నౌ -ఆధ్యాత్మికాధి దైవికాధి భౌతి

కళ్గళాన తాపత్రయఙ్గళాకిఅకాట్టు త్తీయిలే, సదా - కాలవిచ్ఛేదమి న్ఱియే, దహ్యమానమ్ - దహిక్కప్పట్టుక్కిడక్కిఅ, మామ్-ఎన్నై
తవ - దేవరీరుడైయ, కృపయా కేవలమ్ - పరదుఃఖదుఃఖిత్వరూప గుణమొన్ఱినాలేయే ఇరఙ్గి, పాహి - రక్షిత్తరుళవేణుమ్.   ౬.

జన్మమృత్యుజరావ్యాధి దుఃఖసన్తప్తదేహినమ్ ।
పాలయాశుదృశా దేవ తవకారుణ్యగర్భయా ॥   ౭.

హే దేవ - హితపరనాన సర్వస్వామియే! జన్మమృత్యుజరా వ్యాధి దుఃఖసన్తప్తదేహినమ్ - పిఱప్పిఱప్పుప్పిణి మూప్పాల్ వరుమ్ దుఃఖఙ్గళాల్ పీడితమాన శరీరత్తైయుడైయ వెన్నై, కారుణ్యగర్భయా - కృపావర్షిణియాన, తవ - దేవరీరుడైయ, దృశా - తిరుక్కణ్గళాలే, ఆశు - శీఘ్రమాక, పాలయ-కుళిరక్కటాక్షిత్తు రక్షిత్తరుళ వేణుమ్   ౭.

ఇన్ద్రియాణి మయాజేతు మశక్యాపురుషోత్తమ ।
శరీరంమమదేవేశ వ్యాధిభిః పరిపీడితమ్ ॥   ౮.

హే పురుషోత్తమ - ఆశ్రితర్ తిఱత్తిల్ తన్ పేఱాక ఉపకరి త్తరుళుమ్ పురుషోత్తమనే - ఇన్ద్రియాణి - చక్షురాదియాన జ్ఞానేన్ద్రి యఙ్గళుమ్, వాగాదికళాన కర్మేన్ద్రియఙ్గళుమ్, మయా - అశక్తనాన వెన్నాలే, జేతుమశక్యమ్ - అడక్కవతఱ్కు అసాధ్యమాయిరా నిన్ఱన, దేవేశ - నిత్యసూరి నిర్వాహకనే! మమ - ఎన్నుడైయ, శరీరమ్ - దేహమానతు - వ్యాధిభిః పరిపీడితమ్ - నోయినాల్ మిక ప్పుమ్ మెలిన్దుకిడక్కిఱతు   ౮.

మనోమే పుణ్డరీకాక్ష విషయానేవధావతి ।
వాణీమమహృషీకేశ మిథ్యాపారుష్య దూషితా ॥ ౯.

హేపుణ్డరీకాక్ష - ఉన్నడై యకణ్ణఴగై క్కాట్టి విషయాన్తర పరర్గై యుమ్ జితమెన్ఱుశొల్లువిక్కుమవనే! మేమనః - ఎన్నుడై యమనస్సానతు, విషయానేవధావతి-అప్రాప్తఙ్గళాన శబ్దాదివిషయఙ్గళై యేతేడి త్తిరియానిన్ఱతు. హేహృషీకేశ -సర్వేన్ద్రియఙ్గళైయుమ్ తన్పక్కలిలే మగ్నమాంమ్పడి పణ్ణుమవనే, మమవాక్ - ఎన్నుడైయవాక్కానతు, మిథ్యాపారుష్యదూషితా - నరకావహమాన పొయ్యెన్న సర్వలోకభయావహమాన కొడుమైయెన్న ఇవైకళాకి అదోషఙ్గళినాల్ పూర్ణమాయిరానిన్ఱతు. ౯.

ఏవంసాధనహీనోహం కింకరిష్యామి కేశవ ।
రక్షమాం కృపయాకృష్ణ భవాబ్ధావతితం సదా ॥ ౧౦.

హేకేశవ - కేశివధమ్ శెయ్తుతన్నైనోక్కి ఎల్లారుక్కుముపకరిత్తరుళినవనే! ఏవంసాధన హీనోహమ్ - ఇప్పడివిషయాన్తరప్రవణఙ్గళాన మనోవాక్కాయఙ్గళాల్ ఉన్నై ప్పెఱుగైక్కుత్తక్క కర్మజ్ఞానభక్తికళాకిఱ సాధనఙ్గళొన్ఱుమ్ శెయ్య అశక్తనాననాన్, కింకరిష్యామి -పేఱ్ఱుక్కు ఉపాయమాన ఎన్దవుపాయఙ్గళై శెయ్యప్పోకిఱేన్, హేకృష్ణ -ఐహికాముష్మికఫలప్రదనాన కృష్ణనే! సదాభవాబ్ధాపతితంమామ్ -అనాదియాక దుస్తరమాన సంసారమాకిఱ పెరుఙ్గడలిలే విఴున్దు అలమరుకిన్ఱ వెన్నై, కృపయా-దేపరీసుడైయ నిర్హేతుకృపైయినాలేయే, రక్ష - రక్షిత్తరుళవేణుమ్.

అపరాధశతంచైవ సహస్రమయుతం తథా ।
అర్బుదంచాప్యసఙ్ఖ్యేయం కరుణాబ్ధేక్షమస్వమే ॥ ౧౧.

హేకరుణాబ్ధే - ఎన్నుడైయ అసఙ్ఖ్యాతమాన అపరాధఙ్గళై ప్పొఱుత్తరుళుకైక్కీడాన కృపాగుణత్తుక్కు కడల్ పోన్ఱవనే!, మే అపరాధశతంచైవ - అజ్ఞానాది పూర్ణనాన ఎన్నాలే శెయ్యప్పట్ట దేవరీరుడైయ నిగ్రహహేతువాన అపచారఙ్గళ్ నూత్తైయుమ్, తథాసహస్ర మయుతమర్బుదమసఙ్ఖ్యేయమ్ - అప్పడియే ఆయిరమాయుమ్ పతినాయిరమాయుమ్, అర్బుదమాయుమ్ - ఎణ్ణిఱన్దతాయుమ్ దేవరీర్ తిఱత్తిల్ శెయ్త అపచారఙ్గళై, క్షమస్వ- పొఱుత్తరుళవేణుమ్. ౧౧.

యచ్చాపరాధంకృతవాన జ్ఞానాత్పురుషోత్తమ ।
మద్భక్తఇతి దేవేశ తత్సర్వంక్షన్తుమర్హసి ॥ ౧౨.

హేపురుషోత్తమ - వారీర్ పురుషోత్తమనే! అజ్ఞానాత్-కృత్యాకృత్యఙ్గళిల్ అఱివిల్లామైయాలే, యత్-అపరాధంకృతవాన్-దేవరీర్ తిఱత్తిల్ యాతొరు అపరాధఙ్గళై చ్చెయ్తేనో? తత్సర్వమ్-అన్దసర్వాపరాధఙ్గళైయుమ్, హేదేవేశ - వారీర్ దేవాధిదేవనే! మద్భక్తఇతి - నమ్మడియానివనెన్ఱు, క్షన్తుమర్హసి - పొఱుత్తరుళవేణుమ్. ౧౨.

అజ్ఞత్వాదప్యశక్తత్వా దాలస్యాద్దుష్టభావనాత్ ।
కృతాపరాధం కృపణం క్షన్తుమర్హసి మాంవిభో ॥ ౧3.

హేవిభో-సర్వవ్యాపకనే! అజ్ఞత్వాత్-సత్కర్మాదికళై అఱియత్తక్క జ్ఞానమిల్లామైయాలుమ్, అశక్తత్వాదపి - అఱిన్దాలుమ్ అనుష్ఠిక్కవల్ల శక్తియిల్లామైయాలుమ్, ఆలస్యాత్ - శక్తియిరున్దాలుమ్ అనవధానత్తైయాలుమ్, దుష్టభావనాత్-కామక్రోధాదిదోషయుక్తమాన మనోభావత్తాలుమ్, కృతాపరాధమ్-అపరాధఙ్గళైయే

మేన్మేలుమ్ శెయ్తు పోరానిన్ఱుళ్ళ, కృపణంమామ్ - కుత్సితమాన శెయల్కళై యుడైయ వెన్నై, క్షన్తుమర్హసి-పొఱుత్తరుళవేణుమ్.

అపరాధసహస్రాణి క్రియన్తేఽహర్నిశంమయా ।
తానిసర్వాణిమేదేవ క్షమస్వమధుసూదన ॥ ౧౮.

మయా-ఎన్నాలే. అహర్నిశమ్-ఇరవుపకలెన్నామల్ ఎప్పోతుమ్, అపరాధసహస్రాణి-దేవరీర్ తిరువుళ్ళమ్ కలఙ్గుమ్పడియాన అనేకమాయిర మపరాధఙ్గళానవై, క్రియన్తే - శెయ్యప్పడుకిఱన, హేమధుసూదన - మధువై నిరసిత్తవనే! హే దేవ-వారీర్ సర్వేశ్వరనే! తానిసర్వాణి-అన్ద సర్వాపరాధఙ్గళైయుమ్, క్షమస్వ - పొఱుత్తరుళవేణుమ్. ౧౮.

యజ్జన్మనః ప్రభృతిమోహవశంగతేన
నానాపరాధశతమాచరితంమయాతే ।
అన్తర్బహిశ్చసకలంతవపశ్యతో మే
క్షన్తుంత్వమర్హసి హరేకరుణావశేన ॥ ౧౯.

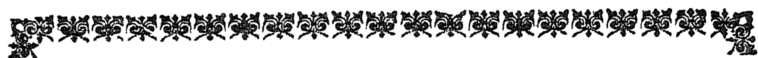
జన్మనః ప్రభృతి - పిఱన్దతుముతల్, మోహవశంగతేన-తమోభిభూతనాయ్ మతిమయఙ్గిక్కిడక్కిఱ, మయా-ఎన్నాలే, మే అన్తర్బహిశ్చసకలం తవపశ్యతః, ఎన్నుడైయ ఉళ్ళుమ్పుఱమ్బుమ్ ఎల్లావఱ్ఱైయుమ్ దేవరీర్ కటాక్షియా నిఱ్కచ్చెయ్తే, తే- దేవరీర్ తిఱత్తిల్, యత్ నానాపరాధశతమాచరితమ్-ఎణ్ణిఱన్ద ఎన్ద అపరాధఙ్గళ్ శెయ్యప్పట్టతో. హేహరే - ఆశ్రితదురితఙ్గళై పోక్కుమవనే! త్వమ్-దేవరీర్, కరుణావశేన-కృపైక్కు ప్పరతన్త్రరాయ్, క్షన్తుమర్హసి-అవైఎల్లావఱ్ఱైయుమ్ పొఱుత్తరుళవేణుమ్.

కర్మణామనసావాచా యాచేష్టామమనిత్యశః ।
కేశవారాధనేసాస్యా జ్జన్మజన్మాన్తరేష్వపి ॥ ౧౭.

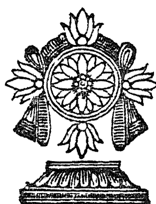
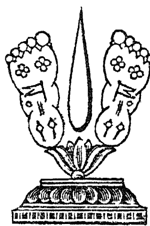
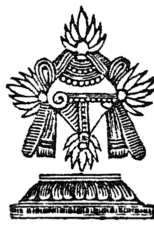
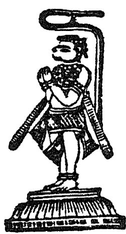
నిత్యశః-నాడోఱుమ్, కర్మణా-కర్మసాధనమాన శరీరత్తి నాలుమ్, మనసా - నిన్నైక్కైక్కుక్క యోగ్యమాన మనస్సినాలుమ్, వాచా-శొల్లుక్కుఱుప్పాన వాక్కినాలుమ్, మమయాచేష్టా-నాన్ శెయ్కిఱ వ్యాపారమానతు యాతొన్ఱుణ్డో? సా-అన్ద వ్యాపారమానతు, జన్మజన్మాన్తరేష్వపి - నాన్పిఱక్కుమ్ జన్మన్దోఱుమ్, కేశవారాధనేస్యాత్-సర్వాధికరాన దేవరీరుడైయ ఆరాధనత్తిలే వినియోగిక్కుమ్పడి కృపై శెయ్తరుళవేణుమ్; మనోవాక్కాయఙ్గళ్ మూన్ఱుమ్ దేవరీరైయొఴియ వేఱొన్ఱిల్ శెల్లాతపడి అనుగ్రహిక్క వేణ్డుమెన్ఱపడి. ౧౮.

తృతీయ జితన్తా సమ్పూర్ణా.

శ్రీమతేరామానుజాయనమః

చతుర్థ జితన్తా ప్రారంభః

జితన్తే పుణ్డరీకాక్ష నమస్తే విశ్వభావన ।
నమస్తే వాసుదేవాయ శాన్తానన్తచిదాత్మనే ॥ ౧.

హే పుణ్డరీకాక్ష! జితం తే-ఉన్నుడైయ శెవ్వియ తామరై మలర్ పోన్ఱ తిరుక్కణ్గళ్ సౌన్దర్యత్తిలీడుపట్టు ఉనక్కుత్తోఱ్ఱేనెన్ఱ పడి; నమస్తే విశ్వభావన-సకలజగత్తుక్కుమ్ కారణభూతనే! ఉన్నై శరణమడైకిఱేన్; శాన్తానన్తచిదాత్మనే - అశనాయాపిపాసాద్యూర్మిషట్కరహితనాయ్, నిత్యనాయ్ సర్వవస్తుక్కళిలుమ్ వ్యాపిత్తునిఱ్కైయాలే సర్వవస్తు పరిచ్ఛేదానర్హనాయ్ జ్ఞానస్వరూపనాయిరుక్కిఱ వాసుదేవాయ తేనమః-వాసుదేవశబ్ద వాచ్యనాయిరుక్కిఱ దేవరీరై శరణమడైకిఱేన్. ౧

అధ్యక్షాయస్వతన్త్రాయ నిరపేక్షాయశాసతే ।
అచ్యుతాయావికారాయ తేజసాంనిధయేనమః ॥ ౨.

అధ్యక్షాయ-చేతనరుడైయ రక్ష్యాపేక్షైయై ప్రతీక్షిత్తిరుక్కుమవనాయ్, స్వతన్త్రాయ-స్వేచ్ఛాకృతకార్యత్తిల్ తనక్కొరు నివారకరిల్లాతవనాయ్, నిరపేక్షాయ - చేతనరక్షణత్తిల్ ఒరు కైమ్ము

తన్నైయుమ్ అపేక్షియాతవనాయ్, శాసతే - ఉభయవిభూతియుమ్ తన్ ఆజ్ఞైక్కు పరతన్త్రమాంప్పడి నియమిక్కుమవనాయ్, అచ్యుతాయ, దేవమనుష్యాదిరూపేణ తిరువవతరిత్తాలుమ్ తన్నుడైయ పరమైశ్వర్యత్తై నఴువవిడాతవనాయ్, అవికారాయ - ప్రకృతిగతమాన స్వరూపాన్యథాభావముమ్, చేతనగతమాన స్వభావాన్యథాభావముమాకిఱ వికారశూన్యనాయ్, తేజసాంనిధయే-లోకప్రకాశకరఙ్గళాన సూర్యాదితేజస్సుకళుక్కుమ్ ప్రకాశకమాన నిరవధికతేజస్సైయుడైయ వున్నై, నమః-శరణమడైకిఱేన్. ౨

ప్రధానపురుషేశాయ నమస్తేపురుషోత్తమ ।
క్లేశకర్మాద్యసంస్పృష్ట పూర్ణషాడ్గుణ్యమూర్తయే ॥ ౩॥

హేపురుషోత్తమ - ఉత్తమపురుషనానవనే! క్లేశకర్మాద్యసంస్పృష్ట - అవిద్యాస్మితా రాగద్వేషాభినివేశఙ్గళాకిఱ పఞ్చక్లేశఙ్గళెన్న, ఇవఱ్ఱుక్కు క్కారణమాన కర్మఙ్గళెన్న, ఇవఱ్ఱిన్ స్పర్శమిల్లాతవనే! ప్రధానపురుషేశాయ-ప్రకృతిపురుషర్కళై అనుప్రవేశిత్తు బన్ధమోక్షాదికళై ప్పణ్ణుమవనాయ్, పూర్ణషాడ్గుణ్యమూర్తయే-జ్ఞానశక్త్యాదికళాన ఆఱుగుణఙ్గళాల్ పూర్ణమాన దివ్యాత్మస్వరూపప్రకాశకమాన దివ్యమంగళవిగ్రహత్తైయుడైయ, తేనమః-దేవరీరై నమస్కరిక్కిఱేన్. ౩.

త్రిభిర్జ్ఞానబలైశ్వర్య వీర్యశక్త్యన్తరాత్మనే ।
త్రియుగాయనమస్తేస్తు నమస్తేచతురాత్మనే ॥ ౪.

త్రిభిః-సఙ్కర్షణప్రద్యుమ్నానిరుద్ధర్కళెన్గిఱ మూన్ఱుమూర్తికళాలే, జ్ఞానబలైశ్వర్య వీర్యశక్త్యన్తరాత్మనే-జ్ఞానబలైశ్వర్యవీర్యశక్తితేజస్సుక్కళై స్వాభావికగుణఙ్గళాక వుడైయనాయిరుక్కచ్చె

య్ తేయుమ్, త్రియుగాయ - సృష్టిస్థితిసంహార రూపమాన అవ్వా కార్యజ్గళు క్కనుగుణమాక ఇరణ్డిరణ్డు గుణజ్గళై యే ప్రధానమాక వుడై యవనాయ్, చతురాత్మనే-వ్యూహచతుష్టయ త్తిలుమ్ ప్రత్యేక ముణ్డాన జాగ్రత్స్వప్నసుషుప్తితురీయసంజ్ఞకమాక నాలువడివై యు డై యనాన, తేనమః-ఉనై న్క శరణమడై కిత్తేన్. ౪.

చతుఃపఞ్చనవవ్యూహ దశద్వాదశమూర్తయే ।
అనేకమూర్తయేతుభ్య మమూర్తాయైకమూర్తయే ॥ ౫.

చతుఃపఞ్చనవవ్యూహదశద్వాదశమూర్తయే- ఉపాసకాను గ్రహార్థమాక సజ్కర్షణాది నాలువ్యూహజ్గళాయుమ్, విష్ణుపురుష సత్యాచ్యుతానిరుద్ధర్కళెన్గిఱ ఐన్దువ్యూహజ్గళాయుమ్ ఒన్బతు వ్యూహజ్గళాయుమ్, రామకృష్ణాది దశావతారజ్గళాయుమ్, కేశవాది ద్వాదశమూర్తికళాయు మవతరిత్తరుళిన దివ్యమజ్గళవిగ్రహత్తై యు డై యనాయ్,అనేకమూర్తయే-కార్యావస్థైయిల్ స్థూలచిదచిద్విశిష్ట నాయ్, ఏకమూర్తయే-ఎన్ఱు మొరుపడిప్పట్ట దివ్యమంగళవిగ్రహత్తై యుడై యనాయ్ నిత్యవిభూతియిలెళ్లున్దరుళియిరుక్కు మ్, తుభ్యం నమః దేవరీర్కై దెణ్డన్ సమర్పిక్కిత్తేన్. ౫.

నారాయణనమస్తేస్తు పుణ్డరీకాయతేక్షణ ।
సుభ్రూలలాట సునస సుస్మితాధరపల్లవ ॥ ౬.

పుణ్డరీకాయతేక్షణ - ఆధిరాజ్యసూచకమాన శెవ్వితామరై మలర్ పోన్ఱ తిరుక్కణ్గళై యుడై యవనే। సుభ్రూలలాట - అళ్లకియ తిరుప్పురువజ్గళై యుమ్ తిరునెఱ్ఱియైయుముడై యవనే। సునస-కోల నీళ్ కొడిమూక్కై యుడై యవనే! సుస్మితాధరపల్లవ-అళ్లకియ మన్ద హాసత్తోడుకూడియ తళిర్ పోన్ఱ తిరువధరజ్గళై యుడై యవనే!

నారాయణ - సమస్తచేతనాచేతన శరీరియాయ్, సమస్తకల్యాణ గుణ విశిష్టనానవనే! తేనమః - ఉమక్కు నమస్కారమ్. ౬.

పీనవృత్తాయతభుజ శ్రీవత్సకృతలక్షణ ।
తనుమధ్యవిశాలాక్ష పద్మనాభనమోస్తుతే ॥ ౭.

పీనవృత్తాయతభుజ-సకలలోకజ్గళుమ్ తన్నిళ్లలిలొతుజ్గుమ్బడి పరుత్తువర్తుళమాయ్ నీణ్డిరుక్కిఱ తిరుత్తోళ్కళై యుడైయవనే! శ్రీవత్సకృతలక్షణ-స్వాసాధారణమాన శ్రీవత్సమెన్గిఱ తిరుమఱువాలే అలఙ్కృతనానవనే! తనుమధ్య - సూక్ష్మమానకటిప్రదేశత్తైయుడైయవనే! విశాలాక్ష-సకలలోకజ్గళుమ్ ఒరుమూలైప్పరప్పుక్కుప్పోరుమ్బడి విశాలమాన తిరుక్కణ్గళై యుడైయవనే! పద్మనాభ - సకల జగదుత్పత్తిక్కు నిదానమాన తిరునాభీకమలత్తై యుడైయవనే! తేనమః - ఉమక్కు నమస్కారమ్ ౭.

విలాసవిక్రమాక్రాన్త త్రైలోక్యచరణామ్బుజ ।
నమస్తేపీతవసన స్ఫురన్మకరకుణ్డల ॥ ౮.

విలాసవిక్రమాక్రాన్తత్రైలోక్య చరణాంబుజ - వరుత్తమఱ సవిలాసమాకమూన్ఱడికళాల్ మూన్ఱులోకజ్గళైయుమ్ అళన్దరుళిన తిరువడికళై యుడైయవనే! పీతవసన-తిరువరై పూత్తాఱ్పోలే తిరుమేనిక్కు ప్పరభాగమాన పీతామ్బరత్తైయుడైయవనే! స్ఫురన్మకరకుణ్డల-తిరుచ్చెవియిల్ విళజ్గానిన్ఱుళ్ళ తిరుమకరక్కుళైకళై యుడైయవనే॥ తేనమః - ఉమక్కు నమస్కారమ్ ౮.

స్ఫురత్కిరీటకేయూరహార కౌస్తుభభూషణ ।
పఞ్చాయుధనమస్తేస్తు నమస్తేపాఞ్చకాలిక ॥ ౯

స్ఫురత్కిరీటకేయూరహార కౌస్తుభభూషణ-తిరుమేనిక్కుప్ప రభాగమాయ్ విళజ్గానిన్ఱుళ్ళ తిరువభిషేకమెన్న, తిరుత్తోళ్వళైక

ళైన్న, ముక్తాహారజ్గళైన్న, కౌస్తుభమెన్గిఱ మాణిక్కప్పతకమెన్న ఇవై ముతలాన దివ్యాభరణజ్గళై యుడైయవనే! షణ్ణాయుధ- ఆశ్రితవిరోధినిరసనత్తుక్కాక, ఎప్పొతుమ్ దరియానిన్ఱుళ్ళ దివ్యాయుధజ్గళై యుడైయవనే! పాఞ్చకాలిక- పఞ్చకాలపరర్కళాలే ఎప్పోతుమ్ ఆరాధిక్కప్పడుమవనే! తేనమః - ఉమక్కు నమస్కారమ్ ౯.

పఞ్చకాలపరైకాన్త యోగక్షేమంవహ ప్రభో।
నిత్యజ్ఞానబలైశ్వర్య భోగోపకరణాచ్యుత।
నమస్తేబ్రహ్మరుద్రాది లోకయాత్రాపరిచ్ఛద॥ ౧౦.

పఞ్చకాలపరైకాన్తయోగక్షేమంవహ - పఞ్చకాలజ్గళిలుమ్ కుత్తైవఱ భగవదారాధనమ్ శెయ్యు మవర్కళుక్కు ముఖ్యమాన ఐహికాముష్మికభోగజ్గళై క్కొడుక్కుమవనే! ప్రభో-సర్వనియన్తా వానవనే! నిత్యజ్ఞానబలైశ్వర్య భోగోపకరణ -నిత్యమాన జ్ఞానబలైశ్వర్యాదికళైయుమ్, దివ్యమాల్యాంబర ఛత్ర చామరాదికళాన భోగోపకరణజ్గళై యుముడైయవనే! అచ్యుత-ఆశ్రితర్కళై ఒరుకాలుమ్ నఝువవిడాతవనే! బ్రహ్మరుద్రాది లోకయాత్రాపరిచ్ఛద- సృష్ట్యాది లోకవ్యాపారత్తుక్కు బ్రహ్మరుద్రాదికళై ప్పరికరమాక వుడైయవనే! తేనమః - ఉమక్కు నమస్కారమ్. ౧౦.

జన్మప్రభృతిదాసోస్మి శిష్యోస్మితనయోస్మి తే।
త్వంచస్వామీగురుర్మాతా పితాచమమమాధవ॥ ౧౧.

జన్మప్రభృతి-అడియేన్ పిఱన్దతుముతల్, తేదాసోస్మి - దేవరీరుక్కు క్రయవిక్రయార్హ నాయిరానిన్ఱేన్, శిష్యోస్మి-దేవరీరిడత్తిల్ సకలరహస్యార్థమ్ కేట్ట శిష్యనాయిరానిన్ఱేన్, తనయోస్మి - దేవరీరుక్కు కించిత్కరిత్తు స్వరూపమ్నిఱమ్బెఱుమ్ పుత్రనాకానిన్ఱేన్, హే మాధవ-శ్రియఃపతియే !త్వంచ - దేవరీర్, మమ - అడియేనుక్కు,

స్వామీ - నాన్ విముఖనానవన్ఱుమ్ ఎన్ఱ సత్తైయైనోక్కి రక్షిక్కుమ్ వకుత్తస్వామియాయుమ్, గురుః-అజ్ఞాతజ్ఞాపనమ్పణ్ణుకిఱ ఆచార్యనాకవుమ్, మాతా-ధారకపోషకనైయాన మాతావాకవుమ్, పితాచ - ఉత్పాదకనాయ్ హితప్రవర్తకనాన పితావాకవుమ్ ఆకిఱీర్. ౧౨.

అపిత్వాంభగవన్బ్రహ్మా శర్వశ్శక్రోమహర్షయః ।
ద్రష్టుంయష్టుమపిస్తోతుం నహిస్మర్తుమనీశతే ॥ ౧౩॥

హేభగవన్-షాడ్గుణ్యపరిపూర్ణనాన సర్వేశ్వరనే! త్వామ్-దేవరీరై, బ్రహ్మా - చతుర్ముఖనుమ్, శర్వః - రుద్రనుమ్, శక్రః - ఇన్ద్రనుమ్, మహర్షయోపి - మహర్షికళుమ్, ద్రష్టుమ్ - స్వయత్నత్తాల్ కాణ్గైక్కుమ్, యష్టుమ్ - ఆరాధిక్కైక్కుమ్, స్తోతుమ్ - అపరిచ్ఛిన్న స్వరూపాదికళై యుడైయనాకైయాలే స్తోత్రమ్పణ్ణుకైక్కుమ్. స్మర్తుమపి - మనస్సాల్ స్మరిక్కైక్కుమ్, అనీశతే - సమర్థరాకమాట్టార్కళ్. ౧౩.

తాపత్రయమహాగ్రాహభీషణే భవసాగరే ।
మజ్జతాంనాథనౌరేషా ప్రణతిస్త్వత్పదార్పితా ॥ ౧౪॥

నాథ - వారీర్ సర్వస్వామియే! తాపత్రయమహాగ్రాహభీషణే-ఆధ్యాత్మికాధిదైవికాధి భౌతిక తాపత్రయఙ్గళాకిఱ పెరియముతలైకళాలే భయావహమాన, భవసాగరే - సంసారమాకిఱ పెరుఙ్కడలిలే, మజ్జతామ్ - అఴున్దానిన్ఱుళ్ళ వెఙ్గళుక్కు, త్వత్పదార్పితా - వకుత్తశేషియాన దేవరీర్ తిరువడికళిల్ శెయ్యప్పట్ట, ఏషాప్రణతిః- ఇన్దశరణవరణమానతు, నౌః - అక్కరైయై ప్రాపిక్కుమతాన ఓడమాకానిన్ఱతు.

అనాథాయ జగన్నాథ శరణ్య శరణార్థినే ॥
ప్రసీదసీదతేమహ్యాం నమస్తే భక్తవత్సల ॥ ౧౫॥

హేజగన్నాథ-లోకజ్గళుక్కెల్లామ్ స్వామియానవనే! అనాథాయ - వేఱోరుస్వామియిల్లాతవెనక్కు, ప్రసీద - కృపైపణ్ణియరుళవేణుమ్, హేశరణ్యా-సర్వలోకజ్గళుక్కుమ్ ఇష్టప్రాప్తియైయుమ్ అనిష్ట నివృత్తియైయుమ్ పణ్ణికొ్కడుక్కుమవనే! శరణార్థినే - దేవరీరై యే రక్షకరాకప్పత్రిన వెనక్కు కృపైపణ్ణవేణుమ్, సీదతేమహ్యామ్ - మిక్కవుమ్ క్లేశప్పాడానవెనక్కు, ప్రసీద - ఎన్నుడైయదుఃఖజ్గళు ఐయోవెన్ఱిరజ్గి యరుళవేణుమ్, హేభక్తవత్సల - ఆశ్రితరుడైయదోషత్తైయే భోగ్యమాకకొ్కళ్ళుమవనే! తేనమః-దేవరీరై దెణ్డాన్ సమర్పిక్కిఱేన్ ౧౫.

మన్త్రహీనంక్రియాహీనం భక్తిహీనం యదర్చనమ్ ।
తత్సర్వం క్షన్తవ్యం ప్రపన్నానా మపరాధసహోహ్యసి ॥ ౧౬॥

మన్త్రహీనమ్ - మన్త్రశూన్యమాయుమ్, క్రియాహీనమ్ - తన్త్రజ్గళాల్ శూన్యమాయుమ్, భక్తిహీనమ్ - ప్రీతిరూపాపన్నమాన భక్తిశూన్యమాయుమ్, యత్ అర్చనమ్ - దేవరీర్ తిఱత్తిల్ యాతొరు ఆరాధనమానతు ఎన్నాల్ శెయ్యప్పట్టతో? తత్-అన్ద ఉపచారరూప అపచారమానతు - క్షన్తవ్యమ్-దేవరీరాల్ పొఱుత్తరుళత్తక్కతు; ప్రపన్నానామపరాధసహోహ్యసి- దేవరీర్ తిరువడికళిల్ ప్రపత్తిపణ్ణినవర్కళినపచారజ్గళై పొఱుత్తరుళుమ్ స్వభావముడైయవరెన్ఱు వైదికప్రసిద్ధియుడైయవరన్ఱో? ౧౬.

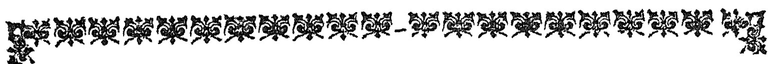
అజ్ఞానాద్యదివాజ్ఞానా దశుభం యత్కృతంమయా ।
క్షన్తవ్యంతదశేషేణ దాస్యేనచగృహాణమామ్ ॥ ౧౭.

అజ్ఞానాత్ -అబుద్ధిపూర్వకమాకవాతల్, జ్ఞానాత్ -బుద్ధిపూర్వకమాకవాతల్; యత్ - అశుభమ్ - యాతొరు అపచారమానతు, మయా - ఎన్నాలే, కృతమ్ - శెయ్యప్పట్టతో? తత్ అశేషేణకుస్తవ్యమ్ - అవై ఒన్ఱైయుమ్ పాఱు త్తరుళత్తక్కతు మామ్ - అడియేనై, దాస్యేనచగృహాణ-నిత్యకైజ్కర్యమ్ శెయ్యుమ్పడి అఙ్గీకరి త్తరుళవేణుమ్. ౧౭,

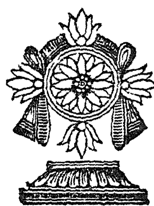
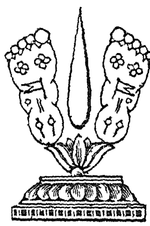
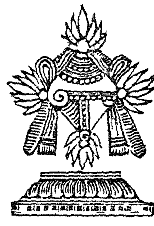
సర్వేషుదేశకాలేషు సర్వావస్థాసుచాచ్యుత ।
కిఙ్కరోస్మిహృషీకేశ భూయోభూయోస్మికిఙ్కరః ॥ ౧౮॥

అచ్యుత - ఆశ్రితరై ఒరుకాలుమ్ నఝువవిడాతవనే! సర్వేషు దేశకాలేషు - సర్వావస్థాసు - కిఙ్కరోస్మి - కైఙ్కర్యత్తిలభినివేశాతిశయత్తాలే సర్వదేశ సర్వకాల సర్వావస్థైకళిలుమ్ దేవరీరుక్కు అడిమై శెయ్యప్పెఱువేనాకవేణుమ్. హృషీకేశ - కైఙ్కర్యత్తిల్ స్వభోగత్తై త్తవిర్ప్పిక్కుమవనే! భూయోభూయోస్మికిఙ్కరః- ఆదరాతిశయత్తాలే ద్విరావృత్తి ప్రార్థిక్కిఱపడి; ఇనిమేలుళ్ళ కాలమెల్లామ్ పరవ్యూహాది దేశఙ్గళిలుమ్ జాగ్రత్స్వప్నాద్యవస్థైకళిలుమ్ తత్తద్దేశకాలావస్థోచిత సకలవిధకైఙ్కర్యఙ్గళైయుమ్ శెయ్యప్పెఱువేనాకవేణుమెన్ఱిఱతు. ౧౮.

చతుర్థజితన్తావ్యాఖ్యానం సమాప్తమ్.

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

పఞ్చమ జితన్తా వ్యాఖ్యానమ్.

జితన్తే పుణ్డరీకాక్ష నమస్తే విశ్వభావన ।
నమస్తేస్తు హృషీకేశ మహాపురుష పూర్వజ ॥ ౧॥

హే పుణ్డరీకాక్ష - శివ్వియ తామరై మలర్ పోన్ఱ తిరుక్కణ్గళైయుడైయవనే! తే జితమ్ - ఉనక్కు జయముణ్డాకక్కడవతు. హే విశ్వభావన - సకలజగత్తైయుమ్ పడైత్త సర్వేశ్వరనే! తే నమః - ఉన్నై శరణమడైకిఱేన్; పూర్వజ - చేతనరక్షణత్తుక్కాక సృష్ట్యవతారాదికళైప్పణ్ణి ముత్పాడనాయ్ నిఱ్కుమవనే, హృషీకేశ - తన్నుడైయ సౌన్దర్యాదికళైక్కాట్టి విషయాన్తర ప్రవణఙ్గళానవిన్ద్రియఙ్గళైత్తన్ వశమాక్కుమవనే, మహాపురుష - ఆశ్రితవిషయత్తిల్ తన్ స్వరూపత్తైయుమ్ క్షియమాఱి కార్యమ్ శెయ్యుమవనాన సర్వేశ్వరనే! నమః తేఽస్తు - ఉన్నుడైయ సౌన్దర్యాది గుణఙ్గళుక్కుత్తోఱ్ఱు శరణమడైకిఱేన్. ౧.

నమస్తే వాసుదేవాయ శాన్తానన్త చిదాత్మనే ।
అజితాయ నమస్తుభ్యం షాడ్గుణ్య నిధయే నమః ॥ ౨॥

శాన్తానన్తచిదాత్మనే- ఊర్మిషట్కరహితమాయ్, దేశకాల వస్తు పరిచ్ఛేదానర్హమాయ్, జ్ఞానమయమాన దివ్యాత్మస్వరూపత్తై యుడైయనాయ్, వాసుదేవాయ - సర్వభూతఙ్గళిలుమ్ అన్తరాత్మ తయానిన్ఱు విళఙ్గా నిన్ఱుళ్ళ, తేనమః - దేవరీరై శరణమడైకిఱేన్, అజితాయ - ప్రాకృతమాన జన్మమరణాదికళాల్ జయిక్కప్పడాతవ నాయ్, అల్లతు - అజితైయెన్గిఱ పరమపదత్తైయుడైయనాయ్, షాడ్గుణ్యనిధయే - జ్ఞానశక్త్యాది కల్యాణగుణఙ్గళుక్కు ఆకరమాన, తుభ్యంనమః - దేవరీరై దెణ్డన్ సమర్పిక్కిఱేన్. ౨.

మహావిభూతిసంస్థాయ నమస్తే పురుషోత్తమ ।
సహస్రశిరసేతుభ్యం సహస్ర చరణాయ తే ॥ ౩॥

హేపురుషోత్తమ- వాఙ్మనసాఽపరిచ్ఛేద్యమాన గుణవిభూతి విగ్రహాద్యనుభవత్తై ఆశ్రితర్కళుక్కుత్తక్కపడి అళిక్కుమవనే! మహావిభూతిసంస్థాయ-భోగ్యభోగోపకరణఙ్గళాల్ కుఱైవఱ్ఱ త్రిపాద్విభూతి యిలెఴున్దరుళి యిరుక్కుమవనాయ్, సహస్రశిరసే-సహస్రశబ్దమ్ - ఆనన్త్యవాచియాయ్, శిరశ్శబ్దమ్ - సర్వేన్ద్రియవాచియాయ్, తత్కార్యమాన జ్ఞానత్తై లక్షిక్కిఱతాకైయాలే, అపరిచ్ఛిన్నజ్ఞానత్తై యుడైయనాయ్, సహస్రచరణాయ - చరణశబ్దమ్ - కర్మేన్ద్రియ కార్యశక్త్యుపలక్షకమాయ్, అపరిచ్ఛిన్నశక్తియైయుడైయనాన, తే నమః - ఉనక్కు దెణ్డన్ సమర్పిక్కిఱేన్, అనేకమాయిరమ్ కణ్ కాలికళాల్ శెయ్యత్తక్క కార్యత్తై ఇన్ద్రియనిరపేక్షనాకవే శెయ్యవల్ల అపరిమిత జ్ఞానశక్తియుడైయవనెన్ఱు సహస్రశీర్షాదిశబ్దఙ్గళుక్కు త్తాత్పర్యమ్. ౩.

సహస్రబాహవేతుభ్యం సహస్రనయనాయ తే ।
అమూర్తాయనమస్తుభ్య మేకమూర్తాయ తేనమః ॥ ౪॥

సహస్రబాహవే - బాహుశబ్దత్తాల్ కర్మేన్ద్రియ కార్యశక్త్యు పలక్షకమాయ్, అనన్తశక్తియుక్తనాయ్, సహస్రనయనాయ-నయన శబ్దత్తాలే జ్ఞానేన్ద్రియకార్యమాన జ్ఞానత్తైలక్షిక్కిఱతాయ్, అనన్త జ్ఞానత్తైయుడైయనాయ్, అమూర్తాయ - సూక్ష్మమాన అవ్యక్తపురుషాదికళై శరీరమాకవుడైయనాయ్, అల్లతు స్థూలభౌతికమానమూర్తపదార్థఙ్గళిల్ వేఱుపట్టవనాయ్, ఏకమూర్తాయ - తనక్కు సదృశమానవస్త్వన్తరమిల్లామైయాలుమ్, ప్రళయత్తిల్ అవిభక్తతమశ్శరీరకనాయిరుక్కైయాలుమ్, ఒన్ఱెన్ఱుశొల్లలామ్పడియాన దివ్యమంగళవిగ్రహత్తైయుడైయనాన, తేనమః - ఉనక్కు సేవిక్కిఱేన్. ౪.

అనేకమూర్తయేతుభ్య మక్షరాయచ తేనమః ।
వ్యాపినేవేదవేద్యాయ నమస్తే పరమాత్మనే ॥ ౫॥

అనేకమూర్తయే - రామకృష్ణాద్యనేకావతారమ్ శెయ్యుమవనాయ్, అల్లతు స్థూలసూక్ష్మమాన ఎల్లాపదార్థఙ్గళైయుమ్ శరీరమాకవుడైయనాయ్, అక్షరాయ - ఒరుకాలుమ్ నాశమిల్లాతవనాయ్, అల్లతు, (ముక్తర్కళాల్ సదా అనుభవిక్కప్పట్టాలుమ్, అవర్కళై కల్యాణగుణాదికళిల్ అమిఴ్న్దుకిడక్కుమ్పడి శెయ్తుమేన్మేలనభోగ్యత్తై యే మిక్కిరుక్కుమ్పడి వృద్ధియడైకైయాలే) క్షరణమిల్లాతవనాయ్, వ్యాపినే - సకలచేతనాచేతనఙ్గళిల్ సజ్కోచమఱ వ్యాపిత్తు నిఱ్కుమవనాయ్, వేదవేద్యాయ - ఇవన్ వ్యాపిత్తు నిఱ్కున్ నిలైమైతలియవై ప్రత్యక్షాదిప్రమాణఙ్గళాలఱియ అశక్యమాకైయాలే కేవలవేదఙ్గళాల్ అఱియత్తక్కవనాయ్, పరమాత్మనే - ఎల్లావస్తుక్కళుక్కుమ్ తాన్నియామకనాయ్, తనక్కునియామకాన్తరమిల్లాతవనాన, తేనమః. ౫.

చిన్మాత్రరూపిణేతుభ్యం నమస్త్రయ్యన్తమూర్తయే ।
అణిష్ఠాయస్థవిష్ఠాయ మహిష్ఠాయచ తేనమః ॥　　　　౬॥

చిన్మాత్రరూపిణే - కేవలం జ్ఞానమయమాన దివ్యాత్మస్వరూపత్తైయుడైయనాయ్, త్రయ్యన్తమూర్తయే - వేదాన్తజ్గళై శరీరమాకవుడైయనాన, తుభ్యంనమః; వేదాన్తజ్గళ్ శరీరమాకైయావతు - ఈశ్వరనుక్కు అభివ్యంజకమా యిరుక్కైయినాలావతు, ఈశ్వరనుడైయ ఆజ్ఞారూపమాయిరుక్కైయినాలావ తెన్జఱియవుమ్; అణిష్ఠాయ - అతిసూక్ష్మజ్గళాన దహరాకాశావ్యక్తజీవాదికళిల్ ప్రవేశిక్కైక్కు అతిసూక్ష్మస్వరూపనాయ్, స్థవిష్ఠాయ - ఓరిడత్తిలిరున్దే ఎల్లావస్తుక్కళైయుమ్ స్పర్శిక్కనల్లస్థౌల్యవిశిష్టనాయ్, అల్లతుబహుస్యామెన్గిఱ సజ్కల్పత్తాలే బ్రహ్మాణ్డాది సకలస్థూలకార్య వర్గత్తై సృష్టిక్కవల్ల స్థౌల్యత్తైయుడైయనాయ్, మహిష్ఠాయ - మహత్పరిమాణజ్గళాన పరమాకాశాదికళిలుమ్ వ్యాపిత్తు అవై శిఱాజైయె న్నుమ్బడిపణ్ణవల్ల పరమమహత్పరిమాణవానాన, తే నమః.　　　　౬॥

నేదిష్ఠాయ యవిష్ఠాయ సర్వాన్తర్యామిణేనమః ।
వర్షిష్ఠాయ జపిష్ఠాయ కనిష్ఠాయచ తేనమః ॥　　　　౭॥

నేదిష్ఠాయ - పుఱమ్బుణ్డానపర్ణ్ముక్కళై విట్టు ఉన్నిడత్తిల్ మనస్సైవైత్తు త్వన్మయాళాన ముముక్షుక్కళుక్కు అత్యన్తసమీపత్తిలిరుక్కుమవనాయ్, యవిష్ఠాయ - ఎన్ఱుమొక్కపంచవింశతివార్షికమాన అకుమారయువాకారనాయ్, సర్వాన్తర్యామిణే - ఎల్లావస్తుక్కళిలుమ్ అనుప్రవేశిత్తు కర్మానుగుణమాక నియమిక్కుమవనాన, తేనమః; వర్షిష్ఠాయ - ఎల్లారుక్కుమ్ మున్నే ఉణ్డాయిరుక్కైయాలే మికవుమ్ ముతిర్న్దవయస్సైయుడైయవనాయ్, జపిష్ఠాయ -

వామనకపిలాదిరూపేణ అవతరిత్తు మహామన్త్రాదిజపశీలనాయ్, కనిష్ఠాయ - భ్రాతాభవయపీయానెన్ఱు కాశ్యపర్ ప్రార్థిత్తపడి దేవకార్యార్థమాక దేవర్కళుక్కు కనిష్ఠనా యవతరిత్త, తే నమః. ౭.

పఞ్చాత్మనేనమస్తుభ్యం సర్వాన్తర్యామిణేనమః ।
కల్పనాపోఢరూపాయ సృష్టిస్థిత్యన్తహేతవే ॥ ౮॥

పఞ్చాత్మనే-ఆకాశాదిభూతపఞ్చకఙ్గళుక్కుమ్ నిర్వాహకనాయ్, సర్వాన్తర్యామిణే-స్థూలసూక్ష్మఙ్గళాన ఎల్లాపదార్థఙ్గళిలుమ్ సత్తానిర్వాహార్థమాక అన్తః ప్రవేశిత్తు నియమిక్కుమవనాయ్, కల్పనాపోఢరూపాయ-కాల్పనికమన్ఱియే నిత్యమానదివ్యమఙ్గళవిగ్రహత్తై యుడైయనాయ్, సృష్టిస్థిత్యన్తహేతవే-బ్రహ్మరుద్రాదిరూపేణ నిన్ఱు సృష్టిస్థితి సంహారఙ్గళై పణ్ణానిన్ఱుళ్ళ, తుభ్యంనమః - దేవరీరై దణ్డన్సమర్పిక్కిఱేన్. ౮.

నమస్తేగుణరూపాయ గుణరూపాతివర్తినే ।
వ్యస్తాయచసమస్తాయ సమస్తవ్యస్తరూపిణే ॥ ౯॥

గుణరూపాయ - గన్ధాదిగుణఙ్గళుక్కు పృథివ్యాదిద్వారా నిర్వాహకనాయ్,అన్ఱిక్కే, సత్త్వాదిగుణమయమాన ప్రకృతిశరీరకనాయ్, గుణరూపాతివర్తినే - ప్రాకృతగుణరూపఙ్గళైక్కడన్దిరుక్కుమవనాయ్, సమస్తాయ - సకలచేతనాచేతన శరీరకనాయిరుక్కచ్చెయ్ తేయుమ్, వ్యస్తాయ - అవైకళిఱ్కాట్టిల్ వేఱుపట్టవనాయ్, సమస్తవ్యస్తరూపిణే - సమష్టిసృష్టిక్కుమ్ వ్యష్టిసృష్టిక్కుమ్ విషయమాన సకలపదార్థఙ్గళుక్కు నిర్వాహకనాన, తే నమః. ౯.

ఆదిమధ్యాన్తశూన్యాయ తత్త్వస్థాయనమోనమః ।
ప్రణవప్రతిపాద్యాయ నమః ప్రణవరూపిణే ॥ ౧౦॥

ఆదిమధ్యాన్తశూన్యాయ - ముతల్, నడువు, కడైశియెన్గిఱ కాలకృతపరిచ్ఛేదమిల్లాతవనాయ్, అన్ఱిక్కే, కర్మకృత జన్మనాశాది దోషశూన్యమాన దివ్యమంగళ విగ్రహవిశిష్టనాయ్, తత్వస్థాయ పఞ్చవింశతితత్వఙ్గళిలుమ్వ్యాపిత్తు నిఱ్కుమవనాయ్, అన్ఱిక్కే పర మార్థభూతనాయ్ నిఱ్కుమవనాయ్, ప్రణవప్రతిపాద్యాయ - అసం హితాకారత్తిల్ ప్రణవత్తాల్, చేతనాచేతనఙ్గళెల్లామ్ ఎమ్బెరుమాను క్కే శేషమెన్ఱుశొల్లుకైయాల్, సర్వశేషియాక ప్రతిపాదిక్కప్పడు మవనాయ్ ప్రణవరూపిణే - సంహితాకారత్తిల్, ఓమితిబ్రహ్మవెన్ఱు ధ్యానసాధన ప్రణవస్వరూపియాన, తేనమః. ౧౦.

లోకయాత్రా ప్రసిద్ధ్యర్థం సృష్టబ్రహ్మాదిరూపిణే ।

నమస్తుభ్యం నృసింహాదిమూర్తిభేదాయవిష్ణవే ॥ ౧౧॥

లోకయాత్రాప్రసిద్ధ్యర్థమ్ - సృష్ట్యాదిలోక వ్యాపారఙ్గళు క్కాక, సృష్టబ్రహ్మాదిరూపిణే - తన్నాలే ఉణ్డాక్కప్పట్ట బ్రహ్మాదిక ళుక్కు అన్తర్యామియాయ్ నిఱ్కుమవనాయ్, విష్ణవే - సకలచేత నాచేతనఙ్గళిలుమ్ వ్యాపిత్తిరుక్కుమవనాయ్, నృసింహాదిమూర్తిభే దాయ - వ్యాప్తిఫలమాన రక్షణత్తుక్కాక నృసింహాద్యవతారఙ్గళ్ శెయ్తరుళిన, తుభ్యంనమః. ౧౧.

విపాకైః కర్మభిః క్లేశై రస్పృష్టవపుషేనమః ।

నమోబ్రహ్మణ్యదేవాయ తేజసాం నిధయేనమః ॥ ౧౨॥

విపాకైః - జాత్యాదివిభాగమాకిఱ విపాకఙ్గళినాలుమ్, కర్మ భిః - అతుక్కడియాన పుణ్యపాపరూప కర్మఙ్గళినాలుమ్, క్లేశైః - రాగద్వేషాభినివేశఙ్గళాకిఱ క్లేశఙ్గళినాలుమ్, అస్పృష్టవపుషే - "క్లేశ కర్మవిపాకాశయైరపరామృష్టః పురుష ఈశ్వరః" ఎన్గిఱపడియే స్పర్శ

క్కప్పడాత దివ్యమంగళవిగ్రహత్తైయుడైయనాయ్, బ్రహ్మణ్యదేవాయ - వేదప్రతిపాద్యనాయిరుక్కైయాకిఱ ఔజ్జ్వల్యత్తైయుడైయనాయ్, తేజసాంనిధయే - నిరవధిక తేజోరూపనాన, తేనమః. ౧౨.

నిత్యసాధారణానేక లోకరక్షాపరిచ్ఛిదే ।
సచ్చిదానన్దరూపాయ వరేణ్యాయనమోనమః ॥ ౧౩॥

నిత్యసాధారణానేక లోకరక్షాపరిచ్ఛిదే- జగద్రక్షణార్థమాక నిత్యమాన అనేకపరికరఙ్గళై యుడైయనాయ్, సచ్చిదానన్దరూపాయ- నిరుపాధిక సద్భావత్తైయుడైయనాయుమ్ సద్గుణవిశిష్టనాయుమిరుక్కైయాలే సచ్ఛబ్దవాచ్యనాయ్, నిరుపాధికమాయ్ నిత్యమాయ్ దుఃఖాఽసమ్భిన్నమాయ్ ఎన్నుమొక్క అనుకూలమే స్వభావమాన జ్ఞానస్వరూపజ్ఞానగుణకనాయ్, వరేణ్యాయ-ఆశ్రితరాల్ తన్నైయే తరుమ్పడి ప్రార్థిక్కత్తక్కవనాన, తేనమః ౧౩.

యజమానాయయజ్ఞాయ యష్టవ్యాయనమోనమః ।
ఇజ్యాఫలాత్మనేతుభ్యం నమ ఇజ్యాదిశీలినే॥ ౧౪॥

యజమానాయ-అశక్తర్కుత్తానే కర్మానుష్ఠానమ్పణ్ణుమవనాయ్, అగ్నిక్కు, సర్వముమ్ భగవచ్ఛరీరమాకైయాలే యజ్ఞమ్శెయ్యుమవనుక్కు నియామకనాయ్, యజ్ఞాయ - స్వారాధనరూపయాగోపకరణశూన్యర్కుత్తానే అన్నయజ్ఞరూపియాయ్, యష్టవ్యాయ - అన్నయాగోపకరణముమ్ తానేయాయ్, ఇజ్యాఫలాత్మనే-అన్నయాగమ్శెయ్వతినాలుణ్డాకుమ్ ఫలత్తుక్కుమ్ తానే నిర్వాహకనాయ్, ఇజ్యాదిశీలినే - పఞ్చమహాయజ్ఞాదికళాల్ ఫలసఙ్గకర్తృత్వత్యాగపూర్వకమాక ఆరాధిక్కత్తక్కవనాన, అల్లతు, రామావతారాదికళిల్ అనేకాశ్వమేధాదియాగఙ్గళై అనుష్ఠియానిఱ్కుఱ, తేనమః- దేవరుక్కు నమస్కారమ్. ౧౪.

నమః పరమహంసాయ నమస్సత్వగుణాయచ ।
స్థితాయపరమవ్యోమ్ని భూయోభూయోనమోనమః ॥

పరమహంసాయ-పుఱమ్బుఙ్ఞానపఱ్ఱుక్కళై సవాసనమాక అఱుత్తుప్పోకడుమవనాయ్, సత్వగుణాయ - జ్ఞానప్రకాశకత్వేన మోక్షమూలమాన సత్వగుణప్రవర్తకనాయ్, పరమవ్యోమ్నిస్థితాయ - ఇప్పడి బాహ్యసంగమఱ్ఱ సత్వనిష్ఠర్కళుక్కు ప్రాప్యమాన పరమపదత్తిలే పెరుమతిప్పోడువీఱ్ఱిరుక్కుమవనాన - తేభూయో భూయోనమోనమః- దేవరీర్గై కదాకదా వెన్ఱు అనుభవిప్పతిల్ ఆదరాతిశయత్తాలే, ద్విరావృత్తినిర్గమనాయ్, శరణవరణం పణ్ణుకిఱేన్.

సంసారేవిషయావర్త సంకులేచమహాభయే ।
అపారదుస్తరేగాధే పతితంకర్మభిస్స్వకైః ॥ ౧౬॥

అనాథమగతింభీరుం దయయాపరయాహరే ।
మాముద్ధరదయాసిన్ధో సిన్ధోరస్మాత్సుదుస్తరాత్ ॥ ౧౭॥

విషయావర్తసంకులే - అనర్థహేతుక్కళాన శబ్దాదివిషయఙ్గళాకిఱ శుళ్ళుల్కళాల్ వ్యాకులమాయుమ్, మహాభయే- శేషత్వాదికళై యళిక్కైయాలుమ్ శబ్దాదికళిలే మూట్టుకైయాలుమ్, ఆధివ్యాధికళాలుమ్ పదే పదే మిక్కభయజనకమాయ్, అపారదుస్తరే- కడల్పోల్ అక్కరై కాణవొణ్ణాతతాయుమ్, ప్రుక్కాల్ తన్నాల్ కరైయేఱ అశక్యమాయుమ్, అగాధే సంసారే - తరైకాణవొణ్ణాతపడి ఆళమాయిరుప్పతాన అవిద్యాకర్మవాసనారుచి ప్రకృతిసంబన్ధఙ్గళాకిఱ సంసారత్తిలే, స్వకైఃకర్మభిః-అశల్పిళన్దేఱిడుకై యన్ఱిక్కే నానేమనోవాక్కాయఙ్గళాల్ శెయ్తపాపకర్మఙ్గళాలే, పతితమ్ - వీళ్న్దుతుళఙ్గానిన్ఱుళ్ళ, అనాథమ్-రక్షకాన్తరశూన్యనాయ్, అగతిమ్-

ఉపాయాన్తర శూన్యనాయ్, భీతమ్ - దేశకాలశరీరజ్ఞళిలుమ్, ఇవ
త్తిన్రాలనుష్ఠిక్క్కుమ్ కర్మయోగాదికళిలుమ్ మికవుమ్ భయన్దవనాన,
మామ్ - దేవరై శరణమాకవఱ్ఱై న్దఅడియేనై, దయాసిన్ధో - కృపా
నిధియే, హరే-ఆశ్రితతాపన్నివర్తకనే, దయయాపరయా- దేవరీరు
డైయ పరమకృపైయాలే, (ఐయోవెన్నిరఙ్గి) సుదుస్తరాత్ - స్వయ
త్నత్తాల్ కడప్పతఱ్కు అశక్యమాన, అస్మాత్సిన్ధోః -ఇన్ద సంసార
మాకిఱ పెరుఙ్గడలినిన్నుమ్, ఉద్ధర - ప్రళయజ్ఞోణ్ణభూమియై ఎడుత్తా
ప్పోలే, ఎడుత్తరుళవేణుమ్ ౧౭

మన్త్రహీనంక్రియాహీనం భక్తిహీనం యదర్చనమ్ ।
తత్సర్వంక్షమ్యతాందేవ దీనంమామాత్మసాత్కురు ॥ ౧౮॥

యత్ అర్చనమ్ - యాతొరు దేవరీర్ తిఱత్తిల్ శెయ్త ఆరా
ధనమానతు, మన్త్రహీనమ్ - మన్త్రలోపముళ్ళతాయిరున్దాలుమ్
క్రియాహీనమ్ - తన్త్రలోపముళ్ళతాయిరున్దాలుమ్, భక్తిహీనమ్ -
ప్రీతిరూపాపన్నమాన భక్తిశూన్యమాయిరున్దాలుమ్, తత్సర్వమ్ -
ఉపచారమెన్ను నామమాత్రమాన అన్దవెల్లా అపచారఙ్గళుమ్, క్షమ్య
తామ్ - దేవరీరాల్ పొఱుత్తరుళత్తక్కతు; దేవ-సర్వరుమ్ దేవర్
తిరువడికళై ఆశ్రయిక్క వేణ్డుమ్పడిక్కీడాన మేన్మైయుడైయవనే,
దీనంమామ్ - పేఱ్ఱుక్కు ఒరుకైమ్ముతలిల్లామల్ కేవలమ్ దేవరీ
రుడైయదయైక్కే పాత్రనానవెన్నై, ఆత్మసాత్కురు - తనక్కేయా
కుమ్పడి అనుగ్రహిక్కవేణ్డుమ్; ౧౮

నాహంహితం నజానామి త్వాంప్రజామ్యేవ కేవలమ్।
బుద్ధ్యైవంనయగోవిన్ద ముక్త్యుపాయేనవర్తనా॥ ౧౯॥

అహమ్ - అజ్ఞానాదికళాల్ పూర్ణనానసాన్, హితమ్-స్వరక్షణోపాయత్తై, నజానామి - అఱియమాట్టుకిఱిలేన్, త్వామేవకేవలమ్-సర్వజ్ఞత్వ సర్వశక్తిత్వాది విశిష్టరాయ్ నిరపేక్షసిద్ధోపాయభూతరాన దేవరీరైయే, వ్రజామి - ఎన్నుడైయ అనిష్టనివృత్తిక్కుమ్ ఇష్టప్రాప్తిక్కుమ్ కడవరాక అధ్యవసిక్కిఱేన్, హేగోవిన్ద-స్వరక్షణత్తిల్ జ్ఞానమిల్లాతపశుక్కళై రక్షిత్తవనే, ఏవంబుధ్వా - స్వరక్షణోపాయ శూన్యనెన్బతై తిరువుళ్ళత్తిల్కొణ్డు, ముక్త్యుపాయేనవర్తనా - సంసారసమ్బన్ధముళ్ళ దేవరీరై ప్రాపిక్కైక్కిఱాన నల్వళియోడే, నయ - ఎన్నై శేర్త్తరుళవేణ్డుమ్ ౧౯.

త్వమేవవేత్సిశ్రేయోమే నేదమేతదతీతిచ ।
బుద్ధియోగంచమే దేహి యేనత్వాముపయామ్యహమ్॥ ౨౦॥

మే - దేవరీరై ప్పత్రి నిన్ఱవెనక్కు, ఇదంశ్రేయఃఇతి-ఇతుఉత్తమపురుషార్థసాధనమెన్బతైయుమ్, ఏతత్ నేతిచ - ఇతు పురుషార్థసాధనమాకమాట్టాతెన్బతైయుమ్, త్వమేవ - సర్వజ్ఞరాన దేవరీరేవేత్సి - అఱియవల్లర్, అహమ్ - అజ్ఞానాశక్తి పూర్ణనానసాన్, యేన - ఎన్ద ఉపాయత్తాలే, త్వామ్ - పరమప్రాప్యరాన దేవరీరైఉపయామి-అడైవనో? బుద్ధియోగంచ-అన్ద భక్తిరూపోపాయత్తై, మే - అడియేనుక్కు, దేహి - ప్రసాదిత్తరుళవేణ్డుమ్. ౨౦.

పఞ్చమజితన్తార్థ స్సమ్పూర్ణః.

పెరియవాచ్చాన్పిళ్ళై తిరువడికళేశరణమ్.

జీయర్ తిరువడికళేశరణమ్.

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః.

శ్రీమణవాళమామునికళరుళిచ్చెయ్ద ఉపదేశరత్తినమాలై

ఆచార్యపౌత్రేణ సంస్కృతభాషయా

విరచితా ఉపదేశరత్నమాలా

అస్మాసు వత్సలతయా కృపయా చ భూయస్స్వచ్ఛావతీర్ణమివ సౌమ్యవరం మునీన్ద్రమ్ । ఆచార్యపౌత్రమభిరామవరాభిధాన మస్మద్గురుం పరమకారుణికం నమామి ॥

కోయిల్కన్దాడై యణ్ణన్ అరుళిచ్చెయ్ద తనియన్

(కట్టళైక్కలిత్తురై నేరిశై వెణ్బా)

మున్నమ్ తిరువాయ్ మొழிప్పిళ్ళై తాముపదేశిత్త నేర్
తన్నిన్ పడియెత్తణవాదశోల్ మణవాళముని
తన్నన్బుడన్ శెయ్యుపదేశరత్తినమాలైతన్నై
త్తన్నెఞ్జుతన్నిల్ తరిప్పవర్ తాళ్కళ్ శరణ్ నమక్కే.

ప్రాక్ శ్రీగిరీన్ద్రగిరిరాడుపదిష్టమార్గం కార్త్స్న్యేన సన్నిగదతారుచిరోపయన్త్రా । స్వప్రేమతస్సుకలితాముపదేశరత్నమాలాం వహన్తి హృదయే మమ తే శరణ్యాః ॥

ఎన్దైతిరువాయ్ మొழிప్పిళ్ళై యిన్నరుళాల్,
వన్దవుపదేశమార్గత్తై చ్చిన్దైశెయ్దు
పిన్నవరుఙ్గఱ్క వుపదేశమాయ్ ప్పేశుకిన్ఱ
మన్నియశీర్ వెణ్బావిల్ వైత్తు. (౧)

మద్దేశికద్రవిడవేదగురోః ప్రసాదాల్లబ్ధం విచిన్త్య సరసాదుపదేశమార్గమ్ । పశ్చాత్తనార్థముపదేశమిమం బ్రవీమి వృత్తేన సత్తిలకేవిశిష్టే సాస్త్రే ॥ ౧

కన్ఱోర్కళ్ తాముకప్పర్ కల్వితన్ని లాశైయుళ్ళోర్
పెత్త్రోర్ మెన వుకన్దు పిన్బుకఱ్పర్ - మత్త్రోర్కళ్
మాచ్చరియత్తా లికళ్ళిల్ వన్దతెన్నెఞ్జే! యికళ్ళుకై
ఆచ్చరియ మోతానవర్క్కు. (౨)

సన్త స్తిమే శ్రుతిధనాః సుకృతీప్సవోపి యత్సూక్తిమన్వదుప
కారా ఇతి ప్రహృష్టాః । అన్యేతుమత్సరవశాదవధీరయేరన్ కిన్తేన తైరవ
మతిః కిమువిస్మయాయ ॥ ౨

ఆళ్వార్కళ్ వాళి యరుళిచ్చెయల్ వాళి,
తాళ్వాతుమిల్ కురవర్ తామ్వాళి - ఏళ్పారు
ముయ్య వవర్కళురై త్తవైకళ్ తామ్వాళి!
శెయ్యమఱైతన్నుడనే శేర్న్దు. ౩

భద్రం శఠారిముఖభక్తజనస్య తత్తద్దివ్యప్రబన్ధనివహస్యచదో
షలేశాత్ । ముక్తస్య దేశికజనస్యతదుక్తిరాశేరుజ్జీవనస్యజగతాం సహి
తస్య వేదైః ॥ ౩

పొయ్కైయార్ పూతత్తార్ పేయార్ పుకళ్మళిశై
యయ్యనరుళ్ మాఱన్ శేరలర్కోన్ - తుయ్యపట్ట
నాతనన్బర్ తాళ్ తూళినఱ్పాణన్ నఱ్కలియన్
ఈతివర్ తోత్ఱత్తడైవామిఙ్గు. ౪

కాసారభూత మహదాహ్వయ భక్తిసార శ్రీమచ్ఛఠారికులశేఖర
భట్టనాథాః । భక్తాఙ్ఘ్రిరేణుమునియానకలిద్రుహౌవిభూతావి తేనురను
తత్క్రమతోవతారమ్ ॥ ౪

అన్దమిళాల్ నఱ్కలైక ళాయ్న్దురై త్తవాళ్వార్కళ్.
ఇన్దవులకిరుళ్ నీఙ్గ - వన్దుతిత్త

మాతజ్గళ్ నాళ్ కళ్ తన్నైమణ్ణులకోర్ తామఱియ,
ఈతెన్ఱుశొల్లువోమ్ యామ్. ౫

ఆవిద్వమనన్తమనుసంపరిహ_ర్తుమస్మిన్ లోకేవతీర్య సరసైర్ద్రవిడ
ప్రబన్ధైః । వేదాన్వవ_ర్తితవతామవతారమాసతారాః క్రమాదభిద దేశర
జిన్మఖానామ్ ॥ ౫

ఐప్పశియిలోణమవిట్టమ్శతయమివై,
ఒప్పిలవానాళ్ కళులక_త్తీర్ - ఎప్పువియుమ్
పేశపుకళ్ ప్పొయ్కై యార్ పూతత్తార్ పేయాళ్వార్,
తేశుడనేతోన్ఱుశిఅప్పాల్. ౬

సర్వత్రగీయతశనస్సరఆహ్వయస్య భూతాభిధానమహదాహ్వ
యయోశ్చగురోర్వః । దివ్యావతారదివసానితులాఖ్యమాసి తిస్రః క్రమా
దభిదధేశ్రవణాదితారాః ॥

మన్ఱుళ్ళవాళ్వార్ కళుక్కు మున్నేవన్దుదిత్తు
నన్ఱమిళాల్ నూల్ శెయ్తునాట్టైయుయ్_త్త - పెఱ్ఱిమైయో
రెన్ఱు ముదలాళ్వార్ కళెన్నుమ్ పేరివర్ క్కు,
నిన్ఱతులక త్తేనికళ్ న్దు. ౭

భ_క్తేష్వమీషుదశసుప్రథమంపరేభ్యఏతేత్రయ స్సముదితా
ద్రవిడాగమైస్సైర్వః । యస్మాజ్జగ_న్తిసకలాన్యుపజీవయన్తే భ_క్తా_స్తతః
ప్రథమఇత్యభిధానమేషామ్ ॥ ౭

పేతైనెఞ్జేయిన్ఱై ప్పెరుమైయఱిన్దిలైయో,
ఏతుపెరుమైయిన్ఱై క్కెన్నెన్నిల్ - ఓతుకిన్ఱేన్
వాయ్_త్తపుకళ్ మఙ్గైయర్ కోన్ మానిల_త్తిల్ వన్దుది_త్త,
కా_ర్త్తికైయల్ కా_ర్త్తికై నాళ్ కాణ్. ౮

నాస్యైషివైభవమముష్యదినస్య ముగ్ధచేతఃకిమేతదితి పృచ్ఛసిచే
ద్బ్రవీమి । పశ్యత్వమద్యపరకాలకవేః ప్రదీప్తాఽభ్యోదయోనననుకార్తి
కకృత్తికాస్తాః ॥ ౮

మాఱ్ఱాపణిత్తతమిఴ్ మఱైక్కుమఱైయర్ కోన్,
ఆఱ్ఱఙ్గఴ్ అవతరిత్త పెరుమై
కార్తికైయిల్ కార్తికైనాళెన్ఱు కాతలిప్పార్,
వాయ్త్తమలర్త్తాళ్కళ్ నెఞ్జే వాఴ్త్తు. ౯

అజ్ఞానిషద్ద్రవిడవేదచతుష్టయస్యకర్తుః శఠారికలితస్య కలిప్ర
శాస్తా । యత్రావిరాసభువికార్తిక కృత్తికాసు తద్వైభవజ్ఞపదపద్మ
ముపైహిచేతః ॥ ౯

కార్తికైయిల్ రోకిణినాళ్ కాణ్మినిన్ఱుకాశినియీర్
వాయ్త్తపుకఴ్ప్పాణర్ వన్దుదిప్పాల్ - ఆత్తియర్క
ళన్బుడనేతానమలనాదిపిరాన్ కఱ్ఱదఱ్పిన్,
నన్గుడనేకొణ్డాడుమ్ నాళ్. ౧౦

అదోర్జమాసిననురోహిణితారకాసా యస్యామవాతరదసౌ
మునివాహనార్యః । ఏతత్కృతామమలనాదిపిరాన్ప్రబన్ధైరజ్యద్భిరాస్తిక
జనైర్దినమద్యలాల్యమ్ ॥ ౧౦

మన్నియశీర్మార్కఴియిల్ కేట్టైయిన్ఱుమానిలత్తీర్,
ఎన్నితనుక్కేఱ్ఱమెనిలురైక్కేన్ - తున్నుపుకఴ్
మామఱైయోన్ తొణ్డరడిప్పొడియాఴ్వార్ పిఱప్పాల్
నాన్మఱైయోర్ కొణ్డాడుమ్నాళ్. ౧౧

జ్యేష్ఠాద్యమాసిధనుషిప్రథమాకుతోఽస్యాః పృచ్ఛేత చేదితిజనాః
కథయామ్యహంవః । విప్రేన్ద్రభక్తపదరేణ్వవతారయోగాత్త్రైవిద్యవృద్ధ
బహుమానపదంశుభాహః ॥ ౧౧

త్తై యిల్ మకమిన్ఱు తారణియో రేత్తమ్, ఇన్ద
త్తైయిల్ మకత్తుక్కుచ్చాత్తుకిన్ఱ - తుయ్యమది
పెత్తమళిశై ప్పిరాన్ పిఱన్దనాళెన్ఱు
నత్తవర్కళ్ కొణ్డాడుమ్నాళ్ 　　౧౨

తారాజనాశ్శృణుత తైషమఖాకిలాద్య తస్యాబువేహమతి శాయిమహానుభావమ్ । లబ్ధ † ప్రపన్న మతివైభవ భక్తిసారదివ్యావ తార దివసోయమభిజ్ఞలాల్యః ॥ 　　౧౨

మాశిప్పునర్ పూశమ్ కాణ్మినిన్ఱుమణ్ణులకీర్,
తేశిత్తివశత్తుక్కే తెన్నిల్ - పేశుకిన్ఱ
కొల్లినకర్ కోన్ కులశేకరన్ పిఱప్పాల్,
నల్లవర్కళ్ కొణ్డాడుమ్నాళ్. 　　౧౩

కుమ్భేపునర్వసుభమద్య విలోకయధ్వం తేజఃకిమహ్న ఇతిచే దహమస్యవక్ష్యే । కొల్లీపురీశకులశేఖరజన్మ యోగాచ్ఛ్లాఘ్యపదంభవ తితారమిదంబుధానామ్ ॥ 　　౧౩

ఏరార్ వైయాశివిశాక త్తినేత్తత్తై,
ప్పారోరఱియప్పకర్కిన్ఱేన్ - శీరారుమ్
వేదన్తమిళ్ శెయ్తమెయ్యనెళ్ళిల్ కురుకై,
నాదనవతరిత్తనాళ్. 　　౧౪

ఆఖ్యామిచారుతరమాధవమాసి రాధాతారానుభావమవనీజన బోధనాయ । ద్రష్టుస్త్రయీంద్రవిడతః కురుకేశ్వరస్యదివ్యావతారదివ సోద్యహిసత్యవాచః ॥ 　　౧౪

---

† ప్రసన్న

ఉణ్డోవైయాశివిశాకత్తుక్కొప్పొరునాళ్,
ఉణ్డోశడకోపర్క్కొప్పొరువర్ - ఉణ్డో
తిరువాయ్మొళ్రిక్కొప్పు త్తెన్నురుకైక్కణ్డో,
ఒరుపార్తన్నిలొక్కు మూర్. ౧౫

తారం కిమస్తిబతమాధవమాసిరాధాతుల్యం కిమస్తిశరకోప సమానఏకః । కింవాస్తితద్ద్రవిడవేదసమఃప్రబన్ధః కింపత్తనంకురుకయా సమమస్తిలోకే ॥ ౧౫

ఇన్ఱైప్పెరుమైయఱిన్దిలైయో ఏళై నెఞ్జే,
ఇన్ఱైక్కెన్నేఱ్ఱమెనిలురైక్కేన్ - నన్ఱిపునై
పల్లాణ్డుపాడియ నమ్పట్టర్పిరాన్వన్దుదిత్త,
నల్లానియిఱ్చోతినాళ్. ౧౬

అగ్ర్యప్రభావమపిమానస కింనవేత్సి కోస్యప్రభావఇతిచేత్ప్రతిపాదయామి । పల్లాణ్డుగానపరభట్టపతేఃప్రసూతిః స్వాతీకిలాంద్యమిహిరే మిథునంప్రపన్నే ॥ ౧౬

మానిలత్తిల్మున్నమ్పెరియాళ్వార్వన్దుదిత్త,
ఆనితన్నిల్శోతియెన్ఱాలాదరిక్కుమ్ - ఞానియర్
క్కొప్పోరిల్లై యివ్వులకుతనిలెన్ఱునెఞ్జే,
యెప్పోతుమ్శిన్దిత్తిరు. ౧౭

భట్టాధిపోదయఇహేత్యధిశుక్రమాసం స్వాతీంయఆర్ద్రహృదయాముహురాద్రియన్తే । తేషాంనసన్తిసదృశాజగతీతిచేతశ్చిన్తామిమామనుకలం పరిబృంహయేథాః ॥ ౧౭

మఙ్గళాశాసనత్తిల్ మన్నియాళ్వార్ కళ్,
తఙ్గళార్వత్తళవుతానన్ఱి - ప్పోఙ్గుమ్
పరివాలేవిల్లిపుత్తూర్ పట్టర్ పిరాన్ పెత్తిరాన్,
పెరియాళ్వారెన్నుమ్ పెయర్. ౧౭

భక్తేష్వమీషు మధుశాసనమఙ్గళానామాశాసనేఽన వధికాప్రియతాయదస్య । భట్టేశ్వరస్య పెరియోపపదం ప్రతీతమాళ్వారితి ప్రవవృతే తతఏవనామ ॥ ౧౭

కోతిలవామాళ్వార్ కళ్ కూఱుకలై క్కెల్లామ్,
ఆది తిరుప్పల్లాణ్డానదువుమ్ - వేదత్తు
క్కోమెన్నుమదుపోలుళ్ళదుక్కెల్లామ్ శురుక్కాయ్,
త్తాన్ మఙ్గలమాదలాల్. ౧౮

అన్యస్యభక్తనివహస్య నిబన్ధనానామేతత్ప్రతాదిమనిబన్ధనమాదిరాసీత్ ॥ తత్సారసఙ్గ్రహతయాపిచ మఙ్గళానాం† మాపాదనంప్రణవవన్నిఖిలాగమానామ్ ॥ ౧౮

ఉణ్డో తిరుప్పల్లాణ్డుక్కొప్పతోర్ కలైతాన్,
ఉణ్డో పెరియాళ్వార్ క్కొప్పొరువర్ - తణ్డమిఴ్ నూల్
శెయ్ తరుళుమాళ్వార్ కళ్ తమ్మిలవర్ శెయ్ కలైయిల్,
పైతల్ నెఞ్జేనీయుణర్న్దుపార్. ౨౦

శ్రీభట్టనాథతదుపజ్ఞనిబన్ధనాభ్యాం కౌవా ప్రబన్ధపురుషౌసదృశౌభవేతామ్ । దృష్టేష్వమీషునిఖిలద్రవిడాగమానాం తేష్వాగమేషుచవిచిన్తయచేత ఏతత్ ॥ ౨౦

ఆళ్వార్ తిరుమకళారాణ్డాళ్, మదురకవి
యాళ్వారెతిరాశరామివర్ కళ్ - వాళ్వాక

† ఆపాదనాత్.

వన్దుదిత్త మాతజ్గళ్ నాళ్ కళ్ తమ్మిల్ వాశియైయుమ్,
ఇన్దవులకోర్ కఱ్కరైప్పోమ్ యామ్. ౨౧

శ్రీవిష్ణుచిత్తదుహితుర్జగతాం జనన్యాః ప్రఖ్యాపతో మధురపూర్వకవేశ్చనామ్నా । రామానుజస్యకరుణామృతవారిరాశే ర్మాసేన సాకమవతారదినం బ్రవీమి ॥ ౨౧

ఇన్ఱోతిరువాడిప్పూరమ్, ఎమక్కాక
అన్ఱోవిజ్గాణ్డాళవతరిత్తాళ్ - కున్ఱాత
వాఴ్వాన వైకున్దవాన్ పోకన్దనై యికఴ్ న్దు,
ఆఴ్వార్ తిరుమకళారాయ్. ౨౨

మాసేశుచౌ ప్రథమఫల్గునికాహి సైషా గోదా త్రఖల్వవతతార సురక్షితుం నః । భోగాంశ్చ పారమపదానవమత్య నిత్యాన్ భట్టేశ్వరస్య మహితాదుహితా భవన్తి ॥ ౨౨

పెరియాఴ్వార్ పెణ్పిళ్ళైయాయ్ ఆణ్డాళ్ పిఱన్ద
తిరువాడిప్పూరత్తిన్ శీర్మై - ఒరునాళైక్కు
ఉణ్డో మనమేయుణర్ న్దుపార్,
ఆణ్డాళుక్కుణ్డాకిలొప్పిలుక్కుముణ్డు. ౨౩

శ్రీవిష్ణుచిత్తదుహితృత్వవరేణ్యా గోదాదివ్యోదయేన మహితా శుచిఫల్గునీయమ్ । తత్తుల్యమస్తి కిముచిన్తయచిత్త తారం గోదోపమాయదిభవేత్తదిదం తదాస్యాత్ ॥ ౨౩

అఞ్జుకుడికొరు శన్దతియాయ్, ఆఴ్వార్కళ్
తఞ్జెయలైవిఞ్జినిఱ్కుమ్ తన్మైయళాయ్ - పిఞ్జాయ్
ప్పఴుత్తాళై ఆణ్డాళై ప్పత్తియుడన్ నాళుమ్,
వఴుత్తాయ్ మనమే మకిఴ్ న్దు. ౨౪

బంహీయసః ప్రణయతో భగవత్యజస్ర మస్థానరక్షణభయాకుల వంశజాతామ్ । భక్త్వానమూర్జనిజగుణైరితివర్తమానాం బాల్యేపి పక్వచరితాంభజచిత్తగోదామ్ ॥ (౨౪)

పెరాళ్ మతురకవి ఇవ్వులకిల్ వన్దుతిత్త
శీరారుమ్ శిత్తిరైయిల్ శిత్తిరైనాళ్ - పారులకిల్
మఱ్ఱుళ్ళవాళ్వార్కళ్ వన్దుతిత్తనాళ్కళిలుమ్
ఉఱ్ఱదెమక్కెన్ఱు నెఞ్జేయోర్ ॥ (౨౫)

యస్మాత్ దభూన్మధురపూర్వకవిర్మహీయాన్ తామద్వితీయవిభవాం మధుమాసిచిత్రామ్ । ఉక్త్వాన్యభక్తనివహాభ్యుదయవాసరాన్నః క్షేమకారీమనుదినంహృదయావధేహి ॥ (౨౬)

వాయ్త్త తిరుమన్దిరత్తిన్ మత్తిమమామ్పదమ్బోల్
శీర్త్త మతురకవి శెయ్కలైయై - ఆర్త్తపుకళ్
ఆరియర్కళ్ తాఙ్గళరుళిచ్చెయల్ నడువే
శేర్విత్తార్ తాత్పరియమ్ తేర్న్దు ॥ (౨౭)

మన్త్రాధిపే మహతిమధ్యపదంయథాసీ ద్దేవంహిపూర్వగురవో ద్రవిడాగమానామ్ । ఆకూతమన్యజనదుర్గ్రహమత్రమత్వా మధ్యేన్యధుర్మధురపూర్వకవేః ప్రబన్ధమ్ ॥ (౨౮)

ఇన్ఱులకీర్ శిత్తిరైయిలేయ్న్ద తిరువాతిరైనాళ్
ఎన్ఱైయిలుమిన్ఱి తనుక్కేఱ్ఱమెన్దాన్ - ఎన్ఱవర్క్కు
చ్చాఱ్ఱుకిన్ఱేన్ కేణ్మినెతిరాశర్ తమ్పిఱప్పాల్
నాల్ఱియుమ్ కొణ్డాడుమ్నాళ్ ॥ (౨౯)

ఆర్ద్రాభిధమద్యఖలుమాసిమధౌమనోజ్ఞే కింవాన్యతోస్యగరిమేత్యనుయోగభాజామ్ । వక్ష్యేయతీశ్వర సముద్భవవైభవేన తారంతదేతదఖిలైః పరిలాలనీయమ్ ॥ (౩౦)

ఆళ్వార్కళ్ తాఙ్గళవతరిత్తనాళ్కళిలుమ్
వాళ్వాననాళ్నమక్కు మణ్ణులకీర్ - ఏళ్పారుమ్
ఉయ్య ఎతిరాశరుతిత్తరుళుమ్ శిత్తిరైయిల్
శెయ్యతిరువాతిరై ॥

దివ్యోదయర్క్షనివహోచ్ఛ్రజిన్ముఖానాం నక్షత్రమేతదధికం కుశలావహం నః। ఆర్ద్రాభిధ్యేసవిదితే మధుమాసభాజి యత్రావిరాస భగవాన్యతిసార్వభౌమః ॥ (౨౮)

ఎన్నైయెతిరాశరిప్పులకిల్ ఎన్దమక్కా
వన్దుతిత్తనాళెన్నుమ్ వాశియినాల్ - ఇన్ద
త్తిరువాతిరై తన్నిన్ శీర్మైతనై నెఞ్జే
ఒరువామల్ ఎప్పొళుతుమోర్ ॥ (౨౯)

అస్మద్గురోర్యతిపతేః కరుణామ్బురాశేః ప్రాణాయనో భువిలసద్భవతారకేతి। ఆర్ద్రాభవైభవమనన్యసమానమేత ద్వేళాసుచిత్తనిఖిలాస్వనుసన్దధీథాః ॥ (౨౯)

ఎణ్ణరుమ్శీర్ప్పొయ్కైమున్నోర్ ఇప్పులకిల్ తోన్ఱియవూర్
వణ్మైమిక్కచ్చిమల్లైమామయిలై - మణ్ణియిల్నీర్
తేఙ్గుమ్ కుఱైయలూర్ శీర్క్కలియన్ తోన్ఱియవూర్
ఓఙ్గుముఱైయూర్ పాణనూర్ ॥ (౩౦)

ఏతాస్సరఃప్రముఖజన్మభువోపి కాఞ్చీమల్లామయూరనగరీకలివైరిణస్తు। జన్మస్థలీకుఱైయలూరితి విశ్రుతాభూరుత్పత్తిభూమిరుఱైయూర్మునివాహనస్య ॥ (౩౦)

తొణ్డరడిప్పొడియార్ తోన్ఱియవూర్ తొల్పుకళ్శేర్
మణ్ఙుడియెన్బర్ మణ్ణులకిల్ - ఎణ్డిశైయుమ్
ఏత్తుమ్ కులశేకరనూరెన వురైప్పర్
వాయ్త్త తిరువఞ్జిక్కళమ్ ॥ (౩౧)

పృథ్వ్యాం హి భక్తపదరేణ్వవతారభూమిర్మణ్డఙ్గుడీతి నగరీమహితా ప్రతీతా । విఖ్యాతకీర్తికులశేఖర జన్మదేశః ప్రఖ్యావతీనిచులనామ పురీజగత్యామ్ ॥ (౩౧)

మన్నుతిరుమழிశై మాడ తిరుక్కురుకూర్
మిన్నుపుకழ் విల్లిపుత్తూర్ మేతినియిల్ – నన్నెఱియోర్
ఏయ్న్దపత్తిశారర్ ఎழிల్ మాఱన్ పట్టర్పిరాన్
వాయ్న్దుతిత్తవూర్ కళ్ వకై ॥ (౩౨)

మాన్యా మహీరసపురీత్యభిధానరమ్యా పృథ్వీజనస్య కురుకాపిచ విల్లిపుత్తూర్ । శ్రీభక్తిసారశఠశాత్రవవిష్ణుచిత్తజన్మస్థలాని భువనప్రథితాన్యమూని ॥ (౩౨)

శీరారుమ్ విల్లిపుత్తూర్ శెల్వత్తిరుక్కోళూర్
ఏరార్ పెరుమ్బూతూరెన్నుమివై – పారిల్
మతియారుమాణ్డాళ్ మతురకవియాழ்వార్
ఎతిరాశర్ తోన్ఱియవూరిఙ్గు ॥ (౩౩)

గోదాసముద్భవపురం భువి విల్లిపుత్తూర్ కోళూరుపూర్మధురపూర్వకవేః ప్రసూతిః । రామానుజస్య కరుణావరుణాలయస్య మాన్యే మహాపపదభూతపురే వతారః ॥ (౩౩)

ఆழ்వార్ కళేఱ్ఱమరుళిచ్చెయలేఱ్ఱమ్
తాழ்వాతుమిన్ఱియవై తామ్ వళర్త్తోర్ – ఏழ்పారు
ముయ్యవవర్ గళ్ శెయ్తవియాక్కియైకళెల్లామ్
వైయమఱియప్పకర్వోమ్ వాయ్న్దు ॥ (౩౪)

భక్తాప్సరాజకశఠారిఖానప్రితత్ప్రబన్ధా తదైవ భవార్హముపలాలయతాం గురూణామ్ ।, ఉజ్జీవనాయ జగతాముదితాః ప్రతీతా దివ్యప్రబన్ధవిషయాః కథయామి టీకాః ॥ (౩౪)

ఆళ్వార్కళై యుమరుళిచ్చెయల్కళై యుమ్
తాళ్వాకనినై ప్పవర్కళ్ తామ్ నరకిల్ — వీళ్వార్క
ళెన్జునినై త్తునెజ్జే ఎప్పొళుతుమ్ నీయవర్పాల్
శెన్జణుకక్కూశి త్తిరు ॥ (౩౫)

భక్తేషు తేషు వకుళాభరణాదిమేషు తత్తత్ప్రబన్ధనివహే కృత భక్తిమాన్ద్యాత్ । ఘోరే పతన్తి నరకే తతపవతాం స్త్వం చేతో జహీహి న కదాచన సంస్తుహీ ధాః ॥ (౩౫)

తెరుళుత్త వాళ్వార్కళ్ శీర్మైయఱివారార్
అరుళిచ్చెయలై యఱివారార్ — అరుళ్ పెత్త
నాతమునిముతలాన నన్దేశికరై యల్లాల్
పేతైమన మేయుణ్డో పేశు ॥ (౩౬)

ప్రజ్ఞావదగ్రసరకేసరభూషణాది భక్తప్రభావమపి దివ్యనిబన్ధనాని । నాధాదయో యదిపరం న భవేయురార్యాః కే వా విదన్తి హృదయత్వమిదం బ్రవీధాః ॥ (౩౭)

ఓరాణ్వళియాయుపదేశిత్తార్ మున్నోర్
ఏరారెతిరాశరిన్నరుళాల్ — పారులకిల్
ఆశైయుడై యోర్క్కెల్లామారియర్కాళ్ కూఱుమెన్జు
పేశివరమ్బఱుత్తార్ పిన్ ॥ (౩౮)

ఏకైకపూరుషసురక్షితవంశరీత్యా గుప్తాప్రపత్తిపదవీ గురుభిః పురాణైః । రామానుజస్తుపరయా దయయా దయాళు స్సీమామిమామతియయా జగతాం హితాయ ॥ (౩౮)

ఎమ్బెరుమానార్ తరిశనమెన్జేయితుక్కు
నమ్బెరుమాళ్ పేరిట్టునాట్టివైత్తార్ — అమ్బువియో
రిన్దత్తరిశనత్తై యెమ్బెరుమానార్ వళర్త్త
ఇన్దచ్చెయలఱికై క్కా ॥ (౩౯)

అస్యా వితాంఽపరమవైదికదర్శనస్య రామానుజార్యరచితోప
కృతింకృతజ్ఞః । రఙ్గేశ్వరఃప్రథయితుంరచయాఞ్చకార రామానుజస్య
మతమిత్యభిధానమస్య ॥ (౩౮)

పిళ్ళాన్నఞ్జీయర్ పెరియవాచ్చాన్పిళ్ళై
తెళ్ళార్వడక్కు త్తిరువీతిప్పిళ్ళై
మణవాళయోకి తిరువాయ్మొழிయైక్కాత్త
కుణవాళరెన్ఱు నెఞ్జేకూఱు ॥ (౩౯)

చన్ద్రోఽయతీన్ద్రజలధేః కురుకాధిపార్యః శ్రీమాధవో మునిరభావ
పికృష్ణసూరిః । యోగీన్ద్ర సున్దరవరోహిసహస్రగాథావ్యాఖ్యాంవ్యధు
ర్హ్యా దయతానిశం భజేధాః॥ (౩౯)

మున్దుఅవే పిళ్ళాన్ముతలానోర్ శెయ్తరుళుమ్
అన్దవియాక్కియైకళన్జాకిల్ - అన్దో
తిరువాయ్ మొழிప్పొరుళై త్తేర్న్దరైక్కవల్ల
కురువారిఙ్కాలమ్ నెఞ్జేకూఱు ॥ (౪౦)

ఏతాశ్శరారికృతగీతిసహస్రటీకాః ఖ్యాతాస్త్ధద్గురువరైఃకురుకేశ
ముఖ్యైః । తస్యాఃప్రబన్ధతిలకస్యహిహన్తభావం జానన్తికేద్యహృదయ
త్వముదీరయేధాః ॥ (౪౦)

తెళ్ళారుమ్ఞాన త్తిరుక్కురుకైప్పిరాన్
పిళ్ళానెతిరాశర్ పేరరుళాల్ - ఉళ్ళారుమ్
అన్బుడనేమాఱన్ మఱైప్పొరుళైయన్ఱురైత్తతు
ఇన్బమికుమాఱాయిరమ్ ॥ (౪౧)

నిస్సీమనిర్మలధియా కురుకాధిపేన లబ్ధ్వాప్రసాదలహరీంయతి
పుఙ్గవస్య । గాథాసహస్రవిషయావిహితాహిటీకా సఙ్గ్రీష్మాతీసకల
మాత్మనిషట్సహస్రీ ॥ (౪౧)

తజ్ఞైరై ఞానియర్కళ్ తామ్పుకழుమ్ వేతాన్తి
నజ్ఞీయర్ తామ్పట్టర్ నల్లరుళాల్ - ఎజ్ఞాత
వార్వముడన్ మాఱన్ మఱైప్పొరుళై యాయ్న్దురైత్తతు
పేరొన్పతినాయిరమ్ ॥ (౪౨)

ప్రజ్ఞావతాంనిరవధిప్రథిమాన్తభూమా భట్టారకస్యదయయానిగమాన్తయోగీ । యామాతతానశఠజిన్నిగమస్యటీకాం సాగ్రన్థతోనవసహస్రమితాసమిద్ధే ॥ (౪౨)

నమ్పిళ్ళై తమ్ముడైయ నల్లరుళాలేవియిడ
పిన్ పెరియవాచ్చాన్పిళ్ళై యతనాల్ - ఇన్పా
వరుపత్తిమాఱన్ మఱైప్పొరుళైచ్చొన్నతు
ఇరుపత్తునాలాయిరమ్ ॥ (౪౩)

కల్యాన్తదాస నిజసత్కరుణానిదేశాచ్ఛ్రీకృష్ణసూరి రథతత్సుఖబోధగత్యా । భక్తిప్రకృష్ట శఠజిన్నిగమార్థమూచే సావిశ్రుతా త్రిగుణితాష్ట సహస్రనామ్నా ॥ (౪౩)

తెళ్ళియతానమ్పిళ్ళై శెప్పునెఱితన్నై
వళ్ళల్ వడక్కుత్తిరువీతిప్పిళ్ళై - ఇన్ద
నాడఱియ మాఱన్ మఱైప్పొరుళైనన్గురైత్తతు
ఈడుముప్పత్తాఱాయిరమ్ ॥ (౪౪)

లబ్ధ్వాకృపాసముదితంకలివైరిదాసనామ్నో గురోస్సుమవలమ్బ్యహికృష్ణపాదః । యాంద్రావిడోపనిషదోవివృతించకార షట్త్రింశతాదశశతైరిప్రమితామితాసా ॥ (౪౪)

అన్పొడఴకియ మణవాళచ్చీయర్
పిన్పోరుమ్ కఱ్ఱఱితన్దు పేశుకైక్కా - తమ్పెరియ
పోతముడన్ మాఱన్ మఱైయిన్ పొరుళురైత్తతు
ఏతమిల్ పన్నీరాయిరమ్ ॥ (౪౫)

పశ్చాత్తనానపిజనాననుగృహ్ణతాయా రమ్యోపయన్తృముని నాస్ఫుటవైభవేన । వృత్తిర్వ్యధాయిశరజన్మిగమస్యసేయం గ్రన్థై ర్ద్విషడ్శశతైర్మృద మాతనోతి ॥ (౪౫)

పెరియవాచ్చాన్పిళ్ళై పిన్బుళ్ళ వైక్కుమ్
తెరియ వియాక్కియైకళ్ శెయ్‌నాల్ - అరియ
అరుళిచ్చెయల్ పొరుళై ఆరియర్ కట్కిప్పోతు
అరుళిచ్చెయ లాయ్‌త్తఱిన్దు ॥ (౪౬)

ప్రాయేణ సమ్యగపరద్రవిడాగమానాం టీకాః కృతాయదభయప్రదరాజనామ్నా । తేనైవతేషుగహనేషుగతి ర్గురూణాం లోకోపదేశసమయేష్వధునాపిరమ్యా ॥ (౪౭)

నఞ్జీయర్ శెయ్‌త వియాక్కియైకళ్ నాలిరణ్డుక్కు
ఎఞ్జామై యావైక్కుమిల్లైయే - తఞ్జీరాల్
వైయకురువిన్ తమ్బి మన్ను మణవాళముని
శెయ్యుమవై తానుమ్ శిల ॥ (౪౮)

కేషాఞ్చిదేవవివృతిం ద్రవిడాగమానాం వేదాన్తిభిర్విరచితాన పునస్సమైషామ్ । ప్రజ్ఞాభరాదవరజేన జగద్గురోస్త్రాః సౌమ్యోపయన్తృమునినా కలితాశ్చకాశ్చిత్ ॥ (౪౯)

శీరార్ వడక్కుత్తిరువీతి ప్పిళ్ళైయెళ్లు
తేరార్ తమిఴ్ వేత త్తీడుతనై - తారుమెన
వాఙ్గిమున్నమ్బిళ్ళై ఈయుణ్ణిమాతవర్క్కు
త్తాఙ్గొడుత్తార్ పిన్నతనైత్తాన్ ॥ (౫౦)

తాంకృష్ణపాదలిఖితాం శఠవైరవేదవ్యాఖ్యాం దదస్వమహతీమితికృష్ణపాదాత్ । ఆదాయదేశికవరః కలివైరిదాసః ప్రాదత్తమాధవగురోర్ద్రయమానచేతాః ॥ (౫౧)

ఆళ్వర్ పాల్ మెయ్ష్ ఇతియాఱ్బ్వానప్పిళ్ళై
తామ్కొడుత్తార్ తమ్మకనార్ తజ్జైయిల్ - పాజ్గుడనే
నాలూర్ పిళ్ళై యెర్కవర్తామ్ నల్లమకనార్కవర్తామ్
మేలోర్క్కీన్దారవ రేమిక్కు ॥ (౪౯)

తాంమాధవః పునరుపాకురు తాంశ్చసూనోః సోప్యద్వితీయ
కరుణాఖ్యవరాహసూరేః । సోపిస్వకీయతనయస్య స చాప్యదారః
పశ్చాత్తనాన నజిష్ణ్యుత్తురతీవ తేభ్యః ॥ (౪౯)

నమ్బెరుమాళ్ నమ్మాళ్వార్ నజ్జీయర్ నమ్బిళ్ళై
యెన్బరవరవర్ తమేర్ఱత్తాల్ - అన్బుడైయోర్
శాఱ్ఱు తిరునామజ్గళ్ తానెన్ఱు నన్నెజ్జే
ఏత్తతనై చ్చొల్లినీయిన్ఱు ॥ (౫౦)

ఆఖ్యామనః కలయనమ్బెరుమాళధో నమాళ్వారితివ్యవహృతే
ప్రణయేనభక్తైః । నజ్జీయరిత్యపి చనామతథాప్రవృత్తం నమ్బిళ్ళైయి
త్యపితథావిహితాఞ్చసంజ్ఞామ్ ॥ (౫౦)

తున్నుపుకళ్కన్దాడైత్తోళప్పర్తమ్మకప్పాల్
ఎన్నవులకారియనోవెన్ఱురెక్క - పిన్నై
ఉలకారియనెన్నుమ్పేర్నమ్బిళ్ళైక్కోజ్గి
విలకామల్నిన్ఱ తెజ్గుమ్మేల్ ॥ (౫౧)

వాధూలవంశతిలకోహరితద్విపార్యః శ్రీత్యాకదాపికలిసూదన
దాససూరేః । ఆఖ్యాంజగద్గురురితి ప్రథితామకార్షీత్తస్మాత్తదాప్రభృతి
సానియతాచతస్మిన్ ॥ (౫౧)

పిన్నై వడక్కుత్తిరువీథిప్పిళ్ళై యన్బాల్
అన్న తిరునామత్తైయాతరిత్తు - మన్నుపుకళ్
మైన్దర్కుచ్చాత్తుకైయాల్ వన్దుపరన్దతెజ్గుమ్
ఇన్దత్తిరునామమిజ్గు ॥ (౫౨)

తాంకృష్ణపాద ఉపలాలయతిస్మసంజ్ఞాం కృత్వాతదర్థచరితస్య నిజస్యసూనోః । తేనైవసాజనహితాయభువిప్రవృత్తా సంజ్ఞాజగద్గురురితిప్రథితాసమన్తాత్ ॥ (౫౨)

అన్నపుకழ్ ముడుమ్బైయణ్ణలులకాశిరియన్
ఇన్నరుళాల్ శెయ్తకలైయావైయిలుమ్ - ఉన్నిల్
తికழ్వశనపూడణత్తిన్ శీర్మైయొన్ఱుక్కిల్లై
పుకழ్ల్లవివ్వార్త్తై మెయ్యిప్పో ॥ (౫౩)

కోవాప్రబన్ధఇహాలోకగురోఃప్రబన్ధైస్సాదృశ్యమేతి సకలేష్వపి వాఙ్మయేషు । తత్రాపికింవచనభూషణతుల్యమన్యత్ సత్యంబ్రవీమి తదిదంవచనంనమిథ్యా ॥ (౫౩)

మున్నఙ్గురవోర్ మొழిన్దవశనఙ్గళ్
తన్నైక్కొణ్డుకழ్పోర్ కళ్ తమ్మురుక్కు - మిన్నణియా
చ్చేరచ్చమైత్తవరేశేర్ వశనపూడణమెన్నుమ్
పేరికలైక్కిట్టార్ పిన్ ॥ (౫౪)

ప్రాచాంప్రపత్తిపదవీమయతాంగురూణాం రోచిష్ణునావచనరత్నకదమ్బకేన । ఏతాంకృతింగ్రథయతైవ బుధాత్మభూషాం దత్తం వగం వచనభూషణ నామధేయమ్ ॥ (౫౪)

ఆర్ వశనపూడణత్తి నాழ్పొరుళెల్లామఱివార్
ఆరతు శొన్నేరిలనుట్టిప్పార్ - ఓరొరువ
రుణ్డాకిలత్తనై కాణుళ్ళమే యెల్లార్కుం
మణ్డాత తన్రోవతు ॥ (౫౫)

జ్ఞానన్తికే వచనభూషణవారిరాశేః ధార్యం సదాహృది సతామభిధేయ రత్నమ్ । కేతత్ప్రదర్శితపథేనచ సఞ్చరన్తియః కోపిసమ్భవతిచేత్పురళోహితజ్ఞః ॥ (౫౫)

ఉయ్యనినైవుడైయీరుఙ్గళుక్కు చ్చొల్లుకిన్ఱేన్
వైయకురు మున్నమ్ వాయ్మొழிన్ద - శెయ్యకలై
యామ్ వశన పూడణత్తి నాழ்పొరుళై క్కఱ్ఱతను
క్కామ్ నిలైయిల్ నిల్లుమఱిన్దు ॥ (౫౬)

ఉగ్రాద్భవాబ్ధికుహరాద్ధృతముత్తితీర్షా జాయేతచేద్యది జనాస్తదుపాయఏషః । ఆలోచ్యతాం వచనభూషణ మాత్మనీదం నిష్ఠీయతాఞ్చ నియమేన తదుక్తమార్గే ॥ (౫౬)

తేశికర్ పాల్కేట్ట శెழுమ్బొరుళై చ్చిన్దైతన్నిల్
మాశఱవే యూన్ఱిమననమ్ శెయ్తు - ఆశరిక్క
వల్లార్కళ్ తామ్వశనపూడణత్తిన్ వాన్బొరుళై
క్కల్లాత తెన్నోకవర్న్దు ॥ (౫౭)

యే దేశికాదధిగతాన్యుపదేశవర్త్మాన్యాసజ్య చేతసితథాచరితుఞ్చశక్తాః । తేయత్నతో వచనభూషణ గూఢమర్థం నైవాచరన్తి పరిశీల్యకుతోనవిద్మః ॥ (౫౭)

శచ్చమ్బిరతాయమ్ తాముడైయోర్ కేట్టక్కాల్
మెచ్చుమ్ వియాక్కియై తానుణ్డాకిల్ - నచ్చి
యతికరియుమ్ నీర్ వశన పూడణత్తుక్కఱ్ఱ
మతియుడైయీర్ మత్తియత్తరాయ్ ॥ (౫౮)

సత్సమ్ప్రదాయ సుధియా సతతోపలాల్యా లక్ష్యేత చేద్వచన భూషణ వ్యాఖ్యటీకా । సార్వజ్ఞతీ సకలమస్య పదార్థజాతం మధ్యస్థయైవ దశయానను భావనీయా ॥ (౫౭)

శీర్ వశన పూడఙ్గత్తిన్ శెమ్బొరుళై చ్చిన్దైతన్నాల్
తేఱిలుమామ్ వాయ్కొణ్డు శెప్పిలుమామ్ - ఆరియర్కాళ్
ఎన్ఱనక్కు నాళుమినితాకా నిన్ఱైయో
ఉన్దమక్కెవ్విన్బముళతామ్ ॥ (౫౮)

సార్థాస్మరామి యది వాచనభూషణీయా వాచో వదామి యది వామధురామమాపి । ఆర్యాః కథంను భవతాం మనసి ప్రథేరన్ భూమ్నాధి యోహి విషయాతిశయావగాహః ॥ (౫౯)

తన్కురువిన్ తాళిణైకళ్ తన్నిలన్బొన్ఱిల్లాతార్
అన్బుతన్బాల్ శెయ్తాలుమమ్బుయైకోన్ - ఇన్బమిఙ్గు
విణ్ణాడుతానళిక్క వేణ్డియిరానాతలాల్
నణ్ణారవర్కళ్ తిరునాడు ॥ (౬౦)

భక్తింవిహాయ పదయోర్నిజదేశికస్య భక్తిప్రకర్షమపి యే భగవత్యయన్తే । తేభ్యో రమాసహచరః పరమంపదం తద్దాతుం నహీచ్ఛతి నతే పిచతల్లభన్తే ॥ (౬౦)

ఞానమనుట్టానమివై నన్ఱాక వేయుడైయ
నానకురువైయడైన్దక్కాల్ - మానిలత్తీర్
తేనార్ కమల త్తిరుమామకళ్ కొళునన్
తానే వైకున్దమ్ తరుమ్ ॥ (౬౧)

జ్ఞానసంపరంతదుచితాచరణఞ్చయస్య తస్మిన్గురౌపరమభక్తిజు

షేజనాయ । భౌమాస్స్వయం మధురసావిలపద్మజాయాః కాన్తశ్శ్రి

యఃకరుణయానిజధామదత్తే ॥ (౬౧)

ఉయ్యనినైవుణ్డాకిలుఙ్గురుక్కళ్ తమ్పదత్తే

వైయుమన్బుతన్నైయిన్దమానిలత్తీర్ - మెయ్యుక్కై కేళ్

పైయరవిల్మాయన్ పరమపదముఙ్గళుక్కామ్

కైయిలఙ్గునెల్లిక్కని ॥ (౬౨)

ఉజ్జీవనాయయదిమానసముత్సుకంవో నిష్ఠీయతాంనిజగురోశ్చర

ణారవిన్దే । సత్యంబ్రవీమిమనుజాః ఫణిశాయినస్తద్దివ్యంపదంకరతలా

మలకంభవేద్వః ॥ (౭౨)

ఆశారియన్ శెయ్త వుపకారమానవతు

తూయ్ తాక నెఞ్జుతన్నిల్ తోన్ఱుమేల్ - తేశా

న్దరత్తిలిరుక్కమనన్దాన్ పొరున్దమాట్టాతు

ఇరుత్తలిని యేతఱియోమ్ యామ్ ॥ (౭౩)

ఉజ్జీవనాయ విహితాగురుణోపకారాశ్చిత్తేలగన్తి విమలాయది

చేతనానామ్ । దేశాన్తరేనివసనం నమనోపి మృష్యేద్వాసఃకథం

నుభవితేతి వయం నవిద్మః ॥ (౭౩)

తన్నారియనుక్కుత్తానడిమై శెయ్వతు, అవన్

ఇన్నాడుతన్నిలిరుక్కుమ్ నాళ్ - అన్నే

రఱిన్దుమతిలాశై యిన్ఱియాశారియనై

ప్పిరిన్దిరుప్పారార్ మననమే పేశు ॥ (౭౪)

అత్రైవ కేవలమనన్య పరాలభేరన్ శుశ్రూషణాం నిజగురో
రుపసేదివాంసః । ఏనాంప్రమేయ సరణిం ప్రతిపద్యమానాః కేవాత్య
జన్తి నిజదేశిక పాదమూలమ్ ॥ (౬౪)

ఆశారియన్ శిచ్చనాన యుర్రై ప్పేణుమవన్
తేశారుమ్ శిచ్చనవన్ శీర్వడివై - ఆశైయుడన్
నోక్కుమవనెన్నుమ్ నుణ్ణఱివై క్కేట్టు వైత్తుమ్
అర్కుమన్నేర్ నిర్కియరితామ్ ॥ (౬౫)

అస్తేసతో గురురనారత మాత్మరూపం శిష్యః ప్రపశ్యతు కురు
తాం గురుదేహరూపమ్ । అర్థంసుసూక్ష్మమిమమాకలయన్తిచిత్తే
స్యాద్దుర్లభా తదపివర్త్మని తత్రనిష్ఠా ॥ (౬౬)

పిన్బుళకరామ్ పెరుమాళ్ శీయర్ పెరున్దివత్తి
లన్బదువుమఱ్ఱు మిక్కవాశైయినాల్ - నమ్బిళ్లై
క్కానవడిమైకళ్ శెయ్యన్నిలైయై నన్నెఞ్జే
ఊనమఱ వెప్పొళుతుమోర్ ॥ (౬౭)

అత్యాదరాన్నిజగురుం కలివైరిదాసం నిత్యాం విభూతి మవ
మత్య నిరన్తరంయః । శుశ్రూషతే స్మకురుమానసతస్యనిష్ఠాం పశ్చా
న్మనోహర పతేర్మునిపుఙ్గవస్య ॥ (౬౮)

ఆశారియర్ కళనై వరుమున్నా శరిత్త
ఆశారన్దనై యఱియాతార్ - పేశుకిన్ర
వార్త్తై కళై క్కేట్టు మరుళాతే పూరువర్ కళ్
శీర్త్త నిలై తన్నై నెఞ్జే శేర్ ॥ (౬౯)

సర్వేపి పూర్వ గురవస్సమయేన యేన చేరుస్తమాకలయతా మయధావదేుః । వాచోనిశమ్య వరమానస మాత్రభమీస్త్వం వర్తస్వ పూర్వతర దేశికవర్తనేన ॥ (౬౭)

నాత్తికరుమ్ నఱ్కలైయిల్ నన్నెఱిశేరాత్తికరుమ్
ఆత్తిక నాత్తికరు మావివరై – ఓర్త్తు నెఞ్జే
మున్నవరుమ్ పిన్నవరుమ్ మూర్క్కరెన విట్టు నడు
చ్చొన్నవరై నాళుమ్ తొడర్ ॥ (౬౮)

యేనాస్తికా హృదయతాన్విజహీహిమూర్ఖా తానప్య పాకురు యఆస్తిక నాస్తికాశ్చ । యేత్వాస్తికా నయపథాన్న పరిచ్య వన్తే తానన్వహం పరిచినుష్వతమోపహన్త్రాన్ ॥ (౬౮)

నల్లమణముళ్ళతొన్రై నణ్ణియిరుప్పతఱ్కు
నల్లమణముణ్డామ్ నలమతుపోల్ – నల్ల
కుణముడైయోర్ తఙ్గళుడన్ కూడియిరుప్పార్క్కు
క్కుణమతువేయామ్ శేర్త్తికొణ్డు ॥ (౭౦)

ఆమోదవత్కుసుమసంవలనేన యద్వదామోదవాన్భవతి కేశభరోప్యగన్ధః । తద్వద్భవన్తి గుణవజ్జనసఙ్గమేన వీతాగుణైరపి జనా గుణవన్త ఏవ ॥ (౭౧)

తీయకన్దముళ్ళ తొన్రైచ్చేర్న్దిరుప్ప తొన్రుక్కు
త్తీయ కన్దమేఱుమ్ తిఱమతుపోల్ – తీయ
కుణముడైయోర్ తఙ్గళుడన్ కూడియిరుప్పార్క్కు
క్కుణమతువేయామ్ శెఱివుకొణ్డు ॥ (౭౨)

యత్పూర్వగిగన్థమిళనం సముపైతిసస్తు తత్పూర్తిగన్థ మపి రాదు
పజాయతేహి । ఏత్రక్రమేణ రమణీయ గుణాపిలోకే నిన్దార్థ
గుణాన్భజతి నిర్ద్యగుణా ప్రయేణ ॥ (౭౧)

మునోర్కళ్ మొళిన్దపుత్తై తప్పామర్కేట్టు
ప్పిన్నోర్న్దు తామతనై ప్పేశాతే - తన్నెఞ్జిల్
తోన్ఱినదే శొల్లి ఇతుశుత్త వుపదేశపర
వాన్ఱెన్బర్ మూర్క్కరావార్॥ (౭౨)

ప్రాచాం వచాంసి సకలాని నిశమ్య సమ్యక్ చిత్తేసలాన్యపహి
తేన నిజేన మత్వా । నైవో పదిశ్య కథయన్తి యథావభాసం శుద్ధా
స్వయోాయమితియేబ తతేహిమూర్ఖాః ॥ (౭౧)

పూరువాశారియర్కళ్ పోతమనుట్టానజ్గళ్
కూఱువార్ వార్త్తైకళైక్కొణ్డునీర్ - తేఱి
ఇరుళ్ తరుమాఞాలత్తే యిన్బముఱ్ఱువాళుమ్
తెరుళ్ తరుమాతేశికనై చ్చేర్న్దు ॥ (౭౪)

ప్రాచాంప్రబోధచరణేవిమలే గురూణాం యేవ్యాహరన్తితదు
దాహృతయాపవర్యా । ప్రజ్ఞానిధింగురువరం ప్రతిపద్యలోకా మోహా
స్పదేజగతిసమ్ప్రతిమోదిషీధ్వమ్ ॥ (౭౫)

ఇన్దవుపదేశరత్తినమాలైతనై
చ్చిన్దైతన్నిల్ నాళుమ్శిన్దిప్పార్ - ఎన్దై
యెతిరాశరిన్నరుళుక్కెన్ఱుమిలక్కాకి
చ్చతిరాకవాళ్న్దిడువర్తామ్ ॥ (౭౬)

ఏనాంగుప్తైరనుగుప్తైరుపదేశరత్నమాలామిమాంసధతియేహృదయేననిత్యమ్ । అస్మద్గురోర్యతిపతేః కరుణాప్రవాహ పాత్రీకృతాః పరమసమ్పదమాశ్రయన్తే ॥ (23)

మన్నుయిర్ కాళ్ఙ్గేమణవాళమామునివన్
పొన్నడియామ్ శెఙ్గమలప్పోతుకళై - ఉన్ని
చ్చిరత్తాలేత్తీణ్డిల్ అమానవనుమ్నమ్మై
క్కరత్తాలేత్తీణ్డల్కడన్ ॥

అజ్ఞానుషఙ్గిపురుషా రుచిరోపయన్తా రత్నాభిలష్యపదరక్తసరోజయూనే । సశ్రద్ధమాత్మశిరసాయదిసంస్పృశేమ ప్రాప్తస్సనోధ్రువమమానవపాణిసఙ్గః ॥

శఠరిపుపదపద్మయుగ్మభృఙ్గో
వరవరయోగికథామృతాన్తరఙ్గః ।
అకథయదుపదేశరత్నమాలా
వివృతిమిమాంజగదార్యయోగివర్యః ॥

ఉపదేశరత్నమాలావివృతి

సమాప్తా .

